Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України
Вища Школа Міжнародного Бізнесу
ISM Словаччина Пряшів
Державна вища техніко-економічна школа ім. Броніслава Маркевича в Ярославі (Польща)
Вища школа економіки і менеджменту в публічному адмініструванні у Братиславі (Словаччина)
ВПГО «Спілки аудиторів України»
Аудиторська компанія ТОВ «Варіанта»

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ»

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ - КОНФЕРЕНЦІЇ

24 листопада 2016 року
Мукачево

Ministry of Education and Science of Ukraine
Mukachevo State University
The Federation of Professional Book-keepers and Auditors of Ukraine
High School of International Business ISM Slovakia Pryashiv
High state technical and economic school of Bronislav Markevych in Yaroslav (Poland)
High school economics and management in public management in Bratyslava (Slovakia)
Ukrainian professional public organization «Union of Auditors of Ukraine»
Public accountant company LTD. «Variant»

"URGENT PROBLEMS OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL PROCESS IN THE MANAGEMENT OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY "

OF THE IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL INTERNET - CONFERENCE

24 November 2016
Mukachevo

УДК 657:658
ББК 65.052.2
А43

Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції, 24 листопада 2016 р., м. Мукачево. – 151 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю», в яких розглядаються методологічні, методичні та практичні засади обліку, аналізу та аудиту в контексті розвитку економічної науки та практики. Окреслено коло проблем і запропоновані пропозиції щодо покращення змісту і якості обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю будуть цікавими і корисними для науковців і практиків усіх галузей економіки.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Мукачівського державного університету(протокол № 5 від 12 грудня 2016р.)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Вченою радою Мукачівського державного університету (протокол № 8 від 09 грудня 2016 р.)

Науковий комітет:

Проф. М. Реслер	Мукачівський державний університет, Україна
Асист. проф. Ж. Пристром	Університет в Білостоку, Польща
Проф. Р. Пукало	Державна вища техніко-економічна школа ім. Броніслава Маркевича в Ярославі, Польща
Проф. В. Гозора	Вища школа економіки і менеджменту в публічному адмініструванні у Братиславі, Словаччина
Проф. Є. Спігарська	Вища школа в Сопоті, Польща
Проф. М. Пітюлич	Мукачівський державний університет, Україна
Доц. Н. Ліба	Мукачівський державний університет, Україна
Доц. Д. Максименко	Мукачівський державний університет, Україна

Scientific Committee

Prof. M. Resler	Mukachevo State University,Ukraine
Assoc. prof. J. Prystrom	University of Białystok, Poland
Prof. R. Pukalo	High state technical and economic school of Bronislav Markevych in Yaroslav, Poland
Prof. V. Gozora	High school economics and management in public management in Bratyslava, Slovakia
Prof.E. Spigarska	Sopot University of Applied Science, Poland
Prof. M. Pityulych	Mukachevo State University, Ukraine
Assoc. prof. H. Liba	Mukachevo State University, Ukraine
Assoc. prof. D. Maksymenko	Mukachevo State University, Ukraine

Організаційний комітет:

Ю. Кілару	уповноважений представник АПУ в Закарпатській області, директор ПП "Аудит", Україна
Я. Голубка	директор аудиторської компанії ТОВ «Варіанта», Україна
В. Легка	виконавчий директор Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів, України

Organising Committee

Y. Kilaru	authorized representative UBA in the Transcarpathian region, director of emergency "Audit", Ukraine
J. Golybka	director of audit company "Option" Ukraine
V. Legka	executive Director of the Federation of Professional Accountants and Auditors, Ukraine

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1.
РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНИХ ТЕОРІЙ У ПОДОЛАННІ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ ТА РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Joanna Prystrom
INNOVATIVENESS OF PUBLIC SECTOR AS A FACTOR OF REGION'S DEVELOPMENT 9

Бігарі Л.І.
РЕАЛЬНІІНВЕСТИЦІЇЯКОБ'ЄКТВНУТРІШНЬОГОКОНТРОЛЮ 9

Ворон М. 11
АДАПТАЦІЯ ЗВІТУ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ВІДПОВІДНО ДО МСФЗ

Кучінка Т. В. 13
МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ПОДОЛАННІ КРИЗОВИХ ПРОЦЕСІВ

Ліснічук О.І., Каткова Н.В. 15
ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУДОХОДІВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Феєр О.В., Дрозд М. В.
ПРОБЛЕМА РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 19

Яслиган С.В. 20
СУТЬ САНАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

СЕКЦІЯ 2.
ОБЛІКОВО – АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Tomasz Dziechciarz
AGRITOURISM IN REGION ROZTOCZE – AS THE EXAMPLE OF THE INFLUENCE OF HUMAN FACTOR FOR THE DEVELOPMENT OF THE ENTREPRENEURSHIP IN THE RURAL AREAS OF THE EAST OF POLAND 23

Joanna Sepioło 23
INTELLIGENCE BUSINESS, APPLICATION E-TECHNOLOGII IN THE TOURIST ECONOMY

Maria Borowska, Waldemar Zadworny 24
SŁOWNE PRZEKAZYWANIE MYŚLI – BŁĘDY I ZAGROŻENIA

WaldemarZadworny 24
ZRÓWNOWAŻONYROZWÓJJAKOPODSTAWAODPOWIEDZIALNEGOBIZNESUWOBSZARZE ŚRODOWISKANATURALNEGO

Зозуляк М.М. 25
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЇ БУХГАЛТЕРА В УКРАЇНІ

Козар М.В. 27
ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Пігош В.А. 29
ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПОСЛУГ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИМИ ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ

Платонова В.С. 32
ВИМОГИ ДО ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

Реньова О.К., 34
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ФАКТОРИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Реслер М.В.,Бабура Т.А. 37
РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Реслер М.В., Болотаєва Ж. 39

ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ДЛЯ РОЗРАХУНКУ ОБ'ЄКТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК
Шинкаренко О.М., Лелюх Ю.В. 40
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

СЕКЦІЯ 3.
УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ПІДСИСТЕМА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Бідзіля І. 43
СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ
Боршош І.І. 45
ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНОГО ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА
Віщак К. 47
ЗМІСТ ТА МЕТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ
Жмуркович Д.І. 50
ПОНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ
Ліба Н.С. 53
УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК З ТОЧКИ ЗОРУ МЕНЕДЖМЕНТУ
Максименко Д.В. 55
МЕТОДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА
Назаренко Є.Є. 57
АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ
Пойдинець М. 60
УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ
Стойкова Т.М. 62
РОЗВИТОК МЕТОДУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ
Теслович І.І. 63
ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
Чекан Ю. 65
АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

СЕКЦІЯ 4.
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ ПІДПРИЄМСТВА

Ліснічук О.І., Баланенко О.Г. 67
НЕОБХІДНІСТЬ АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ
Сасин І.І. 69
АВТОМАТИЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ
Стойкова І. М. 71
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

СЕКЦІЯ 5.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УМОВАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Головачко В.М. 73
ІСТОРІЯ АУДИТУ
Гринчук М.С. 74
АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ДІЛОВИМИ ПАРТНЕРАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ
Кратко І.Р. 77
КОНТРОЛЬ ВИТРАТ У БУДІВНИЦТВІ
Перевузник Т.М.,Даниш Н.І. 80
ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА МСБО

Пігош В.А., Сірчак І.Й. 82
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ФІНАНСУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ РЕСУРСІВ
Турок М.М.,Штаєр М. М. 85
ОБЛІК ЗАПАСІВ ЗА МСФЗ

СЕКЦІЯ 6.
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Вайдич Т.І. 87
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КРЕДИТНО-БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
Густей М. М. 91
БАНКІВСЬКИЙ НАГЛЯД В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
Краснолуцька Л.М. 94
ТРАНСФОРМАЦІЯ ФУНКЦІЙ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖЕРА В УМОВАХ СУЧАСНОГО КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ
Малець С. С. 96
ПОДАТКОВІ ЧИННИКИ СТИМУЛЮВАННЮ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
Петричко М.М. 98
ДО ПИТАННЯ АДМІННІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ В УКРАЇНІ
Попфалуші В.Я.,Орос І.І. 101
ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОФІРМОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ
Стегней М.І.,Лінтур В.В. 103
ІНСТИТУЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ
Vekhalevska A. 105
UNITED STATES FOREIGN AID TO UKRAINE: PAST HISTORY AND CURRENT TRENDS

СЕКЦІЯ 7.
ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ НА ОСНОВІ АКТИВІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Oksana Lendiel 107
PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A FORM OF INVESTMENT INTERACTION OF GOVERNMENT AND REGIONAL BUSINESS ENTITIES
Білак Г.Г. 109
ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ПРОБЛЕМНОГО РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛ.)
Волков В.П., Горошкова Л.А., Горбова І.А. 111
МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ НЕРУХОМІСТЮ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
Волков В.П., Горошкова Л.А., Коваленко Г.В. 113
УПРАВЛІННЯ НЕРУХОМІСТЮ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
Горбовий А.Ю. 115
ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ
Ігнатишин М.В., Василенко В.М. 116
МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІВНЮВАННЯ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ
Ігнатишин М.В.,Луник В. Р. 118
ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ -ФІНАНСОВИЙ ІНДИКАТОР ХАРАКТЕРИСТИКИ

ОБСЯГУ ПОДАТКОВИХ ВИЛУЧЕНЬ
Лизанець А.Г. 12
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ РЕГІОНУ 1
Микуланинець С.І. 12
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ ШЛЯХОМ ЗАСТОСУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ 4
Паулик А.Я. 12
ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ АКТИВІЗАЦІЇ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ 6
Пугачевська К. Й. 12
РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ 9
Стегней М.І.,Максютова-Грешкулич Д.В. 13
ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ 1
Ющик Л. В. 13
РЕГІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ 3

СЕКЦІЯ 8.
РОЛЬ І МІСЦЕ ІНТЕРАКТИВНОГО МАРКЕТИНГУ У ВДОСКОНАЛЕННІ МЕХАНІЗМУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Бора Н. Ю., Дубровка А. 13
ВДОСКОНАЛЕННЯ МАРКЕТИНГУ У ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ 6
Бора Н. Ю. 13
РОЛЬ МАРКЕТИНГУ У ФОРМУВАННІ ТА ФУНКЦІОНУВАННІ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ 8
Гаврилець О. В. 14
ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО – ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ 0
Гегедош К. В., Чучка І. М. 14
ВПЛИВ ІНТЕРАКТИВНОГО МАРКЕТИНГУ НА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕГІОНУ 2
Зарічна О.В. 14
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ – МАРКЕТИНГУ У ФОРМУВАННІ ПАРТНЕРСЬКИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН 4
Ковач В., Чучка І. М. 14
ПЛАНУВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 5
Рега М.Г. 14
ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 6
Сухан М. В., Чучка І. М. 14
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРНЕТУ В МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ 8
Чучка І. М.,Димитрієв О. 14
ЗАСТОСУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ЛАБОРАТОРІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ 9

СЕКЦІЯ 1.

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНИХ ТЕОРІЙ У ПОДОЛАННІ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ ТА РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Joanna Prystrom,
PhD, ass. prof. Faculty of Economics and Management,
University of Bialystok,Poland

INNOVATIVENESS OF PUBLIC SECTOR AS A FACTOR OF REGION'S DEVELOPMENT

In the current realities of the socio-economic innovation is one of the most important roles and is recognized as a driving force for socio-economic condition.

Through innovation can mean all sorts of novelties, improvements, changes introduced in order to meet specific needs. Innovative activity is present both in the private sector, the innovation of the economy and the functioning of these entities, as well as in the public sector in implementing upgrades in the provision of public services.

Pro-innovation public sector activity results in the introduction of various types of innovations that satisfy the expectations and needs of the people, the inhabitants of the region, attracting new residents, or translate into an increase in the attractiveness of a region for investors, with whom there is a chance to create new jobs, raising the people financial status and their ability to consumption, which ultimately drives the mechanism of socio-economic development.

УДК 657

Бігарі Л.І., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу **Ліба Н.С.**,
Мукачівський державний університет

РЕАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Залучення та ефективне використання інвестицій сприяє стабілізації підприємства на мікрорівні та економіці в цілому – на макрорівні, що, в свою чергу, дає змогу успішно вирішити питання трансформаційного періоду.

Інтенсивний розвиток інвестиційної діяльності прискорює ринкову трансформацію економіки, сприяє входженню до світових товарних ринків, створенню валютних резервів, які є необхідними для модернізації виробництва. У сучасних умовах позитивні економічні параметри тісно пов'язані з масштабами і якісним рівнем інвестиційної діяльності, структурно-технологічними змінами.

Реальні інвестиції є потужним інструментом забезпечення економічного росту підприємства та його фінансової стабільності, підвищення рівня конкурентоспроможності, оновлення основних фондів, виходу на нові ринки. Такі інвестиції об'єктивно необхідні для стабільного розвитку економіки країни. Активний інвестиційний процес визначає економічний потенціал держави в цілому.

Інвестиції завжди вважалися надійним розміщенням капіталу і захистом від інфляції, тому що:

1) Ціни на об'єкти реального інвестування зростають більш швидкими темпами, ніж знецінюється національна валюта;

2) Реальні інвестиції завжди дають більш вигідну віддачу капіталу, ніж вкладення у фінансові активи;

3) Реальні інвестиції – найбільш значний показник фінансового стану (іміджу) будь-якої компанії, що розвивається, або виробництва, гарант залучення в інвестиційну діяльність різних приватних інвесторів.

Залучення у країну реальних інвестицій зумовлює активізацію досліджень щодо їх контролю, адже для прийняття тактичних та стратегічних рішень з управління інвестиціями на промислових підприємствах необхідна своєчасні і аналітична інформація, яка може бути забезпечена обліковою системою. Однак, достовірність цієї інформації забезпечується ефективним, системним внутрішнім контролем та безпосередньо залежить від його якості.

Економічна природа інвестицій криється у відносинах, що виникають між учасниками економічного процесу з приводу використання частини доходів не на поточне споживання, а на формування ресурсів для розширення та удосконалення виробництва. Тобто інвестиції розглядаються як альтернатива споживанню, причому не абсолютна, а певною мірою відносна.

В більш широкому трактуванні інвестиції являють собою вкладений капіталу з метою подальшого його збільшення. При цьому приріст капіталу повинен бути достатнім для того, щоб компенсувати інвестору відмову від використання наявних коштів на споживання в поточному періоді, з метою отримання прибутку в майбутньому.

За словником іншомовних слів загальне трактування поняття «інвестиції» (від латинського investio – одягаю) – це грошові, майнові, інтелектуальні цінності, що вкладаються в об’єкти підприємницької та інших видів діяльності для отримання прибутку або досягнення соціального ефекту; капітальні вкладення в розвиток виробництва чи невиробничу сферу. Досить часто це слово трактують як вкладення коштів в основний капітал з метою отримання прибутку.

Узагальнення підходів, що мають місце в економічній літературі щодо визначення економічної сутності категорії «реальні інвестиції», дозволило нам виділити в якості основних наступні концепції:

1) ототожнення «реальних інвестицій» з «капіталовкладеннями», хоч останні передбачають лише вкладення у відтворення основних засобів — як виробничого, так і невиробничого характеру. Вважаємо, що „реальні інвестиції” більш широке поняття, під яким слід мати на увазі не лише вкладення в основні, а й у оборотні активи, окремі види нематеріальних активів;

2) узгодження «реальних інвестицій» виключно з метою приросту капіталу або отриманням прибутку. Хоча, в умовах ринкової економіки ця мета є визначальною, інвестиції можуть переслідувати цілі дещо іншого характеру;

3) трактування «реальних інвестицій» як будь-якого вкладення капіталу, навіть такого, що не пов'язаний з метою отримання прибутку. На нашу думку, „споживчі інвестиції” не можуть відноситися до реальних інвестицій за своїм економічним змістом, оскільки вони не збільшують загальну величину запасів капітальних благ в економічній системі або сумарну величину товарної маси;

4) тлумачення «реальних інвестицій» як вкладення грошових коштів. З таким визначенням не можна погодитися, оскільки інвестування може здійснюватися у формі рухомого та нерухомого майна, нематеріальних активів, різних фінансових інструментів (наприклад, під час реалізації проекту створення нового підприємства);

5) характеристики «реальних інвестицій» як довгострокових вкладень капіталу з метою одержання прибутку. Безумовно, окремі форми інвестицій мають довгостроковий характер (вкладення в основні засоби, будівництво, інноваційну діяльність), проте інвестиції можуть бути короткостроковими (ремонт, модернізація устаткування, тощо) і теж приносити прибуток.

У досить широкому розумінні, реальні інвестиції характеризуються вкладенням капіталу у відтворення основних фондів, в інноваційні нематеріальні активи (інноваційні інвестиції), у приріст запасів товарно-матеріальних цінностей та інших об’єктів інвестування, пов’язаних зі здійсненням операційної та досягненням головної мети діяльності підприємства або

поліпшення умов праці і побуту персоналу. А фінансові інвестиції характеризуються вкладенням капіталу в різні фінансові інструменти інвестування, головним чином у цінні папери, з метою отримання доходу.

Отже, реальні інвестиції – це ресурси, які вкладаються у створення, відновлення або придбання матеріальних і нематеріальні активів та витрати, пов'язані з цим процесом, з метою реалізації певного інвестиційного проекту, у вигляді створення таких активів та отримання доходу від їх використання або реалізації.

Література:

1. Авраменко О.І Економічна сутність інвестицій /Олександр Іванович Авраменко// Регіональні перспективи. – 2002. – №5(24). – С. 36-41.
2. Грачова Р. Капітальні інвестиції / Грачова Р. // Нова бухгалтерія. — 2001. — С. 45.
3. Грідасов В. М. Інвестування : навч. посіб. / Грідасов В. М., Кривченко С. В., Ісаєва О. Є. — К. : Центр навч. л-ри, 2004. — 163 с.
4. Паливода К.В. Капітальні інвестиції: фінансово-економічна сутність і форми прояву / К.В. Паливода. – К. : Знання, 2009. – 711 с.
5. Словник іншомовних слів : [за ред. проф. Пустовіт Л.О.] – К. : Вид-во «Довіра», 2000. – 1017 с.

УДК 657

Ворон М., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу **Ліба Н. С.,**
Мукачівський державний університет

АДАПТАЦІЯ ЗВІТУ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ВІДПОВІДНО ДО МСФЗ

Перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності відкриває для підприємств України нові можливості для узгодженості та ефективного функціонування інформаційної системи і подальшої гармонізації вимог до звітності.

В процесі розвитку України на сучасному етапі відбуваються кардинальні зміни в економічному, інформаційному і правовому середовищах. Відповідно до таких процесів, змінюються і традиційні цілі функціонування вітчизняних підприємств різних галузей економіки та значно підвищується роль інформаційного забезпечення в обґрунтуванні різнопланових управлінських рішень. В сучасних умовах для ефективної діяльності кожному господарюючому суб'єкту необхідна інформація про бізнес партнерів та конкурентів у відповідній сфері діяльності. Це спричиняє підвищену увагу до бухгалтерської фінансової звітності як основного джерела інформації про майновий та фінансовий стан підприємства, а також результати його виробничо-господарської діяльності за певний період.

З метою прискорення процесу інтеграції України у світову спільноту активно проводиться гармонізація багатьох національних положень із міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. В цьому процесі одним із найважливіших є питання надання користувачам повної, своєчасної, об'єктивної та неупередженої інформації про фінансовий стан, надходження і вибуття грошових коштів на підприємстві, що наводиться в звіті про рух грошових коштів як першооснови для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [4].

Основною формою фінансової звітності, що відображає інформацію про грошові кошти, є «Звіт про рух грошових коштів», у якому міститься інформація про надходження і видаток грошових коштів у результаті провадження господарської діяльності конкретного підприємства у звітному періоді. У ньому відображається рух коштів від трьох видів діяльності (операційної, інвестиційної, фінансової та над- звичайних подій), тому він складається з трьох відповідних розділів. Відповідно до Н(П)СБО 1, метою фінансової звітності є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у

грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період. Тому у звіті про рух грошових коштів надаються дані про їх рух у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. При складанні фінансової та консолідованої фінансової звітності підприємства можуть обрати один із способів складання звіту: за прямим або за непрямим методом із застосуванням відповідної форми [3].

Відповідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», грошові кошти – це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [3]. Згідно МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів», грошові кошти складаються з готівки в касі та депозитів до запитання [2]. Крім цього, в міжнародних стандартах постійно застосовується термін «грошові потоки», а у національних – «рух грошових коштів», хоча за своїм тлумаченням ці поняття тотожні. Також відмінним є те, що в Україні форма Звіту про рух грошових коштів є затвердженою у національних стандартах і є обов'язковою для застосування всіма підприємствами (крім банків і бюджетних установ), а МСБО 7 надає лише загальне уявлення про форму такого звіту.

Спільною рисою є лише те, що даний звіт за своєю структурою складається із трьох розділів:

Розділ І. Рух коштів у результаті операційної діяльності. НП(С)БО 1 визначає, що операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, а також інші її види, які не вважаються інвестиційною чи фінансовою діяльністю. Своєю чергою, основна діяльність – це операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства й забезпечують основну частку його доходу.

Розділ ІІ. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності. Відповідно до НП(С)БО 1, інвестиційна діяльність – це придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Проте в МСБО 7 до складу інвестиційної діяльності підприємства не включаються інвестиції, що являють собою грошові еквіваленти. Тому в міжнародній практиці для того, щоб інвестицію можна було визначити як еквівалент грошових коштів, вона повинна вільно конвертуватися у відому суму грошових коштів і характеризуватися незначним ризиком зміни вартості.

Розділ ІІІ. Рух коштів у результаті фінансової діяльності. НП(С)БО 1 визначає фінансову діяльність як діяльність, що призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства [4].

У МСБО банківські позики, як правило, відносяться до фінансової діяльності. Проте банківські овердрафти, які підлягають погашенню за вимогою, виступають невід'ємною частиною управління грошовими коштами суб'єкта господарювання та характеризують його операційну діяльність.

Тобто банківські овердрафти, згідно МСБО 7, можуть бути представлені у складі операційної діяльності. Натомість, згідно НП(С)БО 1, будучи банківськими позиками, овердрафти формально підлягають включенню до складу грошового потоку по фінансовій діяльності.

Наступною відмінністю є те, що у Звіті про рух грошових коштів, згідно національних стандартів, отримані дивіденди та відсотки відображаються в складі інвестиційної діяльності, а сплачені – у складі операційної та фінансової діяльності відповідно. Натомість, згідно міжнародних стандартів, сплачені й отримані відсотки і дивіденди можна віднести до фінансової та інвестиційної діяльності.

Допустимою також, згідно з МСБО 7, є класифікація сплачених дивідендів як компоненти грошових по- токів від операційної діяльності. Головна мета полягає у полегшенні можливості оцінки користувачами фінансових звітів здатності підприємства сплачувати дивіденди з грошових потоків від операційної діяльності [4].

Отже, застосування єдиних стандартів фінансової звітності дає змогу міжнародним фінансовим ринкам оцінювати і порівнювати результати діяльності різних компаній, забезпечує відкритість, прозорість і зіставність фінансової звітності суб'єктів господарювання.

Література:
1. Голов С. Міжнародні стандарти фінансової звітності: вдосконалення та застосування / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 11.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів», від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_019.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Мінфіну України від 7 лютого 2013 р. № 73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov. ua/laws/show/z0336-13.
4. Федорченко О.Є. Звіт про рух грошових коштів: адаптація відповідно до МСФЗ та проблемні аспекти його формування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://global-national.in.ua/archive/7-2015/187.pdf

УДК: 338. 246:338.12

Кучінка Т. В.,
аспірант кафедри фінансів,
Мукачівський державний університет

МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ПОДОЛАННІ КРИЗОВИХ ПРОЦЕСІВ

Продовження економічної кризи, що обумовлює необхідність активної регулюючої ролі держави. До ефективних чинників виходу з кризових процесів, яких потребує країна, належить ефективне державне управління.

Практичні та теоретичні аспекти державного управління кризовими процесами досліджуються чисельними науковими установами: Національним інститутом стратегічних досліджень, Міжнародним центром перспективних досліджень, Іститутом еволюційної економіки, Інститутом економіки та прогнозування НАН України, вищими навчальними закладами.Теоретичні засади державного управління кризами досліджено А. Бабич, Т. Пахомовою, Н. Сапою, Ю. Шаровим, В. Шарієм.

Під методами державного управління розуміють передбачені законодавством способи впливу держави на поведінку суб'єктів господарювання з метою мінімізації наслідків та найшвидшого виходу з кризового стану. Теоретично можна виділити чотири групи методів: адміністративні; економічні; правові; донорські (рис. 1) [1].

Економічні методи дають змогу суб'єктам управління регулювати економічне середовище, що спонукає об'єкти управління діяти в необхідному напрямі та виконувати визначені завдання. Застосування економічних методів дає змогу суб'єктам ринку діяти в необхідному для суспільства напрямі, вирішувати ті чи інші завдання згідно із загальнодержавними та приватними інтересами.Важливою умовою цих методів є те, що при їх використанні держава не обмежує діяльність економічних суб'єктів, а лише коригує їх у прийнятті певних рішень. Отже, управління за допомогою економічних методів дає змогу суб'єктам ринку зберегти право на вільний вибір своєї поведінки. До економічних методів відносять: встановлення податкових пільг; надання дотацій; державне кредитування; заробітна плата, премія, кредити, регулювання цін, регулювання прибутків, тощо.

Натомість економічні методи мають негативну сторону – повільність дії бажаний для суспільства результат настає через значний проміжок часу.

Адміністративні методи державного управління кризовими процесами проявляються певними способами впливу держави (компетентного органу), що підлягає негайному виконаннюсуб'єктами господарювання. Особливістю даних методів є те, що вони швидкодіючі, але не можуть оцінити всіх інтересів суспільства. Адміністративні методи базуються на застосуванні примусу, засобів заборони та дозволу державної влади. Такі методи особливо

необхідні у період кризових процесів або у періоди затяжних криз у суспільстві. Вони включають у себе заходи: організаційно-структурної перебудови, зменшення рівня безробіття, сприяння стабілізації курсу грошової одиниці, контролю за діяльністю монополій, сприяння залучення інвестицій, реалізації антикризових програм, соціально-економічну стабілізацію, планові виробничі контракти з підприємствами, забезпечення суспільними благами, охороною навколишнього середовища, соціального захисту населення, реалізації державних програм, механізми забезпечення національної безпеки країни тощо. Основними інструментами адміністративних методів є: укази, директиви, постанови судів, розпорядження, ліцензування, квотування, встановлення фіксованих цін, валютних курсів, стандартів і нормативів, контроль за додержанням законів і правил та ін [2].

Донорські методи – це пільги або преференції, які надаються у грошовій або не грошовій формах з метою створення для виробників привілегій та ефективних умов для підвищення конкурентоспроможності на ринку. До цієї групи методів відносять: субсидії, субвенції, дотації, преференції. Метою застосування донорських методів є спрямування економічних ресурсів в пріоритетні для суспільства галузі.

Рис. 1. Методи державного управління кризовими процесами [3]

Правові методи передбачають застосування нормативно-правових актів, з метою встановлення загальних та обов’язкових правил поведінки для усіх економічних суб’єктів

(споживачів, виробників, держави). До інструментів даного методу відносять закони та підзаконні акти.

Важливість застосування методів державного управління впливає на економічний розвиток та економічне зростання. З огляду на це, дане управління повинне здійснюватись з урахуванням кризового стану країни. Застосування методів мають бути орієнтовані не лише на подолання наслідків кризи, але й, в першу чергу, на забезпечення трансформаційних змін в економіці як наслідок ефективної поведінки держави до та під час економічної кризи [4].

Досвід провідних держав світу показує, що для локалізації та нівеляції кризових явищ доцільно звикористовувати комплексний підхід застосування методів державного управління, у результаті яких є можливість досягти стабільності. Методи державного управління кризовими процесами дають змогу об'єднати розробку, планування, реа- лізацію та контроль витрат коштів на проведення заходів щодо локалізації подібних явищ.

Отже, державне управління кризовими процесами є пріоритетною сферою щодо застосування методів та інструментів. Проте на цей час існує проблема недостатнього та неефективного використання потенціалу методології державного управління кризами, першопричиною якої є відсутність стандартизованого підходу до розробки та впровадження ефективних методів управління такими процесами.

Література:

1. Михасюк І. Р. Державне регулювання економіки: Підруч. для вищ. навч. закл. / І. Р. Михасюк, А. Ф. Мельник, М. І. Крупка, З. М. Залога; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Атіка: Ельга-Н, 2000. – 592 с.
2. Карпенко О. А. Основи антикризового управління : навч.-метод. посіб. / О. А. Карпенко. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – 208 с.
3. Державне управління і менеджмент: Навч. посіб. у табл. і схемах / Г. С. Одінцова, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін.; за заг. ред. Г. С. Одінцової. – Х.: ХарРІДУ УАДУ, 2002. – 492 с
4. Якубовський О. П. Управління ризиками та кризами : навчальний посібник / О. П. Якубовський, Т. І. Пахомова, Н. М. Драгомирецька. – К.: Центр дистанційного навчання НАДУ при Президентові України, 2005. – 68 с.

УДК 657

Ліснічук О.І., магістр,
Національний університет кораблебудування ім. адм.Макарова,
Каткова Н.В.
к.е.н., доцент кафедри обліку і економічного аналізу
Національний університет кораблебудування ім.адм.Макарова

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДОХОДІВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Система бухгалтерського обліку доходів та фінансових результатів підприємства в сучасних умовах не може повноцінно існувати без належної нормативно-правової бази, а сутність фінансових результатів неможливо адекватно оцінити та дослідити без аналізу відповідного нормативно-правового забезпечення. Таке забезпечення формувалося впродовж двох останніх десятиліть і воно перебуває в процесі постійних змін, які супроводжуються економічними, політичними, інтеграційними, соціальними та іншими чинниками.

Питанням нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні та обліку фінансових результатів присвячена значна кількість праць вітчизняних науковців, таких як Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Дікань, Є. В. Калюга, Р. О. Костирко, В. Ф. Максімова, В. М. Мурашко, Л. В. Нападовська, А. В. Озеран, В. О. Овсійчук, С. М. Петренко, М. А. Проданчук,

М.І. Скрипник[1], В. П. Суйц, Б. Ф. Усач, Т. В. Фоміна, В. О. Шевчук, Н. М. Шульга. Проте подальшого вивчення потребують питання нормативно-правового регулювання обліку

Основні джерела нормативної бази за досліджуваним питанням представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Нормативна правова-база з питань обліку доходів підприємства

	Нормативний документ	**Короткий зміст**
1	**2**	**3**
1.	Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”	Визначає правові засоби регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.
2.	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій	План рахунків є перелікам рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку і є обов’язковим для всіх підприємств. В ньому передбачені всі необхідні рахунки для обліку операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємств.
3.	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій.	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов’язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків та бюджетних установ), незалежно від форм власності, організаційно-правових норм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій.
4.	Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Визначає класифікацію доходів, момент їх визнання та оцінку, а також зміст і форму звітності, загальні вимоги до розкриття його статей.
5.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №15 «Дохід»	Визначає класифікацію доходів, методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про дохід підприємства, а також розкриття інформації про них у звітності.
6.	Методичні рекомендації щодо застосування регістрів бухгалтерського обліку	Надає інформацію про відображення облікових даних в регістрах бухгалтерського обліку, в тому числі надає рекомендації щодо узагальнення інформації про доходи від операційної та інших напрямів діяльності підприємства

Аналіз джерел нормативно-правового спрямування дозволяє зауважити, що законодавча база для здійснення обліку доходів від операційної діяльності представлена в Україні достатньо значною кількістю законів, постанов, положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, проте, існує ряд невідповідностей, що потребують вирішення з метою недопущення перекручень та неточностей облікової інформації.

Наприклад одним з невідповідностей, які я зустріла в нормативних документах є класифікація доходів у бухгалтерському обліку, яка наводиться у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 15 «Дохід», та Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку. Класифікація доходів в наведених вище нормативних документів не співпадає. Це пов’язано, в першу чергу, з направленістю НП(С)БО 1 на складання фінансової звітності, а П(С)БО 15 – на загальні методологічні засади формування в бухгалтерському обліку

інформації про доходи підприємства. При чому, ці два нормативні документи мають однакове юридичне значення, а тому не повинні бути суперечливими. Навпаки, вказані П(С)БО необхідно вважати основою для розробки інших документів, таких як Інструкція до Плану рахунків підприємств і організацій, що містить більш деталізовану інформацію.

Таблиця 2

Класифікація доходів в бухгалтерському обліку згідно нормативним документам

НП(С)БО 1	П(С)БО 15	Інструкція №291
–	Дохід (виручка) від реалізації продукції(товарів,робіт,послуг)	Доходи від реалізації
Чистий доход(виручка) від реалізації продукції(товарів, робіт, послуг	–	–
Інші операційні доходи	Інші операційні доходи	Інший операційний доход
Доход від участі в капіталі	Фінансові доходи	Доход від участі в капіталі
Інші фінансові доходи		Інші фінансові доходи
Інші доходи	Інші доходи	Інші доходи
-	Надзвичайні доходи	Надзвичайні доходи

Національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку законодавчо закріплена принципово нова сутність доходів, що втілює в собі збільшення або зменшення вигоди від діяльності підприємства через зміну активів і зобов'язань, а отже - вплив на власний капітал підприємства. Однак чинними нормативними документами не врегульовано співвідношення термінів «виручка» і «дохід».

Встановлення принципу нарахування передбачає дотримання певних умов визнання доходів, які пов'язані з обов'язковістю їх достовірної оцінки і зміною економічних вигод. У зв'язку з відсутністю єдиних методичних підходів до визначення справедливої вартості активів при їх обміні або оплату, оцінка доходів на підприємствах в більшості випадків є умовною і може бути визначена з певним ступенем надійності. До того ж, складність застосування критеріїв визнання доходу окремо до кожної операції або до окремих елементів однієї операції, або до двох чи більше операцій одночасно, якщо це випливає із суті господарських операцій, суттєво ускладнює достовірність оцінки доходів від реалізації. Також дискусійним є визначення функціональної залежності доходів від певного звітного періоду (періодів) при довготривалому операційному циклі.

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зазначено, що П(С)БО безпосередньо ґрунтуються на МСБО, а точніше, «не суперечать міжнародним стандартам». Це свідчить про те, що майже кожному П(С)БО відповідає певне МСБО та МСФЗ. Зокрема, П(С)БО 15 «Дохід» відповідає МСБО 18 «Дохід» та включає елементи МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу».

Відповідно до МСБО 18 «Дохід», доходом визнається валове надходження економічних вигод протягом певного періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає внаслідок цього надходження, а не внаслідок внесків учасників капіталу.

Головна відмінність між МСБО і П(С)БО полягає у скороченій формі останнього. Тобто під час складання національних стандартів деякі аспекти були повністю не розкриті, а саме:

1. П(С)БО 15 «Дохід», на відміну від МСБО 18 «Дохід», не визнає доходом суми попередньої оплати, авансів у рахунок оплати продукції, суми завдатку під заставу або в

погашення позики (якщо це передбачено відповідним договором), надходження від первинного розміщення цінних паперів.

2. У національних стандартах оцінка моменту, на який підприємство передає покупцеві істотні ризики та винагороди від володіння певним активом, вимагає детального вивчення обставин операцій для впевненості в передачі ризику.

3. Національні стандарти не задовольняють критерії визнання доходу після доставки клієнту товарів.

4. П(С)БО 15 «Дохід» не регламентує ситуацію отримання готівки від реалізації до того, як здійснюється доставка товару або виконання послуг.

5. Проблема невідповідності П(С)БО 15 «Дохід» до МСБО 18 «Дохід» проявляється у ситуації, коли товари продано з гарантією та ін.

Основними причинами наявності деяких розбіжностей у методологічних засадах регламентування аспекту визнання доходу національними П(С)БО відносно вимог МСБО, вважаю: надмірне державне регламентування цього процесу, невідповідність рівня розвитку економічних зв'язків між суб'єктами господарювання, відсутність механізму здійснення гарантій щодо виконання зобов'язань сторін взаємодії тощо.

Важливим інструментом реалізації принципів і методів бухгалтерського обліку є План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, які забезпечують однаковість відображення господарських операцій, нагромадження облікової інформації, необхідної для визначення фінансового результату діяльності підприємства, складання фінансової звітності та проведення економічного аналізу. Зокрема, для обліку доходівПланом рахунків бухгалтерського обліку передбачені рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності». В Інструкції подано коротку характеристику кожного синтетичного рахунка і його субрахунків, розглянуто їхню структуру і призначення, наведено порядок обліку найбільш типових господарських операцій. Так, в Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку зазначено, що рахунки класу 7 призначені для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, а також від надзвичайних подій. Недоліком є відсутність характеристики до субрахунків, що не дає можливості деталізації в розрізі видів діяльності.

Отже, аналіз джерел нормативно-правового спрямування дозволяє зауважити, що законодавча база для здійснення обліку доходів від операційної діяльності представлена в Україні достатньо значною кількістю законів, постанов, положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, проте, існує ряд невідповідностей, що потребують вирішення з метою недопущення перекручень та неточностей облікової інформації.

Література:

1. Скрипник, М. І. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку фінансових результатів [Електронний ресурс] / М. І. Скрипник. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2014_2/22.pdf. - Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.;

2. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 №290 – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99 – Законодавство України.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» [Електронний ресурс]: виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, Міжнародний документ від 01.01.2012. – Режим доступу:http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_025.

УДК 658

Феєр О.В.,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту та
управління економічними процесами
Дрозд М. В.
магістрант 2-го року навчання,
спеціальність "Менеджмент організацій і адміністрування",
Мукачівський державний університет

ПРОБЛЕМА РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В умовах гострої конкурентної боротьби, ресурсозбереження розглядається як стратегічний напрям ефективної діяльності суб'єктів господарювання. Ресурсозбереження здатне забезпечити зростання обсягів виробництва без додаткових затрат суспільної праці, підвищення продуктивності та фінансову результативність діяльності підприємства. Ресурсозбереження має бути одним із важливих напрямків політики управління підприємством. Але для того, щоб його можна було ефективно реалізувати як елемент загальної системи менеджменту підприємства, потрібно чітко розуміти сутність даного поняття.

Згідно з великим тлумачним словником «ресурси» - «кошти, цінності, запаси, можливості, джерела коштів, доходів». В той час як «ресурси підприємства» - «кошти, можливості, цінності, запаси підприємства, джерела її доходів, що забезпечують стабільну роботу підприємства в напрямках її діяльності й одержання прибутку» [2].

Термін «ресурсозбереження» вперше був уведений до наукової лексики в 80-х рр. [3]. Згідно ДСТУ 3051-95, ресурсозбереження - це діяльність (організаційна, економічна, технічна, наукова, практична, інформаційна), методи, процеси, комплекс організаційно-технічних засобів, що супроводжують всі стадії життєвого циклу обкатів і спрямованих на раціональне використання та економне витрачання ресурсів [4].

Сучасна література виділяє два підходи до розуміння ресурсозбереження. Згідно з першим підходом, ресурсозбереження - це будь-яка діяльність, метою якої є охорона навколишнього середовища. Даний підхід передбачає орієнтацію на «консервування» природних ресурсів. Другий підхід є ширшим і стверджує, що ресурсозбереження передбачає раціональне використання усіх без винятку ресурсів, включаючи природні [3]. З точки зору сучасного етапу розвитку економіки, доцільно використовувати саме другий підхід.

Вітчизняні підприємці мають чітко розуміти, що ресурсозбереження – це виправдана необхідність, яка допомагає їм раціоналізувати використання наявних благ та забезпечить їм конкурентні переваги на ринку, і як наслідок визначає зростання рентабельності підприємства.

З огляду на сучасні тенденції економічного розвитку, ресурсозбереження виступає специфічним методом господарювання, при якому раціональне використання усіх видів ресурсів підприємства обов'язково супроводжується впровадженням новітніх ресурсозберігаючих технологій, а також, прийняттям відповідних ефективних управлінських рішень.

Основною проблемою вітчизняних підприємств є те, що більшість з них використовує витратний, а не ресурсозберігаючий метод під час здійснення своєї діяльності. Іншою - те, що більшість підприємців розуміють ресурси обмежено, а саме, як грошові кошти. Вони забувають, що фінанси є лише одним із видів ресурсів, якими потрібно управляти на підприємстві, а фінансові показники діяльності лише відображають стан підприємства. Аналізуючи вище наведене, ми пропонуємо розглядати ресурсозбереження як спосіб управління підприємством, основою якого є впровадження новітніх ресурсозберігаючих технологій, прийняття ефективних управлінських рішень стосовно ресурсозбереження, а також підвищення рівня знань і професійних навичок управлінської ланки.

Відповідно, можна сформувати систему пріоритетних напрямків проведення активної ресурсозберігаючої політики на вітчизняних підприємствах:

- впровадження безвідходних або маловідходних технологій;
- вдосконалення обліку цінностей підприємства;
- регулярне проведення аналізу стану ресурсозбереження підприємства;
- використання вторинних ресурсів і переробка відходів, а також, зниження матеріаломісткості продукції тощо [1];
- підвищення продуктивності праці;
- удосконалення кадрового менеджменту;
- оптимізація управління оборотними та фінансовими ресурсами підприємства тощо.

Раціонально підібрані способи управління ресурсозбереженням забезпечать скорочення часу на прийняття, обґрунтування, вибір та реалізацію управлінських рішень. Внаслідок реалізації запропонованої політики відбудеться підвищення ефективності як стану ресурсозбереження, так і стану функціонування підприємства в цілому. Зважаючи на це, роль ресурсозбереження стає дедалі важливішою, особливо в умовах фінансової кризи, нестабільності економічного середовища та постійної боротьби за своє прибуткове «місце під сонцем».

Література:

1. Бєляєва Г.Є. Ресурсозбереження як напрямок підвищення конкурентоспроможності підприємств в загальній системі управління / І. М. Радчук // – Суми : СумДУ, 2010. – Ч.1. – С. 20-23.
2. Радчук І.М. Сутність поняття «ресурсозбереження» та шляхи його впровадження на підприємстві [Електронний ресурс] / І. М. Радчук // Вісник ХНТУ,2009. – № 3(36). – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/ Vkhdtu/2009_3/30922.pdf
3. Рибалко Л.П. Сучасні підходи до трактування сутності поняття ресурсозбереження [Електронний ресурс] / Л. П. Рибалко. – БІЗНЕС-ІНФОРМ, 2012. – №3. – Режим доступу: http://ekhneu.org.ua/content/suchani-pidhodi-do-traktuvannya-sutnosti-ponyattya-resursozberezhennya.
4.Ресурсозбереження. Основні положення: ДСТУ 3051-95 (ГОСТ 30166-95). – [Чинний від 1997.01.01.]. – К.: Держстандарт України, 1996. – 15 с.

УДК 657

Яслиган С.В. магістр,
Мукачівський державний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу **Ліба Н.С.**

СУТЬ САНАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Індикативними показниками кризових явищ слугують: спад виробництва, випуск неконкурентоспроможної продукції, цінові та структурні диспропорції, зниження продуктивності праці, складна структура балансу, дефіцит оборотних коштів, неплатоспроможність, масова збитковість і, як результат, низька рентабельність тощо. На рівні окремого підприємства зовнішні показники кризи доповнюються внутрішніми проблемами: централізація організаційно-управлінської структури, неефективність або відсутність належного обліку, планування, аналізу та контролю діяльності, низька кваліфікація управлінського персоналу тощо.

Вищенаведене висуває нові вимоги до інформаційної системи підприємства, а отже і до обліку господарських процесів, що відбуваються на підприємстві.

Дані бухгалтерського обліку є основним джерелом інформації для прийняття управлінських рішень та антикризового управління в цілому. Це пояснюється тим, що інформація, яка міститься в системі бухгалтерського обліку на підприємстві, достатньо повно охоплює явища і процеси, що аналізуються в ході прийняття управлінських рішень. Головною

перевагою облікової інформації для аналітичних служб різних рівнів управління, є достовірність та можливість використання такої інформації.

Аналіз економічної літератури свідчить про певний консенсус щодо цілей та деяких характеристик ефективного законодавства про банкрутство, великою мірою він відсутній з приводу того, яка процедура банкрутства є найкращою, або чи можна застосовувати ці процедури у різних економічних системах. Однак, як зазначає Олівер Харт, успіх реформи законодавства про банкрутство залежить від інституційної структури та правових традицій певної країни. Необхідно поєднувати реформування законодавства про банкрутство з іншими правовими й економічними реформами з метою посилення конкуренції, захисту прав власності тощо [1].

Практика країн з розвиненою економікою підтверджує, що найдієвішим засобом запобігання банкрутству підприємства є санація.

До основних санаційних заходів належать:

1) Санаційні заходи спрямовані на удосконалення організаційно-управлінської структури суб'єкта господарювання. О.О. Терещенко [2] виділяє два види таких заходів, перший зберігає юридичний статус боржника, другий передбачає реорганізацію.
2) Санаційні заходи спрямовані на поліпшення і модернізацію виробничих фондів та організацію виробництва.
3) Пошук і оптимізація використання внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування санаційних заходів.
4) Санаційні заходи пов'язані із соціальною захищеністю найманих працівників підприємства.

У зв'язку з цим І.А. Бланк [3] виділяє наступні форми санації підприємства, кожна з яких передбачає різні варіанти. Розглянемо стисло їхню суть.

1. Реорганізація або реструктуризація боргу:
- за рахунок коштів бюджетів різних рівнів;
- пролонгація або реструктуризація банківського кредиту;
- переуступка або передача боргових зобов'язань;
- випуск боргових цінних паперів під гарантію санатора.

2. Реорганізація підприємства-боржника:
- злиття;
- поглинання;
- розділення;
- зміна організаційно-правової форми;
- передача в оренду.

Ініціатива про санацію може виявити підприємство-боржник, потенційний санатор, розпорядник майна або потенційний інвестор.

Суттєвим нововведенням у механізмі санації та банкрутства підприємств є запровадження інституту арбітражного керуючого, який може виступати розпорядником майна суб'єкта господарювання, керуючого санацією або ліквідатора.

Власне термін "санація" означає оздоровлення підприємства. У економічному словнику санація розглядається як система заходів, спрямована на запобігання банкрутства суб'єкта господарювання [5].

Отже, при прийнятті рішення щодо санації важливим моментом є врахування соціальних, економічних, політичних та інші чинників, які визначають місце і роль підприємства як ланки єдиного регіонального соціально-економічного простору й повинні враховуватись місцевими органами самоврядування під час розробки та реалізації регіональної політики щодо фінансового оздоровлення підприємств. Кінцевою метою заходів із санації підприємства має бути забезпечення його повного виходу з кризового стану й подальшої стабільної діяльності.

Література:

1. Ансофф И. Стратегическое управление. / И. Ансофф ; [пер. с англ.]. –М. : Экономика:

1989. – 520 с.
2. Бланк И. А. Стратегия и тактика управления финансами. – К. : МП «ИТЕМ лтд», СП «АДЕФ-Украина», 1996. – 534 с.
3. Енциклопедичний словник бізнесмена: Менеджмент, маркетинг, інформатика / [За заг. ред. М. І. Молдованова]. – К. : Техніка, 1993. – 643 с.
4. Терещенко О. О. Санація підприємств у світлі нового законодавства про фінансову неспроможність / О. О. Терещенко // Економіка України. – 2000. – № 11. – С. 31-36.
5. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : [навч. посіб]. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 412 с.

СЕКЦІЯ 2.

ОБЛІКОВО – АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Tomasz Dziechciarz
State Higher Vocational School Memorial of Prof.
Stanislaw Tarnowski in Tarnobrzeg
Department of Technology and Economic Studies

AGRITOURISM IN REGION ROZTOCZE – AS THE EXAMPLE OF THE INFLUENCE OF HUMAN FACTOR FOR THE DEVELOPMENT OF THE ENTREPRENEURSHIP IN THE RURAL AREAS OF THE EAST OF POLAND

The basic points of article

The Roztocze tourist region is situated in the southern part of Lubelskie Voivodeship - one of provinces of the "Eastern Wall of Poland", recognized as a peripheral, rural and the poorest region of Poland.

One of the priorities for the development of the private entrepreneurship in this rural areas is agritourism.

Author of article presents different forms of tourist activity in Roztocze region - especially a lot of open air entertainment organized in rural municipalities throughout the whole year andthe form of new unique agritourism products offered by the agritourism holdings.

Because of Roztocze region is inhabited by mainly poor and poorly educated people - among many barriers for the development of agritourism - the financial barrier is fundamental.

Hopefully, the state help and the help from the European Union for the years 2014-2020 will contribute to even bigger development of agritourism in Roztocze region and whole Eastern Poland.

Joanna Sepioło,
State Higher Vocational School Memorial of Prof.
Stanislaw Tarnowski in Tarnobrzeg Department of Technology and Economic Studies

INTELLIGENCE BUSINESS, APPLICATION E-TECHNOLOGII IN THE TOURIST ECONOMY

The basic points of article

The artificial intelligence, the virtual reality and applications of mobile technologies are changing the parameters of the market of distribution of tourist services.

Customers, tourists more and more willingly are using from mobile devices for creating own products, tourist packages and virtual touring places of the tourist reception.

Appearing new media are a chance of more effective using the time (for example e-technologies will shorten the time of assimilating information from books, tourist guides or reading maps out at outlining new routes and tourist trails).

Maria Borowska, Waldemar Zadworny

SŁOWNE PRZEKAZYWANIE MYŚLI – BŁĘDY I ZAGROŻENIA

Podstawowe tezy artykułu

Fundamentalnymi problemami każdej działalności człowieka jest jasne i konkretne działanie , logiczne i ścisłe wyrażanie myśli oraz poprawne wnioskowanie.

W procesie słownego przekazywania myśli spotyka się następujące błędy mowy: wynikające z wieloznaczności składniowej zdań (amfibolie), związane z dosłownym rozumieniem przenośni, podwójną rolą zwrotów czasownikowych o znaczeniu potencjalnym i aktualnym oraz pochodząc z nierozróżnienia supozycji wyrażeń (błąd ekwiwokacji). Źródłem błędnego wyrażania myśli może być: błędne rozumienie wyrazów, chaotyczny sposób przekazywania myśli, błędy nie do powiedzenia, błędy definiowania oraz błędy zastosowania intonacji. Zdarzają się też błędy niedostosowania formy wypowiedzi do jej celu

Zagrożenie związane z błędnym wnioskowaniem to: błędy materialne popełniane we wnioskowani entymematycznym, „błędne koło", błąd zw. petito principii oraz błędy formalne.

Prawidłowo rozumuje i mówi ten kto konkretnie, precyzyjnie i jednoznacznie wyraża swoje myśli, oraz wprowadza z przesłanek konkluzje zgodne z prawami logiki.

Waldemar Zadworny
Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna
im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu, Polska

ZRÓWNOWAŻONYROZWÓJJAKOPODSTAWAODPOWIEDZIALNEGOBIZNESUWOBS ZARZE ŚRODOWISKANATURALNEGO

Przedsiębiorstwo, któredziałazgodniezzasadamizrównoważonegorozwoju, atakżespołecznejodpowiedzialnościbiznesutrwalepoprawiajakość życiawspółczesnychiprzyszłychpokoleń, poprzezkształtowaniewłaściwychproporcjimiędzytrzemarodzajamikapitału: ekonomicznym, ludzkimiprzyrodniczym.

Kierowaniesię aspektamizrównoważonegorozwojuwdziałalnościgospodarczejstajesię niejakopodstawą odpowiedzialnościwnowoczesnymbiznesie.

Koncepcjazrównoważonegoitrwałegorozwojuprzedsiębiorstwajestspołecznieorazekologicznie świadomą strategią rozwoju.

Ekologicznywymiarspołecznejodpowiedzialnościprzedsiębiorstwniezaprzeczalnie łączysię zterminemzrównoważonegorozwoju.

Społecznaodpowiedzialność biznesutonietylkoprzestrzeganietego, czegowy¬magaprawo, aletakżedobrowolneinwestowaniewkapitał ludzki, środowiskonatu¬ralneipowiązaniazinteresariuszami.

Realizacjaideispołecznejodpowiedzialnościbiznesupo¬winnabyć płaszczyzną, która łączyinteresyekonomiczneispołeczneprzedsię¬biorstw.

УДК 658

Зозуляк М.М.,
асистент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЇ БУХГАЛТЕРА В УКРАЇНІ

Сучасні трансформаційні процеси економіки вимагають від адміністративно-управлінського персоналу суб'єктів господарювання динамічних професійних здібностей – інтегральної здатності самостійно організовувати і планувати свою діяльність, приймати рішення, обґрунтовувати їх, нести відповідальність за свої дії. За таких умов саме бухгалтерський облік і аудит є тими інструментами управління, що забезпечують і власників, і управлінський персонал інформацією про економічні процеси і явища, ресурси та ефективність їх використання в усіх секторах економіки. Знання з бухгалтерського обліку і аудиту дозволяють планувати, регулювати, аналізувати, контролювати та звітувати перед контролюючими органами про фінансово-господарську діяльність на рівні підприємства, регіону, держави. Фахівець з обліку і аудиту працює як незалежний спеціаліст і надає послуги з обліку і фінансової звітності, аудиту, податкової звітності; консультації з управління, судово-бухгалтерської експертизи на рівні підприємства та в державних установах, органах влади і управління, податкових адміністраціях, комісіях з цінних паперів, контрольно-ревізійних управліннях, казначействах, лікарнях, коледжах, вищих навчальних закладах, благодійних товариствах тощо.

Саме тому завдання, які постають перед вищою школою, вимагають нових підходів до вдосконалення практичної підготовки студентів у процесі навчання.

Досвід практичної підготовки майбутніх фахівців з бухгалтерського обліку висвітлено в працях Л. Журавської, Д. Зюзіна, Г. Серікова, В. Сидоренка (якість підготовки фахівців у вищих навчальних закладах); П. Олійника, О. Смірнової, Н. Тализіної (розробка моделі фахівця); А. Казакової, Г. Обушева, О. Пантелеймонова, В. Рижкова, В. Суслова, К. Тіммерманіса, І. Труханова (організація виробничої практики); В. Бардачевського (підготовка фахівців на базі підприємства) та ін. Проблемі підвищення якості професійної підготовки фахівців обліково-економічного профілю присвячені сучасні дослідження З. Гуцайлюка, В. Домбровського, А. Колота, Є. Мниха, Л. Нападовської, В. Сопка, В. Труша, Т. Чебан, Л. Чернелевського, Жиглей І.В. (проблеми професійної підготовки фахівців з обліку та аудиту в умовах інтеграції європейської освіти); М. Левочко (підвищення рівня підготовки майбутніх бухгалтерів); Л. Чижевської (методика проведення різних видів практики) тощо. Вимоги до професії сучасного бухгалтера вивчали: М. Бойцова, Ф. Бутинець, Н. Золотухіна, М. Левочко, О. Олійник, С. Прилипко, Ю. Рудяк, В. Сопко, М. Шигун, С. Шулепова, Гресь Н. Л., та ін.

Отже, об'єктами уваги сучасних вітчизняних та зарубіжних науковців, педагогів надалі залишаються питання щодо вдосконалення підготовки майбутніх фахівців обліково – економічного профілю. Спільною ознакою для багатьох досліджень є визначення тісного взаємозв'язку теоретичного навчання з практичною підготовкою, що, в свою чергу, має продовження у вигляді навчальної та виробничої практики студентів як складової частини навчально-виховного процесу.

Зміст, форми та методи навчальної та виробничої практики значною мірою впливають на якість фахової підготовки.

Навчальна практика студентів здійснюється з метою закріплення одержаних ними теоретичних знань і набуття навичок технічної та організаційної роботи за спеціальністю. Для кращого засвоєння вивченого матеріалу студентам пропонується розв'язання виробничих та ситуаційних завдань, ділові ігри, комп'ютерні ігрові ситуації за обраною професією.

Основним завданням виробничої практики є формування в умовах виробництва професійних здібностей студента на основі використання його теоретичних знань у

різноманітних ситуаціях, притаманних майбутній професійній діяльності фахівця. Виробнича практика майбутніх фахівців обліково-економічного профілю не зводиться до простої сукупності законів, понять, методів науки, а включає й інші компоненти: уміння сприймати й аналізувати інформацію; приймати рішення; складати документи, виконувати їхню перевірку, бухгалтерську обробку, записи до облікових реєстрів; здійснювати економічні розрахунки, планувати й контролювати свою діяльність тощо.

Варто зауважити, що система організації та методичного забезпечення навчальної і виробничої практики майбутніх фахівців обліково-економічного профілю у вищих навчальних закладах має низку суперечностей, зокрема між:

– потребами оновлення системи практичної підготовки майбутніх фахівців обліково-економічного профілю та недостатнім дослідженням теоретичних і методичних основ виробничої практики;

– об'єктивною необхідністю обґрунтування організаційно-методичних засад навчальної практики майбутніх фахівців обліково-економічного профілю та недостатньою кількістю досліджень з цього питання у сучасній педагогічній науці;

– змістом базових дисциплін циклу професійно - практичної підготовки, завданнями тематичного плану виробничої практики та складом робіт, до виконання яких на первинних посадах готується майбутній випускник.

Якість практичної підготовки майбутніх фахівців обліково-економічного профілю у вищих навчальних закладах зросте, якщо виробничу практику будувати: 1) вважаючи її інтегрованою дисципліною; 2) ґрунтуючись на кваліфікаційних вимогах законодавства до первинних посад; 3) використовуючи наскрізну програму підготовки; 4) застосовуючи критерії комплексної оцінки навчальних досягнень студентів під час практики; 5) дотримуючись високої організаційно-управлінської дисципліни між суб'єктами навчального процесу; 6) розглядаючи виробничу практику як первинний досвід роботи за фахом.

Отже,актуальними завданнями щодо покращення практичної підготовки фахівців з бухгалтерського обліку та аудиту є створення методичного забезпечення навчальної та виробничої практики, підготовка методичних посібників як для студентів, так і для викладачів, розробка методики аналізу результатів практики, встановлення логічних зв'язків як всередині наскрізних програм, так і при їхній взаємодії з програмами навчальних дисциплін.

Систематизоване розв'язання існуючих організаційно-методичних проблем навчальної та виробничої практики, які істотно впливають на стан практичної підготовки студентів у вищих навчальних закладах, допоможе значно підвищити якість знань майбутніх фахівців обліково-економічного профілю.

Література:

1. Вергун Л.І. Соціальна відповідальність бізнесу в умовах глобальної фінансово – економічної кризи / Л.І. Вергун // Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. праць. – К., 2010. – Вип. 23. – С. 165-170.

2. Гресь Н. Л. Актуальні питання оцінки знань, умінь і навичок з облікових дисциплін / Н. Л. Гресь // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2007. – № 6. – С. 77–82.

3. Гресь Н. Л. Виробнича практика майбутніх фахівців обліково-економічного профілю: навчальний статус, поняття, класифікація / Н. Л. Гресь // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. – Одеса: ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2009. – № 4–5. – С. 92–103.

4. Гресь Н. Л. Роль практичних занять з облікових дисциплін у підготовці фахівців з обліку і аудиту / Н. Л. Гресь // Наука та освіта – 2006: міжнар. наук.-практ. конф., 23-31 січ. 2006 р.: тези доповід. – Д.: Наука і освіта, 2006. – Т. 1. – С. 36–39.

5. Гресь Н. Л. Сучасні вимоги до забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців з обліку і аудиту / Н. Л. Гресь // Педагогічний процес: теорія і практика. – К.: ІНТЕРТЕХНОДРУК, 2007. – Вип. 3. – С. 63–70.

6. Жиглей І.В. Еволюція бухгалтерського обліку в контексті розвитку соціальних відносин / І.В. Жиглей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// www. nbuv.gov.ua\ old_jrn\ Soc_Gum\ptmbo\2009_1\stat7.pdf.
7. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: [Монографія] / Н.М. Малюга. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 541с.
8. Стратегіясталого розвитку «Україна - 2020», схвалена Указом Президента України від 12.01.2015р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua\laws\show\5\2015.

УДК 657

Козар М.В., магістр,
Науковий керівник:к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу **Головачко В.М.,**
Мукачівський державний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Робота бухгалтера непроста, оскільки якість облікової інформації, що продукується бухгалтером залежить від його знань, сумлінності, уважності, відчуття цифри. Будь-який бухгалтер, що себе поважає, завжди прагне вдосконалюватися.

Основним завданням управлінського обліку є пошук сприятливих можливостей, які дають змогу працювати підприємству, а також координація та управління цією роботою найбільш ефективними способами. Для виконання цього завдання керівництву необхідна інформація не тільки про поточну діяльність підприємства, але й про його можливості.

Стратегія управління полягає у виборі та обґрунтуванні політики залучення та ефективного розміщення ресурсів (у тому числі фінансових засобів) підприємства, тактика управління – у конкретизації поставлених цілей у вигляді системи планів та їх ресурсного забезпечення за різноманітними параметрами (часовим, матеріально-технічним, кадровим). Роль фінансових ресурсів є важливою на всіх рівнях управління – стратегічному, тактичному та оперативному, але найбільше значення вона має в плані стратегії розвитку підприємства.

Від менеджерів підприємств, які часто знаходяться в умовах «сильного тиску», вимагають розробки стратегій, які дозволяють планувати майбутні можливості, а також пошуку шляхів найбільш ефективного виробництва продукції, яке відповідає вимогам часу та якості, що визначаються покупцями. Таким чином менеджерів змушують займатися управлінським обліком.

Управлінський облік повинен надавати інформацію, що базується на фінансових даних, для прийняття управлінських рішень. За останні роки керівники підприємств проявляють все більший інтерес до питань підвищення ефективності традиційних процедур бухгалтерського обліку. А саме, формальний розподіл функцій управлінського та фінансового обліку став менш помітним, бо в окремих випадках інформація звичайно надходить із спільних інформаційних систем менеджменту. Крім того, жодна з цих видів інформації у ізольованій (традиційній) формі не може слугувати ефективною підставою для прийняття довгострокових або короткострокових рішень організації. Сферою стратегічного обліку є саме область перетину різних фінансових функцій.

Довгострокові рішення потребують придбання основних засобів та їх експлуатації у визначеному процесі або діяльності. Наприклад, залучення довгострокових фінансових засобів, вкладення коштів у будівлі та обладнання, створення спільного підприємства та відкриття ринку нових продуктів – все це потребує довгострокових вкладень праці та ресурсів. Крім того, у більшості випадків прийняття (або відміна) подібних рішень призводить до зміни структури виробництва та нестійкості становища підприємства протягом кількох років.

Короткострокові рішення, як правило, не потребують змін структури основних засобів фірми та (у більшості практичних ситуацій) не мають тривалого впливу на діяльність фірми –

час змін не перевищує одного звітного періоду (зазвичай рік). Звичайно, в цілому короткострокові управлінські рішення виходять з будь-якого довгострокового рішення. Час є критичним фактором, у тому числі і при прийнятті рішень.

Планування є однією з найважливіших функцій контролю і передбачає процес визначення дій, які повинні бути виконані в майбутньому.

Розрізняють три види планування, які відрізняються часовим періодом і ступенем деталізації, а саме: планування; програмування; бюджетне планування.

Планування стосується довгострокових прогнозів. Програмування є другим рівнем деталізації виду планування, який конкретизує вибрані стратегічні напрямки у вигляді окремих програм для досягнення довгострокових цілей. Бюджетне планування є самим деталізованим рівнем планування, представляє собою процес підготовки окремих бюджетів по структурних підрозділах або функціональних сферах організації.

Бюджетному плануванню на сьогоднішній день приділяється значна увага.

Бюджет – це фінансовий документ, що планує серію фінансових операцій, які будуть здійснені в майбутньому. Бюджет не має стандартної форми, тобто може бути як більш простий, так і складніший. Структура бюджету залежить від: предмету бюджету; розміру організації; структури фінансової служби підприємства; кваліфікації і досвіду розробників бюджету.

Вимоги до бюджету:

– повинен представляти інформацію доступним чином, щоб її зміст був доступний користувачу;

– виваженість представленої інформації. Надлишок інформації ускладнює розуміння значення і точності даних, недостатність інформації може привести до нерозуміння основних обмежень і взаємозалежності даних, прийнятих у документі;

– бюджет може не містити одночасно доходи і видатки, немає потреби у тому, щоб вони були збалансовані. Наприклад, бюджет використання матеріалів містить тільки заплановані витрати сировини і напівфабрикатів;

– може бути складений повністю в грошовому, або повністю в негрошовому (натуральному) вираженні, або з використанням грошових і натуральних показників;

– інформація, що міститься в бюджеті, повинна бути настільки точною, визначеною і важливою для користувача, наскільки це можливо.

Бюджет найчастіше складається на рік з поділом на більш короткі періоди: квартали, місяці. Планування на короткострокові періоди викликано цілями контролю управління. В кінці контрольного періоду фактичні дані порівнюються з бюджетними для аналізу й оцінки поточної діяльності. Протягом року бюджети можуть коректуватися з врахуванням зміни певних обставин.

Періодичність розробки бюджетів визначається обсягом запланованих даних і потребами конкретної організації.

Бюджети розробляються як в цілому для організації, так і для її структурних підрозділів або окремих функцій діяльності.

Для підприємства доцільно розробляти на рік такі бюджети:

– бюджет продаж;

– бюджет комерційних витрат;

– виробничий бюджет;

– бюджет закупівлі (використання) матеріальних запасів;

– бюджет трудових затрат;

– бюджет загальновиробничих витрат;

– бюджет загальних і адміністративних витрат;

– бюджет грошових надходжень;

– бюджетний звіт про фінансові результати;

– бюджетний баланс.

При цьому бухгалтер-аналітик підприємства повинен щомісячно аналізувати фактичний і бюджетний рівень показників, давати письмове пояснення будь-яким відхиленням. Аналіз бюджетів із пояснювальною запискою і пропозиціями щодо коригування господарської діяльності доцільно подавати керівнику підприємства або його замісннику по фінансових питаннях. Управлінський місячний звіт повинен обговорюватися на закритому засіданні управлінського персоналу підприємства. Наслідком такого обговорення може бути коректування бюджетів.

Оскільки об'єктом дослідження є методика обліку товарних запасів, можна розробити бюджет придбання товарів.

Бюджет закупівлі (використання) товарів визначає терміни закупівлі, види і кількість запасів, які необхідно придбати для задоволення (виконання) господарських планів. Потреба у товарах визначається бюджетом продаж і передбаченими змінами в рівні товарних запасів. Добутком кількості одиниць товарних запасів на оціночні закупівельні ціни на ці товари, отримують бюджет закупівлі товарів. Бюджет реалізації товарів формується аналогічно, але при цьому враховуються залишки товарів на початок і кінець звітного періоду. Планова потреба у закупівлі товарних запасів та їх реалізації може бути підготовлена як в одному документі, так і в окремих бюджетах.

Отже, підприємствам доцільно розробляти на рік такі бюджети: бюджет продаж; бюджет комерційних витрат; виробничий бюджет; бюджет закупівлі (використання) матеріальних запасів; бюджет трудових затрат; бюджет загальновиробничих витрат; бюджет загальних і адміністративних витрат; бюджет грошових надходжень; бюджетний звіт про фінансові результати; бюджетний баланс.

УДК 657

Пігош В.А.,
к.е.н., доценткафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПОСЛУГ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИМИ ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ

Відповідно до п.п.3 п.1 Переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної та комунальної форми власності, навчальні заклади можуть надавати такі види платних послуг, як підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації кадрів, навчання для здобуття громадянами післядипломної освіти понад державне замовлення в межах ліцензійного обсягу [4].

Виходячи зі ст. 1 Закону України "Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів" державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів – це засіб державного регулювання задоволення потреб економіки та суспільства у кваліфікованих кадрах, підвищення освітнього та наукового потенціалу нації, забезпечення конституційного права громадян на здобуття освіти відповідно до їх покликань, інтересів та здібностей [8].

Відповідно до п. 2 Порядку КМУ про підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів від 15.04.2013 р. № 306 державне замовлення формується Мінекономрозвитку за поданням МОН та інших державних замовників з урахуванням середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці та обсягів видатків державного бюджету на зазначені цілі [7].

Так, наприклад, обсяги державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку

кадрів для державних потреб у 2016 році затверджені постановою КМУ від 06.07.2016р. №408. Саме в цьому документі вказані обсяги державного замовлення на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів на 2016 рік. Тобто державне замовлення стосується лише кадрів, які працюють у цих державних органах та бюджетних установах, які їм підпорядковані [3].

Виходячи з вищезазначеного, можна зробити висновок: фахівці, які направляються з різних підприємств недержавної форми власності та приватних підприємств, не підпадають під державне замовлення та, відповідно, мають проходити навчання за плату.

Крім того, фахівці, які направляються з бюджет них організацій, але понад обсяги державного замовлення, також мають проходити навчання за плату.

Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю, відповідно до п. 4 ст. 13 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010р. № 2456-VI відноситься до першої підгрупи першої групи власних надходжень бюджетних установ. Витрачати кошти цієї підгрупи можна на покриття витрат, пов'язаних з організацією та наданням послуг. Тож абсолютно усі витрати, пов'язані з наданням платної послуги, мають бути ураховані в її вартості [1].

Порядок надання платних освітніх послуг та розрахунку їх вартості визначений у Порядку надання платних освітніх послуг державними та комунальними навчальними закладами, затвердженому спільним наказом МОН, Мінекономіки та Мінфіну від 23.07.2010 р. № 736/902/758.

Відповідно до п. 2.2 цього Порядку складовими вартості витрат є:витрати на оплату праці працівників;нарахування на оплату праці відповідно до законодавства;безпосередні витрати та оплата послуг інших організацій;капітальні витрати;індексація заробітної плати, інші витрати відповідно до чинного законодавства [5].

До витрат на оплату праці працівників, які залучені до надання платної освітньої послуги, враховуються розміри посадових окладів, ставок заробітної плати, підвищення, доплати, надбавки та інші виплати обов'язкового характеру, визначені відповідними нормативно-правовими актами.

При формуванні витрат на оплату праці працівників, що залучені до надання платної освітньої послуги, також можуть враховуватись виплати, що мають заохочувальний характер, у порядку, встановленому законодавством та колективними договорами.

Кількість працівників відповідної кваліфікації, залучених до надання платних освітніх послуг з відповідними розмірами посадових окладів (тарифних ставок, ставок заробітної плати), а також кількість годин їх роботи визначаються виходячи з необхідності врахування всього обсягу виконуваних робіт відповідно до затверджених норм навантаження або часу, необхідного для виконання тих чи інших видів робіт.

Окрім заробітної плати, в розрахунок платної послуги обов'язково включають нарахування ЄСВ.

До безпосередніх витрат та оплати послуг інших організацій при визначенні вартості платних освітніх послуг належать матеріальні витрати, що використовуються на надання освітніх послуг, комунальних послуг та енергоносіїв, проведення поточного ремонту, обслуговування основних фондів, що використовуються для надання платних освітніх послуг, службові відрядження та стажування, пов'язані з наданням платних освітніх послуг, оплату послуг зв'язку тощо.

Витрати на оплату послуг сторонніх організацій, що залучаються навчальними закладами для надання платних освітніх послуг (оплата всіх банківських послуг, оплата за охорону, встановлення пожежної та охоронної сигналізації, юридичні та інформаційні послуги, оренду.

До капітальних витрат на придбання (створення) основних засобів включаються витрати на забезпечення надання навчальним закладам платних освітніх послуг, а саме: придбання або створення основних засобів, зокрема навчального, лабораторного, спортивного обладнання, приладів, споруд, меблів, комп'ютерної та оргтехніки, придбання навчальної літератури; капітальне будівництво, придбання, ремонт, реконструкцію та реставрацію приміщень,

транспортних засобів, що використовуються у навчальному процесі; придбання програмного забезпечення.

При цьому капітальні витрати враховуються у розмірі до 10 % у межах вартості платної освітньої послуги, встановленої відповідно до вимог Порядку № 736/902/758 [5].

Відповідно до пп. «г» та «ґ» п.п. 197.1.2 Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. №2755-VI від обкладення ПДВ звільнені всі види освітньої діяльності, які постачаються професійно-технічними навчальними закладами та вищими навчальними закладами I–IV рівнів акредитації, у тому числі для здобуття іншої вищої та післядипломної освіти. Тому нараховувати ПДВ на вартість курсів підвищення кваліфікації не потрібно [2].

Згідно з п. 28 Порядку складання, розгляду, затвердження та основними вимогами до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженими постановою КМУвід28.02.2002р. №228 розпорядники нижчого рівня уточнюють проекти кошторисів, складають проекти планів асигнувань загального фонду бюджету, планів надання кредитів із загального фонду бюджету, планів спеціального фонду, планів використання бюджетних коштів, помісячних планів використання бюджетних коштів і подають ці документи головним розпорядникам для уточнення показників [6].

Розпорядники приводять свої витрати у відповідність до бюджетних асигнувань та інших показників, що доведені лімітними довідками. Для цього чисельність працівників установи, що пропонується до затвердження за штатним розписом, повинна бути приведена у відповідність до визначеного фонду оплати праці, а інші витрати – у відповідність до інших встановлених асигнувань таким чином, щоб забезпечити виконання покладених на установу функцій.

Виходячи з вищевикладеного та того, що розрахунки до кошторису за спеціальним та загальним фондами складаються окремо, а чисельність працівників повинна бути приведена у відповідність до фонду оплати праці, напрошується висновок, що штатні розписи за спеціальним фондом доцільно складати окремо.

Нескладання окремого штатного розпису за спеціальним фондом може призвести до того, що платні послуги будуть надаватися основним штатним складом бюджетної установи без відпрацювання ними додаткового робочого часу при наданні платних послуг, що призведе до незаконних виплат по заробітній платі.

Ураховуючи вищезазначене, робимо висновок: складати штатний розпис за спеціальним фондом окремо є доцільним, адже в такому випадку бюджетна установа чітко розмежовує працівників, оплата праці яких проводитиметься з різних джерел. Зазначимо, що для штатного розпису за спеціальним фондом застосовуються ті ж самі штатні нормативи, що і за загальним.

Література:

1. Бюджетний Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2457-VI // Електронний ресурс. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17
2. Податковий Кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI// Електронний ресурс. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
3. Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2016 році [Електронний ресурс] :Постанова Кабінету Міністрів України від 06.07.2016 р. 408.– Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=249173576
4. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватись навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної та комунальної форми власності [Електронний ресурс] :Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. № 796. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF
5. Про затвердження порядків надання платних послуг державними та комунальними навчальними закладами [Електронний ресурс] :наказ МОН, Мінекономіки та Мінфіну від 23.07.2010 р. № 736/902/758. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1196.

6. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ [Електронний ресурс] :Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002р. №228. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF
7. Про затвердження Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів [Електронний ресурс] :Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2013 р. № 306. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/306-2013-%D0%BF
8. Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів [Електронний ресурс] :Закон України від 20.11.2012 р. № 5499-VI. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/306-2013-%D0%BF

УДК 657

Платонова В.С., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і економічного аналізу **Каткова Н.В.,**
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова,
м. Миколаїв

ВИМОГИ ДО ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

У результаті господарської діяльності підприємства виникає кредиторська заборгованість. Вона виникає у випадку, коди підприємство спочатку отримує товари або послуги, а вже потім розраховується за них. Кредиторська заборгованість є джерелом виникнення та фінансування активів, тому в умовах фінансової кризи кредиторська заборгованість дає підприємствам змогу продовжувати свою діяльність безперервно, але неправильне управління може призвести до негативних наслідків, або навіть до банкрутства. Саме тому, облік і управління кредиторською заборгованістю на підприємстві є дуже важливими ділянками облікового процесу, так як їх правильна організація позитивно впливає на діяльність суб'єкта господарювання, а отже, питання э актуальним. Ефективне управління кредиторською заборгованістю надасть змогу розширювати ринки збуту товарів, створити позитивний імідж підприємства, що виведе його на значно вищий економічний рівень. Для того щоб нормально функціонувати підприємство має бути забезпеченим необхідним розміром обігового капіталу [1]. Розміри обігового капіталу залежать від величини запасів та кредиторської заборгованості, а управління ними потребує чіткого визначення інформаційних потреб користувачів та вимог до обліково-аналітичного забезпечення.Питання обліку та управління кредиторською заборгованістю розглядали такі вчені, як С.В. Зеленко, Р.П. Гончарук, Н.В. Марчак, Н.Л. Марусяк. Ф.Ф. Бутинець, О.О. Волинець, В.Ф. Палій, Н.М. Малюга, С.Ф. Голов, Г.О. Москалюк та інші.

В сучасних умовах вимоги до сучасних систем обліково-аналітичного забезпечення господарської діяльності зростають. Обліково-аналітичне забезпечення – це сукупність процесу збору, підготовки, реєстрації та зведення облікової інформації підприємств залежно від законодавчо встановленої системи ведення обліку і проведеного на основі цієї інформації глибокого аналізу із застосуванням певних методів і прийомів [2]

До основних функцій системи обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю належать:

– інформаційна — забезпечення кількісною інформацією щодо складу і величини кредиторської заборгованості внутрішніх і зовнішніх користувачів;
– облікова — відображення фактів господарської діяльності підприємства, облік розрахунків з кредиторами, строків погашення заборгованості;

– аналітична — здійснення на підставі первинних даних економічного аналізу кредиторської заборгованості; розрахунок ліквідності, платоспроможності та інших показників, які залежать від кредиторської заборгованості;
– контрольна – запобігання виникненню простроченої заборгованості, проведення інвентаризації заборгованості.

До основних завдань системи обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю належить:
– визначення доцільності виникнення заборгованості;
– надання інформаційної підтримки у прийнятті управлінських рішень, оцінка реальної вартості існуючої кредиторської заборгованості;
– проведення економічного аналізу формування та погашення кредиторської заборгованості.

Для чіткого формулювання вимог до обліково-аналітичного забезпечення необхідно дослідити порядок відображення інформації про кредиторів на усіх етапах облікового процесу. Традиційно виділяють такі етапи:
– первинний облік (первинне спостереження та сприйняття господарського факту (явища або процесу), вимірювання в натуральному та вартісному вираженні, фіксування в носіях облікової інформації – документах);
– поточний облік (обробка, реєстрація та запис даних первинного обліку, тобто носіїв інформації, в облікові реєстри, групування та їх перегрупування з метою отримання потрібної результативної інформації);
– підсумковий облік (упорядкована сукупність операцій з формування показників, що відображають результати виробничої та господарської діяльності підприємства за певний період) [3].

Кожен наступний етап залежить від якості попереднього етапу. Вимоги до кожного з етапів наведено в Таблиці 1.

Таблиця 1

Вимоги до обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю

Етап	Вимоги
1. Первинний облік	Наявність чіткого графіку документообігу первинних документів; належність і своєчасність оформлення первинних документів, які є доказом виникнення або погашення заборгованості; контроль за наявністю усіх потрібних реквізитів.
2. Поточний облік	Ведення аналітичного обліку кредиторської заборгованості за контрагентами, за датами погашення, за потребами підприємства; проведення аналізу структури кредиторської заборгованості за контрагентами; проведення аналізу оборотності кредиторської заборгованості; здійснення контролю за строками погашення боргів за графіком (шляхом створення таблиці та графіка фактичної й запланованої сплати постачальникам) [4].
3. Підсумковий облік	- Крім облікових даних необхідна наявність показників первинного і поточного обліку, дані планування, нормування, оперативного і статистичного обліку, а також попередніх звітних періодів. Наявність цих даних дає змогу не тільки оцінити результати діяльності, а також оцінити тенденцію розвитку [3].

Отже, можна зробити висновок, що організація обліково–аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю може бути ефективною тільки при тісному

взаємозв'язку між усіма етапами відображення інформації. Кожен з етапів має бути інформативним, чітким і не перевантаженим зайвою інформацією. Для дотримання усіх вимог до обліково–аналітичного забезпечення кожен працівник повинен знати і виконувати свої обов'язки у визначений період часу, а це можливо тільки за наявності облікової політики та посадових інструкцій з наведенням цих обов'язків.

Література:

1. Марусяк Н. Л. Дебіторська та кредиторська заборгованість як основні фінансові регулятори кругообігу оборотного капіталу підприємства / Н. Л. Марусяк // Актуальні проблеми економіки. – 2010. - №7. – С. 90-95.
2. Вольська, В. В. Методичні підходи до обліково-аналітичного забезпечення та аудиту управлінської діяльності аграрних підприємств /В. В. Вольська// Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 3 (24). – С. 83-88.
3. Зеленко С. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи та послуги / Зеленко С. В. // Економічні науки. – 2014. – № 11 (41). – С. 65-71.
4. Присяжнюк С. В. Особливості регулювання обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками у відповідності до міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку / С.В. Присяжнюк, О.Г. Кривонос. – [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2012/Economics/7_98468.doc.htmhttp://www.rusnauka.com/1_NIO_2012/Economics/7_98468.doc.htm

УДК 657.1

Реньова О.К.,
студентка 5-го курсу ДВНЗ КНЕУ ім. В. Гетьмана,
Науковий керівник: д.е.н., професор, професор кафедри
обліку і оподаткування, ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» **Остап'юк Н. А.**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ФАКТОРИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

У період трансформації економіки підприємства України все більше уваги приділяють факторингу, який дозволяє їм прискорити обіг коштів у розрахунках, зменшити дебіторську заборгованість. За рішенням регуляторів факторингові компанії України з 2013 року розпочали складати фінансову звітність за МСФЗ. Разом з тим, у сучасних динамічних ринкових умовах для обґрунтованого прийняття економічних рішень необхідна достовірна інформація, що прозоро висвітлює стан та результати діяльності підприємства. Саме тому все більшого значення у системі інформаційного забезпечення управління економічними процесами на різних рівнях набуває фінансова звітність підприємств, складена за МСФЗ.

Аналіз останніх публікацій дав можливість з'ясувати, що до питань обліку факторингових операцій за МСФЗ операцій звертається все більше вітчизняних науковців. Зокрема, відображення в обліку операцій факторингу досліджували А. М. Герасимович, Н. П. Кузик, В. І. Кузь, В. К. Макарович, Т. Г. Мисник, Л. В. Момот, Я. В. Сливка та інші. У своїх працях вони здебільшого акцентують увагу на правовому регулюванні, та відображенні в обліку господарських операцій, пов'язаних з факторингом, відповідно до Методичних рекомендацій та їх аналізі. Однак варто зазначити, що багато аспектів стосовно обліку факторингових операцій та відображенні у фінансовій звітності залежно від їх виду за МСФЗ є суперечливим питанням, що погіршує податкові наслідки щодо неправильного визначення податку на прибуток підприємств, які займаються факторингом. Тому питання обліку факторингових операцій потребує поглибленого вивчення та аналізу.

Станом на сьогодні не досліджено вплив підходів до обліку факторингових операцій вітчизняними фінансовими компаніями на фінансову звітність, яка складається цими компаніями за новою основою - МСФЗ, з урахуванням вимог чинного законодавства, і те, на

скільки вона задовольняє інформаційні потреби її користувачів, розкриває особливості діяльності факторингових компаній. Саме це і визначило актуальність обраної теми. Аналіз нормативно-правової бази України в галузі факторингу дозволив виявити значну кількість суперечностей та відсутність однозначного трактування у законодавстві сутності понять «факторинг», «договір факторингу» та «факторингові послуги». Науковці теж висловлюють різні думки з цього приводу.

На нашу думку, під факторингом слід розуміти фінансову операцію, яка пов'язує три сторони: фактора, клієнта та боржника, між якими укладається договір, що полягає у придбанні фактором (банківською або небанківською фінансовою установою) у постачальника (клієнта) права вимоги у грошовій формі на дебіторську заборгованість боржника з прийняттям ризику виконання такої вимоги або без нього, а також приймання платежів. Саме таке трактування факторингу найбільш точно відображає зміст цієї комплексної послуги, одночасно враховуючи можливість їх надання різними фінансовими установами з різним рівнем ризику (відповідно до суті укладеного договору) та щодо різних видів дебіторської заборгованості. Суть факторингу представлена нами на рисунку 1.

В Україні з метою забезпечення єдиного підходу до ведення вітчизняними небанківськими фінансовими установами, що надають послуги факторингу, бухгалтерського обліку операцій по наданню послуг факторингу було розроблено Методичні рекомендації № 787, відповідно до яких факторингові операції класифікуються як безобіговий
факторинг з правом регресу, безобіговий факторинг без права регресу та кредитний факторинг, тоді коли загальна характеристика та міжнародна практика не виокремлює кредитний факторинг. Однак наведені методичні рекомендації втратили чинність, тому станом на сьогодні немає чіткого законодавчого документу, який би регулював облік факторингових операцій та відображення їх у фінансовій звітності вітчизняних факторингових компаній.

Нерозкритими проблемними питаннями щодо факторингу станом на сьогодні в Україні залишаються наступні: 1) немає чіткої класифікації факторингу, внаслідок чого і виникає неоднозначність трактування цього поняття у нормативно-правовій літературі; 2) методика обліку факторингових операцій не є врегульованою, внаслідок чого підприємство обмежене у своїй обліковій діяльності, що негативно впливає на якість інформації, яка надається користувачам; 3) факторингові компанії змушені відображати основні показники факторингової діяльності як іншу операційну, а не основну, що також спотворює звітну інформацію; 4) не було розроблено та наведено альтернативні пропозиції щодо організації облікової політики та проведення контролю стосовно факторингових операцій.

Отже, факторингові операції знаходять відображення у багатьох нормативно-правових документах: дається визначення усього понятійного категоріального апарату, який пов'язаний із здійсненням факторингової діяльності: факторинг, послуги факторингу, договір факторингу, право відступлення грошової вимоги тощо. Також дещо розкриваються особливості обліку факторингу як фінансового інструменту (МСБО 9). Однак основний документ, який надавав хоч якусь кореспонденцію рахунків по типових операціях (Конвенція УНІРУА), втратив чинність, а новий документ затверджений не був. У результаті цього на сьогодні немає чіткого нормативного регулювання організації облікової політики та самого обліку і контролю факторингових операцій, що ускладнює процедуру їх оподаткування. Наявність цієї проблеми впливає на якість облікової інформації та фінансової звітності, яку надають факторингові компанії. З метою її вирішення необхідно проаналізувати та запропонувати підходи до організації облікової політики факторингової компанії таким чином, щоб відображені у бухгалтерському обліку факторингові операції коректно відображалися у фінансовій звітності відповідно до МСФЗ. Ця проблема і є напрямом подальших досліджень.

Рис.1. Операція реалізації товару із використанням факторингу

Література:

1. Господарський кодекс України від 01 січня 2004р. (зі змінами). [Електронний ресурс]: / Верховна Рада України – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435- IV (зі змінами). [Електронний ресурс]: / Верховна Рада України – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000р. № 2121 (зі змінами). [Електронний ресурс]: / Верховна Рада України – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001р. № 2664-III (зі змінами). [Електронний ресурс]: / Верховна Рада України – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.
5. Методичні рекомендації по наданню комерційними банками факторингових послуг підприємствам: Лист НБУ від 04.05.1992р. № 12001/200. [Електронний ресурс]:/Національний банк України – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.
6. Круподер О. Особливості обліку та аудиту факторингових операцій фінансових компаній // Збірник наукових праць молодих вчених Тернопільського національного економічного

університету Наука молода. – 2011. - №15-16. - с. 350-356. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.**.
7. Кузик Н.П. Особливості обліку факторингових операцій// Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. - 2013. - № 181(3). - С. 124-130. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_econ_2013_181(3)__25.
8. Фартушняк О. В. Деякі аспекти відображення факторингових операцій в обліку / О. В. Фартушняк, І. Ю. Пасічник // Економіка розвитку. – 2008. – № 2 (46). – С. 67-69. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/7512.

УДК 657

Реслер М.В.,
д.е.н., проф., зав. кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Бабура Т.А., магістр,
Мукачівський державний унівнрситет

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

На сучасному етапі ринкової трансформації світової економіки особливої уваги набуває вирішення проблем соціального захисту населення як необхідної умови соціально-економічного розвитку кожної країни. Завдання більшості систем соціального захисту полягає у підвищенні доходів громадян, покращанні життєвого рівня, забезпеченні окремих категорій населення державними соціальними гарантіями, водночас вирішення цих завдань обмежується ринковими умовами господарювання. Зазначені умови зумовлюють потребу пошуку нових підходів до формування дієвого механізму реалізації соціального захисту населення, який би враховував сучасні вимоги ринку та соціальну спрямованість національної економіки. Саме тому перед бухгалтерським обліком постає завдання підвищити рівень інформативності даних, які застосовуються у системі управління соціальним захистом населення, з метою збільшення ефективності використання трудових ресурсів.

За даними Державної служби статистики України, частка витрат на соціальний захист та соціальне забезпечення у загальній структурі операційних видатків країни за 2014 - 2015 рр. незначно зросла – на 2,6 в. п. (з 25,4% до 28,1%). Зазначене свідчить про недостатній рівень вирішення соціальних проблем в Україні, зокрема у питаннях зменшення рівнів безробіття, бідності, заборгованості з виплати заробітної плати, соціальної нерівності.

Рівень соціального захисту робітників залежить від вирішення соціальних проблем на підприємствах, де вони працюють. Упровадження ефективного механізму фінансування соціальних програм на підприємстві сприяє підвищенню ступеня використання потенціалу трудового колективу та на цій основі – забезпеченню його ефективної діяльності. Раціональна побудова бухгалтерського обліку й аналізу операцій із соціального захисту працівників підприємства надає можливість забезпечувати систему управління достовірною та повною інформацією про соціальні складові діяльності підприємства та приймати обґрунтовані рішення щодо їх покращання.

Досліджуючи дану проблематику та наукові погляди щодо облікової ролі в системі соціального захисту працівників, маємо підстави: 1) стверджувати про суттєвий зв'язок терміну «облік» із визначенням «соціальний», а саме: *у вузькому значенні*соціально орієнтований облік передбачає надання відомостей про трудові ресурси підприємства, їх витрати, що є предметом соціальної діяльності та орієнтується на усунення причин погіршення соціального захисту працівників; *у широкому значенні* – відображення витрат, які несе суспільство в зв’язку з діяльністю суб’єктів господарювання; 2) виділити переваги соціально орієнтованого обліку у першому випадку на мікрорівні, у останньому – на макрорівні (табл. 1.).

Таблиця 1.

Переваги соціально орієнтованого бухгалтерського обліку

№ п	*Переваги соціально-орієнтованого бухгалтерського обліку*	
	На макрорівні	*На макрорівні*
1	Розвиток соціально-економічної відповідальності на національному рівні	Превалювання в обліковій системі ідеології людини, суспільства і навколишнього середовища над ідеологією капіталу та прибутку
		Наявність внутрішніх документів, що підтверджують соціально-відповідальну діяльність підприємства
2	Відповідність соціальних показників країни стандартній моделі соціальних балансів у світі	Нефінансова звітність підприємства є показником інформування працівників про фінансовий стан соціальної діяльності підприємства, позитивні результати праці персоналу та його соціальну значимість для підприємства
3	Вихід на світовий рівень, підвищення іміджу країни та конкурентоспроможності її суб'єктів господарювання, досягнення соціальної справедливості шляхом збільшення соціальних стратегій на ринку не фінансової звітності	Заохочення працівників у якості продукції, зацікавленість у комерційній вигоді підприємства шляхом врахування пропозицій працівників у вирішенні як виробничих, так і соціальних проблем
4	Можливість узагальнення (без облікових труднощів) необхідних соціальних показників для інвесторів та інших зацікавлених сторін	Включення відповідних соціальних показників у методику ведення бухгалтерського обліку на підприємстві
5	Соціально-відповідальне управління та контроль за підприємницькою структурою країни	Соціально-відповідальне управління та контроль за виконанням колективно-договірних умов на підприємстві
6	Відкритість, достовірність та чесність соціальних показників підприємств усіх форм власності, що дає відкриту зовнішню оцінку національної економіки країни	Відкрита внутрішня оцінка кожного підприємства, яка допомагає у разі банкрутства чи погіршення фінансового стану отримати підтримку від інших соціально-відповідальних підприємств

Дані з табл. 1. підтверджують, що підприємство, як економічна ланка господарювання країни, одночасно виступає соціальним інститутом, успішна діяльність якого суттєво залежить від його працівників.

Таким чином, на підставі розглянутої проблематики узагальнимо, що система бухгалтерського обліку повинна бути максимально адаптовану до нових особливостей систем соціального захисту працівників на підприємстві. Реалізація зазначених переваг дозволить підвищити аналітичність бухгалтерського обліку, покращить соціально-трудові відносини на рівні підприємства.

УДК 657

Реслер М.В.,
д.е.н., проф., зав. кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Болотаєва Ж., магістр,
Мукачівський державний університет

ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ДЛЯ РОЗРАХУНКУ ОБ'ЄКТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК

Проблему існування, а точніше співіснування, різних видів обліку (серед яких: бухгалтерський, фінансовий, управлінський, статистичний, податковий) досліджувало багато науковців та практиків як вітчизняних, так і зарубіжних. В призмі цих досліджень висвітлювались різні аспекти дисгармонії: від інтерпретації понять до методологічної сумісності відповідних видів обліку, зокрема, бухгалтерського та податкового.

Значний внесок в існуючу систему дефініцій понять різних видів обліку зроблено О. Малишкіним. Науковець зазначає, що «в основі назви видів обліку в ринкових умовах лежать потреби користувачів, що втілюється у формах звітності - фінансової, управлінської, податкової».

Є різні думки, одна з яких, фінансовий облік є різновидом бухгалтерського обліку. А бухгалтерський розглядає, «з одного боку, як узагальнюючий економічний облік, як бухгалтерію процесів діяльності суб'єктів бізнесу, як синтезуючу інформаційну конструкцію, а з іншого – як сукупність різних видів обліку, які реалізують властиві бухгалтерії функції у специфічних сферах: а) зовнішнього управління з боку власників (фінансовий облік); б) внутрішнього управління з боку керівництва (управлінський облік); в) відносин із державою (податковий облік)».

Що стосується останнього (податкового обліку), у зв'язку з відсутністю будь-якого теоретичного обґрунтування його методології, як стверджує П. Я. Хомин, «періодично спалахують дискусії щодо заміни словосполучення «податковий облік» анонімом «податкові розрахунки»». «Хоч, - як продовжує вчений,- очевидно, що суть не в назві, тим більше вона вже утвердилась, як переконливо довів О. І. Малишкін із посиланням на Податковий кодекс України, нормативні документи Міністерства фінансів України, Вищого адміністративного суду України». Окремі автори навіть стверджують, що такого обліку взагалі не існує, оскільки він, мовляв, не має свого предмета й методу.

Отже, інформація бухгалтерського обліку необхідна для прийняття будь-яких управлінських рішень та обґрунтування податкової бази більшості податків, в тому числі податку на прибуток. Е. Гейєр наголошує, що «взаємодія бухгалтерського обліку та оподаткування обмежується завданням визначення величини податкової бази». Науковець називає цілу низку принципів, властивих як бухгалтерському, так і податковому обліку (автономність, періодичність, єдиний грошовий вимірник, безперервність, нарахування та відповідність доходів і витрат, послідовність); зазначає, що багато спільного є також в об'єктах та методах обліку. При цьому, О. Малишкін, навівши чинники, що підтверджують різновекторність функціонування двох видів обліку (фінансового та податкового), зазначає про існування конфліктних принципів обліку. Пріоритет змісту перед формою – один із ключових принципів, якого дотримуються організації при складанні бухгалтерської (фінансової) звітності, особливо в тих випадках, коли йдеться про складання звітності за МСФЗ.

Бухгалтерський прибуток обчислюється шляхом зіставлення доходів і витрат, визнаних та оцінених відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Податковий прибуток визначається відповідно до норм Податкового кодексу України шляхом зіставлення податкових доходів та податкових витрат. В зв'язку з цим існують суттєві та численні розбіжності у правилах розрахунку результатів діяльності суб'єкта господарювання.

З прийняттям Податкового кодексу України ситуація суттєво змінилася в напрямку узгодження бухгалтерського (фінансового) та податкового обліку, проте говорити про абсолютну відповідність цих підсистем обліку не доводиться.

Використання в оподаткуванні бухгалтерського принципу нарахування та відповідності доходів та витрат, поділ основних засобів та нематеріальних активів на групи у відповідності до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу та зобов'язань, встановлення методів нарахування амортизації необоротних активів закріплених правилами бухгалтерського обліку, правил розрахунку курсових різниць, обліку операцій купівлі-продажу іноземної валюти тощо, - все це дає більше можливостей для використання інформації бухгалтерського обліку в цілях оподаткування, проте залишається багато невирішених проблемних питань. І ці питання стосуються не тільки економічної необґрунтованості правил податкового обліку через його фіскальну спрямованість, але й доцільності (об'єктивності), власне, існуючої методології бухгалтерського обліку на даному етапі розвитку економіки.

УДК 657.2:331.2

Шинкаренко О.М., к.е.н, доцент,
Лелюх Ю.В., студент,
Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ УБС
м. Черкаси

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Облік оплати праці здійснюється обов'язково на будь-якому підприємстві. Оплата праці є головною мотивацією робітників до здійснення поставлених перед ними цілей і задач.

При нарахуванні заробітної плати, бухгалтер може допустити помилку, що може призвести до появи інших суттєвих помилок та негативних наслідків для підприємства. Тому для бухгалтера важливо знати нормативно-законодавчу базу розрахунків з оплати праці, методологію обліку та проблеми з якими він може зіткнутись в ході роботи.

Вагомий внесок у дослідження проблем обліку розрахунків з оплати праці зробили наступні вітчизняні вчені: Ярмішко С.В., Мазур І., Чорнобров О.В., Шнурко А.М., Омелянович Л.О., Макаренко А.П., Крупка Я.Д., Семенов Г.А., Рудницький В.С.,Сопко В.В., Базилевич В., Жалін Я.А., Садовников О.А. та інші.

Однією з найбільш важливих проблем сучасної економіки та ринку праці, що потребує вирішення, є заробітна плата «в конвертах». Поставлена проблема спричинює негативні наслідки як для бюджету держави, так і для самих працівників, а саме, недоотримання мінімальних державних гарантій.

Дана проблема полягає в тому, що роботодавець здійснює нарахування страхових внесків на обов'язкове пенсійне страхування тільки з суми офіційно нарахованої заробітної плати. Якщо виникає проблема зі здоров'ям або відбувається скорочення штатів, працівник не отримує компенсаційних виплат і, виплат за листком непрацездатності.

Згідно з статтею 265 Кодексу законів про працю України для боротьби з "тіньовою заробітною платою" уряд ухвалив, що юридичні та фізичні особи-підприємці, які використовують найману працю, несуть відповідальність у вигляді штрафу за фактичний допуск працівника до роботи без оформлення трудового договору (контракту), оформлення працівника на неповний робочий час у разі фактичної роботи повний робочий час, та виплати заробітної плати (винагороди) без нарахування та сплати єдиного соціального внеску – у 30-кратному розмірі мінімальної зарплати (на даний час – 41 340 грн.), встановленої законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, відносно якого скоєно порушення[1].

Саме в області розрахунків з персоналом з оплати праці законодавство України є найбільш мінливим і нестабільним, тому потребує від бухгалтерів та аудиторів постійного оновлення нормативної бази, яку вони використовують у процесі поточної роботи.

Також бухгалтерам необхідно постійно слідкувати за змінами у прожитковому мінімумі та мінімальній заробітній платі, оскільки від цих величин залежать розмір податкової соціальної пільги при утриманні податку з доходів фізичних осіб, розмір доходу, до якого застосовується податкова соціальна пільга.

Найбільшою проблемою обліку розрахунків із працівниками з оплати праці на сьогодні на думку багатьох дослідників [2,3,4] є недостатня автоматизація даної ділянки обліку та відсутність частини додаткових реквізитів у документах, якими підтверджуються операції з обліку праці та її оплати.

Ще однією проблемою в Україні є оцінка розміру мінімальної заробітної плати, прожиткового мінімуму та вартості робочої сили. Ці проблеми породжують низку дій, які спричиняють проблеми обліку розрахунків з оплати праці.

Розмір мінімальної заробітної плати встановлюється Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України, як правило, один раз на рік у Законі про Державний бюджет України з урахуванням пропозицій, внесених представниками професійних спілок.

Мінімальна заробітна плата є державною соціальною гарантією, обов`язковою на усій території України для підприємств усіх форм власності та господарювання. Роботодавець не має права встановлювати працівнику заробітну плату в розмірі нижче мінімального. Законом України про державний бюджет на 2016 рік затверджено її розмір на рівні 1378 грн. (з 1 травня 2016 року - 1450 грн.). Так розмір мінімальної заробітної плати має динаміку до зростання, однак не дозволяє забезпечити мінімальні потреби людини, не відповідає умовам сьогодення, не підвищує зацікавленість працюючих у результатах своєї праці, збільшення якості продукції, поліпшення її якості [5].

26 жовтня 2016 року на засіданні уряду було запропоновано 2017 року підвищити мінімальну заробітну плату в Україні до 3200 гривень. Але у проекті держбюджету на 2017 рік, який уряд надав парламенту 15 вересня 2016 року, вказана сума вдвічі менша. Таке рішення уряду має як свої плюси, так і мінуси. Виникає питання за рахунок яких джерел уряд буде підвищувати заробітну плату і як це вплине на економічну ситуацію в країні [6].

З одного боку, реалізація цієї ідеї потребуватиме дуже чималих видатків на виплату заробітних плат працівникам бюджетної сфери. З іншого — частково це буде компенсовано за рахунок надходжень від податку на доходи фізичних осіб і відрахувань до Пенсійного фонду від ЄСВ, що мало би вплинути на зростання пенсій і/або скорочення бюджетного фінансування пенсійного забезпечення.

Відв'язка мінімальної заробітної плати від прожиткового мінімуму означатиме, що доходи зростуть у працюючих осіб, а от соціальні виплати, які залежать від прожиткового мінімуму, залишаться незмінними або будуть підвищуватися відповідно до закладених у держбюджеті показників.

Важливим питанням є розмір ставки єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва 1 і 2 груп так як він прив'язаний до мінімальної зарплати. Тобто при збільшенні у два рази мінімальної зарплати їм доведеться сплачувати більше.

На сьогоднішній день середня зарплата по Україні становить 5 тис. грн. Тобто підвищення мінімальної заробітної плати - перший крок до легалізації реальних зарплат;

Після виходу на пенсію суб'єктів малого підприємництва сплачується така ж пенсія, як і громадянам, які працювали найманими працівниками. Це означає, що суб'єкти малого підприємництва мають відраховувати в ПФУ стільки ж, скільки громадяни – наймані працівники.

Підвищення мінімальної зарплати може дати позитивний ефект – виведення зарплат із тіні і як результат – скорочення дефіциту Пенсійного фонду і обсягів його державноїпідтримки [7].

Не менш важливими проблемами обліку розрахунків з оплати праці в умовах сучасної економічної кризи є примусова відпустка працівників за власний рахунок, переведення працівників на неповний робочий день, звільнення працівників, затримка виплати заробітної

плати, не проведення індексації заробітної плати та компенсацій за невикористані відпустки працівниками.

Таким чином, нарахована заробітна плата працівникам на підприємстві залежить від результатів праці та впливає на його показники, та підвищення кількісних і якісних результатів праці. Вирішення даних проблем обліку праці забезпечить формування обліково-економічної інформації, її аналізу з метою прийняття управлінських рішень.

Література:

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР.
2. Сучасні проблеми обліку розрахунків з оплати праці та шляхи їхудосконалення [Електронний ресурс] / С. В. Ярмішко //Управління розвитком. -2013. – № 15. – С. 140-142. – Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/jpdf/Uproz_2013_15_63.pdf
3. Чорнобров О.В. Сучасні проблеми обліку розрахунків з оплати праці [Електронний ресурс]. ─ Режим доступу: http://repository.vsau.org/getfile/8909.pdf
4. Шнурко А.М., Букарєва Ю. Сучасний стан організації обліку оплати праці [Електронний ресурс]. ─ Режим доступу: http://www.sworld.com.ua/konfer41/138.pdf
5. Закон України «ПроДержавний бюджет України на 2016 рік»від 25.12.2015 № 928-VIII **(**Із змінами, внесеними згідно із Законами№ 1660-VIII від 06.10.2016, ВВР, 2016, № 44)
6. "Мінімалка" у 3200: чи будуть гроші?[Електронний ресурс]. ─ Режим доступу: http://www.bbc.com/ukrainian/business/2016/10/161026_minimal_pay_3200_az
7. Все про підвищення зарплати у 2017 році - у запитаннях та відповідях[Електронний ресурс]. ─ Режим доступу: https://news.dtkt.ua/labor/compensation/40920

СЕКЦІЯ 3.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ПІДСИСТЕМА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

УДК 657

Бідзіля І., магістр
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу**Максименко Д.В.,**
Мукачівський державний університет

СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ

Для вирішення поточних проблем, що виконують на підприємстві майже щоденно управлінському персоналу вкрай необхідна різноманітна інформація, а саме: в якій кількості необхідно закуповувати виробничі запаси, приймати нове замовлення чи ні тощо. Інформація також потрібна для прийняття довгострокових рішень, які визначають стратегію підприємства, зокрема рішень про інвестування коштів у різноманітні проекти.

Необхідну інформацію надає звітність, яка поділяється на зовнішню (фінансову та податкову) та внутрішню (управлінську).

Структура управлінської звітності повинна відповідати трьом рівням управління (операційному, тактичному, стратегічному).

Взагалі, управлінська звітність – це внутрішня звітність, основна мета якої полягає у наданні оперативної, релевантної інформації у відповідності до вимог управлінського персоналу.

Управлінська звітність повинна охоплювати дані за період, який дозволить найбільш повно провести аналіз діяльності підприємства та спланувати його майбутню роботу. Вона повинна задовольняти потреби управлінського персоналу в інформації, чітко розмежованій за галузями діяльності та сферою компетенції та відповідальності кожного менеджера.

Звіти про результати діяльності складаються за кожним видом діяльності підприємства. Так операційна діяльність промислового підприємства пов’язана із здійсненням процесів придбання, виробництва і збуту. Тому складання внутрішньої звітності залежить від специфіки діяльності підприємства.

Управлінська звітність – це внутрішня звітність, основна мета якої полягає у наданні оперативної, релевантної інформації у відповідності до вимог управлінського персоналу.

Управлінська звітність повинна охоплювати дані за період, який дозволить найбільш повно провести аналіз діяльності підприємства та спланувати його майбутню роботу. Вона повинна задовольняти потреби управлінського персоналу в інформації, чітко розмежованій за галузями діяльності та сферою компетенції та відповідальності кожного менеджера.

Інформаційна звітність найчастіше складається на запит та використовується для інформування керівництва про події, що відбуваються.

Звітність про економічні результати призначена для оцінки діяльності господарських підрозділів – цехів, ділянок, бригад, забезпечує комунікаційні зв’язки між цехами та відділками та є підставою для прийняття короткострокових управлінських рішень. [2; 22с.]

Основною звітною формою є рапорт-звіт про результати роботи за день. Він має форму відомості, показники якої не вимагають супровідного тексту, легко сприймаються та дозволяють оперативно здійснювати процес управління. Всі показники звіту пов’язані з планом.

Внутрішня бухгалтерська звітність – це звітність, яка складається бухгалтером-аналітиком і подається як адміністрації підприємства, так і менеджерам всіх рівнів управління. Основною метою складання звітності є надання оперативної релевантної інформації відповідно до вимог управлінського персоналу.

Система внутрішньої звітності повинна будуватися таким чином, щоб дані, які в ній містяться, дозволяли отримати відповідь на всі питання управлінців.

Створити систему внутрішньої звітності можна лише за наявності:

– масиву основних даних;

– узгодженості змісту та форми звітів;

–функціонального підходу до накопичення та підсумовування інформації.

Інформаційною базою для складання внутрішньої звітності є нормативно-довідкова та фактична інформація аналітичного обліку. Основними реєстрами для формування звітних показників, а іноді безпосередньо формами звітності для управління слугують виробничі журнали, книги записів покупок, продажу та інших господарських операції, звіти про виробничу та відпущену продукцію, товари та послуги, виробничі запаси, спеціалізовані форми звітності про діяльність окремих структурних підрозділів.

Одним із способів визначення складу та строків надання даних управлінської звітності є метод інтерв'ю, при якому спочатку слід опитати кожного менеджера, яка інформація йому необхідна для роботи і до якого строку її бажано отримати. Частина облікової інформації для управління може та повинна поступати користувачам у режимі реального часу при кожній її зміні. Наприклад, для вищого управлінського персоналу, відповідального за фінансовий стан організації, потрібна оперативна інформація про різкі зміни курсу валют та тарифів на енергоносії, індексів фондового ринку та котирування цінних паперів. Негайною повинна бути інформація і про неочікувані простої, невиробничі витрати та втрати, які суттєво впливають на економіку підприємства, яка потребує негайної реакції керівників середньої та низької ланки управління.

Більшість показників управлінського обліку та звітності не потребують такого ступеня оперативності. Дані про випуск продукції та напівфабрикатів, брак та інші відхилення від норм, про кількість та вартість продажу зазвичай представляють щоденно або щотижнево. Аналізувати прибутковість та рентабельність окремих товарів, робіт і послуг або секторів ринку, де вони реалізуються, дозволяють дані щомісячних управлінських звітів. При здійсненні довгострокових проектів інвестицій їх доцільно розбити на окремі етапи або види робіт, для того, щоб щотижнево або щомісячно виявляти відхилення від запланованого виконання за об'ємами та витратами на здійснення проекту.

Форма внутрішньої звітності повинна максимально розкривати зміст її показників та бути зрозумілою для конкретного користувача інформації – менеджера, для якого складений звіт. Зміст кожного звіту також розглядається в деякій мінімальній формі з врахуванням того, що дана звітність підлягає адаптації до конкретного виду економічної діяльності та конкретного підприємства, враховуючи, зокрема, його можливості зі збору тієї чи іншої інформації.

Літературна:

1. Вахрушина М.А. Бухгалтерский управленческий учет: Учебник для вузов/ Вахрушина М.А. – М.: ЗАО “Финстатинформ”, 2000. – 533 с.

2. Герасимчук В.Г. Діагностика системи управління підприємством: Навч. посібник/ Герасимчук В.Г. – К.: ІСДО, 2005. - С. 113.

3. Голов С.Ф. Управленческий учет/ Голов С.Ф. – К.: “СКАРБИ”, 2002. – 384 с.

УДК 657

Боршош І.І., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу**Максименко Д.В.,**
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНОГО ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Для оцінки очікуваних фінансових результатів, змін руху фінансових ресурсів і попередження негативних наслідків зміни фінансового стану підприємства доцільно організовувати його оперативний економічний аналіз. Враховуючи специфіку сфери діяльності, треба виділити три напрями оперативного аналізу фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємств:

– оперативний аналіз прибутку від операційної та фінансової діяльності;
– оперативний аналіз оборотних активів;
– оперативний аналіз платоспроможності підприємства.

Основну частину фінансового оперативного аналізу господарської діяльності становить аналіз прибутку від реалізації продукції згідно з укладеними договорами поставки. Враховуючи календарний графік поставки продукції та її розрахункову рентабельність, можна визначити зміну фактичного прибутку щодо очікуваного, враховуючи виконання договору поставки. Зауважимо, що в країнах ринкової економіки прибуток як і обсяг реалізації оцінюють не за надходженням коштів на розрахунковий рахунок, а за відвантаженням продукції згідно з договорами поставки. Це дає змогу здійснювати оперативний аналіз фінансових результатів з першого дня місяця і вести облік відхилень наростаючим підсумком, що дуже важливо для оперативного управління і прогнозування очікуваних результатів. Такий аналіз досить простий і може бути налагоджений з використанням ЕОМ на будь-якому підприємстві.

У випадках, коли підприємство веде оперативний аналіз відвантаження і реалізації продукції, немає потреби складати повну оперативну відомість, можна обмежитись лише оцінками відхилень за обсягом відвантаження і фактичної реалізації продукції з урахуванням фінансового значення рентабельності.

На підставі приведених даних про відхилення прибутку від реалізації продукції можна бачити, як зміни обсягу відвантаження та фактичної реалізації продукції вплинули на фінансовий результат діяльності підприємства.

Іноді для оперативного обліку та аналізу результатів фінансової діяльності ведуть спеціальну картотеку, в якій на кожну статтю прибутків чи збитків відкривають спеціальну картку. З цих карток і формується оперативна аналітична відомість.

Фінансовий стан підприємства залежить також від стійкого контролю наявності і раціонального використання оборотних активів, насамперед вкладених у виробничі запаси, незавершене виробництво, готову продукцію та розрахунки. Для цього треба налагодити оперативний облік та аналіз руху оборотних активів, їх відхилення від розрахункового нормативу.

Провідне місце займає оперативний аналіз стану виробничих запасів, який здійснюється для всіх видів сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, закуплених напівфабрикатів, комплектуючих виробів. Такий аналіз передбачає оцінку відхилень виробничих запасів щодо визначеного нормативу за день, п'ятиденку, місяць.

За даними аналітичної відомості можна оцінити зміну обсягу запасу, його наближення до критичної межі та зростання понаднормативних залишків, а також контролювати ритмічність ресурсозабезпечення. При ефективному використанні ЕОМ такий аналіз можна проводити для виробничих підрозділів підприємств.

Наступний етап оперативного економічного аналізу стану використання оборотних активів — аналіз незавершеного виробництва. Його проводять на базі визначених нормативів для всього підприємства і для його виробничих підрозділів. Визначаючи відхилення фактичної вартості незавершеного виробництва від виявленого нормативу, оцінюють вплив окремих факторів. Основними з них є: відхилення обсягу випуску продукції, неповне чи некомплектне забезпечення напівфабрикатами і виробами, порушення договірної дисципліни за строками, обсягом і якістю поставок. Особлива роль належить оперативному аналізу оборотних засобів, вкладених у готову продукцію. Як і для інших видів оборотних активів, для готової продукції визначають норматив. Тому головне завдання аналізу полягає в оперативному контролі за відповідністю фактичних залишків нормативу, виявленні відхилень і причин їх виникнення. Для цього можна використовувати товарний баланс, який складають щоденно.

Інформаційною базою проведення оперативного аналізу залишків готової продукції є розроблений, враховуючи умови договорів поставок, календарний графік відвантаження продукції. На підставі щоденного обліку фактичного відвантаження продукції і складеного календарного графіка розробляють оперативну аналітичну відомість про відхилення у відвантаженні продукції, зміну її залишків, відношення до визначеного нормативу.

Оперативна аналітична відомість слугувала для з'ясування причин відхилень, оцінки очікуваних результатів реалізації продукції та дотримання нормативу оборотних засобів, вкладених у готову продукцію. Використання оборотних засобів можна поліпшити, якщо прискорити виписку рахунків на відвантажену продукцію і передачу в банк платіжних документів. Для своєчасного попередження порушень платіжної дисципліни необхідно вести оперативний облік та аналіз надходження виторгу. Зіставляючи фактичний виторг з тією, яка повинна надійти на розрахунковий рахунок, виявляють суму відхилень, причини порушення строків оплати чи відмови від оплати.

При оперативному аналізі стану оборотних активів велику увагу треба приділити засобам, які вкладені в розрахунки, особливо в дебіторську заборгованість. Потрібно постійно оцінювати характер дебіторської заборгованості, час і причини її утворення для того, щоб своєчасно вживати заходи для її погашення. Аналогічно пріоритетним для будь-якого підприємства є контроль погашення короткострокових зобов'язань (короткострокових кредитів і поточної кредиторської заборгованості). Такі аналітичні оцінки допомагають своєчасно попередити можливість потенційного банкрутства чи інших кризових явищ.

Аналіз фінансового стану підприємства завершується оцінкою його платоспроможності. Визначення платоспроможності за минулий період не дає змоги керівникові вплинути на неї. Тому дуже актуальним є оперативний аналіз платоспроможності, мета якого полягає у передбаченні можливих негативних відхилень у рівні платіжної спроможності та їх запобіганні. На підприємствах він може здійснюватися шляхом складання оперативних платіжних календарів на місяць або на тиждень. Такі календарі дають змогу оперативно регулювати платежі, уточнювати фінансові завдання згідно з досягнутими виробничо-фінансовими результатами, своєчасно запобігти утворенню розриву між витратами та ресурсами. Якщо при визначенні фінансового нормативу чи при його дотриманні буде виявлено, що надходження грошових засобів не покриває витрат, то вишукують додаткові джерела. Ними можуть бути: мобілізація внутрішніх ресурсів, кредити банку, фінансова допомога. Водночас проводиться пошук скорочення видатків. Складають оперативну аналітичну відомість, у якій відображають строкові та прострочені платежі підприємства, стан розрахунків з банками за позичками в межах нормативу і фактично.

Контролюючи відхилення у надходженні і видатках грошових засобів за окремими статтями, з'ясовують причини і вживають заходи щодо поліпшення платоспроможності.

Результатом виконання оперативного платіжного календаря може бути або приріст коштів на розрахунковому рахунку (надходження перевищують витрати), або приріст простроченої заборгованості підприємства. Маючи такі дані, вживають оперативні заходи щодо стабілізації фінансового стану.

Література:

1. Мних Є.В., Хом'як Р.Л., Цікало Є.І. Організація економічного аналізу господарської діяльності в умовах його автоматизації/ Мних Є.В. – К.: НМКО ВО, 2004. – 339 с.
2. Мойсенко І.П. Моделі аналізу економічної безпеки суб'єктів господарювання/ Мойсенко І.П. // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №10.
3. Шурпенкова Р.К. Основи організації економічного аналізу в системі управління підприємством/ Шурпенкова Р.К. // Регіональна економіка. – 2008. – №3.

УДК 657

Віщак К., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу**Максименко Д.В.,**
Мукачівський державний університет

ЗМІСТ ТА МЕТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Від обсягів і швидкості руху грошового обігу, ефективності керування ним безпосередньо залежать платоспроможність і ліквідність підприємства. Тому аналіз грошових потоків є основою оцінки і прогнозування платоспроможності підприємства, дає змогу об'єктивніше оцінити його фінансовий стан.

Аналіз грошових потоків проводять по підприємству в цілому, а також у розрізі основних видів господарської діяльності і центрах відповідальності. Основними джерелами інформації для аналізу формування і розміщення капіталу підприємства є:

- дані фінансової звітності;
- дані синтетичного й аналітичного бухгалтерського обліку за рахунками грошових коштів.

Основна мета аналізу грошових потоків:

- виявити рівень достатності коштів, необхідних для нормального функціонування підприємства;
- визначити ефективність та інтенсивність їхнього використання в процесі операційної, інвестиційної і фінансової діяльності;
- вивчити фактори і спрогнозувати збалансованість та синхронізацію припливу і відпливу коштів за обсягом і часом для забезпечення поточної і перспективної платоспроможності підприємства [4, с.32].

Початковим моментом вивчення грошових потоків є проведення їх горизонтального аналізу. З цією метою вивчають динаміку обсягу формування додатного, від'ємного і чистого грошового потоку підприємства в розрізі окремих джерел, розраховують темпи їхнього зростання і приросту, визначають тенденції зміни їх обсягу

Керування грошовими потоками потребує постійного моніторингу (системи спостереження)рівномірності і синхронності формування додатного і від'ємного грошового потоку в розрізі окремих інтервалів прогнозного періоду, для чого можна застосовувати спосіб зіставлення динамічних рядів і графічний метод. Графік наочно показує, у які періоди підприємство буде мати надлишок коштів, а в які відчуває нестачу.

Для оцінювання ступеня рівномірності формування і синхронності додатного і від'ємного грошового потоку розраховують такі показники: середньоквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації і коефіцієнт кореляції.

Середньоквадратичне відхиленняпоказує абсолютне відхилення індивідуальних значень від середньоарифметичного рівня показника.

Коефіцієнт варіаціїхарактеризує відносну міру відхилення окремих значень від середнього рівня показника.

Коефіцієнт кореляції показує ступінь синхронізації грошових потоків за аналізований період [8, с.109].

Чим ближче значення коефіцієнта кореляції до одиниці, тим менший розрив між значеннями додатних і від'ємних грошових потоків, з чого випливає, що потоки синхронізовані за часовими інтервалами. У такій ситуації менший ризик виникнення дефіциту коштів (у періоди перевищення від'ємного грошового потоку над додатним) чи надмірності грошової маси (у періоди перевищення додатного грошового потоку над від'ємним). І та, й інша ситуація не вигідна для підприємства: дефіцитний грошовий потік призводить до неплатоспроможності, надлишковий грошовий потік зумовлює знецінення коштів в умовах інфляції, унаслідок чого зменшується реальна величина власного капіталу .

Для оперативного керування додатними і від'ємними грошовими потокамидоцільно складати платіжний календар (план платежів точної дати), в якому, з одного боку, відображають графік надходження коштів від усіх видів діяльності протягом прогнозного періоду (5, 10, 15, 30 днів), а з іншого — графік майбутніх платежів (податків, заробітної плати, формування запасів, погашення кредитів і процентів за ними і т. ін.). Платіжний календар дає можливість фінансовим службам підприємства здійснювати оперативний контроль за надходженням і витратою коштів, вчасно фіксувати зміну фінансової ситуації і вчасно вживати коригувальних заходів для синхронізації додатного і від'ємного грошових потоків і забезпечення стабільної платоспроможності підприємства.

Основним із умов фінансового благополуччя підприємства вважається приплив грошових коштів, що забезпечує покриття його зобов'язань. Відсутність такого мінімально необхідного запасу грошових коштів свідчить про його серйозні фінансові труднощі. Надмірна ж величина коштів говорить про те, що реально підприємство зазнає збитків, пов'язані з інфляцією і знеціненням грошових коштів, або з упущеної можливістю їх вигідного розміщення і отримання додаткового доходу. У зв'язку з цим доцільно оцінити раціональність управління грошовими коштами на підприємстві.

Результати аналізу руху грошових коштів використовуються для оцінки:

- можливості організації забезпечувати чистий грошовий приплив;
- здатності погашати зобов'язання перед кредиторами, виплачувати дивіденди, здійснювати інші платежі;
- потреби в додатковому залученні грошових коштів;
- ефективності інвестиційних і фінансових операцій [6, с.74].

Зрозуміло, ефективна схема управління грошовими потоками забезпечує фінансову стабільність компанії, дозволяє знизити потребу в позиковому капіталі (і, отже, фінансові ризики), сприяє прискоренню обороту капіталу та зміцненню платоспроможності компанії.

Основними джерелами інформації є звіт про рух грошових коштів, бухгалтерський баланс, звіт про прибутки і збитки.До переваг бухгалтерської звітності належать її уніфікованість, доступність внутрішнім і зовнішнім користувачам. Таку інформацію можна застосовувати при веденні порівняльного аналізу, оскільки всі підприємства формують звітність, орієнтуючись на загальноприйняті принципи, затверджені стандарти фінансової звітності.

Основною метою аналізу грошових потоків підприємства є виявлення рівня достатності формування грошових засобів, ефективності їх використання, а також збалансованості позитивного і від’ємного грошових потоків підприємства заобсягом і часом. Аналіз руху грошових коштів може бути проведено за двома напрямками: аналіз абсолютних значень грошових потоків на підприємстві тааналіз відносних показників грошового потоку.

Процес аналізу завершують оптимізацією грошових потоків шляхом вибору найкращих форм їхньої організації на підприємстві з обліком зовнішніх і внутрішніх факторів з метою досягнення їхньої збалансованості, синхронізації і зростання чистого грошового потоку.

У першу чергу необхідно домогтися збалансованості обсягів додатного і від'ємного потоків коштів, оскільки і дефіцит, і надлишок грошових ресурсів негативно впливають на результати господарської діяльності.

При дефіцитному грошовому потоцізнижуються ліквідність і рівень платоспроможності підприємства, що призводить до зростання простроченої заборгованості підприємства за кредитами банку, постачальникам, персоналу з оплати праці.

При надлишковому грошовому потоцівтрачається реальна вартість тимчасово вільних коштів унаслідок інфляції, уповільнюється оборотність капіталу через простій коштів, втрачається частина потенційного доходу у зв'язку з втраченою вигодою від прибуткового розміщення коштів в операційному чи інвестиційному процесі.

Для досягнення збалансованості дефіцитного грошового потоку в короткостроковому періоді розробляють заходи для прискорення залучення коштів і уповільнення їх виплат.

Оскільки ці заходи, підвищуючи рівень абсолютної платоспроможності підприємства в короткостроковому періоді, можуть створити проблеми дефіцитності грошових потоків у майбутньому, то паралельно має бути розроблено заходи для збалансованості дефіцитного грошового потоку в довгостроковому періоді .

Способи оптимізації надлишкового грошового потокупов'язані здебільшого з активізацією інвестиційної діяльності підприємства, спрямованої:

- на дострокове погашення довгострокових кредитів банку;
- на збільшення обсягу реальних інвестицій;
-на збільшення обсягу фінансових інвестицій [8, с.142].

Синхронізацію грошових потоків має бути спрямовано на усунення сезонних і циклічних розходжень у формуванні як позитивних, так і негативних грошових потоків, а також на оптимізацію середніх залишків готівки.

Заключним етапом оптимізації є забезпечення умов максимізації чистого грошового потоку підприємства, зростання якого забезпечує підвищення рівня самофінансування підприємства, знижує залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Збільшення суми чистого грошового потоку можна забезпечити за рахунок таких заходів:

- зменшення суми постійних витрат підприємства;
- зниження рівня змінних витрат;
- проведення ефективної податкової політики;
- застосування методу прискореної амортизації;
- продаж основних засобів, які не використовуються, нематеріальних активів і запасів;
- посилення претензійної роботи з метою повного і вчасного стягнення штрафних санкцій та дебіторської заборгованості [9, с.204].

Результати оптимізації грошових потоків мають відображатися у фінансовому плані підприємства на рік з розбивкою по кварталах і місяцях.

Аналіз руху грошових коштів полягає, головним чином, у визначенні моментів і розмірів грошових надходжень і видатків. Ключовим моментом аналізу грошових потоків є розрахунок чистого грошового потоку від операційної діяльності. На основі даних про грошові потоки визначається фінансова гнучкість підприємства, тобто його здатність генерувати грошові кошти для своєчасного реагування на різкі зміни конкурентного і ринкового середовища, непередбачувані потреби і можливості.

Відсутність мінімально необхідного запасу грошових коштів може свідчити про фінансові ускладнення. Надлишок грошових коштів може бути ознакою того, що підприємство має збитки, причому причина цих збитків може бути пов'язана як з інфляцією та знеціненням грошей, так і з втраченими можливостями їх вигідного розміщення і отримання додаткових доходів. В будь якому випадку саме аналіз грошових потоків дозволить встановити реальний фінансовий стан на підприємстві.

Аналіз грошових потоків є одним з ключових моментів аналізу фінансового стану підприємства, оскільки завдяки йому вдається з'ясувати, чи спроможне підприємство організувати управління грошовими потоками так, щоб в будь-який момент у розпорядженні підприємства була достатня кількість грошових коштів.

Література:
1. Е.В. Мних Економічний аналіз: Підручник /Е.В. Мних - Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412с.
2. М.А. Болюх Економічний аналіз/ М.А. Болюх – К.:КНЕУ,2001.-540с.
3. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: навч. Посібник/ Івахненко В.М. – К.:Знання-прес,2000. – 207 с.
4. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навчальний посібник/ Мец В. О. – К.: Вища шк., 2003. – 278с.
5. М.Я. Коробов Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств/ М.Я. Коробов – К.: ЗНАННЯ, 2002. – 294с.
6. М.А. Болюх Збірник задач з курсу «Економічнтй аналіз»:Навч. Пос./ М.А. Болюх – К.: КНЕУ, 2002. – 232с.
7. Гайдай Н., Черная С. Методика операционной проверки денежных активов торговых предприятий/ Гайдай Н., Черная С. // Бухгалт. учет и аудит.- 2002.- № 5.- С. 43-47
8. Деньги. Кредит. Банки: Учеб. для студентов вузов, обучающихся по экон. спец. / Под ред. Е.Ф. Жукова.-М.: ЮНИТИ, 2000.-624 с -Библиогр.: с. 617.
9. Долан Э.Дж. и др. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика / Пер. с англ. В.Лукашевича и др.; Под общ. ред. В.Лукашевича – М., 2006. – 612 с.

УДК 657

Жмуркович Д.І., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу**Максименко Д.В.,**
Мукачівський державний університет

ПОНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Становлення в Україні ринкової системи господарювання з розвинутим приватним сектором пов'язано із активністю підприємницької діяльності в усіх сферах економіки. Адаптація економіки України до умов ринкових відносин викликає об'єктивну потребу в нових підходах до управління підприємством, і, отже, сприяє появі нових інформаційних потреб в управлінні. Інтеграційні та глобалізаційні процеси, зумовлюють виникнення нових механізмів управління. Так, порівняно недавно у корпоративному словнику з'явились поняття «управлінський облік» та «облікова політика».

Бухгалтер і керівник повинні проаналізувати доцільність застосування певної методики обліку і розробити відповідну облікову політику. Облікова політика в сучасних умовах стає все більш значимою.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» внутрішньогосподарський (внутрішньогосподарський) облік – це система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством» [1].

Науковець М.Г. Чумаченко, одним з перших детально описав управлінський облік, який зазначає, що «на відміну від обліку витрат в управлінському обліку наголос робиться на складання попередніх кошторисів затрат, на оперативне виявлення відхилень від кошторисів, на систематичний аналіз витрат виробництва і варіантів управлінських рішень на базі оцінки їх собівартості». [2].

Дослідженню формування особливостей функціонування управлінського обліку на підприємствах присвячені праці вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як І.В. Аверчева, А. Апчерча, П.Й. Атамаса, М.А. Вахрушіна, В.П. Галенко, Р. Гаррісона, С.В. Голова, З.Ф. Гуцайлюка, С.Г. Джойла, К. Друрі, Р. Ентоні, А. Зудиліна, В.Б. Івашкевича, Т.П. Карпової, В.Е. Керімова, О.В. Ковальової, Н.П. Кондракової. Вони вважають, що управління виробничою

діяльністю є складним і комплексним процесом. До того ж склад елементів системи управлінського обліку може змінюватися в залежності від цілей управління. Тим часом будь-яка система обліку, організована на конкретному підприємстві, відповідає загальноприйнятим принципам. [3].

У праці Н.П. Кондракова [4, с.284-287], присвяченій характеристиці фінансового та управлінського обліку, сформульовано низку завдань управлінського обліку: облік наявності та руху матеріальних і фінансових ресурсів; облік витрат і доходів та відхилень в цілому по підприємству і окремих підрозділах; обчислення різних показників фактичної собівартості продукції; визначення фінансових результатів. Аналіз цих завдань дозволяє зробити висновок, що автор включає в об'єкт управлінського обліку інвестиційну діяльність підприємства.

У роботі І.В. Аверчева [5, с. 39-41] при розгляді видів управлінського обліку та звітності виділяють наступні критерії, що визначають види управлінського обліку: тимчасові горизонти управління; рівень завдань і мету власників; фазу розвитку бізнесу.

Дещо по-іншому сформульовано визначення бухгалтерського обліку Американською асоціацією бухгалтерів, під яким розуміють процес ідентифікації інформації, обчислення й оцінка показників і надання даних користувачам інформації для підготовки, обґрунтування і прийняття рішень.Іншими словами, задача управлінського обліку - забезпечення посадових осіб інформацією, необхідною для прийняття правильних рішень. [6].

Науковець О.В. Карпенко в своїй праці зазначає, управлінський облік є складовою системи інформаційної підтримки управління підприємством. Завдяки йому у сукупності та взаємозумовленості реалізуються три елементи:

– ведення рахунків, які забезпечують можливість здійснювати калькулювання за цільовим призначенням (наприклад, для оцінки запасів, ціноутворення тощо);

– акцентування уваги - через звітність за ключовими аспектами діяльності (про виконання бюджетів) у розрізі центів відповідальності;

– вирішення проблем - в результаті аналізу з метою оцінки сприятливих та несприятливих наслідків можливих варіантів дій [7].

Сутність управлінського обліку, згідно Р. Каплану, виражається в наступному:

1) забезпечення всіх рівнів управління даними, необхідними для прийняття управлінських рішень, і 2) вироблення інформації, що є засобом комунікації на підприємстві. Інформація, що готується в системі управлінського обліку, базується на фінансовій інформації, разом з тим вона більш деталізована і не обов'язково повинна мати вираз у грошовій оцінці. С.Ф.Голов зазначає, що управлінський облік – це процес виявлення, зміни, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації і передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю в організації і для забезпечення відповідного підзвітного використання ресурсів [8].

На вітчизняних підприємствах можливі два основні варіанти організації управлінського обліку. Перший варіант передбачає, що всі облікові документи надходять до бухгалтера, котрий веде управлінський облік (або групі бухгалтерів), який має визначити, як господарські операції, що враховуються в первинних документах, повинні відображатися в управлінському обліку. По кожному з первинних документів він формує управлінські та бухгалтерські проводки. Перевага цього варіанту полягає в тому, що він найбільш точно відповідає основним принципам ведення обліку і дозволяє повніше відобразити діяльність підприємства. Недолік полягає в тому, що потрібні додаткові ресурси для створення інтегрованої бухгалтерської системи, що поєднує як типову бухгалтерську, так і управлінську конфігурації. Другий варіант організації управлінського обліку будується на тому, що в управлінську базу даних інформація вноситься вже після того, як вона була відображена в базі даних бухгалтерського обліку. Тобто, ведуться дві паралельні бази даних. Фінансова бухгалтерія при цьому працює в звичайному режимі, надаючи свою базу бухгалтеру, котрий веде управлінський облік, для її подальшої трансформації. Можливі й інші варіанти ведення управлінського обліку, наприклад, на основі даних оперативного обліку (про рух товарів, грошових коштів тощо). У цьому випадку можна

буде отримувати управлінські звіти лише за окремою аналітичною інформацією (фактичний залишок товарів, заборгованість [3].

На думку професора Соколова Я.В., управлінський облік являє собою аналітичний рахунок до рахунку основне виробництво, калькуляцію собівартості, реєстрацію витрат на підприємстві, а також аналіз господарської діяльності. Аксененко А.Ф. визначає управлінський облік як внутрішньогосподарський, спрямований на вивчення контролю, аналізу й оцінки виробничої діяльності минулого, сьогодення і майбутнього характеру підприємства в цілому і його структурних підрозділів для вирішення стратегічних і тактичних задач [12, с. 112].

На сьогодні найбільш економічним підходом до побудови системи обліку витрат вважається підхід, за якого виділяються типові управлінські завдання (контроль за виконанням бюджетів: реалізації, придбання виробничих витрат на оплату праці, адміністративних витрат, витрат на збут тощо) [14, с.843].

Отже, мета управлінського обліку – це передусім забезпечення менеджерів інформацією, необхідною для прийняття управлінських рішень. Управлінський облік розширює фінансовий облік, охоплюючи виробничі операції. До даних управлінського обліку, призначених для керівництва підприємства, висуваються зовсім інші вимоги, ніж до інформації, представленої у фінансовій звітності і використовуваної зовнішніми користувачами – інвесторами, кредиторами тощо. У сучасних умовах управлінський облік через свої функції виступає як основний інформаційний фундамент управління внутрішньою діяльністю підприємства, його стратегією і тактикою [3].

Управлінський облік є невід'ємна частина менеджменту і враховує всі особливості роботи банку, повністю розкриває економічні, технічні можливості банку, ресурси, які використовуються, фінансові можливості тощо. Організація управлінського обліку в банку повинна передбачити можливість збору, вимірювання, реєстрації, накопичення, оброблення, узагальнення інформації, необхідної для оцінки доходів, витрат, прибутковості та ефективності всіх об'єктів управління банку [15].

Формування дієвого управлінського обліку для суб'єкта господарювання відіграє важливу роль. Обліковий процес на підприємстві залежить правильність його ведення, в ефективному управлінні ним та його функціонуванні, оскільки від того наскільки правильно організований весь процес діяльності підприємства. Оволодіння методами управлінського обліку, без використання яких сьогодні не можливо ефективно управляти підприємством, стало дуже актуальним. Тому на сьогоднішній день пріоритетним завданням для прогресивних компаній становиться підготовка висококваліфікованих спеціалістів з управлінського обліку, які змогли б організувати аналітичну роботу на підприємстві. Невирішені практичні питання управлінського обліку обумовлюють нераціональне використання інтелектуальних, інформаційних, організаційних, фінансових ресурсів підприємств України, невиправдане збільшення витрат на програмне забезпечення, придбання засобів обчислювальної техніки, на стандартизацію бізнес-процесів і автоматизацію управління.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999. - № 996-XIV// Відомості ВРУ . – 1991 . – ч.1. п.2 ст. 1
2. Чумаченко М.Г. Управлінський облік потребує підтримки/ М.Г. Чумаченко// Бухгалтерський облік і аудит. – 2003. − № 5. – С. 3-7.
3. Матвійчук М.З. Теоретичні аспекти функціонування управлінського обліку на підприємстві / М.З.Матвійчук // ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА. – 2013. - №44 – С. 299
4. Кондраков Н.П. Бухгалтерский (финансовый, управленческийучет) : учеб. / Н.П. Кондраков – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. – 448 с.
5. Аверчев И.В. Управленческийучет и отчетность. Постановка и внедрение / И.В. Аверчев. – М.: Вершина, 2006. – 512 с

6. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. 1. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. - 6-те вид., перероб. і допов. - К.: Алерта. 2011. – С. 433
7. Карпенко О.В. Бухоблік та аудит / О.В. Карпенко . - 2009
8. Голов, С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку [Текст]: моногр. /С.Ф. Голов. -К.: ЦУЛ, 2007. - 522 с.
9. Керимов В.Э. Управленческий учт : учебник / В.Э. Керимов. – М. : Дашков и Ко, 2004. – 460 с.
10. Кольцова Т.А. Об организациисистемыуправленческогоучёта на предприятии / Т. А. Кольцова // Академическийвестник. – 2010. – № 4. – С. 106-110.
11. Лишиленко О.В. Бухгалтерський управлінський облік: навчальний посібник / О.В. Лишиленко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 254 с.
12. Аксененко А.Ф. Себестоимость в системеуправленияотраслью: учет и аналіз [Текст] / А.Ф.Аксененко. – М.: Экономика, 2004.
13. Давидович І. Є. Контролінг Навчальний посібник.—К.: Центр учбової літератури.,2008.—552 с.
14. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник/ М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін./ За ред. проф. М.Ф. Огійчука. – К.: Алеута, 2009. – 1056 с.
15. Бартош О.М. Управлінський облік, як основа ефективної системи управління банком / О.М. Бартош // ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР. – 2014. - № 1 (13). – С. 41

УДК 657

Ліба Н.С.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК З ТОЧКИ ЗОРУ МЕНЕДЖМЕНТУ

На сучасному етапі розвитку економіки важливо врахувати зростання нестабільності зовнішнього середовища підприємництва, яке стосується всіх основних процесів: інноваційних, інвестиційних, технологічних, оподаткування, приватизаційних, реформування земельних відносин в аграрних формуваннях і, на кінець, управлінських.

В українській економіці сьогодні вже існують всі передумови для того, щоб розглядати бухгалтерську діяльність з урахуванням її управлінського аспекту. У визначенні бухгалтерського обліку, сформульованому Американською асоціацією бухгалтерів, чітко відзначається управлінський аспект: це процес ідентифікації інформації, обчислення й оцінки показників та надання даних користувачам інформації для вироблення, обґрунтування і прийняття рішень [1].

Управлінський облік забезпечує всі стадії управлінського циклу інформацією: аналізу, контролю, планування, прогнозування. Деякі вчені доводять, що ці стадії належать до різних галузей знань. На їхню думку, управлінський облік має тільки облікові аспекти – виявлення, реєстрації, накопичення, підготовки, інтерпретації й передачі інформації для процесу управління. Однак використання підготовленої інформації управлінського обліку для менеджерів усіх рівнів управління для прийняття рішень із забезпечення майбутніх результатів діяльності обмежується в зв'язку із складністю розуміння економічного змісту статей та форм управлінської звітності, їх взаємозв'язку. На практиці спостерігається дефіцит інформації, а інформація, яка надається управлінським обліком, не використовується.

Основним завданням управлінського обліку є ведення перспективного обліку – нормування, бюджетування, контроль за відхиленням витрат від норм, аналіз і планування з метою інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Організація

управлінського обліку на підприємствах України здійснюється як наступний логічний крок після реформування фінансового обліку і розглядається як дві взаємопов'язані підсистеми єдиної системи бухгалтерського обліку. Оскільки вони створюються на підставі системи збирання, вимірювання, обробки, яку називають первинним обліком, тому методологія розробки первинного обліку лежить в їхній основі. В подальшому інформація систематизується, узагальнюється у фінансовому й управлінському обліку відповідно до запитів користувачів для передачі в систему управління підприємством [3].

Визначити можливості практичного застосування управлінського аналізу можна лише визначивши його місце в єдиній системі управління діяльністю підприємства. Вирішення цієї задачі у свою чергу вимагає відповіді на питання: 1. Що таке менеджмент і які об'єктивні передумови його становлення в Україні? 2. У чому полягають задачі менеджменту? 3.Що складає його інформаційну базу?

Сьогодні термін „менеджмент" міцно ввійшов у наш лексикон, замінивши попередні „керівник", „управлінець", „начальник". Ми погоджуємось із І.Н.Герчиковою, яка вважає, що він є аналогом терміну „управління", його синонімом і застосовується до управління соціально-економічними процесами на рівні сучасного підприємства. Чіткої єдиної теорії менеджменту в Україні ще не вироблено.

Не дивлячись на суттєві розбіжності в концептуальних підходах до менеджменту, можна виділить три його найважливіших функції: 1) прийняття і реалізація управлінських рішень; 2) мотивацію всіх учасників підприємницької діяльності; 3)здійснення процедур управлінського контролю. Розглянемо детальніше третю із названих [1].

На взаємопроникнення управлінського обліку й елементів менеджменту, яке лежить в основі побудови інтегрованої системи управління підприємством, вказує Б.Райан стверджуючи, що управлінський облік повинен надавати інформацію для прийняття рішень керівниками, однак можна значно розширити рамки обліку. Оскільки облікова діяльність регламентує правила й процедури, вона здійснює широкий вплив на структуру взаємозв'язків всередині організації та сама підпадає під вплив цієї структури [2].

В сучасних умовах актуальними залишаються процеси інтеграції бухгалтерського управлінського обліку і менеджменту, які утворюють взаємодію двох концепцій. Взаємодія менеджменту (як концепції управління) і управлінського обліку (як концепції інформаційної підтримки управління) створює можливість зниження ризику прийняття помилкових управлінських рішень. У зв'язку з цим є доцільним залучати менеджерів до процесу формування облікової політики підприємства, знання якої дозволить керівникам не лише приймати ефективні управлінські рішення, а також оцінювати їх економічні наслідки. Менеджерам тим легше управляти прибутком свого підприємства, чим більш досконалою є поставлена на ньому система бухгалтерського управлінського обліку, яка основана на обліковій політиці підприємства.

Ефективність проведення управлінського аналізу багато в чому залежить від того, наскільки останній адаптований до реальних потреб підприємства. Завдання постановки управлінського обліку на підприємстві вирішується лише тоді, коли чітко сформульовані управлінські потреби підприємства. Останнє є прерогативою менеджменту.

Бухгалтерський управлінський облік супроводжує менеджмент на всіх його стадіях: стратегічне управління, оперативне управління і контроль. Тому:

1) менеджер кожного рівня управління повинен не лише мати певні повноваження і прийнятті рішень, але і забезпечуватись необхідною інформацією управлінського обліку;

2) управлінський облік на підприємстві повинен бути побудований таким чином, щоб забезпечити адекватне рішення управлінських завдань на будь-якому рівні менеджменту;

3) стратегічний і короткостроковий управлінський аналіз забезпечують інформаційну підтримку прийняття всіх управлінських рішень на стадіях *стратегічного* та *операційного* менеджменту;

4) велику роль в успішному розвитку підприємства має адміністративний менеджмент, який включає контроль успішності виконання завдань, визначених на попередніх двох рівнях, і який здійснюється менеджерами всіх ієрархічних рівнів [1].

Література:

1. Камінська Т.Г. Управлінські облік, аналіз і контроль в системі менеджменту на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://magazine.faaf.org.ua/upravlinskiy-oblik-analiz-i-kontrol-v-sistemi-menedzhmentu-na-pidpriemstvi.html
2. Райан Б., Андерсон Х., Колдуэлл Д. Стратегический учет для руководителя. – М.: ЮНИТИ, 1998. – 425 с.
3. Чуприна Л.В. Управлінський облік у сучасному менеджменті підприємства/Чуприна Л.В.// Вісник НТУ «ХПІ». 2014. № 34 (1077). – с.157-161

УДК 657

Максименко Д.В.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

МЕТОДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Для вивчення тенденції розвитку окремих галузей народного господарства і розроблення рекомендації із регулювання економіки країни статистичні органи та різні відомства вивчають і дають оцінку змінам низки аналітичних показників фінансової діяльності підприємств за кілька років. Також дані органи намагаються розробити рекомендації щодо регулювання економіки.

Фінансовий стан підприємства цікавить також його конкурентів, але вже в іншому аспекті – негативному: вони зацікавлені в послабленні позиції конкурентів на ринку.

Досліджуючи фінансовий стан підприємства, доцільно відмітити, що аналіз останнього базується на певних принципах[1]:

1. Державний підхід.При оцінці економічних явищ і процесів необхідно враховувати їхню відповідність державній, економічній, соціальній, міжнародній політиці і чинному законодавству.

2. Науковий характер.Аналіз має базуватися на положеннях діалектичної теорії пізнання, враховувати вимоги економічних законів розвитку виробництва.

3. Комплексність.Аналіз вимагає всебічного вивчення причинних залежностей в економіці підприємства.

4. Системний підхід.Аналіз повинен базуватися на розумінні об'єкта дослідження як складової динамічної системи зі структурою елементів.

5. Об'єктивність і точність.Інформація, що використовується для аналізу, повинна бути достовірна й об'єктивно відбивати дійсність, а аналітичні висновки повинні бути обґрунтовано точними розрахунками.

6. ДієвістьАналіз повинен бути дієвим, тобто активно впливати на хід виробництва і його результати.

7. Плановість.Для ефективності аналітичних заходів аналіз повинен проводитися систематично, а не від одного випадку до іншого.

8. Оперативність.Ефективність аналізу зростає, якщо він проводиться оперативно й аналітична інформація швидко впливає на управлінські рішення менеджера.

9. Демократизм.Припускає участь в аналізі широкого кола працівників і, отже, забезпечення більш повного виявлення внутрішньогосподарських резервів.

10. Ефективність.Аналіз має бути ефективним, тобто витрати на його проведення повинні давати багаторазовий ефект.

Комплексний аналіз фінансового стану підприємства проводиться в кілька етапів [1].

На першому етапі приймається рішення про доцільність аналізу фінансової звітності і

перевіряється її готовність до читання.Визначення доцільності аналізу відбувається шляхом ознайомлення з аудиторськими висновками.

Перевірка готовності звітності до читання носить технічний характер і пов'язана з візуальною перевіркою наявності необхідних звітних форм, реквізитів і підсумків на них, а також найпростішою рахунковою перевіркою проміжних підсумків і валюти балансу.

Мета другого етапу — ознайомлення з пояснювальною запискою до балансу. Це необхідно для того, щоб оцінити умови функціонування підприємства в даному звітному періоді і врахувати при аналізі чинники, вплив яких спричинив зміни в майновому і фінансовому становищі організації і які знайшли своє відображення в пояснювальній записці.

На третьому етапі збирається до аналізу необхідна інформація і перевіряється її точність.

На четвертому етапі здійснюється порівняння фактичних результатів господарювання з прогнозними показниками звітного року, фактичними даними попередніх років тощо.

На п'ятому етапі виконується факторний аналіз.

На шостому етапі виявляються невикористані резерви підвищення ефективності виробництва.

Сьомий етап є основним в аналізі господарської діяльності. Метою цього етапу є оцінка результатів господарської діяльності і фінансового становища суб'єкта господарювання. Необхідно зазначити, що ступінь деталізації аналізу фінансово-господарської діяльності може змінюватися залежно від поставленої мети.[2]

Така послідовність аналізу фінансово-господарської діяльності є найбільш цілеспрямованою з погляду теорії і практики аналізу фінансового становища суб'єкта господарювання.

Враховуючи основні етапи здійснення поставлених завдань, аналіз фінансово – економічного стану підприємства проводиться за допомогою сукупності методів та прийомів, які дозволяють структуризувати й ідентифікувати взаємозв’язки між основними показниками.

Аналіз абсолютних показників – це вивчення даних, наведених у бухгалтерській звітності: визначається склад майна підприємства, структура фінансових вкладень, джерела формування власного капіталу, оцінюється розмір позикових коштів, обсяги виручки від реалізації, розмір прибутку та інші показники[1]**.**

Горизонтальний аналіз – це порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом, що дозволяє виявити тенденції зміни статей балансу або їх груп й на основі отриманих даних обчислити базисні темпи зростання (приросту) [3]**.**

Вертикальний аналіз проводиться з метою визначення структури підсумкових фінансових показників, тобто виявлення питомої ваги окремих статей звітності в загальному підсумковому показнику (виявлення впливу кожної позиції звітності на результат загалом). [4]

Трендовий аналіз заснований на порівнянні кожної позиції звітності за ряд років і визначення тренда, тобто основної тенденції динаміки показника без урахування випадкових впливів та індивідуальних особливостей окремих періодів. За допомогою трендів проводиться перспективний, прогнозний аналіз.

Наступні дослідження фінансового стану підприємства здійснюються за допомогою аналізу коефіцієнтів Розрахунок фінансових коефіцієнтів є ведучим методом аналізу фінансового – економічного стану. Коефіцієнт – це математичне вираження зв'язку одного показника з іншим. Коефіцієнти є основними інструментами фінансового аналізу, які допомагають встановити зв'язок між різноманітними цифрами у фінансових звітах. Під час використання коефіцієнтів суб'єкт фінансового аналізу може не тільки оцінити поточне фінансове становище підприємства, але й передбачити реакцію кредиторів та інших осіб.[2]

Аналіз фінансового стану підприємства посідає значне місце в управлінні підприємством. Він дозволяє вирішувати чимало важливих завдань, які в подальшому визначають основні методи та процедури проведення аналізу. Дані аналізу відіграють вирішальну роль при визначення напрямків конкурентної політики підприємства і використовують при оцінці виконання поставлених перед ним завдань і для розроблення програм розвитку на перспективу.

Література:
1. Кіндрацька Г.І., Білик М.С. Економічний аналіз/ Кіндрацька Г.І., Білик М.С. – К: Знання, 2008. – 488 с.
2. Ковальчук Т.М. Обґрунтування основних елементів оперативного економічного аналізу/ Ковальчук Т.М.// Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. Праць. Вип. 95. Економіка. – Чернівці: Рута, 2010. – С.12-18.
3. Мойсенко І.П. Моделі аналізу економічної безпеки суб'єктів господарювання/ Мойсенко І.П. // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №10.
4. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз/ Мошенський С.З., Олійник О.В. – Житомир: Рута, 2007. – 704 с.

УДК 657

Назаренко Є. Є., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу**Ліба Н. С.,**
Мукачівський державний університет

АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ

В умовах нестійкого економічного розвитку кожне підприємство потребує впровадження адекватного управління, яке б відповідало сучасним реаліям. Для кожного підприємства ефективне управління, ефективна організація управлінського обліку та швидке реагування на зміни зовнішнього середовища не можливе в даний час без автоматизації процесів вирішення великої кількості задач і впровадження технічних засобів, програмного забезпечення й інформаційних технологій. Питання автоматизації управлінського обліку стає усе більш популярними серед керівників вітчизняних підприємств.

Питання, пов'язані з організацією та впровадженням управлінського обліку на підприємствах та аспекти його автоматизації розглядали у своїх працях такі вітчизняні науковці, як І.А. Белоусова, С.Ф. Голов [2], Л.В. Нападовська [4], В.В. Сопко [5], М.Г. Чумаченко, О.М. Брадул [1], Є.І. Івченко [3] та інші.

Проблеми, що виникають в процесі формування будь-якої звітності, негативно впливають на ефективність системи управління підприємством. Їх можна усунути, правильно організувавши автоматизацію звітності.

У діяльності кожного підприємства неминучі процеси формування різноманітної звітності для внутрішніх (менеджери) і зовнішніх (акціонери, держава, партнери) користувачів. Для великих підприємств, як правило, характерні висока трудомісткість, низька формалізація та недостатня оперативність надання звітної інформації.

Кожен структурний підрозділ великих підприємств часто формує власний пакет звітності, при цьому склад показників у звітах різних підрозділів може перетинатися. В результаті звітність підприємства неухильно збільшується і стає надмірною, підвищується трудомісткість процесів її акумулювання та опрацювання.

Низька формалізація, безумовно, не сприяє впорядкованому процесу формування звітності і призводить до викривлення відповідної інформації. Підвищення трудомісткості, при обмеженому штаті співробітників, і збереженні старих методів формування звітності неминуче призводить до зниження оперативності їх опрацювання. Сам процес доставки інформації особі, що приймає рішення, (менеджеру певного рівня управління), може складатися з безлічі ланок, на кожній з яких існує загроза затримки і викривлення інформації.

Зрозуміло, підприємство може успішно працювати і навіть розвиватися незважаючи на перераховані проблеми. Однак їх вплив на ефективність і конкурентоспроможність підприємства, у міру його укрупнення, стає все більш негативним. Саме тому керівництво

усвідомлює необхідність реорганізації процесів формування звітності підприємства, покладаючи великі надії на автоматизацію.

Ініціаторами проектів реформування і автоматизації звітності підприємства найчастіше виступають керівники підрозділів, які використовують звітність у своїй діяльності. Керівником проекту зазвичай призначається один з його ініціаторів або глава інформаційної служби [3].

Перед початком формування автоматизованої системи управлінської звітності передусім потрібно переглянути склад звітів які формуватимуться, так як процесу їх автоматизації повинні передувати їх аналіз та оптимізація.

Необхідний вибір таких звітів, які найбільше відповідають потребам менеджерів підприємства в прийнятті управлінських рішень. Критерієм адекватності є економічна ефективність формування даного звіту, яка визначається співвідношенням витрат на створення звіту і ефекту, одержаного від його використання в прийнятті управлінських рішень [1].

В цілому ж цей етап є одним з найскладніших, так як передбачає знання в різних предметних областях, пов'язаних з діяльністю підприємства, вимагає врахування його специфіки та узгодження інтересів всіх задіяних сторін. Основними учасниками робіт, що проводяться на цьому етапі, є співробітники функціональних підрозділів, яким звітна інформація потрібна в повсякденній діяльності.

Важливим також є визначення меж автоматизації звітності, співвідношення затрат (часу) на автоматизацію звітності та формування її безпосередньо зацікавленою стороною самостійно. Але з іншого боку автоматизація управлінської звітності сприяє більшій її прозорості так як ніякі зовнішні фактори чи особи не можуть впливати на її показники, та в результаті цього покращення її якості.

Автоматизація управлінського обліку підприємства повинна відповідати певним вимогам:

- повнота і об'єктивність відображення всіх фактів господарської діяльності;
- своєчасність фіксації і надання даних;
- релевантність показників;
- цілісність системи;
- зрозумілість для всіх користувачів;
- регулярність.

Управлінська звітність не обмежена у виборі форм, методів і правил складання, оскільки розробляється самим підприємством з урахуванням специфіки його діяльності. Основним фактором, який визначає різноманітні параметри управлінської звітності є потреби користувачів інформації. Важливою умовою створення на підприємстві ефективної системи такої звітності є детальне вивчення завдань, які вирішують менеджери на різних рівнях управління та виявлення їх інформаційних потреб.

Таким чином, стандартного набору управлінської звітності з єдиними формами та інформаційною структурою немає, тому виділяють класифікаційні ознаки, які характеризують загальні підходи до формування управлінських звітів [2]:

- за формою представлення (табличні, графічні, текстові і комбіновані звіти);
- за видами діяльності (звіти по закупівлі, виробництву, звіти з реалізації);
- за рівнем представлення (звіти для керівників вищого рівня, звіти для менеджерів структурних підрозділів, звіти для менеджерів нижчої ланки);
- за обсягом інформації (зведені, оперативні звіти, підсумкові звіти).

Форми управлінської звітності можуть бути розроблені на основі удосконалення і зміни форм первинного та аналітичного обліку. Вони є індивідуальними для кожного підприємства. Це пов’язано із особливістю виробничої діяльності суб’єкта господарювання, а також з потребами внутрішніх користувачів інформації (менеджерів та керівників всіх рівнів управління).

Не менш важливе значення у процесі складання управлінської звітності займає періодичність її подання. У зв’язку з тим, що на різних рівнях управління оперативність

прийняття рішень різна, то й періоди подання звітності відрізняються. Терміни подання і форми представлення інформації вирішують менеджери [5].

Систему управлінської звітності необхідно будувати так, щоб дані, які в ній містяться, давали змогу отримати відповідь на всі питання управлінців.

Створити систему управлінської звітності можна за наявності:

- масиву основних даних;
- узгодженості змісту та форми звітів;
- функціонального підходу до накопичення та підсумовування інформації.

Основні принципи складання внутрішньої звітності наведені на рисунку 1.

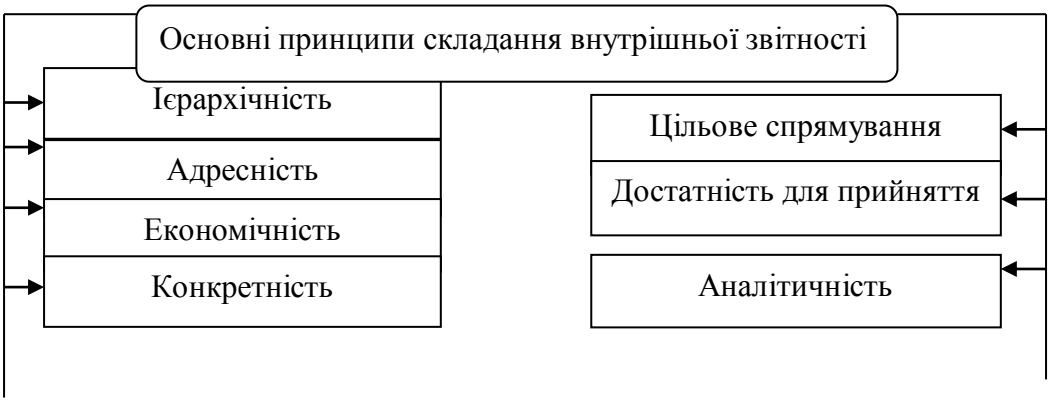

Рис. 1. Основні принципи складання внутрішньої звітності

Форма управлінської звітності має максимально розкривати зміст її показників та бути зрозумілою для конкретного користувача інформації – менеджера, для якого складений звіт [4].

Впровадження та організація системи управлінського обліку в автоматизованому середовищі складний і багатоетапний процес, який потребує значних зусиль. Автоматизація управлінської звітності, являється необхідністю для підприємств, незалежно від масштабів їх діяльності. Впровадження автоматизованої системи управлінської звітності допоможе забезпечити ефективність обліку та подальший розвиток підприємства, а також стане його конкурентною перевагою.

Література:

1. Брадул О. М. Проектування комп'ютерної інформаційної підсистеми «звітність» діяльності корпорацій / О. М. Брадул // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – Вип. 3. Частина 1. – Житомир, 2010. -С. 44-48. Таврійський державний агротехнологічний університет 355
2. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: Монографія. – К.: Центр навчальної літератури, 2015. – 522 с.
3. Івченко Є. Інформаційно-комунікаційні технології для управлінського обліку на підприємствах / Є. Івченко // Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету. Тернопіль, 2015 – С. 28-31.
4. Нападовська Л. В. Управлінський облік: Практикум: навч. посіб. / Л. В. Нападовська С. Я. Король, О. І. Мазіна. – К. : Київ. Нац. торг.- екон. ун-т, 2014. – 300 с.
5. Сопко В. В. Основи побудови бухгалтерського внутрішньогосподарського (управлінського) обліку затрат у доходній діяльності (контролінг) / В. В. Сопко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014.– № 10. – С. 2-10.

УДК 657

Пойдинець М., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу**Максименко Д.В.,**
Мукачівський державний університет

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Об'єктивні динамічні процеси, які відбуваються, орієнтують підприємства на ефективну діяльність, механізм реалізації якої має бути гнучким і динамічним. А тому система управлінського обліку виступає важливим інструментом, з допомогою якого підприємство зможе забезпечити координацію, взаємодію та узгодженість окремих елементів управління для досягнення своїх стратегічних цілей.

Сучасні умови переходу до ринкових відносин вимагають формування нової концепції суті і змісту бухгалтерського обліку, спрямованого на задоволення інформаційних потреб не узагальненого, а конкретного користувача. Так, згідно із ст.1 Закону України **"**Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні": „Бухгалтерський облік - це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень". Такий методологічний підхід сприяв виділенню управлінського обліку як системи, головне завдання якої - задовольняти інформаційні потреби внутрішніх користувачів.

Згідно із зазначеним Законом: „Внутрішньогосподарський (управлінський) облік - це система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством."

Бухгалтерський облік і дві його підсистеми – фінансовий та управлінський – в сукупності складають систему інформаційного забезпечення економічної діяльності господарюючого суб'єкта. Тому насамперед необхідно розкрити зв'язок управлінського обліку з фінансовим.

Фінансовий облік охоплює інформацію, яка використовується, в основному зовнішніми користувачами (акціонерами, банками, податковими органами тощо). Головною метою фінансового обліку є надання – у вигляді фінансових звітів – інформації про фінансовий і майновий стан підприємства. управлінський облік охоплює всі види облікової інформації, яка необхідна для управління в межах даного підприємства. Його головною функцією є обґрунтування процесу прийняття управлінських рішень.

Бухгалтери на підприємствах займаються обліком і формуванням пов'язаної з ним інформаційної бази. На великих підприємствах планові відділи займаються плануванням і прогнозуванням на базі оперативної бухгалтерської інформації. Таким чином, вся інформація, що необхідна для управління підприємством, готується бухгалтерами, а вся пов'язана з цим професійна діяльність називається бухгалтерським обліком.

Фінансовий та управлінський облік мають спільні і відмінні риси. Можна виділити цілий ряд ознак, розміщення яких допоможе краще зрозуміти сутність цих видів обліку, причому характеристика за більшістю ознак залежить від мети ведення обліку [9; с.461].

По-перше, і фінансовий, і управлінський облік ґрунтуються на даних єдиної інформаційної системи обліку; по-друге, спираються на концепціях відповідальності в управлінні господарськими об'єктами; по-третє, їх інформація служить для прийняття рішень, хоча й різної спрямованості.

Було б помилкою протиставляти фінансовий облік управлінському. Дійсно їх мета, завдання, окремі елементи методу, способи оцінки виробничих витрат і отриманих доходів, порядок виявлення і списання відхилень від поточних норм і затверджених бюджетів витрачання господарських ресурсів суттєво відрізняються. Поряд з цим очевидний загальний для фінансового і управлінського обліку об'єкт – процеси постачання, виробництва і продажу, які представляють в сукупності кругообіг господарських ресурсів підприємства, відповідно,

види обліку не можуть функціонувати ізольовано і повинні розглядатися хоча й як такі, що виконують різні функції, але невід'ємними складовими бухгалтерського обліку в управлінні підприємством.

Отже, управлінський облік за інформаційним змістом і колом вирішуваних завдань набагато ширший і різноманітніший, ніж фінансовий. Він повністю підпорядкований запитам менеджерів підприємства. його дієвість забезпечується орієнтацією на конкретні господарські завдання, вирішення яких ґрунтується на відповідній інформації про витрати і доходи. Але про розвиток управлінського обліку можна говорити лише в рамках єдиного бухгалтерського обліку, бо саме облік надає керівництву підприємства оперативну, достовірну та об'єктивну інформацію.

В умовах ринкової економіки управлінський облік стає необхідним у зв'язку з розширенням об'єктів обліку.

Бухгалтерській облік розвивався в такому напрямку, щоб забезпечити основні завдання обліку витрат: контроль господарської діяльності; калькулювання собівартості продукції і визначення цін; прийняття управлінський рішень в галузі планування формування виробничих програм; виявлення результатів господарської діяльності; оцінка виробничих запасів; визначення рівня рентабельності.

Однак бухгалтерській облік не зовсім відповідає управлінським вимогам, зокрема, не враховується еластичність, яка характеризує залежність змін витрат від змін обсягів і структури виробництва. Управлінський облік повинен забезпечити для адміністрації таку інформацію, яка дозволяє:

- приймати управлінські рішення з урахуванням їх економічних наслідків, контролювати витрати у співставленні з нормами;
- формувати економічну стратегію;
- оцінювати формування собівартості і прибутку протягом місяця;
- оцінювати витрати в розрізі структурних підрозділів підприємства;
- приймати рішення відносно окупності програм, калькуляції собівартості продукції, окупності і ефективності використання ресурсів.

Таким чином управлінський облік дає інформацію для внутрішнього використання в системі управління на відміну від фінансового обліку, який орієнтується на задоволення потреб зовнішніх користувачів.

В сучасних умовах процес управління підприємством значно ускладнився у зв'язку з наданням підприємству повної господарської та фінансової самостійності. Для прийняття оперативних і ефективних рішень керівникам необхідна достовірна інформація про фінансово-господарську діяльність підприємства. Виконанням цього завданням і займається бухгалтерська служба підприємства.

Розглядаючи роль управлінського обліку, потрібно відмітити, що історично він часто мав другорядне значення після фінансового обліку. Однак розширення підприємств, зміни в технологіях, державне регулювання, а також підвищення освітнього рівня менеджерів за останні десятиріччя прискорили розвиток управлінського обліку і призвели до широкого визнання його як спеціальної області дослідження.

Література:

1. Друри К. Управленческий учет для бизнес-решений. Учебник (Серия "Зарубежный ученик")/ Друри К. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 655 с.
2. Кукунина И.Г. Управленческий учет: учебное пособие/ Кукунина И.Г. – М.: Финансы и статистика, 2010. – 400 с.
3. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: Монографія/ Малюга Н.М. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 548 с.

УДК 658.5.011

Стойкова Т.М., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри
обліку і економічного аналізу **Каткова Н.В.,**
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова,
м.Миколаїв

РОЗВИТОК МЕТОДУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Управлінський облік- складова частина інформаційної системи підприємства. Управлінський облік призначений для надання достовірної і повної інформації для прийняття ефективних та правильних управлінський рішень самого підприємства. Він має стати системою контролю за витратами як основного засобу досягнення належної ефективної діяльності.

Докорінна зміна як зовнішніх, так і внутрішніх умов господарювання вітчизняних підприємств, що відбулася вплинула, перш за все, на стиль та методи управління. Такі процеси значно вплинули і на методологію управлінського обліку, як важливе інформаційне джерело управління підприємством.

Традиційні затратні підходи до управлінського обліку характеризуються наступними основними недоліками:

- не відповідають вимогам сучасного рівня розвитку торгівлі і посилення конкуренції;
- не задовольняють потребам і можливостям сучасного соціально-економічного середовища, яке характеризується винятковою орієнтацією на кінцевого споживача, підвищенням рівня конкуренції на регіональному та міжнародному рівнях;
- практика управлінського обліку втрачає практичну самостійність, наслі- дуючи вимоги фінансового обліку, і набуває допоміжного характеру;
- управлінський облік практично повністю фокусується на внутрішніх аспектах діяльності компанії і не приділяє уваги зовнішньому середовищу бізнесу. Внаслідок чого, підприємства торгівлі зіштовхуються з рядом проблем, яких можна було б уникнути: - дефіцитом топових товарів і, як наслідок, зменшенням обсягу продажу; - надлишками запасів за неходовими позиціями і збитками від їх псування; - низькою оборотністю запасів і заморожуванням оборотних коштів у товарах; - зменшенням прибутку і низькою лояльністю клієнтів. Різні концепції та підходи передбачають вирішення управлінських завдань з різних поглядів.

Одним з перспективних шляхів удосконалення механізму управління на підприємствах торгівлі є розвиток методу управлінського обліку спираючись на теорію обмежень (Theory of constraints (TOC). Перше згадування методу ТА (Throughput accounting) зустрічається в роботі Е. Голдратта «The Goal» 1984 р.[1], в якій на прикладі заводу описує принципи теорії обмежень, а також її обліковий аспект. Результатом імплементації теорії обмежень в систему управлінського обліку торговельного підприємства є: - система оцінки прибутковості (збитковості) товарних груп, SKU, складів, основних клієнтів, торговельних точок і так далі; - система інформаційного забезпечення динамічного управління запасами, яка містить механізми розрахунку ефективності переміщення запасів, замовлень постачальникові, поповнення товарних запасів у клієнтів і в торгівельних точках, інструменти реагування на сезонні коливання попиту; - регламент логістики товарних потоків, з точки зору ефективності всієї системи, а не з точки зору витрат на перевезення конкретної партії товару; - ключові показники діяльності (KPI), які дозволяють об'єктивно оцінювати ефективність роботи системи дистрибуції; - регламент моніторингу потенційно вузьких місць в ланцюжку постачань, які заважають розвитку бізнесу та варіанти їх використання; - методика оцінки економічної ефективності асортименту.

Наявність ходового товару при мінімальних товарних запасах,забезпечить лояльність клієнтів , дозволить збільшити обсяги продажів і при цьому не «заморожуватиме» грошові

кошти в товарних запасах. Крім того, прискорення оборотності товарів дозволить понизити кредитне навантаження а покращити фінансові результати підприємства.

Проведений аналіз досліджень Великобританії та США щодо реалізації положень теорії обмежень в обліку Т.В. Ельсукова робить висновок, що пропозиції проведені в роботах вчених не передбачають фундаментально нового методу обліку, але при запровадженні методу приймається новий погляд на обліковий процес. А для того, щоб перейти від традиційних принципів обліку до принципів методу ТА необхідна зміна парадигми мислення бухгалтерів-аналітиків[2].

Разом з тим, значна частина актуальних питань, пов'язаних з управлінським обліком на підприємствах, що впроваджують ТОС, все ще не отримала в літературі досить комплексного, системного висвітлення та відповідного наукового вирішення.

Отже, концептуально-методичні питання управлінського обліку, заснованого на принципах ТОС, мало вивчені і є новим напрямком у відчизняній науці бухгалтерського обліку.

Підсумовуючи вищевикладене, варто наголосити на тому, що: функціонування системи управлінського обліку найперше спрямоване на задоволення потреб внутрішніх користувачів облікової інформації підприємства для прийняття ефективних управлінських рішень, тому доцільність запровадження такої системи визначається на конкретному підприємстві його керівництвом.

Література:

1. Голдрат Є.М., Кокс Дж. Цель: процесс непрерывного совершенствования / Пер. с англ. П.А. Самсонов. – Мн.: «Попудри», 2007.

2. Ельсукова Т.В. Исторические аспекты создания метода управленческого учета ТА / Т.В Ельсукова Т.В./ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://najournal.ru/12012-gumanitarnye-nauki/16- istoricheskie-aspekty-sozdanija-metodaupravlencheskogoucheta-tathroughputaccounting

УДК 658

Теслович І.І., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу **Ліба Н.С.,**
Мукачівський державний університет

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Аналіз фінансового стану підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємства. Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності. Тому оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а тільки за допомогою комплексу, системи показників, що детально й усебічно характеризують господарське становище підприємства. Також, головним завданням кожного підприємства є виявлення шляхів покращення фінансового стану.

Фінансовий стан підприємства - це одна з найважливіших характеристик результатів діяльності кожного підприємства, що визначається взаємодією всіх складових фінансових відносин підприємства, сукупністю усіх виробничо-господарських факторів.

Систематичний аналіз фінансового стану підприємства, його ліквідності та фінансової стійкості необхідний ще й тому, що дохідність будь-якого підприємства, розмір його прибутку багато в чому залежить від його платоспроможності. Ураховують фінансовий стан підприємства і банки, розглядаючи режим його кредитування та диференціацію відсоткових ставок. Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим

зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану.

Будь-якому підприємству для успішного існування необхідні певні ресурси. До ресурсів підприємства належать: фінансові ресурси (грошові кошти); грошові нагромадження і доходи, які створюються в процесі розподілу і перерозподілу валового національного продукту і національного доходу й зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб; трудові ресурси; матеріальні ресурси (засоби та предмети праці); нематеріальні ресурси; природні ресурси; інформаційні ресурси тощо. Головна роль належить фінансовим ресурсам, оскільки це єдиний вид ресурсів, який трансформується безпосередньо і з мінімальним лагом у будь-який інший вид ресурсів. Фінансові ресурси – це кошти, які є в розпорядженні підприємства. Тому ефективність управління саме фінансовими ресурсами являтиметься оптимізацією ресурсного потенціалу підприємства. Кількість, склад, структура фінансових ресурсів визначаються галузевою протилежністю, організаційно-правовою формою, обсягом виробництва, його ефективністю тощо.

Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства:

1) аналіз ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;

2) аналіз стану і динаміки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;

3) аналіз рентабельності підприємства та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;

4) аналіз стану підприємства на фінансовому ринку;

5) пошук резервів підвищення рентабельності виробництва.

Оцінка фінансового стану підприємства має здійснюватися шляхом обчислення системи економічних показників, які характеризують господарсько- фінансове становище суб'єктів господарювання.

До основних показників, що характеризують фінансовий стан підприємства, належать такі:

1) показники оцінки майнового стану підприємства; показники ліквідності та платоспроможності;

2) показники оцінки фінансової незалежності (показники оцінки структури джерел засобів підприємства);

3) показники ділової активності (обертання дебіторської та кредиторської заборгованостей, обертання оборотних коштів, ресурсовіддача);

4) показники аналізу рентабельності (прибутковості) (загальна рентабельність, аналізу оборотності капіталу та трансформації активів, аналізу рентабельності капіталу).

Задачами аналізу є загальна оцінка фінансового стану, перевірка витрат засобів по цільовому призначенню, виявлення причин фінансових ускладнень, можливостей поліпшення використання фінансових ресурсів, прискорення обороту засобів і зміцнення фінансового положення.

Отже, до основних завдань аналізу фінансового стану належить: дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства; дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами; об’єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стабільності підприємства; оцінка становища суб’єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності; визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Література:

1. Головко В.І., Мінченко В.А., Шарманська В.М. Фінансово - економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека. – К.: Центр навчальної літератури. 2006, - 446 с.

2. Ковалев В.В. Фінансовий аналіз: Управління капіталом, вибір інвестицій, аналіз звітності . -М.: фінанси і статистика, 2006. - 429с.
3. Шморгун Н.П., Головко В.І. Фінансовий аналіз. – К.: Центр навчальної літератури. 2006, - 528 с.

УДК 657

Чекан Ю., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу**Максименко Д.В.,**
Мукачівський державний університет

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Складність і велика кількість господарських операцій, які здійснюються на сучасному підприємстві, не дають можливості менеджерам вищого рівня безпосередньо контролювати ці операції. таких умовах виникає необхідність розділити організацію на окремі сегменти або підрозділи й дозволити менеджерам, які відповідають за ці структури, діяти самостійно, надаючи їм більший ступінь незалежності через делегування певних повноважень.

В період ринкової трансформації вітчизняної економіки зростає необхідність розробки ефективного економічного механізму стимулювання економії витрат. Розширення масштабів бізнесу, ускладнення його організаційної структури спричиняє необхідність передачі частини повноважень щодо прийняття певних рішень, у тому числі і щодо управління витратами, на різні рівні управління.

Неспроможність виживання підприємства в сучасних умовах без стратегічного менеджменту загальновизнана. Особливо важливою є як сьогоднішня, так і прогнозована інформація про суб'єктів ринку – діючих і потенційних клієнтів, постачальників, інвесторів.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економічної науки з'являються нові дослідження та розробки щодо управління на основі відповідальності та їх практичного застосування. Однак, незважаючи на актуальність проблеми,ь відсутні єдині організаційні підходи, категоріальні поняття, що характеризують управління за центрами відповідальності; немає єдності думок щодо змісту понять "центр відповідальності" та "центр витрат", їх класифікації тощо.

Ускладнення бізнесу та необхідність прийняття управлінських рішень в динамічній і важкопрогнозованому середовищі зумовили процес трансформації традиційного бухгалтерського обліку в систему обробки і аналізу фінансової інформації. Проблему розподілу витрат і доходів між окремими підрозділам (центрами відповідальності) вирішують шляхом встановлення взаємозв'язку витрат і доходів з роботою конкретних відповідальних осіб.

Персонал повинен усвідомити, що від невеликих щоденних зусиль кожного залежить реалізація стратегічних цілей підприємства, в які також входить задоволення потреб працівників. Діяльність центрів відповідальності підлягає безперервному удосконаленню та постійному оцінюванню. Сфокусованість управлінського обліку через центри відповідальності має бути на управлінні видами діяльності, на клієнтах, багатофункціональних перспективах, тотальній системі якості тощо.

Підприємство складається з підрозділів, які взаємодіють, і керівники яких відповідають за їх роботу. Зростання масштабів бізнесу обумовлює необхідність розподілу повноважень за різними рівнями управління. Підрозділ, очолюваний керівником, який несе відповідальність за результати його діяльності називають центром відповідальності.

Центр відповідальності - сегмент діяльності, в межах якого встановлено персональну відповідальність менеджера за показники діяльності, які він контролює.

У системі управління вищий керівник має контролювати і оцінювати діяльність менеджера нижчого рівня, а вони здійснювати самоконтроль та інформувати вище керівництво

про результати діяльності. Для здійснення такого контролю існує система обліку відповідальності.

Керівники практично всіх центрів відповідальності, зокрема таких як центри витрат, центри прибутку і центри інвестицій несуть відповідальність за витрати цих центрів. Тому, одним з найважливіших завдань керівників центрів відповідальності, незалежно від їхнього рівня чи функціонального призначення, є управління витратами цих центрів. Насамперед, необхідно здійснювати облік витрат і фінансових результатів центрів відповідальності. При цьому побудова обліку витрат має ґрунтуватися на поділі їх на змінні і постійні, прямі і непрямі, контрольовані і неконтрольовані. Наприкінці звітного періоду у кожному центрі відповідальності необхідно складати звіт про результати діяльності, у якому доцільно виділити змінні і постійні витрати, контрольовані керівником центру, а також розподілені на підрозділ постійні витрати, які менеджер підрозділу не контролює.

Оцінювання діяльності центру витрат доцільно здійснювати на основі дотримання бюджету витрат за умови виконання запланованої виробничої програми, тобто забезпечення доцільності та ефективності витрат. Необхідно окремо аналізувати показники виконання контрольованих і неконтрольованих керівником підрозділу витрат. Оцінювати діяльність центру прибутку слід здійснювати за досягненням бюджетного показника прибутку. При цьому необхідно аналізувати фінансовий результат, що контролюється керівником підрозділу, тобто залежить від ефективності управління контрольованими доходами і контрольованими витратами, а також фінансовий результат без урахування загальних операційних витрат підприємства та суму чистого прибутку центру відповідальності. Для оцінювання діяльності центру інвестицій можна використовувати показники прибутковості інвестицій (ROI) і суми доданої економічної вартості (EVA), значення яких також в значній мірі визначається рівнем управління витратами. При визначенні критеріїв оцінки діяльності центрів відповідальності потрібно обов'язково залучати керівників центрів та передбачати систему їхнього заохочення. За умов децентралізованої організації виробництва різні центри відповідальності часто обмінюються між собою товарами й послугами. Для стимулювання економії витрат на забезпечення об'єктивної оцінки діяльності центрів відповідальності важливе значення має вибір оптимального підходу до трансферного ціноутворення. Трансферна ціна – це внутрішня ціна, за якою один підрозділ підприємства (цех, відділ тощо) передає іншому продукцію чи послуги. Залежно від завдань управління можна застосовувати такі види трансферного ціноутворення:

1) з орієнтацією на ринкові ціни на аналогічні товари чи послуги;

2) на основі витрат (планових або фактичних, повних чи змінних) на виготовлення товарів (напівфабрикатів) чи надання послуг;

3) на договірній основі.

Налагодження ефективної системи управління за центрами відповідальності та трансфертного ціноутворення сприяє вдосконаленню контролю за рівнем витрат кожного центру відповідальності, виявленню внутрішніх резервів зниження витрат і покращення фінансових результатів діяльності підприємства та його фінансово-економічної стійкості на ринку.

Література:

1. Харченко М. Показники оцінки результатів діяльності працівників підприємств та деякі підходи до організації матеріального стимулювання їх праці/ Харченко М. // Україна: аспекти праці. – 2003. №4. – с. 34-40.

2. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 656 с.

3. Янчук.Т.Ю. Впровадження управлінського обліку та еволюція його розвитку / Т.Ю. Янчук // Вісник Житомирського державного технологічного університету. - 2010. - № 3 (53). - С.285-287

СЕКЦІЯ 4.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ ПІДПРИЄМСТВА

УДК 657

Ліснічук О.І.,магістр**,**
Баланенко О.Г.,
ст.викладач кафедри обліку і економічного аналізу
Національний університет кораблебудування ім.адм.Макарова

НЕОБХІДНІСТЬ АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

В період переходу до ринкової економіки автоматизація обліку, точність і оперативність інформації є вирішальними факторами успішного розвитку як окремого підприємства, так і економіки України в цілому. В ринкових умовах господарювання автоматизація процесу обліку дає можливість економити підприємству свій час та кошти, а головне своєчасно приймати ефективні управлінські рішення. Як показує практика ефективність обліку значно підвищується, якщо його інформація являється повною, своєчасною і динамічною, що обумовлює необхідність автоматизації облікової інформації. Саме тому, на сучасному етапі розвитку продуктивних сил перед підприємствами, котрі прагнуть ефективно організувати свою діяльність, постає завдання вибрати програмний продукт для автоматизації обліку та управління, котрий якомога більше задовольнятиме їх вимоги. [1]

Питанням організації обліку в умовах застосування комп'ютерних технологій присвячені праці Стригуль Л.С., Ковальов А.Т. [1], Лобайчук Н.В.,Власенко Т.В. [2], Бондар Р.В[3]та інших. Проте й досі залишається проблемним питання вибору програмного забезпечення для бухгалтерів підприємств малого та середнього бізнесу відповідно до специфіки діяльності їх підприємств.

Процес обліку є досить трудомістким та ризиконебезпечним, тому одна помилка може викривити інформацію про фінансовий та майновий стан підприємства, установи чи організації. В сучасних умовах, що характеризуються швидким темпами розвитку комп'ютерних технологій, роль та цінність інформації особливо зростає.

Незважаючи на науково-технічний прогрес та стрімкий розвиток інформаційних систем в області бухгалтерського обліку, більшість малих та середніх підприємств України ведуть облік вручну. Цьому може бути декілька пояснень: або підприємство володіє невеликою кількістю капіталу і грошових операцій, або бухгалтер не володіє достатніми знаннями щодо впровадження та користування програмним забезпеченням бухгалтерського обліку. Але чим більше буде ставати бізнес, тим більше виникатиме потреба в комп'ютерному веденні бухгалтерського обліку, так як цей спосіб точніше, надійніше і швидше. Крім того, при ручному введені обліку використовується мінімальний об'єм інформації та підвищується ризик здійснення помилки. При автоматизації обліку ці проблеми автоматично відпадають, бо сучасні комп'ютерні засоби дозволяють значно полегшити працю бухгалтерів та знизити трудомісткість окремих операції, зменшити кількість помилок при складанні первинних документів та зведених облікових регістрів, терміново отримувати необхідну інформацію, проводити фінансовий аналіз стану підприємства та отримувати різні статистичні дані.

Застосування комп'ютерної техніки для автоматизації обліку та управління на підприємствах має як переваги та недоліки. Як недолік (особливо для малих підприємств) – висока вартість комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення, що не завжди може дозволити собі підприємство з невеликими обсягами діяльності. Досить хорошим варіантом

вирішення проблеми автоматизації обліку на підприємствах малого бізнесу є використання електронних таблиць. Найбільш популярною на сьогодні є електронна таблиця Microsoft Excel.

Якщо підприємство вирішило автоматизувати бухгалтерський облік, то цей процес охоплює кілька основних етапів:

- постановка проблеми (у тому числі оцінка необхідності автоматизації й можливостей підприємства).
- вибір програмного продукту і технічного забезпечення (у тому числі формування вимог до програмно-апаратного комплексу).
- впровадження програмного продукту (адаптація програмного продукту під конкретні умови роботи підприємства й навчання персоналу).
- післягарантійне обслуговування програмно-апаратного комплексу (зміна програмного продукту у відповідність із законодавством, що змінюється, і умовами роботи підприємства, ремонт іналаштування комп'ютерної техніки й т.д.).

На мою думку, для скорочення витрат на етапі післягарантійного обслуговування, підприємству слід передбачити штатного працівника відповідального за підтримку і подальший розвиток автоматизованої системи бухгалтерського обліку.

Іноді в цілях економії підприємці автоматизують окремі комплекси задач бухгалтерського обліку (заробітна плата, каса, тощо), але це не дозволяє повною мірою зробити його оперативним і ефективним. Найповніше ці питання вирішуються в умовах автоматизації всього комплексу облікових робіт

На ринку програмних продуктів представлено широкий спектр програм по автоматизації бухгалтерського обліку, найпоширенішими з яких і найбільш адаптованими до української системи ведення обліку є пакети 1С: «Підприємство», «Парус – Підприємство»(для бюджетних організацій) та «Бест Звіт Плюс». В Україні більш широкого розповсюдження набула програма «1С: Підприємство». Проте сьогодні дедалі більшої популярності набуває нова версія цієї програми «1С: Підприємство 8.3» завдяки своїм новим додатковим можливостям. Найголовнішим при виборі програмного забезпечення підприємцям необхідно звертати увагу на функціональність системи, чи відповідає специфіці (роздрібна торгівля, виробництво, комісійна торгівля, тощо) та вимогам вашого бізнесу.

Отже, автоматизація системи бухгалтерського обліку дозволяє істотно полегшити труд бухгалтера, позбавити його від рутинної роботи, підвищує оперативність та точність облікової інформації, дозволяє більше приділяти уваги проведенню економічного і фінансового аналізу роботи підприємства та пошуку резервів щодо підвищення ефективності цієї роботи. Саме тому підприємствам необхідно визначитися з вибором програмного забезпечення, яке було здатне забезпечити всі потреби обліку підприємства і разом з тим було досить економним і не вимагало великих витрат на його придбання, а також не вимагало від бухгалтера специфічних навичок програмування.

Література:

1. Стригуль Л.С., Ковальов А.Т. Сучасний стан та проблеми автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kpi.kharkov.ua/archive /2010/61/2_12.pdf;
2. Лобайчук Н.В.,Власенко Т.В. Сучасний стан інформаційних систем і технологій обліку в Україні: проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/6951/1/Lobaychuk.pdf;
3. Бондар Р.ВПроблема автоматизації бухгалтерського обліку у вищому навчальному закладі[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/5_NITSB_2009/Economics/41355.doc.htm

УДК 657

Сасин І.І., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і
оподаткування та маркетингу **Ліба Н.С.,**
Мукачівський державний університет

АВТОМАТИЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ

Сьогодні в Україні спостерігаються тенденції стрімкого застосування інформаційних технологій у всіх сферах суспільно-економічного середовища. Будь-який бухгалтер-практик працює на комп'ютері та не уявляє без нього своєї професійної діяльності.

Як відомо, в розвитку інформаційних систем (ІС) виділяють кілька поколінь. В ІС першого покоління, які в зарубіжній літературі відомі під назвою DATA Processing System- DPS ("Системи обробки даних", синоніми "Електронна обробка даних", "Системи електронної обробки даних"), а у вітчизняній – "Автоматизовані системи управління (АСУ)– позадачний підхід"– для кожної задачі окремо готували дані і створювали математичну модель. Такі системи обмежувалися розв'язуванням деяких функціональних задач, наприклад, задач бухгалтерського обліку. ІС другого покоління відомі під назвою Management Information System – MIS ("управлінські (адміністративні) інформаційні системи", або "інформаційні системи в менеджменті"), у нашій літературі використовується термін "АСУ – концепція баз даних". Основною функцією таких систем є забезпечення керівництва інформацією. Типову управлінську інформаційну систему характеризує структурований потік інформації, інтеграція задач обробки даних, генерування запитів і звітів. Ця система ґрунтується на ідеології автоматизованих банків даних і баз даних. Системи підтримки прийняття рішень – СППР (Decision Support System-DSS) – це інформаційні системи третього покоління. СППР– інтерактивна комп'ютерна система, призначена для підтримки різних видів діяльності у разі прийняття рішень зі слабоструктурованих або неструктурованих проблем. Інтерес до СППР як перспективної галузі використання обчислювальної техніки постійно зростає. У багатьох країнах розроблення і реалізація СППР перетворилася на сферу бізнесу, що швидко розвивається. СППР мають не тільки загальне інформаційне забезпечення, а й загальне математичне забезпечення – бази моделей, тобто реалізована ідея розподілу обчислень.

Комплексна автоматизація бухгалтерського обліку, яка забезпечує повну обробку всієї облікової інформації, первинний економічний аналіз за окремими показниками, ефективне планування майбутніх податкових виплат, підвищує інформаційні можливості підприємства. Крім того, ведення бухгалтерського обліку за допомогою комп'ютерних систем надає можливість заощадити один з найважливіших ресурсів – час, який можна використовувати для прийняття рішень, для більш поглибленого аналізу господарської діяльності підприємства, планування й прогнозування.

Можливості бухгалтерських програм можуть слугувати критерієм для якісних оцінок і вибору для застосування підприємствами. До цих критеріїв потрібно віднести можливість програмного забезпечення – інформаційної бази:

– вести синтетичний і аналітичний облік активів, капіталу, зобов'язань із елементами управлінського обліку;

– формувати фінансову, податкову, статистичну звітність;

– надавати іншу довідкову інформацію для потреб ведення господарської діяльності;

– на базі цих можливостей проводити автоматизований аналіз-прогноз і контроль за діяльністю підприємства.

Крім того, програмне забезпечення повинне задовольняти відповідні технічні, комерційні й ергономічні потреби. Сьогодні будь-яка облікова система не просто інструмент формування звітності. Це джерело інформації, аналіз якої дозволяє керівнику підприємства відстежувати тенденції і приймати обґрунтовані управлінські рішення. Тому коло користувачів облікової системи з часом розширюється: Ринок інформаційних систем репрезентований

великою кількістю бухгалтерських програм. Кожне підприємство вибирає певний програмний продукт відповідно до власної структури та особливостей господарської діяльності. Для того, щоб не помилитись у виборі програми, необхідно зробити порівняльний аналіз тих, які є на ринку.

Необхідно звернути увагу на такі програмні продукти, що найбільш адаптовані до української системи ведення обліку: «1С: Підприємство» – 7 і 8 версія; «Акцент-бухгалтерія»; «Парус–Підприємство»; «Бест Звіт Плюс». «1С: Бухгалтерія для України» та «Галактика», адже саме на них спостерігається нині найбільший попит на ринку інформаційних ресурсів.

Комп'ютерну систему бухгалтерського обліку (КСБО) можна створювати як:

1) систему автоматизації розв'язання окремих завдань бухгалтерського обліку;
2) систему комплексної автоматизації бухгалтерського обліку;
3) складову частину інтегрованої системи автоматизації управління підприємством.

Очевидно, що з позицій формування повноцінної інформаційної бухгалтерської системи найцікавішим варто вважати третій варіант, хоч його запровадження вимагає чіткої регламентації з виконання робіт по фіксації, сортуванню даних і формуванню інформаційних потоків іншими підрозділами господарюючого суб'єкта. Причому, чим більше підприємство і чим більше його співробітників зайнято в системі управління, тим складнішою є задача складання регламентів, що забезпечують узгоджену роботу усіх ланок управління. Координуючим органом при цьому має бути бухгалтерія, оскільки саме в системі бухгалтерського обліку формується основний потік техніко-економічної інформації, яка потім використовується при розробці та прийнятті управлінських рішень. Параметри інформації, одержаної з інших структурних підрозділів, повинні визначатися, виходячи саме з потреб інформаційної бухгалтерської системи.

Обробка даних бухгалтерського обліку з допомогою спеціалізованого програмного забезпечення на ПЕОМ відбувається, як правило, за стандартними процедурами. Тому перелік і форми результатної інформації у більшості випадків залишаються незмінними, строго регламентованими. Але в процесі діяльності підприємства для певних ланок управлінської вертикалі може знадобитися така результатна інформація, яка за замовчуванням не готується і не надається спеціалізованими програмами. У зв'язку із цим при розробці алгоритмів обробки зібраної економічної інформації необхідно обов'язково перебачити узгодження форм результатної інформації із потребами персоналу, що відповідає за прийняття управлінських рішень.

Отже, автоматизація системи бухгалтерського обліку дозволяє істотно полегшити працю бухгалтера, позбутися від рутинної роботи, підвищує оперативність та точність облікової інформації, дозволяє звернути більшу увагу на проведення економічного і фінансового аналізу роботи підприємства та пошуку резервів щодо підвищення ефективності цієї роботи. Саме тому підприємствам необхідно визначитися з вибором програмного забезпечення, яке було здатне задовільнити всі потреби обліку підприємства і водночас було досить економним і не потребувало великих витрат на його придбання, а також не вимагало від бухгалтера специфічних навичок програмування. Тільки за умови вибору можна максимізувати ефективність та ведення облікової діяльності, що, безумовно, є необхідним кроком на шляху до розвитку підприємства.

Література:

1. Синявіна, Ю. В. Аналіз українського ринку інформаційних систем бухгалтерського обліку [Текст] / Юлія Вікторівна Синявіна // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2015. – Том 21. – № 2. – С. 305-308. – ISSN 1993-0259.

2. Шквір В.Д. Концепція побудови комплексної автоматизованої інформаційної системи обліку, аналізу та внутрішнього аудиту /Шквір В.Д., Борщук І.В., Федишин Н.І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2981/1/108.pdf

УДК 658.336

Стойкова І. М., магістр
Науковий керівник:к.е.н., доцент кафедри обліку і
економічного аналізу **Каткова Н.В.,**
Національний університет кораблебудування ім.адм.Макарова,
м. Миколаїв

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

У сучасних умовах господарювання проблема мотивації персоналу є актуальною і набуває особливого значення, оскільки реалізація економічного зростання підприємства неможлива без створення дієвої мотиваційної системи управління, що спонукає працівників до ефективної діяльності. Від первинної тенденції на підвищення продуктивності праці мотивація сьогодні має бути зорієнтована на підвищення якості праці, ініціативності, творчої активності та закріплення працівників на підприємстві.

Розвиток мотиваційної системи управління з урахуванням специфіки промислового підприємства на основі поєднання методів економічного, соціального характеру та форм корпоративної культури, що відповідає сучасним умовам господарювання, сприяє підвищенню трудової активності персоналу й економічному зростанню підприємства.

Проблеми мотивації праці знайшли своє відображення в наукових роботах дослідників нового часу та сучасності. Вагомий внесок у вивчення та розвиток теорій мотивації зробили такі зарубіжні вчені якК. Альдерфер, В. Врум, Ф. Герцберг, Е. Лоулер, Д. МакКлеланд, Д. МакГрегор, А. Маслоу, Л. Портер, Ф. Тейлор, а також українські науковці: М. Білопольський, Д. Богиня, Б. Генкін, Г. Дмитренко, О. Єгоршин, О. Єськов, А. Калина, А. Кібанов, А. Колот, В. Сладкевич, І. Тимошенко, А. Ткаченко, та інші.

Забезпечення високої результативності праці в умовах інноваційної діяльності вимагає належної уваги питанням мотивування (мотивації) працівників. Під цим поняттям розуміють вид управлінської діяльності, який забезпечує спонукання працівників на досягнення цілей підприємства та задоволення власних потреб [1].

Таким чином, мотивування впливає як на зацікавленість і результати праці, так і на особистісне задоволення працівників. Це забезпечується внаслідок впровадження на підприємствах різноманітних мотиваційних моделей, серед яких найпоширенішою є модель мотивування через потреби. У сучасних ринкових умовах та зважаючи на перехід до економіки інноваційного типу, що основана на знаннях мотивування працівників належать до важливих управлінських завдань.

Результати опитування, проведеного підприємством «Лангхем Менеджмент Консалтинг» серед працівників у відділах збуту, показують, що забезпечення мотивації стало найважливішою 95 вимогою до керівництва підприємств, яке відкриває їм можливості до підвищення результативності діяльності [2]. Тому, перед керівництвом підприємства постає необхідність вивчення мотиваційних властивостей працівників та забезпечення на її основі мотиваційного впливу. Незважаючи на це набагато вітчизняних підприємствах системи мотивування працівників та їх матеріальному стимулюванні та передбачає виплату заробітної плати, доплат і надбавок.

Для їх використання необхідно врахувати конкретну ситуацій на окремому підприємстві, що визначається впливом чинників на розвиток мотивування працівників [3].

Інформаційне забезпечення мотивації діяльності в умовах інноваційного розвитку формують дані щодо мотиваційних характеристик працівників. Їх визначення слід здійснювати шляхом опитування, забезпечуючи при цьому оцінювання чинників мотивації працівників (успіх, просування за службою, схвалення результатів роботи, рівень відповідальності, рівень творчого і ділового зростання, політика підприємства, умови роботи, зарплата, міжособистісні стосунки тощо). Для кожного із мотиваційних чинників слід визначити рівень мотиваційного впливу та вагомість. При розрахунку останньої слід виходити із того, що сумарна вагомість

всіх мотиваційних чинників повинна бути рівна 1. Забезпечення позитивного та негативного стимулювання працівників в умовах інноваційного розвитку можливе завдяки тому, що оцінювання рівня мотиваційного впливу доцільно здійснювати за шкалою [-5;5] [4].

Таким чином, від'ємне значення впливу мотиваційного чинника вказує на негативний вплив на рівень праці працівників в умовах інноваційної діяльності, а позитивне – навпаки. Оцінка 0 свідчить про відсутність мотиваційного впливу окремого чинника на працівника. Сумарну оцінку впливу мотиваційного чинника можна визначити множенням вагомості на рівень мотиваційного впливу. Таким чином, отримані результати відображають позитивний і негативний вплив мотиваційних чинників на працівників підприємства, а також про рівень такого впливу. Статистичні методи опрацювання мотиваційних характеристик працівників підприємства в умовах інноваційного розвитку призначені для визначення узгодженості думок працівників за допомогою коефіцієнту конкордації та перевірки його значимості за критерієм Пірсона.

Від результатів такої перевірки залежить вагомість отриманих результатів. Далі отримані оцінки слід використовувати для формування плану реалізації мотиваційних потреб працівників підприємства. Це сприятиме підвищенню результатів їх праці в умовах інноваційного розвитку.

Отже, накопичений досвід господарювання у підприємствах в умовах нестабільного ринку показує, що для інноваційного їх розвитку і підвищення ефективності управління підприємством очевидною є необхідність формування такого мотиваційного механізму, який би спрямовував діяльність керівників і працівників на кращий кінцевий результат – одержання прибутку і досягнення порівняно високої рентабельності. Мотивація до інноваційної діяльності посилюватиметься при існуванні зв'язку між інноваційною активністю підприємств і працівниками. При цьому обов'язково має взаємозв'язаність трудових результатів конкретних працівників з інтересами підприємства.

Література:

1. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: Підручник. Вид. 2-ге, вип. І доп. / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник – К.: „Академвидав", 2007. – 464 с.,
2. Грант С. Ефективне управління збутом:/ Стюарт Грант./ Пер. з англ. – Дніпропетровськ: Баланс –Клуб, 2002. – 192с.,
3. Виноградова О. В. Сутність мотивації персоналу як основи розвитку підприємства/ Виноградова О. В., Пілігрім К. І.//Бізнес Інформ. – 2013.- № 12. – С.339347.
4. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності . – [Електронний носій] . - Режим доступу: http://www.studfiles.ru

СЕКЦІЯ 5.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УМОВАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

УДК 657

Головачко В.М.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

ІСТОРІЯ АУДИТУ

Слово “аудит” походить від латинського слова “audio” (він слухає, відповідно “auditor” – той, хто слухає).

Спеціалістів із аудиту у різних країнах називають по – різному: у США- громадськими бухгалтерами; в Англії – ревізорами або присяжними бухгалтерами; у ФРН –контролерами господарства, контролерами книг; у країнах СНД – аудиторами, економістами з обліку й аудиту. Незважаючи на різне найменування фахівців із аудиту, всі вони виконують одні й ті ж самі функції.

Історія виникнення аудиту пов’язана з розвитком капіталізму та ринкових відносин. Однак різноманітні примітивні форми контролю існували і за первісно – общинного, рабовласницького та феодального ладу.

У Стародавньому Єгипті були чиновники, які поєднували функції обліку та контролю. За часів правління I та II династій (3400 – 2980 рр. до н.е.) через кожних два роки проводилися інвентаризації рухомого і не рухомого майна, а вже за часів правління IV династії періодична інвентаризація була замінена поточною (перманентною). Пізніше почали складати кошториси витрат та контролювати їх дотримання суб’єктами господарювання ,що підтверджується документами.

У Вавилонському царстві законодавче регулювання обліку було підпорядковано здійсненню контролю за діяльністю суб’єктів господарювання для повноти і своєчасності сплати податків. Відповідно до законів Хаммуралі (2200-2150 рр. до н. е) передбачалося : купцям –ведення самостійного обліку; храмам – державне рахівництво. Передавання грошей без прописки вважалося не дійсним.

У Ізраїльському царстві, наприклад, облік поєднувався з незалежним контролем. Про це у Біблії зберігся вислів царя Соломона щодо тих, хто постійно перебував у торгових відносинах.

У Китаї у VII ст. до н.е. було запроваджено посаду головного аудитора. Основний його обов’язок полягав у визначенні чесності урядових чиновників, що розпоряджалися державними коштами, майном.

У Римській імперії функції контролю здійснювали спеціальні службовці, так звані куратори. Водночас призначалися прокуратори – намісники провінцій, фінансові чиновники з забезпечення державних доходів; квестори займались фінансовими та судовими справами.

Афіни мали спеціальних чиновників і контролерів, до обов’язків яких належало складання звітів про доходи і витрати держави та їх контроль.

Перша згадка про аудиторів належить до 1299р. У 1324 р. Едуард II призначив трьох державних аудиторів . В указі про призначення зазначалося , що аудитори зобов’язані запитувати , слухати і перевіряти всі рахунки, які ведуться і які будуть заведені у провінціях Оксфорді , Уельсі відмічати всі зауваження щодо ведення рахунків.

В Італії аудит поширився після падіння Римської імперії . Купці Флоренції, Генуї та Венеції використовували працю аудиторів для перевірки платоспроможності капітанів торгових

кораблів, які перевозили товари в інші країни Європи. В той час метою контролю було попередження помилок в облікових книгах.

Аудит, як і весь фінансово – господарський контроль, тісно пов'язаний з бухгалтерським обліком. Слід зазначити ,що найбільший внесок у зародження італійської подвійної бухгалтерії вніс францисканський чернець – математик Лука Пачолі (1445-1515), який узагальнив її принципи у Трактаті про рахунки і записи, опублікованому у 1494 р.

Більшість вчених світу визнають, що офіційною датою виникнення незалежного аудиту у сучасному його значенні є 23 жовтня 1854 р. Саме тоді Спілці бухгалтерів Единбургу був наданий статус королівської, її членам присвоєно звання "привілейованих бухгалтерів". Спілка бухгалтерів Единбургу налічувала 180 членів, Інститут бухгалтерів та експертів Глазго – 144, а спілка бухгалтерів Абердіно – 244.[2]

Самостійний початок розвитку аудиту в Україні почався в 1991 році після набуття Україною незалежності. Офіційне визнання обов'язкового аудиту відбулося в 1993 р., у зв'язку з прийняттям Закону України "Про аудиторську діяльність" , у якому визначені правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні, що спрямовані на створення системи незалежного контролю з метою захисту інтересів власника. Відповідно до даного закону у тому ж році була створена Аудиторська палата України (АПУ), яка функціонує як незалежний самостійний орган на засадах самоврядування. Також у 1993 році згідно того ж Закону України "Про аудиторську діяльність" була створена Спілка аудиторів України (СПА), яка займається питаннями розвитку аудиторської діяльності в Україні.

Розвиток аудиту в Україні налічує три етапи:

Перший – 1987 -1992 рр. – створення перших аудиторських структур.

Другий – 1993-1998 рр. – формування нормативно– правової бази аудиту в Україні

Третій – 1999 р. – дотепер – діяльність аудиту на новій нормативно – правовій базі.

18 квітня 2003 року Аудиторською палатою України було прийнято в якості національних Міжнародні стандарти аудиту. За цей час з мало відомого терміну аудит перетворився на невід'ємний елемент ринкових відносин.[6].

Отже, першими користувачами бухгалтерської інформації були ще рабовласники і феодали. Щоб мати якомога більші прибутки, власники наймали контролерів, котрі шляхом звітування проводили контроль (перевірку) діяльності управляючих. На державному рівні створювалися спеціальні органи, які здійснювали контроль за збиранням податків та ефективністю їх використання.

Сучасний аудит почав формуватися наприкінці XIX сторіччя, з часу, коли виникло поняття про компанію як про самостійний юридичний суб'єкт. Саме це призвело до роз'єднання права власності і функцій управління, внаслідок чого виникла необхідність захисту інтересів власників (акціонерів), котрі не брали участі в щоденному процесі прийняття рішень, за винятком малих компаній (коли акціонери та директор виступають в одній особі). Більшість вчених світу визнають, що офіційною датою виникнення незалежного аудиту в сучасному його значенні є 23 жовтня 1854 р.

УДК 657

Гринчук М.С. магістр,
Науковий керівник: ст. викладач кафедри обліку і оподаткування та маркетингу **Кратко І.Р.**

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ДІЛОВИМИ ПАРТНЕРАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ

Розрахунки з діловими партнерами є вагомою і дуже важливою ділянкою господарювання торговельних підприємств. Наявність повної, правдивої та неупередженої інформації про стан розрахунків – завдання бухгалтерського обліку, проте не завжди його дані

відповідають реальності. Акціонерів та керівників підприємства цікавить передусім справжній стан розрахункової дисципліни, адже це виступає підґрунтям для прийняття управлінських рішень. Вирішення саме цього питання лежить в основі аудиторської перевірки розрахунків з діловими партнерами. Подання достовірної та неупередженої інформації зацікавленим особам забезпечується через аудиторський висновок, про що свідчить віковий досвід зарубіжних країн, а також робота вітчизняних аудиторів.

У світовій практиці аудит набув значного поширення. Основною передумовою аудиту є взаємна зацікавленість підприємства (фірми) в особі його власників (акціонерів), держави в особі податкової адміністрації і самого аудитора в забезпеченні реальності та достовірності обліку і звітності.

На прикладі зарубіжного досвіду можна пересвідчитись, що успішний розвиток ринкової економіки будь-якої країни неможливий без існування аудиту.Аудит замовляють не тільки суб'єкти господарювання, для яких відповідно до законодавства проведення аудиту є обов'язковим, але й інші юридичні та фізичні особи. За даними досліджень [1, с. 152], кількість замовлень з аудиту торговельними підприємствами займає друге місце після промислових підприємств, що свідчить про зацікавленість цих галузей щодо реального стану як своєї звітності загалом, так і окремих ділянок господарювання зокрема.

Завдання аудиту розрахунків визначається його метою – отриманням необхідних аудиторських доказів та формуванням думки про достовірність і повноту інформації про розрахунки підприємства, що відображені у фінансовій звітності. При цьому дебіторська заборгованість перевіряється на предмет завищення, а кредиторська заборгованість – на предмет заниження. Встановлення правильності ведення розрахунків за отримані та надані товарно-матеріальні засоби, послуги, підтвердження законності виникнення дебіторської і кредиторської заборгованості, її достовірності і реальності погашення на підставі показників фінансової звітності відповідно до чинного законодавства – це також розкриває мету аудиторської перевірки розрахунків.

Враховуючи сучасний стан розвитку ринкових відносин, високий рівень конкурентної боротьби між суб'єктами господарювання за домінуючі позиції на ринку, доцільно виокремити наступні основні завдання, що стоять перед аудитом розрахунків, а саме:

- збирання достовірної інформації про господарсько-фінансову діяльність суб'єкта господарювання з метою створення достатньої та ґрунтовної інформаційної бази;
- оцінка фінансової звітності, здійснених розрахунків, відповідних декларацій та інших документів для встановлення їх достовірності й відповідності здійснених господарських і фінансових операцій чинному законодавству;
- реальність визначення фінансових результатів;
- надання консультаційних послуг з питань обліку, аналізу, права, менеджменту, маркетингу, фінансів тощо.

Виконання цих завдань спрямоване на задоволення потреб усіх користувачів звітності. Проте аудитор, на відміну від інших суб'єктів контролю, виступає діловим партнером клієнта, який перевіряючи, повинен надати різнобічну допомогу клієнту в усіх його справах. Тому аудит розрахунків паралельно з основним завданням виконує як функціональні (коригування, оперативний контроль), так і стратегічні завдання. Однією з найвагоміших ділянок розрахункових відносин, яка характеризує фінансове становище підприємства, є стан заборгованості між діловими партнерами, а саме: дебіторська та кредиторська заборгованість.

При проведенні аудиту вищезазначених заборгованостей перед аудиторами виникає низка завдань, серед яких слід виокремити наступні:

1) оцінка системи внутрішнього контролю за заборгованістю (дебіторською, кредиторською): визначення сильних і слабких сторін контролю, що впливають на проведення щорічних аудиторських процедур;

2) пошук недоліків системи внутрішнього контролю, їх аналіз та систематизація у листі керівництву підприємства-замовника;

3) складення програми та методики проведення аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості;

4) безпосереднє здійснення аудиту заборгованості – перевірка правильності її віднесення з метою недопущення безпідставного зменшення оподаткованого прибутку підприємств, тобто перевірка законності операцій з дебіторською та кредиторською заборгованістю;

5) установлення реальності поточної дебіторської заборгованості та простроченої заборгованості (за якою минув строк позовної давності);

6) оцінка правильності та обґрунтованості списання заборгованості, строк позовної давності якої минув;

7) оцінка достовірності відображення в обліку виникнення дебіторської та кредиторської заборгованостей залежно від першої події;

8) надання кваліфікованого аудиторського звіту.

Ефективність аудиту розрахунків залежить від багатьох факторів, одним із яких, на нашу думку, є організаційний аспект. Аудит розрахунків має впорядковуватись так, щоб адекватно відображати всі аспекти діяльності суб'єкта, який перевіряється, настільки, наскільки вони відповідають перевіреній фінансовій інформації. Для того, щоб скласти думку, аудитор повинен одержати обґрунтовану гарантію того, що інформація у бухгалтерській документації та інших джерелах даних достовірна і достатня. А також оцінити надійність системи бухгалтерського обліку.

Аудиторський процес – це сукупність взаємопов'язаних етапів, процедур та прийомів, що виконуються аудиторами в процесі здійснення ними професійної діяльності.

Методика аудиту розрахунків з діловими партнерами реалізується за допомогою низки аудиторських процедур, котрі заздалегідь визначені програмою аудиторської перевірки, і базується на певних критеріях. Серед них доречно виокремити наступні:

1) Повнота. Аудитор повинен впевнитися, чи всі рахунки контрагентів були зареєстровані та занесені у відповідні книги (продаж або закупівель), чи всі товари, які були відвантажені (реалізовані) до кінця звітного періоду, віднесені до реалізованої (придбаної), а ті, що не оплачені, відображені в обліку як заборгованість (дебіторська чи кредиторська відповідно).

2) Фактична наявність. Аудитор має завірити реальне існування заборгованості, тобто перевірити, що товари (роботи, послуги), які не були передані покупцям (отримані від постачальників) до кінця звітного періоду, помилково чи навмисно не були включені в реалізацію (придбання) та до складу дебіторської (кредиторської) заборгованості (наявність фіктивних продаж, закупівель).

3) Незалежність. Аудитор повинен впевнитися, що вся відображена заборгованість належить саме підприємству-замовнику на дату балансу.

4) Оцінка. Аудитор має проаналізувати, чи правильно була оцінена дебіторська заборгованість відповідно до встановленої облікової політики через те, що у балансі дебіторська заборгованість має бути відображена за чистою реалізаційною вартістю, тобто за мінусом безнадійних та сумнівних боргів. Аудитором перевіряється правильність розрахунку коефіцієнта сумнівності та визначення резерву сумнівних боргів.

5) Обережність. Цей принцип передбачає, що підприємство не повинно завищувати доходи і занижувати витрати. Оскільки в складі дебіторської заборгованості можуть мати місце сумнівні та безнадійні борги, аудитор повинен перевірити, чи створені достатні резерви сумнівної заборгованості та списані безнадійні борги як і які, по яких існує впевненість у неповерненні або за якими минув термін позовної давності, з'ясувати причини їх виникнення та проконтролювати їх списання на операційні виграти звітного періоду відповідним бухгалтерським записом.

6) Правильність відображення. Аудитор повинен перевірити правдивість і точність відображення розрахунків з діловими партнерами на дату складання фінансової звітності.

Дебіторська (кредиторська) заборгованість за торговельними операціями має бути належним чином описана і класифікована у фінансовій звітності.

7) Відповідність. Аудитор повинен проконтролювати додержання підприємством меж звітного періоду.

8) Законність. Аудитор має підтвердити законність операцій, що призвели до виникнення заборгованості в результаті реалізації розрахунків з діловими партнерами та відповідність її обліку. Перевіряється, чи всі торгові операції відображені з врахуванням дійсних цін та обсягів, повно та достовірно відображені у відповідних документах.

Таким чином, методичні засади аудиту розрахунків з діловими партнерами, базуючись на МСА, внутрішньофірмових стандартах та враховуючи галузеві особливості торговельних підприємств, визначаються аудитором відповідно до аудиторської програми. Сукупність аудиторських процедур, що необхідна для підтвердження достовірності бухгалтерської інформації, вибирається аудитором самостійно, як і кількість та різноманітність робочої документації аудитора. Запропонована методика аудиторської перевірки дозволить зібрати всі необхідні аудиторські докази для формування аудиторського висновку.

Література:

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг / пер. з англ.: О.Л.Ольховікова, О.В.Селезньов, Зєніна О.О., О.В.Гик, С.Г. Біндер. – К., 2010. Ч.1.– 846 с.
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг / пер. з англ.: О.Л. Ольховікова, О.В.Селезньов, О.О. Зєніна, О.В. Гик, С.Г. Біндер. – К., 2010. Ч.2 .– 414 с.
3. Редько А. Ю. Методы и процедуры в аудиторской практике : практ. пособ. / А. Ю.Редько, Е. А. Редько. – К. : НЦУА, 2011. – 33 с.

УДК658

Кратко І.Р.
ст. викладач кафедри обліку і оподаткування та маркетингу**,**
Мукачівський державний університет

КОНТРОЛЬ ВИТРАТ У БУДІВНИЦТВІ

Для успішної діяльності будівельного підприємства, підвищеннярівня рентабельності, збереження і примноженняїї активівнеобхіднийналагоджениймеханізм управління, найважливішим елементомякого виступаєвнутрішній контроль. В його основі – отримання достовірної інформації про дійсний потенціал ефективності операційної діяльності підприємства.

Питаннями організації контролю займалися такі відомі вчені-економісти як М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, Б. І. Валуєв, Ю. М. Воропаєв, А. Л. Звєздін, Є.В.Калюга, Т. П. Карпова, М. Н. Коцупатрий, В. Г. Лінник, Ю. Я. Литвин, В.Ф.Максімова, Н. Л. Маренков, М. В. Мельник, Л. В. Нападовська, А.С.Пантелеєв, Г. А. Соловйов, Л. К. Сук. Проблему неоднозначності тлумачень внутрішнього контролю піднімають: Н. Г.Виговська, С. Ф. Голов, М.Я. Дем'яненко, Н.І. Дорош, Г.Г. Кірейцев, М. Ф.Кропивко, В.Г. Лінник, П. Т. Саблук, В. К. Савчук, Л.О. Сухарева, М.Г.Чумаченко.

Питанням організації та здійснення внутрішньо контролю присвятили свої монографії М. Т. Білуха, Т. П. Карпова, Є.В. Калюга, В.Ф. Максімова, Л.В.Нападовська, Т. Ю. Серебрякова. Проблеми теорії, методології та практики такої науки як господарський контроль були розкриті в монографії Т. А. Бутинець.

Термін «контроль» походить від французького слова «controle», що означає перевірку або спостереження. В свою чергу слово «controle» має латинське походження. Латинське слово «contra» – префікс, що означає «протидію», «протилежність». Інше закінчення латинського

слова «role», тобто «роль» означає «міру впливу, значення, ступінь участі в чомусь; протидія чомусь небажаному, незаконному» [1, с. 6].

Окрім видів, розрізняють форми внутрішнього контролю. До основних форм внутрішнього контролю відносять інституційний контроль, функціональний контроль та самоконтроль. Для інституційного контролю необхідно створити окремий відділ на підприємстві, який буде здійснювати контроль певних підконтрольних процесів діяльності. Прикладом такого відділу на будівельному підприємстві може бути відділ контролю якості будівельно-монтажних робіт, працівники якого контролюють відповідність будівельно-монтажних і спеціальних робіт проектній документації та вимогам нормативних документів. Суть Функціонального контролю полягає в тому, що кожен суб'єкт на підприємстві здійснює контроль відповідно до покладених на нього функціональних обов'язків, які прописуються в його посадових інструкціях. Прикладом суб'єкту функціонального контролю може бути керівник відділу контролю якості будівельно-монтажних робіт, який здійснює методичне керівництво та контроль за роботою працівників будівельної лабораторії, а також виконроб, який є основним суб'єктом на будівництві і контролюєстан технікибезпеки івживає заходів до усуненнявиявлених недоліків, порушеньправилвиробничоїсанітарії, дотримання робітникамиінструкцій з охоронипраці; встановлюємайстрамвиробничі завданняза обсягамибудівельно-монтажних і пусконалагоджувальнихробіт, контролює їх виконання;контролюєроботу, виконання планових завдань, своєчасне виконанняокремихдоручень і завданьпідлеглихйому служб.

Кожен суб'єкт будівельного підприємства здійснює певні контрольні функції, які мають бути прописані в спеціально розроблених на підприємстві посадових інструкціях, кожна з яких повинна включати такі розділи: загальні положення (перший розділ), характеристика робіт, завдання та посадові обов'язки (другий розділ), права (третій розділ) та відповідальність (четвертий розділ).

Варто зазначити, що громадський контроль здійснюється технічними інспекціями профспілок; обласними (крайовими) комітетами профспілок та місцевими органами Державного архітектурно-будівельного контролю. Зовнішній контроль здійснюється органами, які визначаються на державному рівні такими як органи Державного архітектурно-будівельного контролю, органи Державної санітарної інспекції, органи Державного пожежного нагляду, органи Державного енергетичного нагляду, Податкові органи, Аудиторська палата України. Суб'єкти, види перевірок, підстави та результати перевірок, які здійснюються архітектурно-будівельною інспекцією.

Посадові особи Державної архітектурно-будівельної інспекції здійснюють контроль у формі планових та позапланових перевірок. Існує ще один орган зовнішнього контролю, який на відміну від контролю у сфері будівництва Державною архітектурно-будівельною інспекцією, здійснює перевірки будівельних підприємств – платників податків за допомогою камеральної перевірки, тобто у приміщенні органів Державної податкової інспекції у містах на основі декларацій та реєстрів. У Віснику Податкової служби України наводиться інформація про введення в дію протягом 2013-2016рр., електронних перевірок.

Податковий контроль на будівельних підприємствах здійснюється в обов'язковому порядку, його метою є встановлення правильності та законності їх діяльності в частині дотримання вимог чинного податкового законодавства.

Під час здійснення контролю на будівельних та інших підприємствах існує зворотний зв'язок, особливо це стосується внутрішнього контролю, оскільки результати контролю впливають на діяльність підприємства.

На підприємствах, які займаються будівництвом, саме на підприємствах можуть використовуватись всі види контролю, проте на будівельному майданчику може використовуватися лише контроль функціональний та самоконтроль, оскільки там працюють люди робітничих спеціальностей. Проектно-кошторисна документація, бухгалтерські документи та договори знаходяться в офісах будівельних компаній.

Контроль витрат на будівельних підприємствах суттєво не відрізняється від контролю за

витратами на підприємствах інших галузей, а лише є складнішим та має певні особливості (тривалість господарського циклу; персоніфікація споживача; вартість і авансування; індивідуалізація продукту; мобільність виробництва; будівельна база; залежність виробництва від природи; множинність виробничих зв'язків; «пасивність» продукції; правове розмаїття; нерухомість об'єкта будівництва, тривалість циклу будівництва, роль кліматичних та місцевих умов у будівельних роботах, безцехова структура будівельних організацій, значна питома вага витрат на утримання і експлуатацію будівельних машин і механізмів, метод обліку витрат, територіальна розгалуженість об'єктів будівництва, участь різних організацій у здійсненні будівельно-монтажних робіт), які потрібно враховувати.

Галузева спрямованість накладає відбиток на організацію контролю витрат підприємства: виділення показників та об'єктів контролю витрат, методи їх контролю, методи розподілу загальновиробничих витрат тощо.

В ході контролю витрат на будівництво перевіряючий має встановити обґрунтованість використовуваного методу обліку витрат і порядку калькулювання собівартості продукції і його незмінність в період перевірки; правильність розмежування витрат за звітними періодами; склад та обґрунтованість віднесення окремих видів витрат на собівартість продукції; обґрунтованість розподілення загальновиробничих витрат і загальногосподарських витрат за об'єктами калькуляції; правильність обліку і розподілу витрат допоміжних виробництв.

На першому етапі контролю використовують такі документи для перевірки: договори будівельного підряду пов'язані з субпідрядниками; регістри бухгалтерського обліку; на другому – виробничі добові норми витрат основних будівельних матеріалів, розроблювані безпосередньо будівельною організацією і затверджувані щорічно її керівником; журнал обліку виконаних робіт щодо об'єкта будівництва; матеріальні звіти (форма М-19) по матеріально відповідальній особі – виробнику робіт, начальнику будівельної ділянки; форма М-29 – щомісячний звіт про витрати основних матеріалів в будівництві, в порівнянні з витратами, встановлені нормами; на третьому – норми закону про оплату і преміювання, розроблені і затверджені організацією; наряди виконання робіт; штатний розклад управлінського і лінійного персоналу організації; табелі обліку використання робочого часу; податкові картки; розрахунково-платіжні чи розрахункові відомості; накази організації про зарахування і звільнення працівників, на виплату премій; регістри бухгалтерського і податкового обліку за рахунком 66; на четвертому – договори для надання транспортних послуг чи виконання субпідрядних будівельно-монтажних робіт; змінні рапорти на роботу машин і механізмів; дорожні листи; корінці дорожніх листів (при наданні послуг стороннім організаціям); авансові звіти (якщо ПММ купувалися за готівку; заправні відомості; акти на встановлення та списання, запчастин; розрахунки нарахування амортизації, регістри бухгалтерського обліку за рахунком 105, 131; на п'ятому – норми закону про оплату праці і преміювання, розроблені і затверджені організацією; наряди виконання робіт (при відрядній оплаті); штатний розклад управлінського і лінійного персоналу організації; табеля обліку використання робочого часу; розрахунково-платіжні чи розрахункові відомості; накази організації про зарахування і звільнення працівників, на виплату премій; регістри бухгалтерського обліку за рахунком 90,91,92; на шостому – регістри аналітичного і синтетичного обліку за рахунком 23; регістри обліку, і інших документів, необхідних проведення аудиту; на сьомому – регістри аналітичного і синтетичного обліку за рахунками: 23 «Виробництво», 20 «Виробничі запаси», 22 «МШП», 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати».

Одним із специфічних прийомів господарського контролю є контрольнийобмір виконаних робіт, якийпроводитьсяшляхомінструментальногозаміру(рулеткою, метром, геодезичнимінструментомта ін.). Зіставленнявиконанихобсягівробітза актамиприймання, кошторисами ірезультатами контрольногообмірубажанопроводити відразупісляобміру, такяк принаявності розбіжностейкраще уточнитиїх на місці.Обов'язковоювимогою припроведенніконтрольногообмірує участь у ньомуфахівця-будівельника, інакшеактконтрольногообміруне матиме юридичноїсили (особливо при передачі матеріалівконтролю вправоохоронніорган). Державним органом, який може проводити

контрольні заміри будівельних, монтажних, ремонтних та інших робіт є Державна фінансова інспекція України, яка може залучати до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань учених і фахівців, у тому числі на договірній основі.

При здійсненні контрольного обміру виконаних робіт можуть виникати певні види порушень, які найчасті не встановлюють перевіряючі та, які потребують негайного прийняття рішень щодо їх усунення, оскільки вони викривлюють інформацію, яка надається управлінській ланці. За результатамиконтрольногообміру, складається акт, а за наявностіпорушень –відомість перерахунку вартостіробіт установленоїформи [151, с. 384-398].

Література:

1. Задорожний З.В. Внутрішньогосподарський контроль в будівництві: методологія та організація: автореф. дис. на здобуття ступеня докт. екон. наук: 08.06.04 "Бухгалтерський облік і аудит" / З.В. Задорожний. – Тернопіль, 2007. – 40 с.
2. Контроль і ревізія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності "Облік і аудит" / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 4-те вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2006. – 560 с.
3. Мельник Л.Г. Економіка підприємства: конспект лекцій: навч. посібник / Л.Г. Мельник, О.І. Корінцева – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 412 с.

УДК 657

Перевузник Т.М., студентка,
Даниш Н.І., студентка,
Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач кафедри обліку і оподаткування і маркетингу
Голубка Я.В.,
Мукачівський державний університет

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА МСБО

Одними з найважливіших об'єктів бухгалтерського обліку є основні засоби, бо саме вони мають велику частку в активах підприємства. Крім того, основні засоби є важливою умовою функціонування суб'єкта господарювання, тому б облік повинний забезпечувати систему управління якісною інформацією для подальшого вирішення проблем ефективного та раціонального використання матеріальних активів.

Становлення та формування ринкових відносин передбачає постійне удосконалення організації обліку основних засобів на підприємстві.

Основні засоби відіграють одну із головних ролей в необоротних активах підприємства, що зайняті у виробничо-господарській діяльності. Тому прозора і достовірна інформація щодо основних засобів має велике значення для управлінського складу при аналізі оцінки фінансового стану та результатів діяльності підприємства. МСБО 16 "Основні засоби" розкриває інформацію, що стосується визначення, визнання, оцінки, амортизації, припинення визнання та розкриття інформації щодо основних засобів.[1]

Теорії та методології обліку основних засобів присвячені праці відомих вчених економістів: Ф.Ф. Бутинець, П.І. Гайдуцького, М.Я. Дем'яненка, О.О. Жарікової, В.М. Жука, Г.Г. Кірейцева, Ю.Я. Лузана, М.Ф. Огійчука, В.Я. ПлаксієнкаО.В й інших. Однак, не зважаючи на значні досягнення і напрацювання, ціла низка питань залишається невирішеною. Віддаючи належне науковим напрацюванням вчених, слід відзначити, що окремі питання удосконалення обліку основних засобів в умовах переходу до міжнародних стандартів якості інформації потребують подальшого науково-практичного дослідження та уточнення. Все це свідчить про необхідність всебічного вивчення і вирішення окресленої проблеми дослідження.

Поняття «основні засоби» має неоднозначне трактування, що зумовлює вчених-економістів досліджувати цей термін з різних сторін:

Бутинець Т. А., у результаті свого дослідження, зробила висновки щодо трактування основних засобів з економічної точки зору: « …основні засоби розглядаються як вкладений капітал, і, відповідно, повинні обліковуватися за собівартістю і їх можна прирівняти до витрат майбутніх періодів (динамічний баланс); основні засоби розуміються як ресурс, що знаходиться на підприємстві (статичний баланс)» [2].

Більш розширене тлумачення цього поняття наводить Довгалюк Н. В., що визначає основні засоби як матеріальні активи підприємства будь-якої форми власності, що неодноразово задійснюються у виробничих циклах та зберігають свою натуральну форму, переносячи свою вартість на вироблену продукцію частинами, строк використання яких перевищує один рік (операційний цикл). Основні засоби призначені для експлуатації самим підприємством, для надання в оренду іншим фізичним чи юридичним особам, що в сукупності дає змогу одержувати економічну вигоду для підприємства [3, с. 20].

Досить цікаве дослідження у своїй роботі провів Кузьмін Д. Л. Він відмітив, що після скасування поняття “основні фонди” поняття “основних засобів” набуває у будь-якому випадку уречевленої форми, що не суперечитиме його значенню, тому під основними засобами слід розуміти фактично наявні основні засоби виробництва та вартісне їх відображення в обліку [4].МСБО 16 поширюється на всі види активів, які відповідають цьому визначенню, крім лісів і подібних відтворюваних природних ресурсів.Оцінка об’єкта основних засобів слідвизнавати активом, якщо тільки якщо:

а) існує ймовірність, що майбутні економічні вигоди, пов’язані з об’єктом, надійдуть до суб’єкта господарювання;

б) собівартість об’єкта можна достовірно оцінити.

Впевненість у тому, що об'єкт основних засобів відповідає першому критерію, пов'язана з наявністю підтвердження, що всі ризики та винагороди, пов'язані з його використанням, вже перейшли до підприємства.

Необхідно враховувати, що в деяких випадках основні засоби безпосередньо не збільшують економічні вигоди, але можуть бути необхідні для забезпечення отримання майбутніх економічних вигод від інших активів. Прикладом є основні засоби, придбані для охорони навколишнього середовища або з метою безпеки.Другий критерій в більшості випадків зумовлюється наявністю інформації про витрати на придбання або виробництво об'єкта.

Об’єкт основних засобів, який відповідає визнанню як активу, слід оцінювати за його собівартістю.

МСБО 16 виділяє такі класи основних засобів: земля; земля та будівлі; машини та обладнання; кораблі; літаки; автомобілі; меблі та приладдя;офісне обладнання.

Методи нарахування амортизації:

– прямолінійний метод;

– метод зменшення залишку;

– метод суми одиниць продукції.

Для здійснення своєї виробничо-господарської діяльності підприємства повинні мати необхідні засоби праці і матеріальні умови. Вони є найважливішим елементом продуктивних сил і визначають їх розвиток. У бухгалтерському обліку засоби праці виділено в окремий об'єкт обліку, який називається основні засоби.

Відмінною рисою основних засобів є їх багаторазове використання в процесі виробництва, зберігання початкового зовнішнього вигляду (форми) протягом тривалого періоду. Під впливом виробничого процесу і зовнішнього середовища вони зношуються поступово і переносять свою вартість на створювану продукцію частинами.

Отже,основні засоби відіграють величезну роль у процесі праці, у своїй сукупності вони утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу потужність підприємства. Протягом тривалого періоду використання кошти надходять на підприємство і передаються в експлуатацію; зношуються; піддаються ремонту, за допомогою якого відновлюються їх фізичні властивості; переміщуються всередині підприємства; вибувають з підприємства внаслідок старості або недоцільність подальшого використання.

Література:
1.Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) «Основні засоби» [Електронний ресурс] // IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. – Режим доступу : «http://zakon4.rada.gov.ua /laws/show/929_014
2. Бутинець Т. А. Основні засоби: точка зору економіста // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2012. - Вип. 2 (23). – 22-36 с.
3. Довгалюк Н. В. Ефективність використання та відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств Центрального Полісся : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / Н. В. Довгалюк. – Житомир, 2010. – 20 с.
4.Кузьмін Д. Л. Основні засоби та основні фонди: порівняльний аспект // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. - Вип. 2 (23). – 148-155 с.

УДК 657

Пігош В.А.
к.е.н., доцент кафедри обліку та
оподаткування і маркетингу,
Сірчак І.Й.,магістр,
Мукачівський державний університет

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ФІНАНСУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ РЕСУРСІВ

Необхідність реалізації антикризових заходів, розвитку демократичних принципів суспільного розвитку в Україні зумовили потребу в оптимальних змінах загального процесу контролю фінансування бюджетної установи. Підвищення вимог до обліку, контролю, аналізу використання бюджетного фінансування установами та організаціями пов'язані із станом сучасної економіки, спробами подолати кризу з мінімальними втратами, поетапним виконанням програмно - цільового методу планування бюджетів, поширенням процедур державного аудиту на одержувачів бюджетних коштів.

Подальший розвиток економіки України в сучасному середовищі передбачає підвищення ефективності фінансового контролю за розподілом і використанням бюджетних ресурсів на основі залучення й використання аналітичних методів дослідження.

Особливе значення контроль фінансування бюджетних установ набув в даний історичний момент - в період політичної та фінансової нестабільності, підвищеної загрози дефолту країни. Тому контроль за розподілом та витрачанням державних коштів має першочергове значення в процесі зменшення витрат в державному секторі, зменшення нецільового використання коштів бюджетними установами.

Реформування економічних відносин у напрямку ринкових перетворень в Україні охоплює тією чи іншою мірою всі сфери діяльності суспільства, зокрема і бюджетний облік, а також найважливішу ланку та невід'ємну його складову частину – бюджетні асигнування та контроль за їх цільовим використанням. Проблеми, що виникають у сфері бюджетного обліку, вельми багатоаспектні та багатогранні, а тому їх дослідження залишається актуальним.

Для України сказане вище є досить важливим, адже однією із найголовніших функцій державного управління за дотриманням бюджетного законодавства є контроль за формуванням, розглядом, затвердженням та виконанням бюджетних коштів.

Найбільший внесок у розвиток бюджетного обліку та в системі державного фінансового контролю зробили відомі науковці Н. Сушко, С. Юрій, О. Чечуліна, Є.В. Мниха, В. Стоян, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, П. Петрашко та ін. У переважній частині робіт контроль фінансування бюджетних установ розглядають як інструмент забезпечення централізованого управління діяльністю зазначених організацій. Досі серед вітчизняних науковців немає єдиної думки

стосовно визначення поняття «аналітичні методи» контролю. Одні ототожнюють їх з аналітичними процедурами аудиту, інші називають прийомами або методичними прийомами.

Аналітичні прийоми контролю фінансування бюджетної установи включають: економічний аналіз; статистичні розрахунки; економіко-математичні методи.

В подальшому розвиткові контрольної діяльності в Україні аналітичні методи контролю матимуть велике значення як на рівні окремого підприємства, так і на загальнодержавному економічному рівні.

Побудова організаційно-інформаційної моделі аналізу розподілу й використання бюджетних ресурсів установи ґрунтується на визначенні її як одного з прийомів формалізації аналітичного процесу в управлінні обсягом, структурою та якістю послуг, що надаються населенню.

З метою ефективного використання бюджетних асигнувань, і особливо загального фонду державного бюджету, у поточному році, насамперед, необхідно проаналізувати залишки невикористаних асигнувань, які надійшли до установи. У разі неможливості з будь-яких причин використати ці асигнування, керуючись п. 47 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджених постановою КМУ від 28.02.02 р. № 228, до кошторису установи вносяться зміни [3]. Тобто здійснюється перерозподіл коштів між кодами економічної класифікації.

Особливо звертається увага на можливі залишки коштів за КЕКВ 2120 «Нарахування на заробітну плату», що можуть утворитись за рахунок виплат заробітної плати працюючих інвалідів. Здійснивши вчасно перерозподіл таких залишків, їх можна використати на оплату комунальних послуг та господарських потреб установи.

Якщо установа, керуючись постановою КМУ від 09.10.06 р. №1404 «Питання попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти», здійснювала попередню оплату при закупівлі товарів, робіт та послуг, але до кінця бюджетного року не отримала в терміни, визначені в договорах, такі товари чи послуги, то необхідно вжити заходів для повернення на рахунок установи залишку невикористаних коштів з метою недопущення утворення на кінець року дебіторської заборгованості [4]. Адже це може спричинити відповідальність за ст. 116 Бюджетного кодексу [1].

Щоб повернути кошти, установа має надіслати контрагенту лист про добровільне повернення коштів, обов’язково зазначивши в ньому суму, яка підлягає поверненню та терміни повернення коштів. Уразі якщо після такого звернення питання залишається неврегульованим, потрібно розпочати претензійно – позовну роботу. Для цього складається претензія про сплату заборгованості. Якщо заборгованість за претензією не повернуто, бюджетна установа має звернутися до Господарського суду.

В установах, які отримують доходи від надання в оренду державного чи комунального майна (приміщень) та сплачують за орендарів комунальні послуги з подальшим їх відшкодуванням, у разі несвоєчасного здійснення розрахунків необхідно вирішити питання щодо повного погашення заборгованості з метою запобігання утворенню простроченої дебіторської заборгованості (перебування в обліку більше одного місяця), а саме - розпочати претензійно-позовну роботу.

Звертаємо увагу, що на виконання норм ст. 231 Господарського кодексу у всіх договорах на отримання послуг, товарів, робіт при укладенні необхідно обов’язково передбачати штрафні санкції та нарахування пені в разі порушення виконавцями умов договору [2].

Якщо ж таку умову в договорі не передбачено, бюджетна установа, керуючись ст. 625 Цивільного кодексу, має право звернутися до суду щодо сплати боргу. Крім того, у претензії про повернення боргу та застосування штрафних санкцій можна посилатись одночасно на ст. 231 ГК та ст. 625 ЦК [5].

Також у грудні необхідно більш ретельно здійснювати контроль за наявністю в обліку кредиторської заборгованості. Для цього слід здійснити перевірку залишків на субрахунках 364, 675 аналітичного обліку і в разі виявлення кредиторської заборгованості погасити її (оплатити).

Слід мати на увазі, що при фінансуванні кошторисних призначень бюджетної установи в розмірі 100 % кредиторської заборгованості на кінець року в обліку бути не повинно.

Якщо ж фінансування видатків установи не здійснено в повному обсязі і у зв'язку із цим утворилась кредиторська заборгованість, необхідно передбачити її погашення при плануванні кошторисних призначень на наступний фінансовий рік (п. 20 Порядку № 228) [3].

У разі коли обсяги власних надходжень бюджетних установ перевищують відповідні витрати, затверджені законом про Державний бюджет (рішенням про місцевий бюджет), розпорядник бюджетних коштів передбачає спрямування таких надпланових обсягів, насамперед, на погашення заборгованості з оплати праці, нарахувань на заробітну плату, стипендій, комунальних послуг та енергоносіїв (п. 9 ст. 51 БК). Тобто розпорядник коштів (установа) має можливість погасити кредиторську заборгованість загального фонду за рахунок коштів спеціального фонду. У такому разі розпорядник бюджетних коштів повинен здійснити перерозподіл обсягів узятих бюджетних зобов'язань за загальним фондом бюджету для проведення видатків за цими зобов'язаннями зі спеціального фонду бюджету. Отже, можна зробити висновок, що за нинішніх умов основна увага в державному фінансуванні приділяється вчасності та повноті мобілізації коштів у державні фінансові ресурси, законності надходжень та видатків у всіх ланках державної фінансової системи, дотриманню правил обліку і звітності.

Для підвищення ефективності контролю фінансування бюджетних організацій необхідно розв'язати низку важливих проблем, зокрема: уніфікувати методи визнання доходів і витрат; обґрунтувати механізм фінансування, розподілу та використання коштів; опрацювати методи аналізу отриманого фінансування; врегулювати правове поле проведення контролю за ефективністю використання отриманих коштів.

Важливість цих проблем для розвитку бюджетних організацій зумовили потребу у їх системному вивченні з урахуванням міжнародної практики та особливостей вітчизняного економічного розвитку, що сприятиме створенню модельних економічних систем, як основи прийняття обґрунтованих рішень щодо подальшого розвитку контролю фінансування бюджетних установ.

Література:

1. Бюджетний Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2457-VI // Електронний ресурс. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Електронний ресурс. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15
3. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002р. №228. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF
4. Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від від 09 жовтня 2006 р. № 1404. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/117-2014-%D0%BF
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Електронний ресурс. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15

УДК 657

Турок М.М.,студентка,
Штаєр М. М., студентка,
Науковий керівник к.е.н.,ст.викладач кафедри обліку
і оподаткування та марткетингу **Голубка Я.В.,**
Мукачівський державний університет

ОБЛІК ЗАПАСІВ ЗА МСФЗ

Загальні підходи до обліку запасів та вимоги щодо розкриття інформації у фінансовій звітності на ведено у МСБО 2 «Запаси» .

Метою цього Стандарту є визначення підходу до обліку запасів. Головним питанням обліку запасів є визначення суми собівартості, яка повинна визнаватися як актив та переноситися на майбутні періоди до моменту визнання відповідних доходів. Стандарт надає рекомендації щодо визначення собівартості та подальшого визнання витрат, включаючи будь-яке часткове списання до чистої вартості реалізації. Він також надає рекомендації щодо формул собівартості, що застосовуються для визначення собівартості запасів [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями обліку запасів займалися низка вчених-науковців, зокрема: Ф.Ф. Бутинець, М.П. Войнаренко, Є.К. Ковальчук М.В. Кужельний, Т.Г. Китайчук, Н.А. Пономарьова, В.В. Сопко та інші.

У стандарті наведено визначення, **запаси** – цеактиви, які; утримуються для продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва продукції (послуг) із метою продажу; утримуються у формі сировини, та інших матеріалів, призначених для споживання у виробничому процесі (у процесі надання послуг) [3, с. 82].

МСБО 2 «Запаси» застосовується до всіх запасів, за винятком:

- не завершених робіт за будівельними контрактами;
- фінансових інструментів;
- біологічних активів.

МСБО 2 «Запаси» також не застосовуються до оцінки запасів, що утримуються:

- виробниками продукції сільського та лісового господарства після збору врожаю, корисних копалин та мінеральних продуктів, якщо вони оцінюються за чистою вартістю реалізації згідно з усталеною практикою в цих галузях. Якщо такі запаси оцінюють за чистою вартістю реалізації, зміни цієї вартості визнаються у прибутку або збитку в періоді зміни;
- брокерами товарної біржі, які оцінюють свої запаси за справедливою вартістю мінус витрати на продаж. Коли такі запаси оцінюють за справедливою вартістю мінус витрати на продаж, зміни справедливої вартості мінус витрати на продаж визнають у прибутку або збитку в період зміни. [2, с 126]

Первісною оцінкою придбаних або вироблених запасів є їх собівартість, яка включає:

- витрати на придбанняя;
- витрати на переробку;
- інші витрати, безпосередньо пов’язані з запасами.

Облік руху запасів залежить від системи обліку, що застосовуються підприємством, а саме:

1) періодичного обліку;
2) постійного обліку.

Відповідно до методу періодичного обліку детальний облік матеріальних запасів протягом року не ведеться. Для обліку придбаних матеріалів або товарів застосовують рахунок «Закупки» [3, с 83].

При системі постійного обліку запасів їх надходження та видаток відображають протягом звітнього періоду на відповідних рахунках запасів. Собівартість продажу в цьому випадку визначають як добутку кількості реалізованих запасів і собівартості одиниці цих запасів [2, с 130].

Не залежно від системи обліку запасів на практиці виникають проблеми щодо оцінки запасів при їх вибутті, оскільки собівартість їх надходження в різних періодах є різною. При відпуску у виробництво, продажу та іншому вибутті оцінка запасів здійснюється за одним із наступних методів:

- Метод конкретної ідентифікації;
- Метод ФІФО;
- Метод середньозваженої собівартості запасів;
- Метод стандартів (нормативних) витрат;
- Метод роздрібних цін.

Згідно з МСБО 2, запаси слід наводити в балансі за найменшою з двох оцінок: собівартістю, або чистою вартістю реалізації.

Собівартість запасів повинна включати всі витрати на придбання, витрати на переробку та інші витрати, понесені під час доставки запасів до їх теперішнього місцезнаходження та приведення їх у теперішній стан.[1]

Витрати на придбання запасів складаються з ціни придбання, ввізного мита та інших податків (окрім тих, що згодом відшкодовуються суб'єктові господарювання податковими органами), а також з витрат на транспортування, навантаження і розвантаження та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням готової продукції, матеріалів та послуг. Торговельні знижки, інші знижки та інші подібні їм статті вираховуються при визначенні витрат на придбання.

Чиста вартість реалізації дорівнює розрахунковій ціні продажу запасів за умов звичайної діяльності за мінусом витрат на завершення їх виробництва та збут.

Коли запасиреалізовані, їхня балансова вартість повинна визнаватися витратами періоду, в якому визнається відповідний дохід. Сума будь-якого часткового списання запасів до їх чистої вартості реалізації та всі витрати запасів повинні визнаватися витратами періоду, в якому відбувається часткове списання або збиток. Сума будь-якого сторнування будь-якого часткового списання запасів, що виникає в результаті збільшення чистої вартості реалізації, повинна визнаватися як зменшення суми запасів, визнаної як витрати в періоді, в якому відбулося сторнування.

Отже, запаси відіграють важливе значення у господарській діяльності виробничих підприємств або підприємств із значним залишком запасів(торгівельні,сільськогосподарські і т.д.). Вони є важливою складовою частиною виробничого капіталу. Запаси, як правило, є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності: при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан запаси відносяться до складу оборотних активів, тому що можуть бути перетворені на грошові кошти протягом року або одного операційного циклу.

Література:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_021

2. М.П. Войнаренко, Н.А. Пономарьова, О.В. Замазій Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.

3. З.В.Задорожний, В.М. Панасюк, Є.К. Ковальчук, Л.Я. Бобрівець Облік і звітність за міжнародними стандартами: Навчальний посібник .- Тернопіль: Видавництво «Крок», 2012. – 551 с.

СЕКЦІЯ 6.

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

УДК 336.71

Вайдич Т.І., магістр,
Науковий керівник:к.е.н., доцент кафедри
фінансів **Гладинець Н.Ю.,**
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КРЕДИТНО-БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Кредитно-банківська система країни на сьогоднішній день є одним з найрозвинутіших елементів господарського механізму. Протягом останніх років вона знаходиться в стані структурної трансформації, це виявляється різким скороченням кількості банківських установ та підвищенням вимог до формування їх капітальної бази. Відбулися певні реформи кредитно-банківської системи, проте, незважаючи на позитивні зрушення, банківський сектор України є недосконалим і потребує подальшого розвитку.

Питання розвитку та функціонування кредитно-банківської системи є предметом пильної уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Значний внесок у дослідження понятійного апарату здійснили такі вчені, як: Івасів Б. С., Реверчук С. К., Демківський А. В., Колотуха С. М., Бандурка О.М., Глущенко В.В., Глущенко А.С. Чимало дослідників зосередили увагу на проблемах функціонування як окремих комерційних банків, так і кредитно-банківської системи в цілому. У даному аспекті вагомими є напрацювання Б.Івасіва, І.Лютого, А.Пересади, М.Савлука, О.Терещенка, В.Ходаківської, В.Шелудько та інших вітчизняних науковців.

Наявність в Україні успішно функціонуючого фінансового сектору, зокрема банківського, є необхідноюумовою створення ефективної ринкової економіки, завоювання міцнихпозицій на вітчизняному та світовому ринках. Це пов'язано з його провідним значенням у забезпеченні рівня накопичень та інвестицій, необхідних вумовах зростання та підвищення ефективності економіки [1].

Кредитна система кожної країни - це її кровоносна система, за допомогою якої відбувається переміщення грошових потоків та наповнення економіки грошовими ресурсами.

Аналіз праць науковців, які досліджували кредитно-банківську систему, дає змогу зробити висновок про відсутність єдиного підходу до розуміння даної категорії. Неоднозначність трактувань даного терміну серед фахівців зумовлює значні дискусії у наукових колах. Окремі економісти вважають, що кредитна система повинна розглядатися як сукупність кредитних відносин, форм кредиту, методів кредитування і кредитних установ, а інші акцентують увагу на визначенні кредитної системи виключно як сукупності кредитних установ країни.

Сучасна кредитна система сформована із банківської та парабанківської системи. Інституційними елементами банківської системи є центральний банк та комерційні банки. До складу парабанківської системи входять спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові установи.

Головно ланкою кредитної системи будь-якої країни є банківська система. Банківська система – це законодавчо визначена чітко структурована і субординована сукупність фінансових посередників, які здійснюють кредитні і фінансові операції на професійній основі і функціонально взаємопов'язані в самостійну економічну структуру [2, с. 333].

Останнім часом банківська система стикається з низкою проблем. Першочерговою проблемою для вітчизняних банків є високий рівень конкуренції з банками, які володіють

значною часткою іноземного капіталу, мають стійке положення та репутацію на світовому ринку. В сучасних умовах інфляції, погіршення добробуту населення та підвищення рівня безробіття стан кредитної сфери в Україні є недостатньо стабільними. Головні наслідки такої ситуації для бізнесу в країні – це скорочення обсягів видачі кредитів підприємствам, приватним особам та відхід з ринку кредитування низки банків [3, с.271].

Останні роки стали одними з найтяжчих років українського банківництва, про це свідчить різке скорочення кількості банків (див. табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники діяльності банків України у 2014-2015 рр.*

Назва показника	Станом на 01.01.2015 р.	Станом на 01.01.2016 р.	Станом на 01.04.2016 р.	Відхилення 01.04.2016 р. до 01.01.2015 р., %
Кількість банків, які мають банківську ліцензію	163	117	111	-31,9
З них: з іноземним капіталом	51	41	43	-15,7
У т.ч. зі 100% іноземним капіталом	19	17	17	-10,5
Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	32,5	43,3	48,8	50,1

*Джерело: власні розрахунки за даними [4]

Станом на 01.04.2016 р. за даними Національного банку України ліцензію на здійснення банківської діяльності мали 111 банківських установ, що на 52 установи або 31,9% менше в порівняні з початком 2015 року. Кількість банків з іноземним капіталом зменшилась на 8 установ або 15,7%. Також скоротилася кількість банків з 100% іноземним капіталом. На початок 2016 року їх залишилося 17. Проте, впродовж аналізованого періоду зросла частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків. Так, на початок 2015 року вона складала 32,5%, на 2016 року – 43,3% а за підсумками І кварталу 2016 року – 48,8%. Таке різке скорочення кількості банків, які мають банківську ліцензію, пов’язане із погіршенням платоспроможності банківських установ, недостатнім рівнем їх капіталізації та неспроможністю акціонерів забезпечити належний рівень фінансової підтримки установі.

Одним із головних завдань для банківського сектору України є забезпечення фінансової стійкості та якісного розвитку за рахунок ефективної діяльності. У даному контексті важливо проаналізувати якісні та кількісні показники формування доходів, витрат та прибутковості банків.

Більшу частину доходів банків України становлять процентні доходи (див. табл. 2), які традиційно переважають серед доходів банків. Проте, упродовж досліджуваного періоду спостерігалося значне коливання як абсолютних, так і відносних значень даної статті доходів банківського сектору. Так, станом на 01.01.2016 р. процентні доходи складали 135145 млн. грн. (67,8% структури доходів банківської системи), на 01.04.2016 вони зменшились до 35476 млн. грн. (проте, їх частка при цьому зросла до 82,9%), а на 01.08.2016 р. зросли до 79330 млн. грн. (78,1%). Також вагому частку у структурі доходів займають комісійні доходи. Упродовж 7 місяців 2016 року спостерігалося зменшення абсолютної суми комісійних доходів з 28414 млн. грн. до 17252 млн. грн. з одночасним збільшенням при цьому їх частки з 14,3% до 17%.

Таблиця 2

Структура доходів банків України у 2016 р.*

Показники	Станом на 01.01.2016 р.		Станом на 01.04.2016 р.		Станом на 01.08.2016 р.	
	Млн. грн.	Частка,%	Млн. грн.	Частка,%	Млн. грн.	Частка,%
Процентні доходи	135145	67,8	35476	82,9	79330	78,1

Комісійні доходи	28414	14,3	7257	16,9	17252	17,0
Результати від торговельних операцій	21490	10.8	-3769	-8,8	-1508	-1,5
Інші операційні доходи	9567	4,8	2954	6,9	4164	4,1
Інші доходи	2729	1,4	468	1,1	1546	1,5
Повернення списаних активів	1848	0,9	412	1,0	823	0,8
Всього	199193	100	42798	100	101607	100

*Джерело: власні розрахунки за даними [5]

Постатейний аналіз витрат банківського сектору показав, що основну частку витрат склали процентні витрати за коштами фізичних та юридичних осіб, а також загальні адміністративні витрати (див. рис. 1).

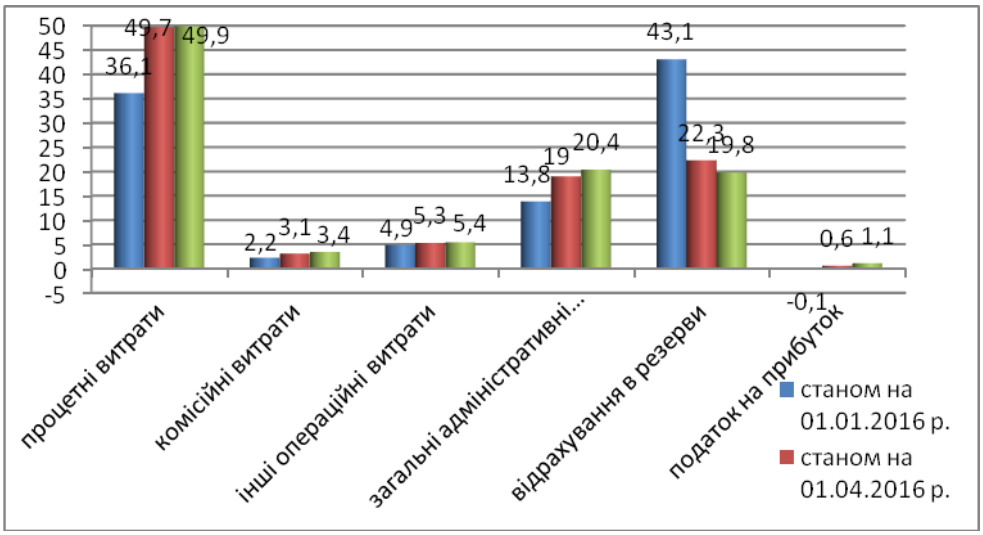

Рис. 1. Структура витрат банків України у 2016 р. (побудовано за даними [5])

Основним показником, який узагальнює результати діяльності та свідчить про ефективність діяльності будь-якої установи, є прибуток. Прибуток – це фінансовий показник результативності діяльності як окремо взятого банку, так і банківської системи в цілому. Величина фінансового результату залежить від трьох "глобальних" компонентів: доходів, видатків і податків, сплачених до бюджету.

Порівняння показників фінансових результатів банківської системи України в період з 01.01.2016 р. по 01.08.2016 р. дає можливість побачити, що банки в результаті своєї діяльності спрацювали збитково (див. рис. 2). Так, за результатами 2015 року збиток по банківській системі складає 66600 млн. грн., поступово зменшуючись до 11536 млн. грн. станом на 01.04.2016 р. та скоротившись до 9266 млн. грн. станом на 01.08.2016 р.

Фінансовий результат кредитно-банківської системиє наслідком впливу різноманітних факторів. Це доходи і витрати банків, вплив яких на прибуток та його складові є очевидними. Це і незадовільна якість активів, що призводить до необхідності формування додаткових відрахувань у резерви. Це і нестабільна політична та економічна ситуація в країні, які створюють дисбаланси та підривають довіру до всього банківського сектору, який виявляється занадто чутливим до будь-яких найменших подразників. Фінансовий результат кредитно-банківської системи залежить також від підтримки ліквідності, управління банківським ризиком та його мінімізації.

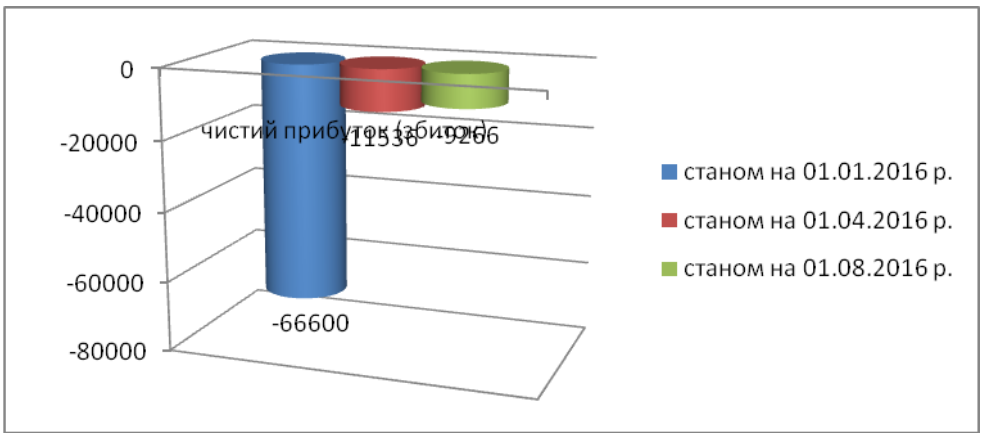

Рис. 2. Фінансовий результат банківської системи України у 2016 р.
(побудовано за даними [5])

Отже,проведенийаналіз основних показників діяльності банківської системи України дає підстави сформулювати наступні висновки. На жаль, на сьогоднішній день ми спостерігаємо негативну тенденцію як щодо зменшення кількості банків, так і щодо їх фінансових результатів. Вважаємо, що важливими умовами забезпечення прибутковості банківського сектору є оптимізація структури доходів і витрат банків, виявлення тенденцій щодо дохідності банківських операцій, ефективне планування та прогнозування банківської діяльності.

Оскільки кредитно-банківська система України є економічно незалежною, то вона повинна функціонувати по принципу здорової конкуренції, задовольнити потреби населення і загалом національну економіку своїми послугами. Саме тому банківська система потребує фінансово надійних банківських установ, спроможних стати основою стабільного та ефективного розвитку економіки. У даному аспекті подальші дослідження варто сконцентрувати на пошуку адекватних підходів до розв'язання проблеми забезпечення фінансової стійкості та надійності банківської системи України.

Література:

1. Прімєрова О. К. Інтеграція банківської системи як організаційна інновація і потреба розвитку світового фінансового ринку / О. К. Прімєрова // Проблеми науки. – 2008. – № 5. – С. 31–37.
2. Бандурка О. М.,Гроші і кредит. [Підручник, 2-ге вид., доп. і перероб.] / О. М. Бандурка, В. В. Глущенко, А. С. Глущенко // Л : Магнолія 2006, 2014. – 368 с.
3. Носик О. М. Сучасні тенденції розвитку банківської системи в Україні / О. М. Носик, В. О. Загоруйко // Професійний менеджмент в сучасних умовах розвитку ринку: матеріали доповідей IV наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Харків, 3 листопада 2015 р.): збірник. – Х., 2015. – С. 271-272.
4. Показники діяльності банківської системи України [Електронний ресурс] – Режим доступу:http://ukrstat.org/uk/operativ/.../pdbsu_u.html
5. Показники банківської системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.

УДК 336.71

Густей М. М., магістр,
Науковий керівник:к.е.н., доцент кафедри фінансів **Гладинець Н.Ю.**,
Мукачівський державний університет

БАНКІВСЬКИЙ НАГЛЯД В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Банківська система України в силу відносно молодого віку та не завжди професійного управління нею є надзвичайно чутливою до будь-яких впливів як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. Ризики, які супроводжують банківську діяльність, негативно впливають як на діяльність окремих установ, так і загрожують інтересам вкладників, кредиторів, акціонерів. Несвоєчасне попередження та діагностування проблем, з якими стикаються комерційні банки, призводить до порушення рівноваги на фінансовому ринку країни в цілому, створюючи ланцюгову реакцію та підриваючи довіру клієнтів до всієї банківської системи.

Саме тому центральний банк, маючи на меті створити передумови стабільності макроекономічного середовища та виконуючи роль банку банків, покликаний забезпечити ефективний нагляд та контроль за діяльністю всіх банківських установ.

Проблеми забезпечення стабільності та надійності банківської системи завжди знаходилися в полі зору як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, оскільки стабільність банків та забезпечення їх ефективної діяльності є одним із найважливіших завдань центрального банку кожної країни. Необхідність здійснення державного регулювання та нагляду пов'язана із формуванням певних критеріїв та обмежень у поведінці комерційних банків, які дозволяють створити конкурентне середовище у банківському секторі та сприяють підтримці надійної та ефективної банківської системи. Значний внесок у дослідження проблем здійснення банківського регулювання та нагляду зробили О. Барановський, О. Вовчак, Р. Гриценко, О. Дзюблюк, Ж. Довгань, І. Д'яконова, В. Коваленко, О. Костюк, О. Любунь, В. Міщенко, А. Мороз, О. Орлюк, В. Пасічник, К. Раєвський, В. Романишин, М. Суржинський, Г. Табачук, О. Хаб'юк, О. Чуб, Н. Швець та ін. Наявність значної кількості опублікованих наукових праць за даною тематикою свідчить про те, що ці питання заслуговують на наукове визнання та застосування на практиці.

Високо оцінюючи внесок дослідників у вирішення проблем забезпечення ефективної діяльності банківської системи потрібно зауважити, що окремі теоретико-методичні аспекти регулювання та нагляду банківської діяльності залишаються недостатньо розробленими та потребують врахування специфічних загроз, що впливають на вітчизняний банківський сектор. Все це і обумовило вибір теми дослідження.

Метою даного дослідження є виявлення наявних проблем та розробка адекватних сучасним реаліям шляхів та методів реалізації банківського нагляду, окреслення чинників забезпечення ефективності банківського нагляду в Україні.

Банківський нагляд розглядають як систему економічних і правових заходів, що мають місце в банківській системі на різних стадіях функціонування банків – від моменту створення банків до моменту їх ліквідації. НБУ веде контроль, спрямований на забезпечення дотримання банками та іншими особами у процесі їх діяльності законодавства України і встановлених нормативів, з метою забезпечення стабільності, безпеки та ефективності банківського сектору, а також створення резервів, достатніх для компенсації можливих втрат від проведення активних та інших банківських операцій.

У Законі України «Про банки і банківську діяльність»визначено, що «метою банківського нагляду є стабільність банківської системи та захист інтересів вкладників і кредиторів банку щодо безпеки зберігання коштів клієнтів на банківських рахунках» [1]. Досягнення вказаної мети забезпечується, зокрема, шляхом установлення обов'язкових нормативів і лімітів для банків, а також перевірки з боку НБУ правильності розрахунку банками цих нормативів і лімітів.

Визначені Національним банком України економічні нормативи є тими індикаторами, які дозволяють відстежувати зміни у діяльності кожного комерційного банку, вчасно виявляти ризики та загрози, а відтак і своєчасно вживати до банків певні коригувальні заходи, а також заходи примусового впливу, спрямовані на вдосконалення поточної діяльності банків та їх фінансове оздоровлення. Регламентовані межі нормативних значень покликані сприяти надійному та ефективному функціонуванню банківського сектору [2].

Дослідження ситуації на грошово-кредитному ринку України дозволяє зробити наступні висновки щодо ефективності здійснення банківського нагляду протягом останніх років. Аналіз даних, наведених у табл.1, засвідчує безпосередній вплив Національного банку України на діяльність банківських установ України як щодо окремих аспектів регулювання їх діяльності, так і щодо врегулювання ситуації на грошово-кредитному та фінансовому ринку країни в цілому.

Таблиця 1

Економічні нормативи банківської діяльності в цілому по банківській системі України

Нормативи	**Станом на:**					
	01.01. 2010	**01.01. 2011**	**01.01. 2012**	**01.01. 2013**	**01.01. 2014**	**01.01. 2015**
Н1 Норматив мінімального розміру регулятивного капіталу (млн грн)	135802	160896	178454	178909	204 976	188 949
Н2 Норматив адекватності регулятивного капіталу (не менше 10 %)	18.08	20.83	18,90	18.06	18.26	15.60
Н3 Норматив співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (не менше 9 %)	13.91	14.57	14.96	14.89	13.98	-
Н4 Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %)	64.45	58.80	58.48	69.26	56.99	57.13
Н5 Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %)	72.90	77.33	70.53	79.09	80.86	79.91
Н6 Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60 %)	35.88	91.19	94.73	90.28	89.11	86.14
Н7 Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %)	21.56	21.04	20.76	22.10	22.33	22.01
Н8 Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	169.21	161.20	164.46	172.91	172.05	250.04
Н9 Норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (не більше 5 %)	0.93	0.81	0.57	0.37	0.36	0.13
Н10 Норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (не більше 30 %)	3.31	2.25	2.51	2.41	1.63	1.37
Н11 Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (не більше 15 %)	0.07	0,05	0,05	0.09	0.04	0.01
Н12 Норматив загальної суми інвестування (не більше 60 %)	3.12	3.35	3.24	3.48	3.15	2.97

Джерело: [3]

Наведені в табл. 1 показники дозволяють зробити висновки про дотримання в цілому комерційними банками встановлених економічних нормативів. Проте, незважаючи на відносно задовільне значення встановлених економічних нормативів в цілому по банківській системі України, мають місце випадки невиконання та недотримання нормативів окремими комерційними банками. А це може бути прямим свідченням втрати ліквідності та платоспроможності, а відтак і погіршення фінансової стійкості даними установами та виконання ними своїх зобов’язань перед вкладниками. Систематичне порушення економічних нормативів збільшує кількість банків, віднесених Національним банком України до категорії

проблемних, а отже, є потенційною загрозою для безпеки та стабільності всієї банківської системи.

Все зазначене підтверджує тезу про необхідність застосування якісно нових підходів до здійснення банківського нагляду з боку Національного банку України. Вважаємо, що ключовим індикатором якості нагляду повинна бути не кількість відкликаних ліцензій у банків, а рівень довіри до банківського сектору, результативність та стійкість банківської системи.

Банківський сектор є складною динамічною системою, яка підпорядковується законам ринку, а тому навіть найменші кон'юнктурні коливання неодмінно впливають на його функціонування. Крім того, в умовах ринку відбувається жорстка конкурентна боротьба між банками, що змушує їх підвищувати ризиковість здійснюваних операцій. Це, в свою чергу, погіршує та ускладнює процедуру здійснення банківського нагляду.

Застосовування наглядовими органами до банків певних коригувальних дій, а також заходи примусового впливу з метою регулювання їхньої діяльності мають як позитивний, так і негативний ефект. Позитивний ефект проявляється в тому, що ці заходи можуть розглядатися одночасно як елемент банківського нагляду і як елемент банківського регулювання, маючи на меті забезпечення стабільної діяльності банків та мінімізацію ризиків, що супроводжують банківську діяльність.

Негативний ефект пов'язаний з тим, що банки, прагнучи уникнути відповідальності за виявлені порушення, часто приховують своє реальне становище, що ускладнює процес нагляду за ними. Закритість і недостовірність інформації, оприлюдненої комерційними банками, унеможливлює ефективне виконання наглядових функцій Національним банком України та не дозволяє достовірно оцінити роботу банку. Тому надзвичайно важливо, щоб у разі встановлення фактів порушень до банку запроваджувалася система санкцій, адже будь-яке накладення стягнень наглядовим органом буде давати можливість його вкладникам робити свідомий вибір.

Невирішеною проблемою є небажання банків надавати правдиву інформацію про свій фінансовий стан. Ця проблема повинна вирішуватися у загальнодержавній площині, зокрема Національним банком України, до виключної компетенції якого належить розкриття даної інформації. Це дасть можливість клієнтам спостерігати за динамікою розвитку банків, а банківський менеджмент змусить ретельніше слідкувати за дотриманням нормативів. Такий захід забезпечить запобігання неправильного розподілу ресурсів і втраті капіталу комерційним банком та посилить відповідальність власників.

НБУ необхідно запровадити відкритий інформаційний нагляд, який дозволить захистити інтереси вкладників, а також інші банки. Запровадження такого нагляду сприятиме збільшенню привабливості банківського сектору, адже зменшиться можливість анулювання ліцензій банків внаслідок упередженої думки недобросовісних працівників органів нагляду.

Вдосконалити систему нагляду можна за допомогою поточного моніторингу діяльності банків, який би давав змогу виявляти конкретні операції, що суперечать вимогам нормативно-правової бази НБУ і власним внутрішньобанківським положенням, та запобігати їх проведенню.

Незважаючи на чіткість поставленої мети банківського нагляду, сучасний стан та проблеми банківської системи України свідчать про її неспроможність протидіяти негативним впливам як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, вчасно ідентифікувати потенційні ризики та адекватно реагувати на них. Відтак існує проблема неефективності та низької результативності банківського нагляду.

Своєчасно реагуючи на порушення та виявлені негативні тенденції у діяльності комерційних банків, центральний банк може впливати на діяльність як окремих банківських установ з метою нормалізації їх роботи, укріплення фінансового стану, підтримки стабільності та надійності, так і контролювати фінансовий ринок в цілому, впливаючи на прискорення чи уповільнення економічного зростання.

Вважаємо, що подальші дослідження потрібно спрямувати на те, щоб обґрунтувати стратегічні засади розвитку банківського регулювання та нагляду в Україні з урахуванням

сучасних реалій. Також потрібно сконцентрувати зусилля на розробці системи дій НБУ як органу банківського нагляду з метою забезпечення стабільного функціонування банківського сектору та захисту інтересів його клієнтів і кредиторів на основі більш активного впровадження якісних вимог до фінансового стану банків, зокрема впровадження системи раннього реагування та комплексної оцінки ризиків.

Література:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-14 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14
2. Гладинець Н.Ю. Фінансова стійкість банківської системи України та особливості її забезпечення в умовах кризових явищ / Н. Ю. Гладинець // Економічний простір: Збірник наукових праць. – №94. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2015. – С.152-161.
3. Значення економічних нормативів по системі банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=84901

УДК 336.647.2

Краснолуцька Л.М.,
к.е.н.,доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Подільський державний аграрно-технічний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФУНКЦІЙ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖЕРА В УМОВАХ СУЧАСНОГО КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Різноманітні аспекти наукової проблеми фінансового менеджменту корпоративних структур знайшли відображення у чисельних працях відомих зарубіжних вчених Дж. Ван Хорна, Ю. Брігхема, Л. Гапенскі, Р. Брейлі, Р. Каплана, Д. Нортона та ін. Особливості розвитку фінансового менеджменту українських корпорацій досліджені у працях вітчизняних авторів І.Бланка, О. Терещенка, А. Поддєрьогіна, В. Шелудька, В. Суторміної та ін. Проте сформульовані ними концепції фінансового менеджменту потребують подальшого дослідження у зв'язку із розвитком корпоративного управління.

Масштабну трансформацію концепцій фінансового менеджменту було започатковано 1987 р. у результаті проголошення Базельської угоди представниками 12 індустріальних країн (G7 разом із Швецією, Швейцарією та Бенілюксом), яка передбачала прийняття міжнародних стандартів капіталу. Означені стандарти визначили структуру грошового потоку як суму чистого прибутку, амортизації та потреби в оборотному капіталі. Цією угодою визначено також, що результат діяльності компанії не обмежується показником чистого прибутку, а головним показником сліід вважати реальний чистий грошовий потік. Рейтингові компанії оцінюють кредитні ризики корпорацій за чистими грошовими потоками; коефіцієнти покриття і фінансової гнучкості розраховуються через показник CashFlow, що дозволяє обґрунтувати стратегію компанії та її інвесторів на майбутнє. Фінансовий менеджер із операціоніста стає по суті стратегом ліквідності. На перший план у фінансовому управлінні компанією висувається управління у динаміці, а забезпечення рівноваги зводиться до підтримування стійкого дисконтованого грошового потоку.

Уперше у світовій науці цю проблему поставив Дж. Хігс, котрий писав: «якщо припустити, що підприємець може вільно позичати гроші і давати у борг при обумовленій ринковій ставці проценту і що бізнесом він зайнятий лише остільки, оскільки прагне отримати дохід, то переважним повинен стати такий план, для якого дисконтована капіталізована вартість має найбільше значення» [1, с. 313].

Перша половина 1990-х років характеризується впровадженням неокласичної теорії фінансів у розвиток корпоративних фінансів, головне правило котрих полягало у досягнені додатної приведеної чистої вартості (NPV), а фактором дисконтування слугує вартість капіталу (WACC). Наприкінці 1999 р. Комітет з міжнародних стандартів фінансової звітності опублікував 35 міжнародних стандартів фінансової звітності, якими передбачається високий ступінь свободи облікової політики через використання ринкової цінності (вартості) активів, що своєю чергою посприяло активному розвитку фінансової математики та ризик-менеджменту. І нарешті із прийняттям 2007 р. у Базелі 540 Міжнародного стандарту аудиту за фінансовим менеджером остаточно закріплена функція інтегратора цінності (вартості) бізнесу. Зазначимо, що МСА 540 «Аудит облікових оцінок, у т.ч. облікових оцінок за справедливою вартістю та пов'язаної з ними розкриття інформації» використовується аудиторами як основний інструмент оцінювання достовірності інформації, наведеної у фінансовій звітності [2].

Господарська діяльність часто здійснюється в умовах, коли існує невизначеність щодо подій, які відбулись, і можливих майбутніх подій. Тому на кінець звітного періоду бухгалтерський облік використовує оціночні значення щодо таких подій. Щоб забезпечити підґрунтя для ідентифікації та оцінки ризиків в облікових оцінках аудитор повинен зрозуміти дані, на котрих вони базуються. Таку інформацію аудитору може надати фінансовий менеджер, який в силу своєї компетентності здатний ідентифікувати та оцінити ризики в облікових регістрах і пояснити аудитору, на чому вони базуються.. Система оцінок і менеджмент, що на ній ґрунтується, входить у коло основних завдань фінансових менеджерів, тому у провідних корпораціях таких спеціалістів ще називають «менеджерами цінностей» і по суті фінансовий менеджер є другою особою після виконавчого директора компанії.

Зауважимо, що в основу результативного показника фінансового менеджменту закладається концепція прирощення вартості цінності компанії (англ.. ValueBasedManagement, скор. VBM). Такі загальносвітові тенденції проявляються і у корпоративному менеджменті вітчизняних компаній. Нові підходи визначили необхідність пошуку нових вимірників вартості компанії і виявлення чинників її росту (ValueDrivers). Тобто стратегічний підхід з'явився не як альтернатива традиційному аналізу коефіцієнтів, отриманих на базі даних фінансової звітності, а як спроба ув'язати, збалансувати всі показники діяльності компанії шляхом пошуку компромісу між власниками, найманими працівниками і менеджерами. Еволюція концепції VBM дозволяє виявити наступні тенденції, характерні для розрахунку показників вартості. Зокрема, вони передбачають платність як позикового, так і власного капіталу, враховують ринкову та інформаційну невизначеність і пов'язані із цим ризики, орієнтовані на динаміку та прогнозування і тому застосовують методи дисконтування. Таким чином, VBM є сучасною концепцією фінансового менеджменту, яка обґрунтовує переваги системи управління на рівні суб'єкта господарювання і в межах якої послідовно реалізуються процеси нарощування ринкової вартості бізнесу і капіталізації.

Отже, еволюція функцій фінансового менеджера пов'язана не тільки із розвитком та інтеграцією фундаментальних концепцій фінансів і менеджменту, а ще й з розвитком концепцій стандартів бухгалтерського обліку, фінансової звітності та аудиту. Відтак істотно посилились вимоги до рівня фахової підготовки фінансових менеджерів, що слід враховувати у реформуванні сучасної системи освіти в Україні.

Література:

1. Хикс Дж. Р. Стоимость и капитал / пер. с англ./ общ. ред. Р.М. Энтова. – М.: Прогресс, 1993. – 488 с.

2. Міжнародний стандарт аудиту 540 «Аудит облікових оцінок, у тому числіоблікових оцінок за справедливою вартістю, та пов'язані з ними розкриття інформації» // Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Ч. 1. с. 482-529 [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.ifrs.org.ua/wp-content/uploads/2013/04/ISA2010-part_1-ukr.pdf

УДК 336.025

Малець С. С.,
аспірант кафедри фінансів,
Мукачівський державний університет

ПОДАТКОВІ ЧИННИКИ СТИМУЛЮВАННЮ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У світовій практиці існує багато інструментів, за допомогою яких держава спроможна стимулювати інвестиційні процеси, забезпечувати розвиток малих та середніх інноваційних підприємств, активізувати впровадження сучасних технологій у виробництво. Проте найбільш дієвими є інструменти, які, у своїй сукупності, формують механізм податкового регулювання.

Аналіз і оцінка досвіду механізму податкового регулювання інноваційних процесів у зарубіжних країнах є однією із основних передумов побудови ефективної моделі економічного розвитку України.

Основною метою інноваційної моделі розвитку економіки країни є підвищення конкурентоспроможності національної економіки за рахунок широкомасштабного впровадження в економічну діяльність досягнень науки і технології та сучасних підходів до організації господарської діяльності [1].

На сьогоднішній день можна виділити 7 провідних країн – лідерів у запровадженні інноваційної моделі розвитку – США, Японія, Фінляндія, Швеція, Великобританія, Німеччина та Корея. Ці країни контролюють практично 80% ринку наукомісткої продукції і займають перші позиції в рейтингу конкурентоспроможності. Якщо у розвинених країнах світу 70-85% ВВП формується за рахунок підприємств, які відносяться до категорії високотехнологічних виробництв, то в Україні ця частка становить менше 6%. При виробництві 0,49% світового ВВП частка наукоємної продукції України на світовому ринку становить 0,05-0,1% (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники ринку високотехнологічної продукції по країнах, % [2]

Країна	Частка світового ринку високотехнологічної продукції	Частка ВВП країни у світовому виробництві
США	35,9	21,4
Японія	29,2	6,6
Німеччина	9,4	4,3
Великобританія	8,5	3,3
Франція	4,7	3,2
Китай	6,0	10,8
Росія	0,5	3,2
Україна	0,05-0,1	0,5

До інструментів податкового стимулювання інноваційної діяльності зарубіжних країн відносять наступні: зниження ставки податку; податкову знижку; звільнення від оподаткування прибутку, що реінвестується; податкові угоди з іншими країнами; надання дослідницьких та інвестиційних податкових кредитів; відстрочка сплати податку на прибуток; податкові канікули протягом кількох років на прибуток, отриманий від реалізації інноваційних проектів; виведення з-під оподаткування окремих об'єктів; спеціальні податкові режими, що передбачають спрощене оподаткування. Також особлива увага приділяється зарахуванню частини прибутку інноваційної організації на спеціальні рахунки з наступним пільговим оподаткуванням у випадку використання на інноваційні цілі та прискорена амортизація при технічному переозброєнні та на обладнання, яке використовується при наукових дослідженнях.

Окрім цього важливими важелями в регулюванні інноваційної політики є звільнення від сплати імпортного ПДВ, пільги за єдиним соціальним внеском, звільнення від сплати окремих податків для венчурних фірм, податкове стимулювання діяльності нових інноваційних підприємств, малого та середнього бізнесу та зниження ставок податку для експортно-орієнтованих підприємств, тощо. В залежності від різних інституційних особливостей, різними країнами використовується безліч комбінацій з можливих перелічених заходів податкового регулювання. Так, наприклад, у Німеччині малим і середнім фірмам для придбання майна з метою досягнення економії витрат енергії державою надається субсидія до 7,5% вартості придбаного майна.

Для приваблення іноземних інвестицій у вітчизняні підприємства доцільно скористатися досвідом ЄС щодо скасування податку з дивідендів. Для цього потрібно визнати рік податковим періодом для сплати податку на прибуток, що суттєво скоротить час на сплату податків в Україні. Успішним в уьому плані є досвід Швеції, що застосовує єдину податкову декларацію для всього підприємства. Вона складається з двох частин: одна призначена для ПДВ, інша – для прибуткового податку та соціальних внесків. Така система податкового адміністрування є зручною як для платника, так і для податкової служби. У Швеції при сплаті національного податку на прибуток усі платники податку поділяються на резидентів і нерезидентів. Резиденти сплачують податок з усієї суми доходів, а нерезиденти – тільки з прибутку, отриманого у Швеції. Ставка податку на прибуток – 28 %. Не існує місцевих податків для корпорацій, а також немає різниці між розподіленим і нерозподіленим прибутком. При розрахунку прибутку акції підприємства оцінюються за нижчою ринковою ціною їх вартості [3].

Однією з найпоширеніших форм стимулювання інноваційної діяльності в зарубіжних країнах є надання податкових пільг, державних субсидій і дотацій, що стимулюють підприємства до розвитку інноваційної діяльності. У країнах Західної Європи використовуються такі податкові пільги, як екстраконцесії та податковий кредит. За рахунок екстраконцесії фірми можуть фінансувати із своєї податкової бази понад 100% своїх інноваційних витрат. Податковий кредит дозволяє фінансувати лише певний відсоток своїх інновацій.

У практиці розвинених країн використовуються два види податкових пільг: податкові кредити, що знижують податок на прибуток, і податкові списання, що зменшують базу для обчислення податку.

Податкові пільги на капітальні вкладення найчастіше надаються у вигляді інвестиційного податкового кредиту. Як правило, ця пільга надається компаніям, що направляють інвестиції на впровадження нової техніки, устаткування, технологій тощо. Ця знижка віднімається з суми нарахованого податку на прибуток компанії (на відміну від звичайних знижок, що віднімаються із суми податків).

Інвестиційна податкова знижка надається лише після введення нової техніки в експлуатацію. Право на одержання податкової знижки настає для компанії автоматично: його не треба доводити й обґрунтовувати, тому що воно закріплено законодавством. Розміри знижки встановлюються у відсотках від вартості впроваджуваної техніки й становить: 5,3% у Японії (для електронної техніки й устаткування), 50% у Великобританії (для 1-го року експлуатації нової техніки, технології, матеріалів), 10-15% у Канаді (залежно від освоєння території місця розташування компанії) і 100% в Ірландії. Тимчасове звільнення від сплати податку на прибуток або часткове його зниження («податкові канікули») діє у Франції й поширюється на знов створені малі й середні фірми зі зниженням на перші 5 років їх діяльності на 50% прибуткового податку, який ними сплачується [4].

У країнах ЄС спеціально розроблена програма «Фіскаліс 2003 – 2007», яка всього за 4 роки змогла зменшити витрати, пов'язані з бізнесом, у тому числі відсотки по кредитах, по інвестуванню філій або придбанню нового об- ходів у боротьбі зі схемами, які фінансувалися саме через цю програму. Вдосконалено податкове програмування: надана можливість здійснювати електронний аудит платників податків; мінімізувались податкові пільги, обмежився період їх застосування до окремих сфер господарювання. Такий досвід

європейських країн може бути корисний для застосування в Україні на рівні відносин між органами різних міст, областей та країн, з якими Україна має тісні торгівельні зв'язки.

На нашу думку, не існує однієї стандартної схеми, згідно якої повинна вдосконалюватись податкова система, адже в кожній країні реформування та вдосконалення податкового механізму повинна враховувати національні особливості. Кожна з країн ЄС пройшла свій адаптаційний період вдосконалення податкової політики та отримала свої економіко-соціальні результати. Проаналізувавши механізм адаптації податкової системи країн, які протягом останніх десятиліть асоціювались з Європейським Союзом, ми дійшли висновку, що успіх податкових реформ можливий лише в довгостроковій перспективі, де наявні поступові та рівномірні зміни.

Література:

1. Гармонізація податкового законодавства: українські реалії: монографія / [Білецька Г. М., Кармаліта М. В., Куц М. О. та ін.]. – К.: Алерта, 2012. – 222 с
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України[Електронний ресурс] – Режим доступу:www.ukrstat.gov.ua/
3. Budzetowa Ustawa na 2011 rok: Ustawa RP od 20 stye. 2011 r. // Dziennik Ustaw RP. - 2011. - № 18. - Poz. 205.
4. O podatku tonazowym : Ustawa RP od 24 sier. 2006 r. // Dziennik Ustaw RP. - 2006. -№ 183.- Poz. 1353 zezm.

УДК 336:22

Петричко М.М.
к.е.н.,доцент кафедри фінансів,
Мукачівський державний університет

ДО ПИТАННЯ АДМІННІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах реалізації довгострокової стратегії України спрямованої на трансформацію України у високорозвинену країну європейського типу з орієнтацією на економічне зростання та досягнення ефективного зростання підприємницької активності у всіх сферах економіки, пріоритетним завданням є удосконалення діяльності органів управління в процесі справляння податків, зборів, платежів. В умовах ринку податкові правовідносини держави та її господарюючих суб'єктів стають провідними, у цьому контексті особливого значення набуває створення такого механізму адміністрування податків, зборів, платежів, який би відповідав потребам соціально-економічного розвитку держави, сприяв подоланню структурних диспропорцій в економіці, забезпечив зниження податкового навантаження, спрощення оподаткування, ініціював підвищення активності суб'єктів господарювання, створював умови для залучення як національних, так й іноземних інвестицій, забезпечував зростання добробуту населення.

Державі для виконання своїх функцій потрібні фінансові ресурси. Зважаючи на те, що основну частину грошових надходжень до державної скарбниці сучасних держав забезпечують податкові платежі, проблема своєчасності та повноти сплати податків не втрачає своєї значущості. Ще більшої актуальності вона набуває в умовах кризових явищ, зумовлених внутрішніми та світовими фінансово-економічними кризами, коли недостатнє надходження податкових платежів до бюджету може стати причиною втрати платоспроможності держави.

Проблематика адміністрування податківє актуальною і широко висвітлюються у науковій літературі. Адміністрування податків і зборів є динамічним процесом. Якість його виконання характеризує діяльність органів державної фіскальної служби, з використанням визначеного інструментарію з реалізації державної податкової політики щодо здійснення митно-податкового контролю. До того ж це особливий вид податкової діяльності, постійна й необхідна її складова, організація якої зумовлена, у першу чергу, потребами державної фіскальної політики.

У Податковому кодексі України (далі - ПКУ) застосована широко вживана в сучасній економічній науці термінологія «адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів)» [1].

У сучасних умовах адміністрування процесів оподаткування є однією з найважливіших складових досягнення ефективного зростання підприємницької активності у всіх сферах економіки. Адміністрування процесів оподаткування має суто економічний зміст та об'єднує за допомогою однієї ідеї: комплекс заходів, спрямованих на забезпечення виконання законодавчих та нормативно-правових актів. Сьогодні на шляху ефективного адміністрування в податковій сфері існує ряд проблем, які необхідно враховувати для забезпечення результативності цього процесу. До них можна віднести такі: об'єднання кількох податків в один (податок на майно, рентна плата); проблеми децентралізації фінансових ресурсів; проблеми формування Пенсійного фонду; часті зміни законодавчих та нормативних актів; наявність різноманітних пільг із питань оподаткування; відсутність уніфікації діяльності контролюючих органів; низький рівень інформованості суспільства з питань оподаткування; інші, пов'язані з оподаткуванням, проблеми. З наведеного можна зробити висновок, що проблеми податкового адміністрування можна розглядати з різних поглядів. По-перше щодо юридичного вдосконалення - тобто створення системи взаємовідносин між державою та платниками податків за допомогою вдосконалення законодавчої бази, тобто адміністрування податків (рис. 1.).

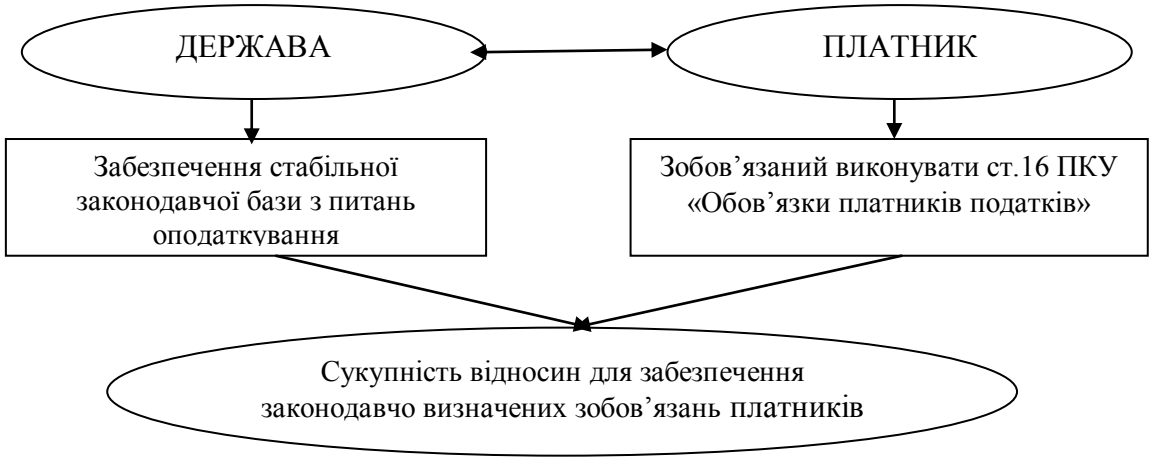

Рис.1. Схема адміністрування податків

Джерело: складено автором за [1]

По-друге, щодо вдосконалення взаємовідносин між органами оподаткування та платниками податків при забезпеченні стягнення та сплати різних видів податків та зборів, тобто адміністрування процесів оподаткування (рис. 2.).

Адміністрування процесів оподаткування є прерогативою органів оподаткування та забезпечується комплексом взаємовідносин із платниками податків, пов'язаних із функціонуванням цих органів та виконанням поставлених перед ними завдань.

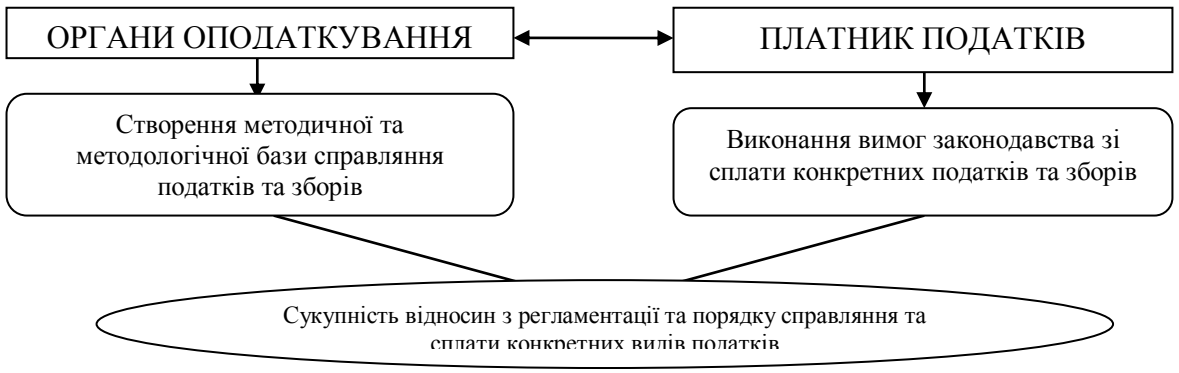

Рис. 2. Схема адміністрування процесів оподаткування

Джерело: складено автором за [1]

Сукупність відносин між органами оподаткування та платниками податків при забезпеченні системи виконання функцій податків в існуючих умовах господарювання і

складають суть адміністрування процесів оподаткування.

Адміністрування податків в 2012-2015 роках здійснювалося в умовах внесення змін у податкове законодавство [1, 2, 3] табуло спрямоване на покращання адміністрування платежів, створення більш рівних та справедливих умов оподаткування, а також підвищення наповнюваності бюджету. Так, Верховною Радою України було прийнято Закон України від 28.12.2014 № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо податкової реформи» [2], який саме вплинув на темпи приросту податкових надходжень в аналізованому періоді рис.3: а саме зменшення податкових надходжень до зведеного бюджету з 81% у 2012 році до 77,5% у 2015 році. Така ситуація обумовлена оптимізацією податків, а саме:

- скорочення кількості податків і зборів – з 22 до 11 (скасовано - 3, трансформовано 13 подібних – у 5);
- запровадження мораторію на 2 роки на перевірки малого бізнесу (з обсягом доходу до 20 млн. грн. в рік);
- запровадження системи електронного адміністрування ПДВ (з 01.02.2015 по 01.07.2015 в тестовому режимі);
- запровадження нових норм погашення податкового боргу: безспірного стягнення коштів з рахунків і готівки за самостійно задекларованими платником податків податковими зобов'язаннями виключно на перше півріччя поточного року, якщо сума податку перевищує 5 млн. грн. і якщо немає узгоджених податкових зобов'язань з боку держави стосовно цього платника податків.

Зазначені недоліки та наявність системних прорахунків у процесі адміністрування податків призвели до виникнення таких проблем, як:

- корупція в системі адміністрування податків;
- низький рівень податкової культури;
- широке застосування тіньових схем щодо виведення з обігу безготівкових коштів та ухилення від сплати податків;
- податкові консультації, які носили переважно індивідуальний характер і тим самим суб'єктивно впливали на розмір податкових зобов'язань.

Таким чином, існуюча система адміністрування податків недостатньо ефективна, не забезпечує на належному рівні інвестиційного клімату та інтеграції в європейський простір.

Урахування всіх цих складових і повинне забезпечуватися в першу чергу під час адміністрування процесів оподаткування.

Підвищення рівня ефективності адміністрування процесів оподаткування сприятиме покращенню інвестиційного клімату в Україні за рахунок спрощення податкової системи, підвищення прозорості та якості адміністрування податків, ліквідації поширених схем ухилення від оподаткування, усунення неузгодженостей в податковому законодавстві.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/2755-17
2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів щодо податкової реформи» від 28.12.2014 № 71-VIII. [Електронний ресурс] - режим доступу:http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/71-19
3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24.12.2015 № 909-19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/909-19

УДК 338.2

Попфалуші В.Я., магістр,
Орос І.І., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри
фінансів**Нестерова С.В.,**
Мукачівський державний університет

ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОФІРМОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Важливою передумовою успішного ведення господарської діяльності є фінансова стабільність. Сучасні умови господарювання характеризуються для підприємств високим ступенем нестабільності та невизначеності зовнішнього економічного середовища, посиленням впливу негативних чинників на економіку й систему управління підприємством. Тому підприємствам і організаціям необхідно постійно дбати про фінансову стабільність, вживати заходи для її зміцнення. Розвиток сучасних технологій, поява нових продуктівта ринків збуту, непрогнозовані коливання ринкового попиту, структурні зміни в державному регулюванні економіки, податковому законодавстві визначають складність завдання у плануванні сучасного виробництва. При цьому гостро стоїть проблема фінансового забезпечення підприємств через нестабільність політичної та фінансової систем, недосконале та нестабільне законодавство, неефективність державної регуляторної політики. В такій ситуації роль внутрішньо фірмового планування є ключовою, адже основними причинами проблем фінансового забезпечення вітчизняних підприємств на сьогодні являється нестабільність [2].

Зміни у ринковому оточенні підприємства потребують постійного вдосконалення інструментів внутрішньофірмового планування та його пристосовування до сучасної практики господарювання. У контексті фінансової стабільності внутрішньофірмовому плануванню має відводитися особлива роль, оскільки кожне підприємство, починаючи свою діяльність, повинне чітко представляти потребу на перспективу у фінансових, трудових та інтелектуальних ресурсах, джерела їхнього одержання, а також уміти точно розраховувати ефективність використання наявних засобів у процесі роботи свого підприємства.

Планування є однією з основних функцій управління разом з організацією, комплектуванням кадрів, керівництвом, лідерством і контролем. Застосування поняття «система планування» та системного підходу до вивчення планування виправдані, так як планування не просто виконання послідовності дій, передбачених інструкцією, результатом виконання якої є складання плану, а складний багатоетапний процес, у ході якого підприємство систематично формує своє майбутнє, та, з іншого боку, передбачає певну систему планування, яку для підприємства логічно позначити як «систему внутрішньофірмового планування».

Система внутрішньофірмового планування - це сукупність елементів, постановка цілей, оцінка альтернативних варіантів, прийняття рішень, організація, мотивація, інформаційне забезпечення. Ці складові об’єднані в упорядковані структури, які утворюють взаємодіючі підгрупи.

Внутрішньо фірмове фінансове планування - це багатоетапна робота, що складається з ряду взаємозв’язаних завдань:

- аналіз фінансової ситуації і проблем;
- прогнозування майбутніх фінансових умов;
- постановка фінансових задач;
- вибір оптимального варіанта;
- складання фінансового плану;
- коректування, ув'язування і конкретизація фінансового плану;
- виконання фінансового плану;
- аналіз і контроль виконання плану.

У роботі [1] наголошується, що внутрішньо фірмове планування повинно базуватись на дотриманні таких правил: постановки цілей і завдань, стратегічного позиціювання, альтернативності та переваг.

Процес внутрішньофіромового планування, як пропонуєтьсяв роботі [3] можна поділити на певні етапи. Зазвичай виділяють п’ять етапів формування фінансового плану.

На першому (початковому) етапі повинна стояти установка цілей. На практиці, як правило, на різних рівнях підприємство може мати кілька цілей, цілі різних рівнів узгоджуються таким чином, що плани (формальні результати закінчення процесу планування) вищого рівня є цілями наступного рівня. Таким чином, підприємство завжди має систему цілей, яка характеризується складною ієрархією.

Система цілей повинна бути дієвою, що досягається завдяки певним принципам. Реалістичність, операційність, ранжування, узгодженість, актуальність, точність, здійсненність, можливість перевірки - це ті принципи, які забезпечують можливість реалізації системи цілей.

Систему цілей після установки не можна розглядати ізольовано від подальшого процесу планування.

На другому етапі обумовлюються альтернативні сценарії досягнення поставлених цілей. Ефективності процесу планування неможливо досягнути без певної кількості альтернатив, що підкріплюють та забезпечують реалізацію цілей. Більш того, є необхідною інформація про якомога більший набор альтернатив, оскільки прийняти рішення щодо певного питання без розгляду різних варіантів рішення, як правило, не ефективно. Мета планування може бути досягнута з мінімально можливими витратами тільки у найсприятливішому випадку, коли найкраща альтернатива (оптимальна з точки зору зіставлення витрат і прибутку) висувається цим випадком на першій план. Отже, після постановки мети повинні бути визначені всі можливі варіанти досягнення мети.

На третьому етапі залишається тільки вибрати з остаточних альтернативних варіантів лише ті, які відповідають критерію ефективності досягнення цілей. При цьому слід зазначити, що в системі стратегічного і тактичного планування будуть різні критерії ефективності рішень, незалежно від того, що дані підсистеми належать до планування процесу розвитку. Вибір з набору альтернатив в кожній підсистемі планування здійснюється відповідно до властивих їм критеріям. З другого і третього етапів випливає зворотний зв'язок для коригування на першому етапі.

Четвертий етап передбачає роботу по безпосередньому складанню плану, його обговорення та прийняття.

Якщо план прийнятий, то слідує його виконання і контроль (п’ятий етап). Результатами контролю керуються в подальшому, поновлюваному циклі планування і оперативному плануванні, так як аналіз результатів контролю спричиняє оцінку досягнення мети і можливих варіантів при складанні планів. Контроль - одна з найважливіших функцій управління поряд з плануванням, тому що як один, так і другий процес проходять за неодмінної участі керівників і відповідальних осіб підприємства.

Слід відмітити, що на практиці система планування часто не враховує мінливості умов ринкового середовища і ситуацій, що складаються в економіці держави. Кризові ситуації на підприємствах можна було б передбачити заздалегідь при плануванні витрат, доходів та прибутків підприємств, коли методи корегування на основі оцінки невизначеності були б включені до методики планування. Потрібно удосконалювати існуючу систему внутрішньо фірмового планування діяльності для випередження кризових ситуацій на підприємствах. Важливими напрямками покращення системи внутрішньо фірмового планування в сучасних ринкових умовах є удосконалення інформаційного забезпечення, методології, системи планів, застосування комп’ютерної техніки, підвищення кваліфікаційного рівня спеціалістів, впровадження ефективних елементів контролінгу.

Отже, внутрішньо фірмове планування є одним із альтернативних фінансових інструментів, яке використовується підприємствами для налагодження фінансової діяльності. Також завдяки плануванню можлива ліквідація негативних наслідків і посилення позитивних

елементів процесу планування, як один з найбільш важливих показників міцного фінансового стану суб'єкта господарювання.

Література:

1.Гончар О.І. Внутрішньофірмове планування на виробничому підприємстві/О.І. Гончар, І.В. Білик // Вісник Хмельницького національного університету. – 2013. – № 2. – Т.3. –С. 6–10.

2. Нестерова С.В. Проблема фінансового забезпечення підприємства в сучасних умовах/ С. В. Нестерова, С. І. Анісімова// Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор» – 2012.- № 28.- С.119-123.

3. Сисой Ю. В. Фінансове планування на підприємстві та його особливості в умовах транснаціональних корпорацій / Ю. В. Сисой [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www. nbuv. gov. ua/portal/soc_gum/prvs/ 2009_2 /0714. pdf.

УДК 336.142.3 (477)

Стегней М.І.,
д.е.н., професор кафедри фінансів,
декан факультету економіки, управління та інженерії
Мукачівський державний університет
Лінтур В.В., магістр,
Мукачівський державний університет

ІНСТИТУЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Діяльність органів місцевого самоврядування у частині формування фінансових ресурсів вимагає наявність інституційного середовища, яке має на меті забезпечення інструментарію для формування та реалізації ефективної бюджетної політики на рівні адміністративно-територіальних одиниць. Існування адекватного інституційного середовища для бюджетної політики на місцевому рівні є обов'язковим елементом в побудові ефективного механізму формування ресурсів адміністративно-територіальних одиниць зокрема та національної економіки загалом.

Віддаючи належне науковим напрацюванням з цієї проблематики та враховуючи динамічні зміни, що відбуваються у бюджетній системі України, актуальними залишаються окремі питання бюджетної політики на місцевому рівні, зокрема проблема інституційного середовища не дістала системного розв'язання, а тому й надалі залишається актуальною і є предметом нашого дослідження.

Інституційне середовище бюджетної політики на рівні адміністративно-територіальних одиниць формує умови для діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, визначає чинники, згідно з якими відбувається визначення бюджетних пріоритетів відповідної території та формується поведінка суб'єктів бюджетних відносин на місцевому рівні. Тобто інституційне середовище бюджетної політики включає такі елементи: механізм та інструменти його реалізації, організаційне, інформаційне та нормативно-правове забезпечення, чинники, що вливають та формують середовище.

Основним засобом реалізації бюджетної політики, що діє в межах інституційного середовища, є бюджетний механізм, який передбачає застосування спеціальних методів, форм, способів, важелів мобілізації, розподілу та використання бюджетних коштів – інструментів державного регулювання економіки у сфері бюджетних відносин.

Бюджетна політика, як суспільно-економічний інститут, містить систему механізмів, правил взаємодії держави з економічними суб'єктами. Існування інституту бюджетної політики зумовлено появою бюджету в процесі розвитку суспільства. Ми вважаємо, що дискусійним аспектом у дослідженнях Л. В. Лисяк є віднесення до інституту бюджетної політики інституту

доходів місцевих бюджетів (а в його складі – інституту податків й неподаткових надходжень), видатків, інституту місцевих запозичень, трансфертів[1].

На нашу думку, для функціонування зазначених інститутів існує єдине інституційне правове поле, що регламентує економічну поведінку суб'єктів економіки, правила формування, затвердження і виконання бюджетів адміністративно-територіальних одиниць, організаційне та інформаційне забезпечення, тому доцільно їх розглядати як складові елементи інституту бюджету.

Головна перевага інституційного підходу полягає в тому, що він дає змогу будувати взаємовідносини суб'єктів бюджетної політики на демократичному підґрунті.

Інститут бюджетної політики на місцевому рівні діє в межах інституту місцевого самоврядування, розвиток якого є необхідною умовою функціонування будь-якого демократичного суспільства, оскільки під ним розуміється право та реальна здатність управляти бюджетними ресурсами в інтересах місцевого населення.

Проблема інституційного забезпечення державної регіональної політики на регіональному і місцевому рівнях пов'язана з незавершеністю формування на цих рівнях системи державного управління і місцевого самоврядування. Сьогодні відсутнє чітке розмежування повноважень і відповідальності та координації діяльності між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на регіональному і субрегіональному рівнях. Місцеві органи влади немають належного законодавчого забезпечення та фінансової бази длявирішення проблем регіонального і місцевого розвитку.

Розбудова системи державного управління та місцевого самоврядування на регіональному і субрегіональному рівнях є дуже багатоаспектним комплексним завданням, що потребує уважного розгляду й вироблення відповідної системи заходів.

Організаційне забезпеченням бюджетної політики є сукупністю державних і недержавних інституцій, які формують правові, організаційні та економічні умови, необхідні для її проведення.

Правові, економічні й організаційні основи формування основних напрямів бюджетної політики на державному рівні визначено Бюджетним кодексом України. Для вироблення узгоджених заходів у забезпеченні реалізації стратегії економічного і соціального розвитку країни, формування бюджетних індикаторів на наступний бюджетний рік, цілей та завдань бюджетної політики органів місцевого самоврядування Уряд щорічно розробляє Основні напрями бюджетної політики відповідно до цілей соціально-економічної політики держави та положень Конституції України, програм діяльності Кабінету Міністрів України та інших нормативно-правових актів.

Також вагомим чинником ефективної бюджетної системи є якість інституційного середовища, зміна якого відбувається під впливом розвитку інформаційного потенціалу економіки. Побудова бюджетної системи має створювати інституційні умови функціонування бюджетного механізму з метою дієвого впливу на економічне зростання, всебічний розвиток суспільства, підвищення добробуту населення. Інституційна структура бюджетної системи як важлива складова державного регулювання є ефективним інструментом соціально-економічного розвитку країни. Враховуючи, що економічна діяльність здійснюється у межах відповідної інституційної моделі, яка є сукупністю взаємопов'язаних інститутів, ефективна модель бюджетної системи має спиратися на інституційне середовище суспільства як систему основних економічних, соціальних, політичних, правових положень, що визначаються нормативно - правовими актами України. Створення відповідних інституцій потребує вивчення зарубіжного досвіду та його врахування при формуванні бюджетної системи.

З позиції інституційного підходу зміст інституту бюджетної політики на місцевому рівні слід розглядати як сукупність заходів, які визначають взаємодію учасників бюджетних відносин та забезпечують формування та використання бюджетних ресурсів. Формування бюджетної політики відбувається в межах інституційного середовища складовими елементами якого є: норми та правила поведінки, рівні: мезорівні (для обласних, районних рад); мікрорівні (для сільських, селищних та міських рад), сфери (доходів; видатків; міжбюджетних відносин;

місцевих запозичень); механізм (методи, інструменти, інформаційне забезпечення; організаційне забезпечення; нормативно-правове забезпечення; чинники (політичні; економічні; соціальні).

Бюджетний механізм діє в межах інституційного середовища бюджетної політики й охоплює інструменти, за допомогою яких реалізується бюджетна політика. Використовуючи фінансові інструменти та важелі в межах інституційного середовища, органи місцевого самоврядування акумулюють фінансові ресурси, необхідні для виконання власних та делегованих повноважень, впливають на соціально-економічний розвиток адміністративно-територіальних одиниць, забезпечують раціональне використання обмежених природних ресурсів та забезпечують досягнення бюджетних пріоритетів на місцевому рівні.

Отже, проведенню ефективної бюджетної політики на місцевому рівні сприятиме розвинуте інституційне середовище з відповідним інституційно-правовим, організаційним, інформаційним та інфраструктурним забезпеченням. Відтак, перспективами подальших наукових розвідок у даному напрямку має бути подальший науковий супровід формування інституту та необхідності удосконалення інституційного середовища бюджетної політики на місцевому рівні, в яких співпраця органів місцевого самоврядування, громади та бізнесу спрямована на забезпечення сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Література:

1. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України : моногр. /Л.В. Лисяк. – К. : ДННУ АФУ, 2009. – 600 с.

Vekhalevska Anna
Senior Budget AnalystInternational
Research and Exchanges Board (IREX)
USA, Washington, DC

UNITED STATES FOREIGN AID TO UKRAINE: PAST HISTORY AND CURRENT TRENDS

Since Ukraine's obtained its independency in 1991, the United States government has granted close six billion US dollars in foreign aid [5], with $1.3 billion obligated after the beginning of the political crisis in December 2014 [6]. US international assistance funds are aimed to support economic stabilization and escalate reforms, strengthen democratic institutions and civil society, facilitate for the capacity building of the defense and security sector, and ensure energy security in Ukraine.

The United States is working closely with Ukrainian authorities and the international community, including the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) and the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), to help Ukraine develop laws and regulations to fight corruption, one of Ukraine's biggest challenges. That entails programs aimed at developing laws and regulations that will establish anti-corruption institutions to enable authorities to combat corruption. Particularly a lot of effort is put into developing reforms for e-governance and procurement policies that would limit opportunities for corruption.

In order to improve the overall business climate in Ukraine, funding was dedicated to carry out reforms to increase private sector investment, particularly in agriculture and small business. Programming was designed to facilitate for small- and medium-sized enterprise and farmer access to credit financing and capital investment [5].

US technical assistance is used to improve Ukraine's energy security, primarily by increasing its end-user energy efficiency, including households and the industrial sector. Energy sphere reforms are aimed to enhance Ukraine's own energy production by introducing new technologies to increase outputs from existing and new conventional gas fields in Ukraine. Funding is streamed to restructure Ukraine's national oil and gas company Naftogaz.

Furthermore, United States has provided over $15 million US dollar in humanitarian assistance to Ukraine in cooperation with the U.N. High Commissioner for Refugees (UNHCR), the International Organization for Migration (IOM), the International Committee of the Red Cross (ICRC), the United Nations Population Fund (UNFPA), the UN Office of the Coordination of Humanitarian Affairs (UNOCHA), and other international organizations to improve Ukraine's ability to assist internally displaced persons (IDP) and address the humanitarian needs of vulnerable populations in the conflict-affected areas in the east. In Donetsk and Lugansk regions programs are implemented to facilitate for economic recovery, infrastructure repair, and restoration of public services.

In order to increase access to unbiased information in all parts of the country US technical assistance programs are funding independent media outlets in Ukraine. Particularly, US funding has been obtained by Radio Free Europe (Radio Liberty) and Voice of America to produce Russian-language news broadcasts aired in Ukraine.

In 2017 US Federal Budget draft approximately $200 million US dollar in Economic Support Funds (ESF) were allocated to support economic stabilization and reforms, strengthen democratic institutions and civil society in Ukraine. Additionally, as a follow-up to current program implemented by the International Development Law Organization (IDLO) and International Research and Exchanges Board (IREX) in Ukraine, $15 million US dollar funding in International Narcotics Control and Law Enforcement (INCLE) were requested to support law enforcement reform. Foreign Military Financing (FMF) aid allocated for Ukraine constitutes $44 million US Dollar. [1 p.32]

The United States strongly condemned the Russian military invasion and annexation of Crimea and Russia's ongoing efforts to destabilize eastern Ukraine as violations of international law, and have imposed sanctions against Russia in order to pressure it to a political settlement with Ukraine. However, Ukraine's rampant corruption has been an ongoing issue and unfavorable condition in the history of US Government funding. Transparency International ranks Ukraine at the level of 130 on its corruption perception index (out of 168 countries measured) [3]. With the change in the Ukrainian government the pace of the reform process accelerated with a number of key changes being made, specifically in the energy and banking sectors. The US Government appears to be satisfied by the progress made, but is also setting expectations and requirements for further and speedy improvement.

References

1. Vincent L. Morelli "Ukraine: Current Issues and U.S. Policy" – 2016 Congressional Research Service www.crs.gov
2. "Ukraine: What Happens in the East Starts in Kiev" Stratfor website publication, February, 2016 https://www.stratfor.com/analysis/ukraine-what-happens-east-starts-kiev
3. Transparency International Corruption Perception Index Report 2015 http://www.transparency.org/country#UKR
4. US Overseas Loans & Grants Greenbook https://eads.usaid.gov/gbk/
5. "That Boom you hear is Ukraine's agriculture," Bloomberg Business Week, October 2016
6. The White House https://www.whitehouse.gov/

СЕКЦІЯ 7.

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ НА ОСНОВІ АКТИВІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

UDC 330.322.16

Oksana Lendiel,
Ph.D. student, Mukachevo State University, Mukachevo

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A FORM OF INVESTMENT INTERACTION OF GOVERNMENT AND REGIONAL BUSINESS ENTITIES

Over the last decade, a lot of new forms of cooperation in investment have appeared, including the public-private partnership (PPP) as one of the best ways to enhance social and economic development of the region and the country as a whole. In modern terms of low private investment and a lack of public funds to implement largescale long-term projects, this form of cooperation can increase the efficiency and quality of operation in many areas of economic activity. The main areas on PPP projects implementation in the region are the following - energy, transport, telecommunications, water supply, sanitation, health, science and others.

At the present stage of Ukraine's economic development proper functioning of regional markets include government interference on the level of equal partnership. The aim of this cooperation is to ensure economic and social development of the region by raising funds of both sides (investments) in specific projects, and establishing bilateral cooperation between the government and the private sector.

The term "public-private partnership" (PPP) defines a number of possible relationships between the state and private organizations in the context of improving infrastructure and providing other services. This type of cooperation is usually a long-term (40-50 years) and has the following main features such as joint investment in the facilities of public-private partnership and risks sharing in the investment activities process.

There are many approaches to determining the public-private partnership and its characteristics. Y. Ivanishkina [4] considers public-private partnership as the form of interaction between the state and private sector for solving socially important tasks on terms beneficial to both sides. V. Varnavskyi [1, 2] defines public-private partnership as an alliance between government and business in order to implement scale and important projects for society in various fields of national economics. According to B. Danylyshyn [3], public-private partnership is one of the most effective forms of cooperation between the state and the private sector, that provides the opportunity to get higher results from their joint activities in the implementation of large-scale projects than the results that could be obtained without resorting to such cooperation.

Considering these definitions, can also be noted that public-private partnership is an important tool for overcoming the crisis and is the part of the regional economic and social development. The basic principle of relations in the field of public-private partnership is equality before the law of both sides - public and private, without any discrimination and with mutual agreement of interests.

Representatives of state in the public-private partnership relationships are government structures, including ministries, departments, municipalities, state enterprises. As private partners can be local or international investors and regional business entities. Today more often, the sides of the public-private partnership also include non-governmental or public organizations representing interested parties in a particular project.

The implementation of regional projects public-private partnership today is at an early stage. Effective cooperation between the state and regional private business entities requires further improvement of the legal framework in the area of public-private partnership that under the present unstable conditions, unfortunately, is not a priority for the state.

The government today has been increasingly facing with problem of insufficient funding for the development and rehabilitation of infrastructure needed in modern conditions of increasing urbanization. Structured correctly, projects of public-private partnership are able to mobilize the financial resources of local, regional or international private investors interested in the investing.

The mechanism of public-private partnership implementation should be effectively developed on the base of equivalent risk-sharing for partners that are able to manage these risks, and thereby minimize costs, while increasing productivity.

Implementation of public-private partnership projects is beneficial from the point of view of both sides, because everyone gets their benefits and risks in accordance to the obligations specified in the contract.

The private sector currently is the source of innovative technology and progressive management - exactly those resources that needed for modern large-scale projects that could be implemented only with the support of the state, because of their high cost and riskiness.

The procedure of implementing public-private partnership project requires some time for all the stages that is necessary for further effective cooperation in this area, namely:

1) determining the object of investment;
2) submitting proposals for cooperation;
3) provision feasibility studies of public-private partnership implementation ;
4) analysis the project efficiency;
5) a positive or negative decision-making;
6) tender to identify a potential partner;
7) preparation and signing of cooperation agreement;
8) implementation of public-private partnership project.

Such cooperation between the state and private business entities in the future will be promising and are now gaining momentum, by realization in various forms - from simple work agreements to large long-term business projects at the level of the region or the whole country.

The development of relations in the field of public-private partnership requires the active participation of local and regional communities in the preparation and implementation of public-private partnership projects requiring the development and improvement of cooperation mechanisms between the state and private business entities. For successful implementation of public-private partnership need to organize business meetings and conferences, drawing on the experience of the international network of experts in the field of public-private partnerships. These issues require in-depth study and improve according to modern approaches and their further implementation in the process of effectuation of public-private partnership projects.

References:

1. Varnavskyi V. H. (2004) Alians na neopredelennui srok [Alliance for an unspecified period of time], FeldPochta, Moscow, Russia.
2. Varnavskyi V. H. (2005) Partnerstvo hosudarstva y chastnoho sektora: formy, proekty, rysky. [Partnership between the state and the private sector: forms, projects. risks], Nauka, Moscow, Russia.
3. Danylyshyn B. Derzhavno-pryvatne partnerstvo–stratehichna forma vzaiemodii vlady i biznesu [Public-private partnership: strategic form of partnership between state and private business], available at: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article. (Accessed 17 August2016).
4. Yvanyshkyna Iu.A. (2010) “Experience of foreign countries on the public-private partnership in the sphere of investment and construction complex”, Kommunalnoe khoziaistvo horodov: nauchno-tekhnycheskyi sbornyk. – № 92.

УДК 332.142.2(477)

Білак Г.Г.,
к.е.н, доцент кафедри менеджменту та
управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ПРОБЛЕМНОГО РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛ.)

В цілому слід зазначити, що на сьогоднішній день процес розвитку розпочато в усіх сферах життєзабезпечення Закарпатської області. У зв'язку з цим виникає необхідність здійснення комплексу заходів щодо прискорення даного процесу і створення економічної бази для переходу від режиму посткризового відновлення до стійкого соціально-економічного розвитку проблемного регіону. Запропонуємо загальні, уніфіковані пропозиції щодо розвитку проблемних регіонів України до спеціальних пропозицій розвитку Закарпатської області, які сформовані нами виходячи з ідентифікованих проблем її функціонування та розвитку.

Ключовими чинниками, які впливають на розвиток області та вимагають вирішення програмними методами, є:

1. Незадовільна ситуація на ринку праці та високий рівень безробіття, що є загрозою стабільному розвитку регіональної економіки.

Серед найбільш значущих чинників, що визначають ситуацію на ринку праці області, потрібно відзначити наступні: деформація мотивації праці; високі темпи зростання чисельності працездатного населення, що забезпечують стабільне збільшення населення при нижчій зайнятості та скороченні кількості вакансій і темпів приросту новостворюваних робочих місць; велика кількість невеликих сільських населених пунктів з локальними замкненими ринками праці, які слабо взаємодіють в межах єдиного регіонального ринку праці; високий рівень незадоволеності попиту на робочі місця; низька якість пропонованих робочих місць.

2. Проблеми реформування освіти. Розвиток економіки області вимагає значного числа висококваліфікованих фахівців: інженерів, техніків, робітників. В даний час утворився їх значний дефіцит в усіх сферах економічної діяльності. Однак та кількість фахівців, яка щорічно випускається вищими навчальними закладами, не в змозі задовольнити попит на найбільш затребувані професії. Практично відсутні кадри для сільського господарства та будівельного комплексу, тому слід істотно збільшити підготовку фахівців, потреба в яких сьогодні реально існує в області (для сфери охорони здоров'я і освіти, сільського господарства та будівельного комплексу).

3. Інфраструктурний розвиток. Проблемні питаннями транспортної інфраструктури Закарпатського регіону: необхідність внесення змін та вдосконалення на законодавчому рівні системи пільгових перевезень пасажирів автомобільним транспортом; продовження удосконалення автобусної маршрутної мережі загального користування, відновлення процедури проведення конкурсів з визначення перевізників на маршрутах загального користування; оновлення рухомого складу усіх видів транспорту; підвищення якості та культури обслуговування пасажирів; збільшення кількості авіарейсів, розширення географії польотів.

До проблемних питань галузі зв'язку віднесені: телефонізація пільгових категорій громадян; розширення мережі та підвищення якості мобільного зв'язку у гірській місцевості; розширення мережі передачі даних та широкосмугового доступу до мережі Інтернету з використанням оптико-волоконних ліній зв'язку.

4. Житлово-комунальне господарство регіону є однією з найменш сучасно оснащених галузей господарства. До загострення проблем в житлово-комунальному господарстві призвів залишковий принцип фінансування галузі впродовж останніх років. Недостатність власних обігових коштів підприємств призвела до погіршення технічного стану об'єктів, зношеності основних фондів, підвищення аварійності об'єктів житлово-комунального господарства. Житловий фонд потребує реконструкції та капітального ремонту. Ситуація в цій галузі

продовжує ускладнюватись, практично не спостерігаються позитивні зміни у становленні ринкових засад господарювання, розвитку конкуренції та залучення приватних інвестицій у підприємства галузі. Зберігається тенденція старіння житлового фонду, який здебільшого перебуває в незадовільному технічному стані.

5. Багатогалузевий характер економіки Закарпатської області, високий ступінь зносу і руйнування об'єктів промисловості та агропромислового комплексу, що не дозволяє забезпечити сталий розвиток економіки, веде до безробіття та соціальної напруженості. Проте, за останні роки відбулися суттєві зміни у структурі промислового виробництва – вона стала більш наближеною до ресурсних можливостей області.

До проблем і недоліків, які вимагають вирішення можна віднести: розвиток сировинної бази та запровадження технологій глибокої і комплексної переробки сировини; створення умов для вертикальної інтеграції виробництв, у тому числі із залученням іноземних інвестицій; створення умов для широкого впровадження ресурсозберігаючих технологій; необхідність оновлення основних виробничих засобів підприємств; недосконале кредитування промислового виробництва, відсутність дешевих банківських кредитів; модернізація та технічне переоснащення виробництва.

6. Об’єкти соціальної інфраструктури: значна частина об’єктів функціонує не на повну потужність та потребує суттєвої реорганізації.

7. Екологічна ситуація. На сьогодні в області відсутні підприємства, які б займалися знешкодженням, утилізацією та захороненням токсичних відходів. Непридатні, нерозпізнані та заборонені до використання отрутохімікати становлять 237,6 тон і зберігаються у 71 складському приміщенні. Рівень забезпеченості населення централізованим питним водопостачанням и особливо каналізацією залишається низьким.

В області в основному лише міста забезпечені централізованим водопостачанням та водовідведенням. У системах каналізації замортизовано і перебуває в аварійному стані 30 % мереж. Майже половина існуючих очисних споруд потребує реконструкції із збільшенням пропускної спроможності та введення більш передової технології очищення стічних вод. Для більшості районів області проблемними залишаються питання захисту населення від зсувних явищ і весняно-літніх паводків. Проблемою залишається екологічний стан у водоохоронних зонах і прибережних смугах на потоках і річках області. Значна частина цієї проблеми є наслідком іншої – відсутності у сільській місцевості комунальних служб з організованого збору, утилізації і захоронення (складування) побутових відходів, що є основною причиною повсюдного забруднення ними берегів річок та усіх видів угідь навколо населених пунктів.

Для більшості районів області проблемними залишаються питання захисту населення від зсувних явищ і весняно-літніх паводків. Також зберігається ризик виникнення аварій у випадках перевезення небезпечних вантажів на залізничних коліях, значна частина яких пролягає в гірській місцевості.

Всі вищезазначені негативні фактори затримують розвиток регіону, переважна більшість з них можуть бути нівельовані активними діями державних та регіональних інститутів влади, проте частина має об’єктивний довготривалий характер, і не може бути усунена за короткий термін.

У Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2020 року, метою якої є зменшення соціально-економічних міжрегіональних диспропорцій, забезпечення всіх складових людського розвитку, зміцнення потенціалу міст та районів, створення умов для забезпечення сталого економічного зростання на основі ефективного функціонування реального сектору економіки, в тому числі залучення інвестицій в усі галузі економіки, підтримки та розвитку пріоритетних сфер діяльності, малого підприємництва, розвиток транскордонного співробітництва та формування сучасної інфраструктури, визначено основні чинники та сценарії розвитку Закарпатської області, стратегічні цілі та сценарії розвитку області до 2020 року, пріоритети соціально-економічного розвитку та систему основних завдань і заходів.

Очікується, що 2017-2020 роки стануть періодом якісних структурних зрушень в регіональній економіці у бік посилення ролі інноваційної моделі розвитку, а також суттєвого

вдосконалення ринкових інститутів, поглиблення євроінтеграції та поступового досягнення європейських стандартів життя населення.

Отже, задекларована регіональними органами влади Закарпаття модель економічного розвитку регіону передбачає виведення траєкторії його економічного зростання на сталий розвиток.

УДК 643/645:303725(477)

Волков В.П.,
д.т.н., професор, академік Академії економічних наук України, професор кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики,
проректор з науково-педагогічної роботи,
Горошкова Л.А.,
д.е.н., доцент, академік Академії економічних наук України,
професор кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики,
Горбова І.А. , аспірант,
Запорізький національний університет, м.Запоріжжя

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ НЕРУХОМІСТЮ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Актуальність проблем ефективного управління нерухомістю обумовлена тим, що володіння комерційною нерухомістю відкриває можливості отримання не тільки основного, але й додаткового доходу. Але ці можливості більшість власників та користувчів використовують неефективно, оскільки не отримують максимальної економічної вигоди за умови мінімальних витрат на експлуатацію та утримання нерухомості. На особливу увагу заслуговує стан використання нерухомості у сфері житлово-комунального господарства (ЖКГ), оскільки ця галузь на сьогодні знаходиться у кризовому стані.

На основі аналізу досвіду використання державно-приватного партнерства в житлово-комунальному господарстві, доведена доцільність його впровадження в управління ЖКГ в Україні.

Показано, що одним з напрямів реалізації державно-приватного партнерства є управління багатоквартирними будинками та забезпечення їх мешканців якісними житлово-комунальними послугами. Основними формами такого управління є: приватизація; договір на виконання робіт; контракти на управління підприємством (довірче управління); оренда; концесія.

В роботі проведено порівняльний аналіз основних моделей функціонування ЖКГ і сфери водопостачання, зокрема: англійської, американської, французької та німецької. Результати узагальненого аналізу моделей наведений у табл. 1.

Доведено, що більш привабливою для України є німецька модель. Вона передбачає створення у сфері ЖКГ підприємства акціонерної форми власності, але за умови, що контрольний пакет акцій буде належати муніципалітету. Але з урахуванням недостатньої розвиненості вітчизняного фондового ринку та інвестиційної привабливості ЖКГ, запропоновано одночасно використати французький досвід ефективного управління та концесії.

Таблиця 1

Основні параметри світових моделей управління ЖКГ

Моделі	Форми підтримки ЖКГ	Базові принципи системи управління
1. Американська	1. Державна підтримка 2. Високий ступінь бюрократії, створення федеральних комісій Результат – повільні темпи прийняття рішень	Комунальні підприємства муніципальної та приватної форми власності Функціонують кондомініуми Управління ЖКГ здійснюють як кондомініуми, так і управляючі компанії

2. Німецька	1. Державна підтримка 2. Децентралізація управління, створення регулюючих органів на місцях Результат – оперативне прийняття рішень	Інфраструктурними об'єктами комунального господарства управляють акціонерні товариства, контрольний пакет акцій яких належить муніципалітетам Функціонують кондомініуми, членство в яких обов'язкове ЖКГ управляють як кондомініуми, так і фірми з управління житлом у формі товариств з обмеженою відповідальністю або акціонерних товариств
3. Французька	1. Державна підтримка 2. Централізована системи управління, бюрократична система управління на рівні міністерства, лобіювання інтересів впливовими групами Результат – повільні темпи прийняття рішень	Муніципальна власність на інфраструктурні об'єкти комунального господарства ЖК послуги надають державні і муніципальні компанії Функціонують кондомініуми Управління ЖКГ здійснюють як кондомініуми, так і управляючі компанії та використовується концесія
4. Англійська	1. Державна підтримка тільки комунальної сфери 2. Створення прозорих регулюючих органів, делегування повноважень, відповідальність за діяльність кожного управляючого органа покладено на кожну людину Результат – оперативне прийняття рішень	Приватна власність на інфраструктурні об'єкти комунального господарства Функціонують кондомініуми Управління ЖКГ здійснюють як кондомініуми, так і управляючі компанії

Доведено доцільність використання договорів концесії в процесі узгодження інтересів держави, приватного бізнесу та споживачів ЖК послуг. Показано, що ефективність саме цієї форми взаємовідносин суттєво залежить від державних органів, які здійснюють регулювання тарифів на послуги, рівня забезпечення гарантій виконання умов договору в разі змін політичної ситуації у країні і т.ін.

Література:

1. Волков В.П. Моделювання умов беззбитковості функціонування житлово-комунального господарства України / В.П.Волков, Л.А.Горошкова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Збірник наукових праць. – Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2013. – Вип. 1. – Т. 1 – С.179 –183.

2. Волков В.П. Складові фінансово-економічної безпеки житлово-комунального господарства України / В.П.Волков, В.Шмаль, Л.А.Горошкова // Комунальне господарство міст: Науково-технічний збірник. – Харків: Харківська національна академія міського господарства, 2013. – Вип.108. – С.279 - 285.

3. Волков В.П. Якість житлово-комунальних послуг як складова системи соціальної відповідальності підприємств галузі / В.П.Волков, Л.А.Горошкова, В.Шмаль // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»: Збірник наукових праць. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. – Вип.3 (44). – С.86-90.

4. Пат. 87905 Україна, МПК (2014.01) G06Q90/00; G06Q10/06 (2012.01). Спосіб оцінки якості житлово-комунальних послуг / Волков В.П., Горошкова Л.А.; заявник та патентовласник ДВНЗ

«Запорізький національний університет» МОН України. – №u201310288; заявл. 21.08.2013 р.; опубл. 25.02.2014 р., Бюл. № 4.

УДК 332.83:643/645(477)

Волков В.П.,
д.т.н., професор, академік Академії економічних наук України, професор кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики,
проректор з науково-педагогічної роботи,
Горошкова Л.А.,
д.е.н., доцент, академік Академії економічних наук України,
професор кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики,
Коваленко Г.В., аспірант,
Запорізький національний університет, м.Запоріжжя

УПРАВЛІННЯ НЕРУХОМІСТЮ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

В умовах глобалізації світових соціально-економічних процесів першочерговим завданням будь-якої держави є забезпечення енергетичної безпеки. Енергетична безпека держави виходить на перший план з одного боку у зв'язку з вичерпністю енергоресурсів. З іншого боку, для України, як і більшості країн Європи, проблема енергетичної безпеки є тим більш актуальною, бо і Україна і країни ЄС належать до країн з низькою забезпеченістю енергоресурсами, що створює загрозу національній безпеці зазначених держав. Про необхідність забезпечення енергетичної безпеки Української держави наголошується у Енергетичній стратегії України на період до 2030 року. За таких умов потребують вирішення проблеми підвищення ефективності використання енергоресурсів, енергозаощадження, зменшення негативного впливу енергетики на довкілля і т.ін.

У роботі проведене дослідження проблеми енергоефективності в України на мезорівні. Доведено, що комунальна енергетика України є технічно відсталим сектором економіки з багатьма проблемами, які останнім часом суттєво загострилися. Серед фундаментальних чинників таких проблем чільне місце посідає низька енергоефективність. Відсутність інвестицій у галузь призвела до значного погіршення технічного стану основних фондів, підвищення аварійності об'єктів житлово-комунального господарства, збільшення питомих і непродуктивних витрат матеріальних та енергетичних ресурсів. Незадовільний сучасний стан муніципальної енергетики зумовлюється також недосконалістю системи енергоспоживання, зокрема нестачею або практичною відсутністю індивідуальних засобів обліку та систем регулювання, а також недосконалістю існуючих будівельних конструкцій.

Проведені порівняльні дослідження ситуації з енергозбереженням та енергоефективністю в Україні та Запорізькій області.

Результати проведеного порівняльного аналізу динаміки споживання основних видів енергоресурсів у Запорізькій області та Україні наведені на рис.1.

Встановлено, що на відміну від України загалом, Запорізька область останніми роками (з 2010 року) є екстенсивним регіоном у теплоспоживанні. Підтвердженням цього твердження є те, що при практично незмінному обсязі наявного житлового фонду і незначному збільшенні обсягів відпуску тепла, спостерігається суттєве збільшення його втрат (з 11,85% у 2009 році до 15,2% у 2012 році).

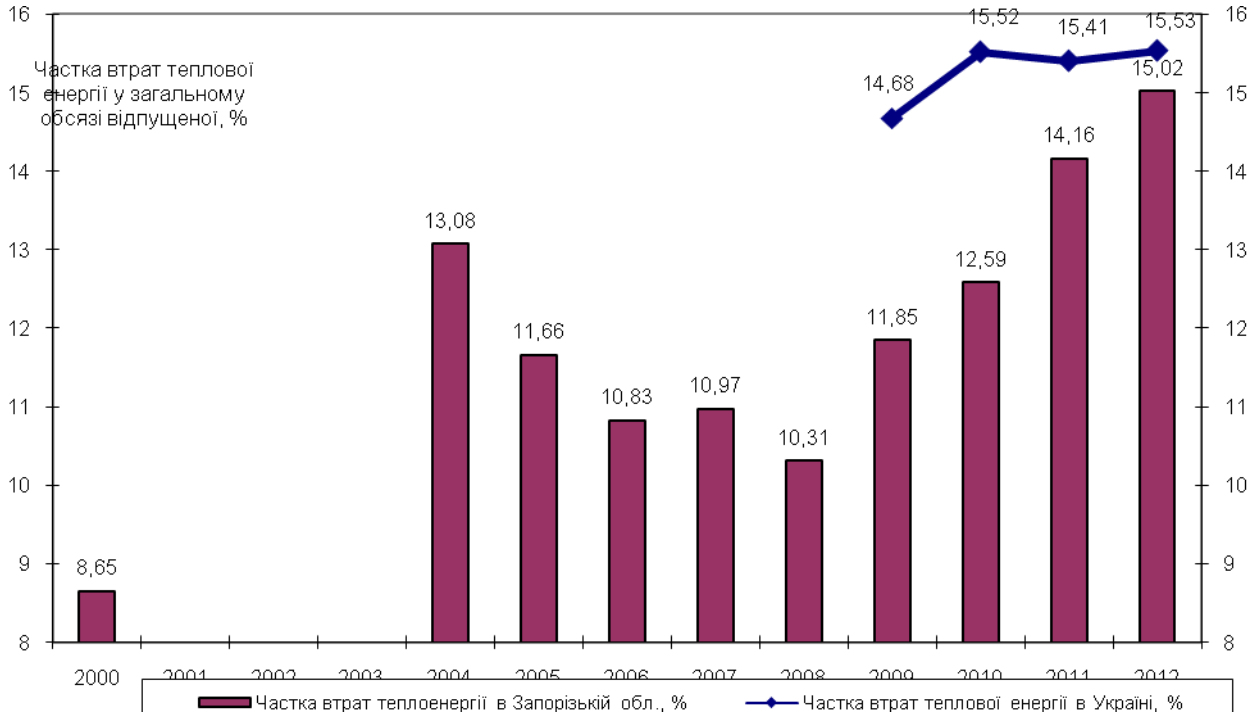

Рис. 1 Динаміка втрат теплової енергії в Україні та Запорізькій області

Таким чином, екстенсивний характер ефективності теплоспоживання у Запорізькій області, на нашу думку, може бути пояснений двома причинами:

- наявністю втрат тепла внаслідок енергонеефективного житлового фонду;
- наявністю втрат тепла у мережах теплопостачання.

Проведені порівняльні дослідження дозволили дійти висновку, що основною причиною неефективності використання тепла у Запорізькій області є втрати тепла у мережах.

Запропоновані такі заходи щодо покращення ситуації з енергозбереженням у Запорізькому регіоні: модернізація мереж теплопостачання у м.Запоріжжі, інших містах та районах області з метою зниження втрат; розробка проектів термомодернізації об'єктів комунальної власності та бюджетної сфери з використанням сучасних технологій; оптимізація тарифної політики; оптимізації системи дотацій і субсидій в оплаті послуг.

Література:

1. Волков В.П., Горошкова Л.А., Панкова М.О. Інвестиційно–інтеграційні технології соціально-економічного розвитку регіону: Монографія. – Запоріжжя: ЗНУ, 2011. – 290 с. ISBN 978–966–599–366–0.

2. Волков В. П. Логістика нерухомості у житлово-комунальному господарстві: [монографія] / В. П. Волкова, Л.А.Горошкова. – Запоріжжя: ЗНУ, 2013. – 645 с.

3. Волков В.П. Проблеми енергозбереження у житловому фонді України / В.П.Волков // Економічний вісник університету: Збірник наукових праць учених та аспірантів. – Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г.Сковороди, 2013. – №20/1. – С.83–90.

УДК 339

Горбовий А.Ю.,
директор Інституту міжнародної співпраці та науково-проектної роботи, доктор технічних наук, професор, академік Академії економічних наук, керівник міжнародного проекту «Транскордонне співробітництво України з країнами V-4»

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ

Дослідження активізації транскордонного співробітництва регіонів України є вкрай важливою і актуальною темою дослідження. Насамперед, актуальність визначається об'єктивними умовами активізації європейського інтеграційного процесу на континенті, а також низкою чинників внутрішнього характеру розвитку регіонів України. Необхідність підвищення ефективності транскордонного співробітництва регіонів України зумовлено як соціально-економічним розвитком регіонів країни, так і активізацією зовнішньої політики України на регіональному, міжрегіональному рівнях.

Основною метою Стратегії транскордонного співробітництва є сприяння формуванню прикордонного регіону, який динамічно розвивається, і є привабливим для проживання завдяки сприятливим соціально-економічним, культурним та екологічним умовам шляхом підвищення рівня інтеграції цільових прикордонних територій п'яти країн.

Спільними зусиллями партнерських органів влади, агенцій та інституцій з питань регіонального розвитку п'яти країн, а також згідно рекомендацій експертів Європейського Союзу були визначені наступні пріоритетні напрями подальшого розвитку транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні до 2018 року (табл.1).

Таблиця 1

Пріоритетні напрями розвитку транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні до 2018 року

№	Основні пріоритетні напрями	Під пріоритети
1.	Економіка	- Підприємництво та МСБ; - Технологія та інновації; - Кваліфікація та ринок праці;
2.	Інфраструктура	- Транспортна інфраструктура; - Прикордонна інфраструктура; - Комунікаційна інфраструктура;
3.	Навколишнє середовище Природа та розвиток сільської місцевості	- Навколишнє середовище та охорона природи; - Багатосторонній розвиток сільської місцевості, в тому числі сільське господарство.
4.	Туризм	- Туристична інфраструктура; - Сільський туризм; - Культурна спадщина
5.	Соціальна та культурна інтеграція	- Соціальне та культурне співробітництво та мережі; - Щоденні проблеми на кордонах; - Інституційна підтримка ТКС

Узагальнюючи дані прикордонних, межуючих із Закарпатською областю прикордонних регіонів Польщі, Угорщини, Словаччини та Румунії, слід підкреслити, що територія цих прикордонних регіонів знаходиться на перехресті трансєвропейських та євразійських торгових

шляхів, енергетичних та інфраструктурних мереж. Використати всі вигоди геополітичне розташування прикордонних регіонів України, Польщі, Словаччини, Угорщини та Румунії можна шляхом пошуку спільних економічних та інших регіональних інтересів, їх гармонізації з національними пріоритетами усіх країн, основними тенденціями міждержавного співробітництва. Цьому можуть сприяти традиції транскордонного співробітництва між країнами, вироблені у другій половині XX століття.

УДК 336.14:353

Ігнатишин М.В.,
к. е. н., доцент кафедри фінансів
Мукачівський державний університет,
Василенко В.М.,
здобувач освітнього ступеня магістр зі спеціальності
«Фінанси банківська справа та страхування»
Мукачівський державний університет

МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІВНЮВАННЯ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Сучасні підходи до реформування економічних відносин в Україні потребують значних змін, де особливого значення набувають питання вдосконалення міжбюджетних відносин як дієвого інструменту збалансування бюджетів місцевих органів влади.

Трансферти є однією з форм фінансування соціально-економічного розвитку та механізмом його регулювання. За Бюджетним кодексом України [4], міжбюджетні трансферти – це «кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого». Вони поділяються на чотири види:

- ✓ дотації вирівнювання;
- ✓ субвенції;
- ✓ кошти, що передаються до Державного бюджету України та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів;
- ✓ інші дотації.

Основним принципом сучасних міжбюджетних відносин в Україні є відповідальність усіх учасників бюджетного процесу. Так, у Постанові No 227 Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2015 р. «Про внесення змін до Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів» [2] окреслено, що Казначейство перераховує обласним, міським, районним та іншим бюджетам місцевого самоврядування кошти, які передбачені як міжбюджетні трансферти у Державному бюджеті України відповідно до розпису в рівних частинах.

Кошти з Державного бюджету, які не матимуть цільового використання, повинні надаватися тільки у вигляді дотації вирівнювання. Метою надання дотації вирівнювання та коштів, що підлягають передачі в державний бюджет, є пом'якшення територіальних відмінностей у рівні бюджетної забезпеченості, стимулювання діяльності місцевих органів влади та реалізація державної бюджетної політики через передачу коштів у вигляді цільових трансфертів [1].

Згідно з даними Державної казначейської служби України [3], сума переданих коштів з місцевих бюджетів до Державного бюджету України протягом 2012-2015 рр. зменшилася з 6,6 млрд. грн. міжбюджетних трансфертів до 1,3 млрд. грн., або на 80,3%; у 2015 році сума перерахованих міжбюджетних трансфертів до Державного бюджету України, навпаки, збільшилася з 1,3 до 1,6 млрд. грн., або на 18,8%. У цілому загальний обсяг трансфертів до Державного бюджету України за 2012–2015 рр. зменшився на 5,0 млрд. грн. (рис. 1). Такі зміни пов'язані перш за все зі зменшенням запланованого обсягу перерахування міжбюджетних

трансфертів із бюджету внаслідок зарахування 50% податку з доходів фізичних осіб до державногобюджету.

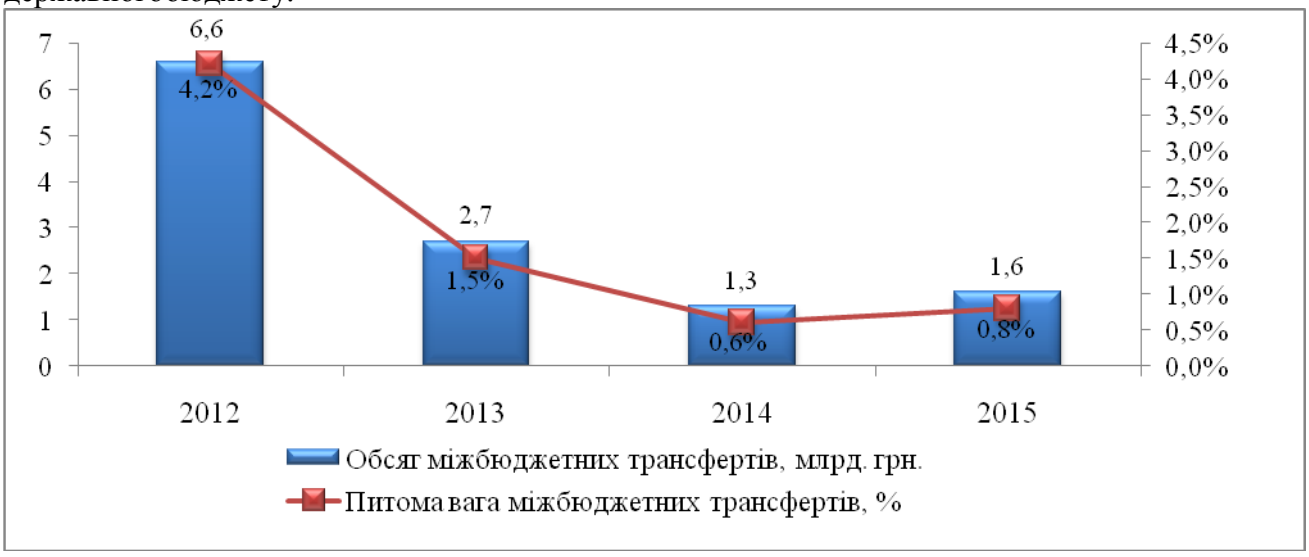

Рис.1.Обсяг міжбюджетних трансфертів з місцевих бюджетів до Державного та їх роль у доходах Державного бюджету України за 2012-2015 рр.

Джерело: *побудовано на основі* [3]

Згідно з Бюджетним кодексом України, субвенції – міжбюджетні трансферти для використання на певну. Вони виділяються з бюджету вищого рівня для бюджету нижчого рівня і мають виключно цільове призначення для здійснення фінансування певного заходу та підлягають поверненню у випадку порушення цільового використання.

Розподіл обсягу міжбюджетних трансфертів згідно з Бюджетним кодексом та Законом України «Про Державний бюджет України на відповідний рік» між бюджетами міст обласного значення і районними бюджетами визначається на основі формули, яка затверджується Кабінетом Міністрів України.

Сучасна ситуація у сфері фінансового забезпечення регіонального розвитку доводить, що, незважаючи на дієві кроки, здійснені впродовж реформування бюджетної сфери, фінансова міцність органів місцевого самоврядування значною мірою залишається декларативною.

Однією з вагомих проблем фінансового забезпечення регіонів є залежність місцевих бюджетів від загальнодержавних трансфертів.

Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам затверджуються Кабінетом Міністрів України не пізніше 30 днів з дня набрання чинності Закону про Державний бюджет України. Також, на підставі критеріїв, визначених Кабінетом Міністрів України, здійснюється розподіл додаткових дотацій між місцевими бюджетами.

На основі проведено дослідженняможна зробити висновок, щоосновними недоліками міжбюджетних відносин залишаються такі:

- трансферти з Державного бюджету мають більшу частку відповідно до податкових надходжень до місцевих бюджетів;
- розподіл дотацій та субвенцій мають непередбачуваний і нечіткий характер;
- обмеженість повноважень у місцевих органів влади щодо наповнення й незалежності місцевих бюджетів тощо.
- Серед причин низької ефективності та постійного збільшення трансфертів слід назвати наступні:
- неефективність державного фінансування сфери соціального захисту та соціального забезпечення, що пов’язано з необґрунтованим планування видатків;
- при прийнятті законів про Державний бюджет України систематично зупиняється дія інших законів щодо надання пільг і гарантій, які є складовою конституційного права громадян на соціальний захист і достатній рівень життя;

- застаріла та недосконала система пільг, а також відсутність норм споживання або завищені норми споживання при наданні пільг.

Таким чином, необхідним кроком у напрямку вирішення регіональних проблем залишається реформування існуючої та побудова нової сучасної моделі міжбюджетних відносин, шляхом вирішення окреслених проблем. Нова модель сприятиме гармонізації інтересів економічних суб'єктів, які користуються суспільними благами, з тими, хто приймає рішення про їх надання.

Література:

1. Бюджетний кодекс України (у редакції від 19.05.2011 р. № 3396-VI зі змінами та доповненнями) // Інформаційно-пошукова система «Ліга» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http//www.liga.net.
2. Про внесення змін до Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів : Постанова Кабінету міністрів України від 22.04.2015 р. No 227. [електронний ресурс]. – режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/227-2015- %D0%BF.
3. Сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://treasury.gov.ua/main/uk/index.
4. Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2014 р. №1149 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 97. – С. 14. – Ст. 3441.

УДК 336.201.3

ІгнатишинМ.В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів,
Мукачівський державний університет,
Луник В. Р.,
здобувач освітнього ступеня магістр зі спеціальності
«Фінанси банківська справа та страхування»
Мукачівський державний університет

ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ -ФІНАНСОВИЙ ІНДИКАТОРХАРАКТЕРИСТИКИОБСЯГУ ПОДАТКОВИХ ВИЛУЧЕНЬ

Однією із найактуальніших проблем побудови вітчизняної системи економічних відносин є створення ефективної системи оподаткування та реалізація на практиці дієвої податкової політики, направленої на спрощення взаємовідносин платників податків та держави. Вагоме місце у цьому процесі займає проблема забезпечення оптимальної величини та рівномірності розподілу податкового тягара як необхідної передумови розвитку суб'єктів господарювання.

Характеризуючи податки та в цілому податкове навантаження, можна констатувати, що податковий тиск є одним із ключових чинників, що впливає на мотивацію суб'єктів господарювання з ведення бізнесу і виконання податкових зобов'язань, отже і на фінансові можливості держави.

Податкове навантаження можна розрахувати в цілому по Україні, в розрізі по підприємству, в розрізі по кожному виду податку.

В результаті надмірного податкового тиску багато суб'єктів господарювання йдуть в тінь. За оцінками економістів тіньовий сектор економіки України складає 50% ВВП і більше.

Для оцінки рівня оподаткування використовується показник податкового навантаження, який виступає як фінансовий індикатор, що характеризує обсяги податкових вилучень. Для визначення податкового тиску та макро та мікро рівнях застосовуються два підходи до його визначення – абсолютний і відносний підходи[1, с.80].

Абсолютний - відображає сумарну величина усіх видів обов'язкових платежів податків і зборів, які було сплачено платниками протягом певного періоду часу:

$$АПТi = \Sigma ОПi \text{ , де} \qquad (1)$$

де *АПТ* – абсолютна величина податкового тягаря;
ОП – вартісна величина обов'язкових платежів;
і – рік.

Відносний підхід – відношення загальної суми сплачуваних обов'язкових платежів в державі до величини створюваного в суспільстві за аналогічний період суспільного продукту (макрорівень):

$$ВПТi = \frac{\Sigma ОПi}{ВВПi} \times 100 \qquad (2)$$

де *ВПТ* – відносна величина податкового тягаря;
ВВП – вартісна величина ВВП;
і – рік.

На мікрорівні податковий тягар визначається через відношення обсягівнарахованих та сплачених податків до обсягу реалізованої продукції:

$$ВПТi = \frac{\Sigma ОПi}{Bi} \times 100 \qquad (3)$$

де *ВПТ* – відносна величина податкового тягаря;
ВВП – вартісна величина ВВП;
В – виручка (обсяг) від реалізації продукції;
і – рік.

Розрахунок за наведеним формулам не враховує величини обов'язкових соціальних відрахувань до позабюджетних соціальних фондів, які за економічною суттю належать до податкових платежів, оскільки мають примусовий характер. Тому наше дослідження базується на методиці, які включать в розрахунок даний показник[2, с.243]. На рис 1. наведено результати розрахунку непрямого та прямого податкового навантаження та навантаження ЄСВ на суб'єктів господарювання за 2011-2014 рр.

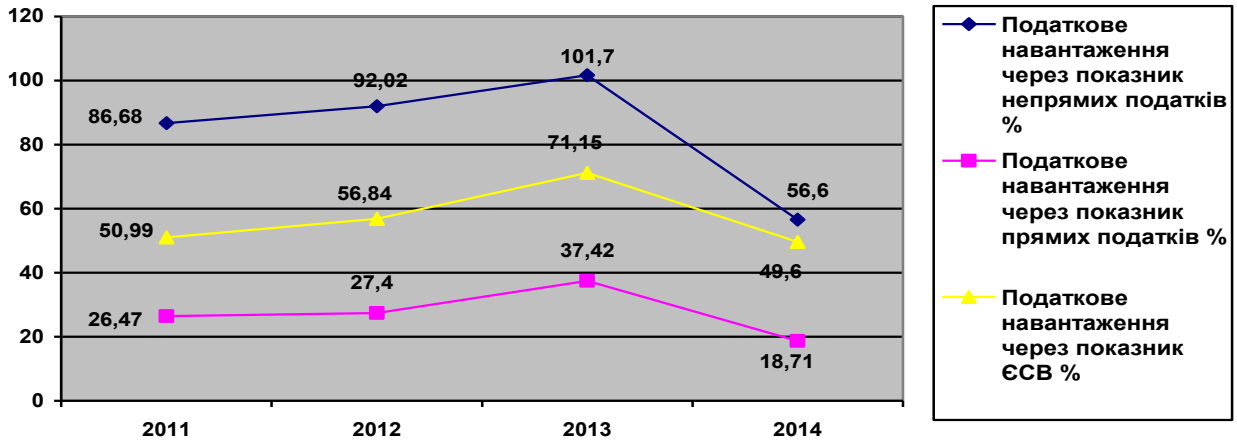

Рис.1. Податкове навантаження на суб'єктів господарювання в динаміці за 2011-2014 рр.[5,6]

Рис.1 показує, що 2013 рік характеризується найвищим податковим навантаженням через показник непрямих та прямих податків та показник ЄСВ.

Щодо ЄСВ, то тут не залежить від того як працює підприємство прибутково чи збитково його нарахування і перерахування до Пенсійного фонду здійснюється в будь-якому випадку. Податкове тиск з ЄСВ у 2014 році становив майже 50%. Наведена його величинає індикатором

щодо платежів ЄСВ який свідчить прогальмуваннярозвитку бізнесу в Україні. Високі ставки ЄСВ стримують розширення тіньового сектору економіки та змушує бізнес приховувати свій реальний стан.

З метою покращення ситуації в адмініструванні податків в грудні 2014 року Верховна Рада України прийняла пакет законів щодо податкової реформи в Україні, яка принесла кардинальні зміни в оподаткуванні юридичних осіб. Дана реформа передбачає спростити і здешевити систему адміністрування податківх[3]. З цією метою у 2015 року в Україні зменшується кількість податків з 22 до 9. Деякі податки не скасовано повністю, а лише трансформовані за принципом «два в одному» [4].

Разом з тим було впроваджено військовий збір, податок на нерухомість, транспортний збір, що формально об'єднані в один податок.

На наш погляд недостатньо провести реформу в напрямку об’єднання податків чи змін ставок по них. Необхідно також забезпечити виконання хоча б основних елементівподаткової реформи які наведено на рис.2.

Рис.2.Елементи податкової реформи та напрямки її реалізації

На основі проведено дослідженняможна зробити висновок, що податкова реформа буде тоді ефективна коли у державі буде висока виконавська дисципліна та відповідальність на кожному етапі її реалізації. Це в свою чергу забезпечить суб’єктам господарювання впевненість у завтрашньому дні, а державі за рахунок стабільного податкового надходження упорядкуванням та оптимізацією системи державних видатків.

Література:

1. Фрадинський О.А.Поняття податкового навантаження та підходи до його визначення /О.А.Фрадинський //вісникХмельницького національного університету: Сер. Економічні науки. – 2010, № 1, Т. 14. С.79 – 82.

2. Новосельська Л.І. Методи оцінювання рівня податковогонавантаження на підприємства / Л.І. Новосельська // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – Сер.:Економіка планування та управління в галузях. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.7. – С. 239-24

3. ПровнесеннязміндоПодатковогокодексуУкраїнитадеякихзаконодавчихактів України щодоподатковоїреформи:ЗаконУкраїнивід28.12.2014 рокуNo71-VIII.

4. Налоговая реформа – 2015: Обзор основних изменений // Електронний ресурс] – Режим доступу : http://antikor. com.ua/articles/23079 – nalogovaja_reforma__2015_obzor_osnovnyh_izmenenij.
5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.treasury.gov. ua/main/uk/index.
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat. gov.ua.

УДК 338.45:67/68(477.87)

Лизанець А.Г.,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет

РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ РЕГІОНУ

Легка промисловість була і залишається однією з пріоритетних галузей промисловості. Швидка оборотність коштів та висока рентабельність продукції робить її особливо привабливою для підприємництва. Маючи найменшу питому капітало- та енергомісткість, вона завжди забезпечувала високу економічну віддачу для держави. Стимулювання виробництва товарів народного споживання має першочергове значення як для підприємців, так і для споживачів. На підприємствах галузі, розташованих в усіх регіонах України, зосереджено значну частину виробничих фондів та 3,6% від загальної чисельності промислово-виробничого потенціалу промисловості. Технологічні особливості ЛП дозволяють здійснювати швидку зміну асортименту продукції, що випускається, при мінімумі витрат, що забезпечує високу мобільність виробництва.

Легка промисловість (ЛП) України об'єднує 23 види економічної діяльності згідно з КВЕД, які згруповано у три основні розділи: текстильне виробництво; виробництво одягу (виробництво одягу зі шкіри, виробництво робочого, спіднього, верхнього одягу та аксесуарів, виготовлення виробів із хутра, виробництво трикотажного і в'язаного одягу, панчішно-шкарпеткового виробів тощо); виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів. Крім того до галузі відноситься виробництво іграшок, фурнітури, столового посуду та ін.

Згідно офіційних статистичних даних, обсяги реалізованої промислової продукції підприємств галузі по Україні за період з 2010 по 2015 рр. зросли з 346263,3 тис. грн. до 971592,0 тис. грн., тобто у 2,8 разів. Частка продукції відповідного виду діяльності до загальних обсягів реалізованої продукції збільшилась з 4,9% у 2010 р. до 7% у 2015 р. [2].

Позитивні зрушення в ЛП ведуть до створення нових робочих місць, а це, в свою чергу, - до покращення ситуації на ринку товарів та послуг та ринку праці.

У Закарпатській області ЛП є однією з наймолодших галузей економіки. У галузевій структурі промисловості регіону на продукцію галузей ЛП у 2015 р. припадає біля 6,8% загального обсягу реалізованої промислової продукції.

З урахуванням об'єктивної оцінки сучасного стану економіки, негативних та позитивних факторів регіонального розвитку ЛП розглядається як одна з пріоритетних сфер виробництва, що забезпечують зайнятість населення регіону, що актуалізує проблему пошуку резервів її зростання.

Пріоритетність галузі для економіки регіону визначається: великою ємністю внутрішнього ринку товарів, високим рівнем доданої вартості (до 50%), що створюється у процесі виробництва товарів, швидким обігом капіталу, наявністю сировини та напівфабрикатів для забезпечення виробництва (шкіри, вовни, льону тощо), низькою енергоємністю

виробництва (1-3 % від валових витрат), незначним впливом на довкілля, наявністю висококваліфікованих кадрів у регіоні.

Протягом останніх років легка промисловість області зіштовхнулась з рядом проблем, які призвели до погіршення показників її діяльності, зокрема через фінансово-економічну кризу, нерівність в системі оподаткування, існування «тіньового» імпорту та виробництва.

За 2015р. обсяг виробництва промислової продукції Закарпатської області скоротився порівняно з 2014 р. на 20,3%. Індекси промислової продукції по області загалом демонструють зниження показників розвитку (див. табл.1).

Таблиця 1

Індекси промислової продукції за основними видами діяльності за 2013–2015 роки (відсотків до попереднього року) [1]

Вид діяльності	Код за КВЕД-2010	2013	2014	2015
Промисловість	B+C+D	96,9	106,1	79,7
Добувна та переробна промисловість	B+C	95,9	107,3	77,4
Переробна промисловість	C	95,7	106,4	77,1
у тому числі				
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	13-15	80,0	105,6	96,3

Аналіз даних, представлених у табл. 1, дозволяє стверджувати, що ЛП за 2013-2015 рр. зупинила спад у своєму розвитку. Свідченням цьому є і показники рентабельності операційної діяльності. Якщо в цілому по промисловості області рентабельність операційної діяльності у 2015 р. склала 2,0%, то по підприємствах текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів вона становить 8,3% (загальний результат від операційної діяльності підприємств ЛП Закарпаття - 100129,8 тис. грн., а витрати на здійснення операційної діяльності 1209143,1 тис. грн.) [1].

Ситуація, що склалася на ринку товарів ЛП Закарпатської області, певною мірою є результатом відсутності рівних умов конкуренції на внутрішньому ринку у зв'язку з наявністю контрабандної та контрафактної продукції, а також можливості торгівлі імпортною продукцією без обліку та відповідного оподаткування.

Аналіз економічних чинників, які визначають конкурентоспроможність вітчизняних товарів ЛП, вироблених суб'єктами господарювання Закарпатської області, свідчить, що підприємства працюють за умов світових цін на сировину, матеріали та устаткування, які формують 65-80% собівартості виробленої продукції. Водночас, витрати на оплату праці складають лише 10-20% від загальної собівартості продукції. Тому вітчизняні товари ЛП не витримують цінової конкуренції з контрабандними та контрафактними товарами.

Масове ввезення з країн ЄС в Україну загалом, та до Закарпаття як прикордонного регіону, зокрема, товарів так званої групи «секонд-хенд» майже без оподаткування та в якості гуманітарної допомоги призвели до поглиблення «тінізації» ринку товарів ЛП в області. Незважаючи на зміну механізму визнання товарів гуманітарною допомогою відповідно до внесених змін до Закону України «Про гуманітарну допомогу» № 5463-VI від 23.11.2012р. [3], обсяги імпорту цих товарів залишаються дуже значними та продовжують нарощуватись.

Найбільшими країнами-імпортерами товарів «секонд-хенд» виступають: Велика Британія - 45-55%, Німеччина - 13-20%, Нідерланди - 8-13%, Польща, Швейцарія та ін.

Так, протягом 2014 року у зоні діяльності лише Чопської митниці Міністерством доходів у вільний обіг оформлено 1100 тон одягу та інших виробів, що використовувалися, загальною вартістю 964 тис. грн. [4]. У 2015-2016 рр. обсяги імпорту товарів даної групи на територію області збільшились у декілька разів порівняно з 2014 р. Їх аналіз є ускладненим через відсутність офіційних статистичних даних.

Така ситуація веде до скорочення обсягів продаж товарів легкої промисловості на внутрішньому ринку.

У загальному обсязі виробленої підприємствами ЛП області продукції більше 50% складають товари, які вироблені за толінговою схемою (на умовах переробки давальницької сировини) і постачаються до країн Європейського Союзу. Толінгова схема має свої переваги та недоліки. До основних переваг такого варіанту організації операційної діяльності слід віднести: зниження витрат підприємств ЛП області на матеріально-технічне забезпечення та збут; відсутність або мінімізація потреби у проектуванні нових виробів (оскільки вся конструкторська документація, а в більшості випадків і необхідне обладнання забезпечуються іноземним замовником); нарощування обсягів виробництва; збільшення чисельності залученого персоналу та підвищення рівня його зайнятості.

Серед недоліків варто виділити підвищення рівня залежності вітчизняних суб'єктів господарювання галузі від обсягів та умов контрактів і замовлень, порівняно низький рівень оплати праці, зниження мотивації до розробки та впровадження продуктових інновацій.

Толінгова схема виробництва продукції є вигідною для підприємств ЛП в сучасних умовах, проте у перспективі галузь повинна зробити поступову переорієнтацію на використання внутрішніх сировинних джерел та виробництво продукції, яка б забезпечувала задоволення потреб внутрішнього споживача як за ціною, так і за якістю.

Подальший розвиток легкої промисловості в регіоні потребує здійснення ряду організаційних та економічних заходів як з боку держави, так і з боку самих суб'єктів господарювання.

Щодо регулювання розвитку галузі з боку держави та місцевих органів влади, то необхідною є розробка системи податків, яка б стимулювала збільшення обсягів виробництва конкурентоспроможних товарів ЛП, їх оновлення, підвищення якості, зменшення ціни, а також технічне переоснащення підприємств; удосконалення митно-тарифного регулювання системи захисту вітчизняного товаровиробника; стимулювання розвитку малих підприємств з виробництва одягу, взуття, інших предметів народного вжитку; організація і проведення спеціалізованих виставок товарів легкої промисловості, підтримка роботи ярмарків продажу товарів ЛП вітчизняного виробництва; стимулювання розвитку власної сировинної бази легкої промисловості.

Водночас підприємствам регіону, які належать до ЛП слід інтенсифікувати маркетингову діяльність, широко застосовувати маркетинговий інструментарій дляпросування вітчизняної продукції, причому не лише на внутрішній, а і на зовнішній ринок; використовувати вітчизняну сировину для виробництва продукції; розвивати фірмову торгівлю товарами ЛП.

Література:

1. Головне управління статистики у Закарпатській області [Електронне джерело]. – Режим доступу до джерела: – www.uz.ukrstat.gov.ua.
2. Державна служба статистики України [Електронне джерело]. – Режим доступу до джерела: –http://www.ukrstat.gov.ua.
3. Закон України «Про гуманітарну допомогу» № 5463- VI від 23.11.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1192-14.
4. Навроцька Н. Г. Ідентифікація виробів з хутра за УКТ ЗЕД /Н. Г. Навроцька, О. В. Вишнікіна // Вісник Академії митної служби України. Серія: "Економіка". - 2013. - № 2(50). - С. 116-121.

УДК 338.24

Микуланинець С.І.,
аспірант,
Мукачівський державний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ ШЛЯХОМ ЗАСТОСУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ

Забезпечення сталого розвитку окремих регіонів та країни в цілому потребує здійснення системних перетворень, орієнтованих на зміну соціальних і економічних пріоритетів розвитку та механізмів їх реалізації. Сталий розвиток регіону можливий за рахунок мобілізації та ефективного використання всього комплексу ресурсів та умов. Саме тому розроблення нової науково обґрунтованої регіональної політики щодо найбільш ефективного використання природно-ресурсного та науково-технічного потенціалу набуває особливої актуальності. Важливим за таких умов є вибір ефективних методів і підходів до управління використання яких забезпечить конкурентоспроможність та сталий розвиток регіону оптимізує інформаційні, матеріальні, транспортні потоки тощо.

Реалізація принципів сталого розвитку регіону забезпечується через удосконалення застосовуваних механізмів державної політики розвитку регіонів з урахуванням сучасних тенденцій розвитку науки управління. Зокрема, розвиток концепції процесного менеджменту зумовлює доцільність здійснення наукових досліджень щодо вирішення питання логістизації економічних взаємовідносин на регіональному рівні. Маючи універсальний характер, концепція логістики сьогодні виступає науковим підґрунтям для інноваційної зміни практики управління у основних сферах господарської діяльності. Потокові процеси руху різноманітних ресурсів у межах регіональних соціально- еколого-економічних систем не стали винятком та є об’єктом дослідження регіональної логістики.

Об’єктом дослідження логістики виступають потокові процеси різного змісту та цілеспрямований вплив, що здійснюється в межах логістичної системи. Метою логістичного управління є оптимізація використання потоків різного роду завдяки оцінці та мінімізації загальних витрат. Оцінка ефективності використання системи логістики ґрунтується не тільки на визначені загальних витрат, але й на оцінці можливих втрат прибутку через нераціональне використання потокових ресурсів. Логістичне управління дає можливість оптимізувати витрати і стимулювати максимально ефективне використання резервів. Застосування логістичного підходу для забезпечення сталого розвитку регіону потребує певного аналізу поняття «регіон» задля визначення можливості логістизації управління регіоном. Державна регіональна політика ґрунтується на ототожненні регіональної диференціації та існуючих принципів адміністративно-територіальної організації. У Законі України «Про стимулювання розвитку регіонів» регіон визначається як територія області [4]. Дане трактування зосереджує увагу на територіальних аспектах об’єкта та керованості регіонального розвитку, що дає можливість розглядати регіон як суб’єкт соціально-економічних відносин. При цьому функції управління здійснюються органами державного регулювання на різних рівнях. Територіальний аспект визначення регіону полягає у тому, що територія являє собою певну систему взаємодії сфери життя людей та діяльності господарюючих суб’єктів, а також є носієм природного, ресурсного, економічного, соціального та споживчого. Проте трактування поняття регіон потребує ширшого розкриття, адже регіон не лише певна територія, але й соціально-економічна просторова цілісність, для якої характерними є: полікомпонентність; комплексність; цілісність; керованість; просторово-часова взаємозалежність елементів (організованість у просторі і часі); природно-ресурсна визначеність (взаємозалежність) економічного, соціального та екологічного розвитку.

Ефективність політики регіонального розвитку визначається на основі трьох складових: економічної, соціальної та екологічної сфер життєдіяльності. Економічна складова регіонального розвитку характеризується показниками росту валового внутрішнього продукту,

прибутком та розміром доходів регіональних бюджетів. Соціальна виявляється через ступінь матеріального благополуччя людей, рівень та якість життя населення. Екологічна оцінюється рівнем безпеки та забрудненості навколишнього природного середовища, станом здоров'я та тривалістю життя населення. Концепція сталого розвитку базується на взаємозалежності всіх трьох складових. Сталий розвиток регіону являє собою всебічний та збалансований розвиток окремих територій та розташованих на них населених пунктів, орієнтований на взаємоузгоджене формування їх економічної, соціальної та екологічної складових на основі раціонального використання всіх видів ресурсів (природних, трудових, науково-технічних, інформаційних та ін.).

Відповідно до логістичного підходу оптимальне використання ресурсного потенціалу регіону базується на переході від ідеології «запасу благ» до ідеології «потоку» – ефективність використання існуючого природно-ресурсного, трудового, техніко-технологічного потенціалу регіону визначається рівнем його залучення у потоковий процес розширеного відтворення капіталу [3]. Побудова моделі сталого розвитку регіону повинна ґрунтуватися на дослідженні системи потоків, які постійно взаємодіють та їх оптимальному використанні. При цьому під оптимальністю розуміється використання наявних ресурсів з метою забезпечення досягнення максимально можливого ефекту та збереження рівноважного стану навколишнього природного середовища. Тобто виникає потреба у забезпеченні балансу між економічними інтересами суспільства та екологічними потребами в конкретний момент часу на конкретній території. З вище сказаного випливає що проблема забезпечення сталого регіонального розвитку має логістичний зміст, тобто може бути представлена як проблема з оптимізації потокових процесів використання ресурсів у просторі та часі.

Застосування логістичного підходу до економічних відносин на рівні регіону дає можливість вирішити наступні завдання регіонального управління: вироблення оптимальної стратегії в регулюванні структурних пропорцій і матеріальних потоків суспільного виробництва; оптимізації матеріальних та пов'язаних із ними сервісних, фінансових, інформаційних потоків регіону. Практична реалізація механізмів логістичного управління зумовлює необхідність формування регіональної логістичної системи. Управління потоковими процесами використання ресурсів на рівні регіону здійснюється на всіх стадіях формування та функціонування речовинно-енергетичного потоку від забезпечення сировинними ресурсами до утилізації відходів виробництва та споживання. Отже, регіональна логістична система має охоплювати підприємства виробничої та невиробничої сфер, інфраструктурні об'єкти, організації та установи, взаємопов'язані у процесі прийняття рішень про напрями та шляхи використання елементів ресурсопотоку, а також містити систему інформаційного забезпечення. За своїм змістом регіональна логістична система являє собою організаційно-економічний механізм координації функцій з управління ресурсопотоком. Регіональний вимір логістичного управління характеризується певними особливостями, які виявляються у цільових настановах, об'єктах, методах та інструментах управління[3].

Реалізація функцій логістичного управління ресурсами повинна здійснюватись органами державної влади на відповідних рівнях, відповідальними за реалізацію функцій державної регіональної політики. Логістичне управління використанням ресурсів повинно забезпечити підвищення ефективності функціонування регіону як природно-господарської системи. Основними показниками для оцінки ефективності функціонування регіональної логістичної системи виступають показники витрат та розподілу фінансових ресурсів на різних стадіях руху потокових процесів, а також якісні показники, що характеризують організацію та гнучкість систем розподілу ресурсів і матеріальних благ. Оптимізація потокових процесів, як зазначалось вище, здійснюється за критерієм мінімуму загальних логістичних витрат. Критерієм оптимізації потокових процесів на регіональному рівні має бути мінімум суспільно-необхідних витрат, пов'язаних із рухом речовинно-енергетичного, сервісного, фінансового та інформаційного потоків. Окреслені цільові орієнтири логістичного управління розвитком регіону вимагають розроблення відповідного науково-методичного інструментарію (критеріїв) оптимізації економічних потоків. В основі логістичної оптимізації – мінімум загальних логістичних витрат

(цей критерій використовується найчастіше). Узагальнюючи результати попередніх досліджень [1] та зміст основних положень концепції сталого розвитку, в якості критерію оптимізації потокових процесів у РЛС необхідно розглядати мінімум загальних логістичних витрат, пов'язаних із рухом економічних потоків, що додатково враховують суспільні витрати від нераціонального використання ресурсів потоку. Відповідно, організаційно-економічний механізм реалізації логістичного управління у регіональному вимірі повинен ґрунтуватись на належній вартісній оцінці наявного природно-ресурсного потенціалу, а також адекватних оцінках екодеструктивного впливу господарської діяльності [2].

Застосування логістичного підходу до управління процесами використання ресурсів на регіональному рівні дає можливість сформувати ефективний управлінський підхід до забезпечення сталого розвитку регіону – своєчасного задоволення потреб споживачів у матеріальних благах та послугах належної якості у необхідному обсязі за умови збереження навколишнього природного середовища та мінімізації суспільних витрат.

Література:

1. Екологоорієнтоване логістичне управління виробництвом : монографія / [Є. В. Мішенін, І. І. Коблянська, Т. В. Устік, І. Є. Ярова] ; за наук. ред. д.е.н., проф. Є. В. Мішеніна– Суми : ТОВ «ТД «Папірус», 2013. – 260 с.
2. Коблянська І. І. Особливості регіональної логістики з позицій забезпечення сталого розвитку територій [Електронний ресурс] / І. І. Коблянська // Логістичні системи: глобальний, національний, регіональний та локальний виміри : Матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції, (15-16 травня 2014 р.). - Луцьк: ЛНТУ, 2014 р.
3. Мішенін Є. В., Коблянська І. І. Логістичні основи сталого соціально-економічного розвитку регіону/Вісник Сумського національного аграрного університету Серія «Економіка і менеджмент», випуск 5 (60), 2014 С 3-7.
4. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 08.09.2005 № 2850-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2850-15

УДК 332.1

Паулик А.Я.,
ст. викладач кафедри менеджменту
та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ АКТИВІЗАЦІЇ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

На сучасному етапі розвитку економіки України одним із основних чинників стабілізації соціально-економічних тенденцій є забезпечення сталого економічного зростання в регіонах на основі ефективного використання наявних ресурсів та умов. До основних шляхів зміцнення національної економіки слід віднести розвиток малого підприємництва. Малий бізнес як особливий вид господарської діяльності та один із важелів формування і функціонування національної економіки з ринковим механізмом господарювання відіграє важливу роль у соціально-економічному розвитку держави та стає основною формою господарювання

В ринковій економіці найважливіше місце займають саме малі підприємства, які стримують процес монополізації та слугують економічним фактором стримання рівня цін і насичення ринку товарами та послугами. Виробнича та господарська діяльність малих підприємств має такі основні переваги:

- динамічність організаційної форми, здатність виробництва оперативно перелаштовуватись на нові технології і продукцію;
- готовність до комерційного ризику з метою завоювання ринку в умовах конкуренції;

- високий рівень залежності від кінцевого результату праці кожного робітника малого підприємства, відносним зниженням вартості готової продукції за рахунок скорочення витрат виробництва;

- оперативність та ефективність управління підприємством.

В ефективному розвитку малих підприємств насамперед зацікавлені регіони та територіальні громади, тому що: 1) значна частка даного сектору економіки орієнтована на місцевий ринок; 2) збільшення кількості суб'єктів малого підприємництва сприяє створенню нових робочих місць, що вирішує проблему безробіття в адміністративно-територіальних одиницях; 3) разом із зростанням кількості малих підприємств та підприємців збільшуються обсяги виробництва та зростають податкові надходження до місцевих бюджетів [2, с. 224].

Механізм активізації розвитку малого та середнього бізнесу на регіональному рівні повинен бути спрямований на:

- сприяння підвищенню ділової активності малого та середнього бізнесу;
- стимулювання розвитку суб'єктів підприємницької діяльності у пріоритетних галузях;
- удосконалення інфраструктури малого підприємництва;
- зменшення безробіття шляхом створення нових робочих місць;
- залучення суб'єктів малого підприємництва до розв'язання соціально-економічних проблем місцевого рівня.

Реалізація зазначених цілей забезпечується шляхом підтримки малого бізнесу в таких основних напрямках:

- впорядкування нормативно-правового регулювання підприємницької діяльності;
- удосконалення фінансово-кредитної політики;
- забезпечення інформаційної підтримки підприємництва;
- координування діяльності інфраструктури малого бізнесу;
- підвищення кваліфікації кадрів у сфері підприємницької діяльності;
- сприяння активізації інвестиційної діяльності.

Необхідність регіональної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності визначається об'єктивно високою соціально-економічною роллю бізнесу в умовах становлення ринкової економіки та значною кількістю таких нерозв'язаних проблем, як суперечливість й неповнота нормативно-правової бази, обмеженість доступу до матеріально-технічних ресурсів, відсутність фінансової та технічної підтримки, обтяжливість системи оподаткування, нерозвиненість ринкової інфраструктури, відсутність єдиної системи громадсько-державної підтримки підприємництва [1].

Головною складовою системи регіонального сприяння розвитку малого підприємництва повинна стати відповідна програма. Заходи такої програми мають бути зорієнтовані на три проміжки часу: довго-, середньо- і короткостроковий.

Основними принципами програми розвитку малого підприємництва на довгострокову перспективу є:

- системність, комплексність та збалансованість механізмів регулювання розвитку малого підприємництва;

- цілеспрямованість у виборі пріоритетних напрямків підтримки суб'єктів малого бізнесу та концентрація ресурсів для їх реалізації;

- відкритість доступу до матеріальних, фінансових, інформаційних та інших ресурсів для суб'єктів підприємницької діяльності;

- ефективність та адекватність методіврегулювання господарських відносин;

- забезпечення прозорості, передбачуваності та адекватності прийняття рішень з питань формування і розвитку підприємницького клімату в регіоні [1].

Механізми, що забезпечують розширення бази та прискорення процесів економічного розвитку регіону наступні:

- створення нових та розширення сфери діяльності діючих підприємств всіх форм власності малого та середнього бізнесу;

- правильного вибору напрямків промислової політики щодо підприємств всіх форм власності великого бізнесу;

- використання стратегічного планування економічного розвитку регіону;

- вдосконалення регуляторної політики органів державної влади та місцевого самоврядування;

- забезпечення достатньої бюджетної самостійності органів місцевого самоврядування ;

- раціональної регіональної інвестиційної політики.

З огляду на це, можна надати наступні рекомендації щодо першочергових заходів ефективної підтримки та визначення головних перспектив розвитку малого підприємництва на регіональному та місцевому рівнях:

1. Сприяти формуванню сприятливого підприємницького клімату (привести чинні нормативно-правові акти місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування у відповідність до принципів державної регуляторної політики; розробити механізм часткового відшкодування з місцевих бюджетів відсоткових ставок за кредитами, залученими суб'єктами малого та середнього підприємництва для реалізації інвестиційних проектів; сформувати регіональні бази даних щодо інвестиційних пропозицій малих підприємств).

2. Для створення нових робочих місць, скорочення безробіття та стимулювання розвитку підприємництва (місцевій владі необхідно сприяти самозайнятості безробітних шляхом надання їм одноразової грошової допомоги для започаткування власної підприємницької діяльності; при перепідготовці та підвищенні кваліфікації безробітних особливу увагу слід приділяти професіям, що не тільки користуються попитом на ринку праці, але й дають змогу започаткувати власну справу; проводити семінари та курси підвищення кваліфікації для всіх бажаючих розпочати підприємницьку діяльність).

3. Вжити заходів щодо розвитку малого підприємництва у сільській місцевості (розробити механізми надання матеріальної допомоги малим підприємствам, що виробляють екологічно чисту продукцію сільського господарства, займаються її переробкою та експортом; сприяти переорієнтації вивільненої робочої сили на нові види діяльності у сільському господарстві та у сфері розвитку «зеленого туризму»; сприяти залученню безробітних, зареєстрованих у містах, до працевлаштування на новостворених робочих місцях у сільській місцевості) [3].

4. Стимулювати проведення регіональних конкурсів (тендерів) щодо закупівлі товарів та надання послуг малими підприємствами за кошти державних та місцевих бюджетів, а також участь підприємців у виконанні регіональних замовлень.

5. Запровадити механізми державно-приватного партнерства у сфері підтримки малого підприємництва на місцевому рівні (для залучення суб'єктів малого підприємництва до участі у формуванні регіональної політики створити при облдержадміністраціях Регіональні ради підприємців; стимулювати впровадження у регіонах інноваційних та енергозберігаючих технологій шляхом спільного фінансування проектів у науково-технічній та інноваційній сферах, що реалізуються малими підприємствами; налагодити здійснення щоквартального моніторингу наявності площ приміщень виробничого та невиробничого призначення, які перебувають у комунальній власності і можуть бути надані в оренду суб'єктам підприємницької діяльності).

6. Для інформаційного забезпечення малих підприємців та спрощення їх доступу до необхідної інформації сформувати у регіонах бази даних, які будуть нагромаджувати та впорядковувати інформацію щодо норм чинного законодавства України; інформаційно-аналітичні матеріали відносно розвитку підприємництва регіону, цінової ситуації, регуляторної політики, наявних банківських установ та кредитних спілок з переліком їх послуг у сфері кредитування суб'єктів малого підприємництва.

Література:

1. Баб'як М. М. Розвиток малого і середнього підприємництва у регіоні // Актуальні проблеми економіки. - 2004. - № 12. - С. 77 - 83

2. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / З.С. Варналій. – 4-те вид. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. – 302 с.
3. Кампо Г. М. Управління розвитком малого бізнесу регіону: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.05 / Г. М. Кампо;Ужгородський національний університет. - Ужгород, 2009. — 21 с.Малі і середні підприємства України: показники діяльності та стратегії розвитку // Пріоритети. - 2005. - № 3-4. - С. 35-45
4. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. [Електронний ресурс] – К.: Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва, 2014. Режим доступу:http://www.dkrp.gov.ua/files/042dbf480c.doc.

УДК 339.37 (477)

Пугачевська К. Й.,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту та
управління економічними процессами,
Мукачівського державного університету

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Розвиток торгівлі в Україні відбувається в стані погіршення загальної економічної ситуації в державі. На сьогодні економіка України розвивається в несприятливих умовах, що знаходить своє відображення у негативних тенденціях зміни основних соціально-економічних показників.

Дослідження проблем розвитку роздрібної торгівлі відноситься до сфери наукових інтересів провідних вітчизняних дослідників: С. Давиденко, Я. Жаліло, В. Лагутін , А. Мазаракі, В. Точилін, М. Якубовський та ін.

Торгівля є найважливішою сферою формування і стабілізації споживчого ринку, координуючою ланкою в системі міжгалузевих, регіональних та міжрегіональних зв'язків, дієвим механізмом задоволення соціальних потреб, сприяє ефективному розвитку виробництва і впливає на формування його обсягів і перспективних напрямів. Місце торгівлі в національній економіці, її ресурсний потенціал і вплив на соціально-економічний розвиток країни визначають основні показники, як забезпечення товарно-грошового обміну у формі купівлі-продажу на суму, що перевищує 1,8 трлн. грн. в рік, задоволення 75-80% матеріальних потреб населення, через залучення до обороту величезних товарних ресурсів; формування у торгівлі 14-15% ВВП, забезпечуваність зайнятості не менше 25% трудових ресурсів країни.

Кількісні та якісні перетворення у роздрібній торгівлі України відбуваються під впливом ряду факторів, серед яких слід виділити купівельну спроможність, рівень товарозабезпечення, рівень розвитку матеріально-технічної бази, інституціональні перетворення, а також рівень концентрації та конкуренції.

Торгівля як сполучна ланка між товаровиробниками та споживачами не може залишатись за межами економічних тенденцій розвитку суспільства в будь-якій країні. Розвиток роздрібної торгівлі в Україні проходить в умовах суспільно-політичної кризи, воєнного конфлікту, що сприяло коливанню курсів валют, високому рівню інфляції, зниженню реальних грошових доходів населення, зниженню обсягів споживчого та комерційного кредитування, зменшенню обсягів вітчизняного виробництва та зростанню вартості імпортної продукції, погіршенню умов ведення бізнесу.

За період 2010-2014 роки оборот роздрібної торгівлі та роздрібний товарооборот в фактичних цінах зросли у 1,7 та 1,6 рази відповідно (від 541 548 млн.грн у 2010 році до 901 923,7 млн.грн у 2014 році та від 280 890 млн.грн. до 438342,7 млн.грн. відповідно), в той же час індекс змін цих показників у порівняних цінах вказує на спад обсягів реалізації починаючи з 2012 року.

Динаміка показників економічної активності внутрішньої торгівлі свідчить, що роздрібний товарооборот підприємств знизився у 2014 році у порівнянні з 2010 роком на 20,1

пункт, а оборот роздрібної торгівлі на 18,7 пунктів. Оптовий товарооборот підприємств оптової торгівлі знизився у 2014 році у порівнянні з 2011 роком на 18,6 пунктів

Відчутним є скорочення кількості об'єктів роздрібної торгівлі (в 1,3 рази за період з 2010-2014 роки на 15208 одиниць), з них магазинів на 9379 одиниць, відповідно забезпеченість населення мережею роздрібної торгівлі знижується, особливо різке зниження характерне для 2014 року. До 2013 року характерним є збільшення торгових площ магазинів при скороченні їх кількості, що може характеризувати процеси укрупнення, збільшення кількості супермаркетів та гіпермаркетів.

Що стосується пропорцій товарної структури роздрібного товарообороту з точки зору продовольчих та непродовольчих товарів, то спостерігається скорочення частки непродовольчих товарів у роздрібному товарообороті (з 60,5% до 58,7% на 1,8 пункт). Це свідчить про зниження рівня життя населення, адже, саме у кризових періодах споживачі намагаються знизити свої поточні споживчі витрати за рахунок скорочення споживання непродовольчих товарів на користь продовольчих. Питома вага продовольчих товарів має тенденцію до зростання з 39,5 до 41,3%.

Важливим аспектом аналізу розвитку роздрібного товарообороту підприємств України є його регіональний розподіл З-поміж регіонів країни помітними обсягами роздрібного товарообороту характеризуються підприємства Дніпропетровської (9,3), Харківської (8,9), Одеської (7,1), Львівської (5,7) областей. Слід відмітити, що взятий для порівняння 2012 р. яскраво відображає значну питому вагу Донецької (10,3% у 2012 р.) та Луганської (4,4%) областей у структурі роздрібного товарооборту, частка яких у результаті окупації частини Східних регіонів України склала у 2015 р. 3,0 % та 0,7% відповідно.

Оборот роздрібної торгівлі за січень-травень 2015 року порівняно з відповідним періодом попереднього року скоротився на 24,7% (торік – збільшився на 2,9%). Обсяг роздрібного товарообороту підприємств, які здійснюють діяльність з роздрібної торгівлі та ресторанного господарства за січень-травень 2015 року зменшився у порівняних цінах проти січня-травня 2014 року на 25,4%.

В той же час внутрішня торгівля України продовжує розвиватися в основному екстенсивним шляхом, а для забезпечення якісних перетворень необхідною є активізація інвестиційних процесів у цій сфері діяльності, особливо в частині розширення масштабів і асортименту реалізації інноваційної продукції та підвищення якості товарів.

Торгівля є однією з важливих галузей національної економіки, що забезпечує підтримку вітчизняних товаровиробників, сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств, забезпечує наповнення бюджету країни, підтримує збалансованість виробництва й споживання, формує частку валової доданої вартості країни, забезпечує економічно активне населення робочими місцями. В умовах євроінтеграційних прагнень України, незважаючи на труднощі соціально-економічного й політичного характеру, торговельна діяльність залишається однією із ключових галузей національної економіки.

Література:

1. Апопій В.В. Глобалізаційні процеси і нові тенденції розвитку внутрішньої торгівлі України /В.В. Апопій, Р.В. Криган, О.Р. Процишин // Торгівля, комерція, підприємництво: збірник наукових праць ЛКА / відповідальний за випуск Б.М. Мізюк; ред. кол.: В.В. Апопій, Ю.А. Дайновський, С.В. Скібінський та ін.. – 2013. – Вип. 15. – С.6-12.
2. Якубовський М.М. Внутрішній ринок як дзеркало проблем української промисловості / М.М. Якубовський // Економіка України. – № 8. – 2012. – С. 4-15.
3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua
4. Стефанишин О.Б. Розвиток внутрішньої торгівлі в Україні на тлі загальних економічних тенденцій\ InnovativeSolutionsinModernScience № 3 (3), 2016

УДК 332.1

Стегней М.І.,
д.е.н, професор кафедри фінансів,
декан факультету економіки, управління та інженерії,
Мукачівський державний університет
Максютова-Грешкулич Д.В.,аспірант,
Мукачівський державний університет

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

В умовах економічної нестабільності на мікро, мезо- та макро рівнях гостро стоїть складна проблема забезпечення сталого й ефективного господарювання. Одним з важливих завдань є формування трудового потенціалу. Очевидною є необхідність пошуку нових можливостей щодо формування ефективного механізму управління трудовими ресурсами.

Для багатьох регіонів України система управління трудовими ресурсами характеризується низьким рівнем мотивації, відсутністю передумов підвищення продуктивності праці, низьким рівнем кадрового резерву. Це вимагає вдосконалення структури системи управління трудовими ресурсами з врахуванням сучасних вимог і підвищення ефективності використання трудового потенціалу.

Управління трудовими ресурсами на рівні підприємства та регіону здійснюється у відповідності до поставлених цілей, згідно з принципами та на підставі економічних методів, тобто за допомогою механізму управління трудовими ресурсами. Слід зазначити, що чинний нині механізм господарювання не створює достатніх стимулів до встановлення оптимальних трудових (а також і інших) витрат: досягти економічного успіху можна й методами, не пов'язаними з внутрішньовиробничою ефективністю. Водночас не сприяє збільшенню прибутковості виробництва значний податковий тягар. Цілком очевидно, що для випуску конкурентоспроможної продукції з високою якістю і доступною для широкого кола споживачів ціною необхідне постійне зниження витрат на її виробництво за рахунок передовсім раціонального використання ресурсів праці, яке забезпечуватиме одночасне зниження потреби і в інших видах виробничих ресурсів у розрахунку на одиницю продукції. Без нормативного регулювання робочого часу за тривалістю, рівнем напруженості (інтенсивності), як переконує світовий і вітчизняний досвід, неможливе конкурентне, ефективне виробництво. Розв'язання проблем та досягнення цілей, що стоять перед підприємством, визначать дієвість механізму управління. Процес управління трудовими ресурсами повинен бути націлений на формування і професійний розвиток кожного індивіда. Перед громадським суспільством стоїть завдання зберегти й активно задіяти творчий потенціал трудових ресурсів, направити його енергію на творення та економічне зростання нашої держави. Формування трудових ресурсів вимагає значних зусиль як від самої людини, так і від суспільства.

Основними чинниками, які найбільш повно відображають процес формування ефективного механізму управління трудовими ресурсами регіону, слід вважати: аналітичне дослідження функціонування соціально-економічного розвитку регіону; оцінку загальновиробничих завдань і можливостей; єдину інформаційну систему; формування єдиної загальногосподарської інноваційної системи; мету управління трудовими ресурсами; дослідження трудових ресурсів регіону; аналіз розвитку трудового потенціалу на підприємстві; аналіз ефективності використання трудових ресурсів; концепцію конкурентоспроможності регіону; єдину систему підвищення кваліфікації кадрів; облік і впровадження нових міжнародних підходів, критеріїв та індикаторів сталого розвитку й ін [1].

Створений ефективний механізм забезпечує цілісність і стійкість завдяки наявності системоутворюючих елементів, якими є інформаційні, фінансові, енергетичні, технологічні, правові зв'язки. Відсутність ефективного механізму управління трудовими ресурсами

негативно впливає на функціонування: регіон не може протистояти постійним змінам та забезпечити відповідний рівень економічної стійкості.

Для забезпечення конкурентоспроможності регіонів необхідно компетентно управляти трудовими ресурсами, визначати продуктивні етапи управління і, використовуючи новітні наукові розробки та практичний узагальнений досвід, створювати такий механізм управління трудовими ресурсами, який буде найефективнішим. Робота фахівців у цьому напрямі повинна: - узгодити інтереси різних груп працюючих, керівників підприємств, влади, зацікавлених у результативній роботі; - визначити рівень якості; - вибрати найвагоміші складові цієї проблеми й удосконалити методичні засади оцінювання впливу результатів поліпшення процесу управління трудовими ресурсами на ефективність діяльності та реалізації цілей. Кожний суб'єкт господарювання повинен розробити програми управління процесами, особливі методи, процедури, пов'язані з людськими ресурсами. Тому формування ефективного і динамічно функціонуючого механізму управління трудовими ресурсами є проблемою вкрай актуальною й робота з його подальшого вдосконалення має здійснюватися постійно.

Для успішного функціонування будь-якого регіону України важливим є постійний моніторинг наявних ресурсів, проведення їх економічної оцінки, визначення факторів впливу на них. Серед факторів впливу слід розглядати причинні зв'язки, які зумовлюють специфічні для кожного регіону закономірності розвитку. Серед факторів впливу можуть бути кількісні та якісні характеристики, варіаційні та атрибутивні ознаки господарської діяльності.

Фактори ресурсного потенціалу регіону впливають на обсяги і напрями економічної діяльності, на визначення соціальних пріоритетів, вони є практичним інструментом вирішення економічних завдань [2].

Для визначення особливостей формування та ефективного використання трудового потенціалу регіону необхідно здійснювати всебічну оцінку факторів впливу. Класифікацію факторів формування та використання трудового потенціалу регіону можна здійснювати за різними класифікаційними ознаками. Різновиди факторів за різними класифікаційними ознаками перекликаються між собою.

За середовищем дії на трудовий потенціал регіону можна виокремити зовнішні і внутрішні фактори. До зовнішніх факторів відносять: соціально-економічне становище держави; податкова система; нормативно-правова база; інвестиційна політика держави, зовнішні інвестиції; географічне розташування. Зовнішні не залежать від дії регіональних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а пов'язані з податковою та фінансовою системами, законодавчою базою, економічною і політичною ситуацією в країні і світі. Соціально-економічне становище держави впливає на всі сфери господарювання та на інвестиційний клімат регіону, цей фактор регулює ступінь ризику вкладення капіталу та вартісний вимір ресурсного потенціалу регіону. Стабільність економіки держави збільшує можливість достовірно прогнозувати кон'юнктуру ринку та особливості трудового потенціалу.

Важливим фактором формування та використання трудового потенціалу регіону є ліберальна система оподаткування із спрямуванням фіскальної та регулюючої функції податків на розвиток підприємництва та бізнесу.

Внутрішні фактори формування та використання трудового потенціалу регіону визначають стратегію його соціально-економічного розвитку. До внутрішніх факторів належать: регіональна соціально-економічна політика; соціально-економічний стан регіону; економічний потенціал регіону; внутрішні інвестиції; інфраструктура регіону.

Соціально-економічна політика регіону визначає ефективність використання його потенціалу та може бути поштовхом до певних процесів розвитку.

На особливості формування та використання трудового потенціалу регіону впливають об'єктивні і суб'єктивні фактори. Об'єктивні фактори переважно формуються за рахунок історичних. До основних об'єктивних факторів належать: природно-ресурсний потенціал; виробничий потенціал; соціальний потенціал; інституційно-інвестиційний потенціал; економіко-географічне розташування.

Суб'єктивні фактори формуються за рахунок діяльності різних структур, суб'єктів, організацій, органів влади тощо. В межах регіону суб'єктивні фактори відіграють важливу роль. До них належать: нормативно-правова база; соціально-економічна політика держави та регіону; природне середовище та екологічна ситуація; кон'юнктура регіонального ринку.

Важливим суб'єктивним фактором трудового потенціал регіону виступає політика держави на різних рівнях влади. Регіональна політика, зокрема, встановлює взаємозв'язок зовнішніх і внутрішніх, об'єктивних і суб'єктивних чинників .

Забезпеченість трудовими ресурсами регіону виявляє значний вплив на формування ресурсного потенціалу, визначаючи, насамперед, можливості розвитку виробництва трудомістких видів продукції, а також відбиваючись на спеціалізації регіонів через досвід та виробничі навички населення. Трудові ресурси є сукупністю демографічних, соціальних і духовних характеристик активного населення, які реалізуються в умовах досягнутого в регіоні рівня розвитку продуктивних сил і виробничих відносин, включаючи можливості і умови їх мобілізації як фактори. Науково-технічний прогрес поступово трансформує вплив трудоресурсного фактора на використання ресурсного потенціалу, з одного боку, зменшуючи залежність розміщення і розвитку виробництва від забезпеченості трудовими ресурсами, з другого – підвищуючи вимоги до їх кваліфікації. Таким чином, відбувається перенесення наголосу на якісні характеристики потенціалу трудових ресурсів.

Література:

1. Шитікова Л. В. Формування ефективного механізму управління трудовими ресурсами – ключове завдання підприємств агропромислового комплексу / Л. В. Шитікова // Економіка і регіон. - 2012. - № 2. - С. 105-108.

2. Дорогунцов С. І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Підручник / С. І. Дорогунцов, Т. А. Заєць, Ю. І. Пітюренко – К. : Вид-во КНЕУ, 2005. – 988 с., 62.

УДК 332

Ющик Л. В.,аспірант,
Мукачівський державний університет

РЕГІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

Для найшвидшого вирішення проблемності та ліквідації кризових явищ на державному рівні, забезпечення стабілізації та подальшого економічного піднесення, необхідно прискорити процес формування регіональної інноваційної системи, спрямованої на посилення ролі регіонів у прискоренні економічного й соціального розвитку країни. Це повинно стати одним із головних напрямів державної інноваційної політики у напрямі залучення науково–технічного та інноваційного потенціалу регіонів.

Інноваційні зміни у розвитку регіонів, формування адекватного інноваційного середовища повинні базуватися на інноваційній стратегії розвитку регіонів, що враховує специфіку кожного регіону відповідно до його конкурентних переваг, пріоритетних напрямків, найбільш перспективних галузей, здатних забезпечити економічне зростання власне регіонам, механізмів реалізацій очікуваних результатів, з науково обґрунтованою системою стратегічного і оперативного управління реалізацією запланованих заходів [3].

Дослідженню питань формування та проблем функціонування регіональних інноваційних систем присвячено праці науковців, а саме: Н. Бекетова, В. Гусєва, Є. Гущина, В. Подколзіна, С. Трухіна, Л. Федулова, А. Фурсенко, Р. Ханнанова, А. Шабарова, Л. Шаховської, А. Шевцова.

Економічний розвиток регіонів у сучасних умовах залежить від їхнього науково-технологічного й інноваційного потенціалу, що визначається рівнем матеріально-технічних, трудових, інформаційних і фінансових ресурсів.

Крім того, перспективи науково–технологічного розвитку регіонів багато в чому проявляються завдяки їх можливості створювати та використовувати нові технології [3].

Регіональна інноваційна система розвивається під впливом загальносвітових і національних тенденцій і з урахуванням власних особливостей впливає на національну інноваційну систему. У зв'язку з цим регіональну інноваційну систему можна розглядати з двох сторін: як підсистему інноваційного сектора країни і як підсистему соціально-економічної сфери регіону.

У першому випадку мова йде про внесок регіону в інноваційний розвиток, про ви-них задач, про фінансування регіону з боку держави. У свою чергу, у складі регіону зважуються соціально-економічні проблеми інноваційного сектору –забезпечення ресурсами, відтворення наукових кадрів, підвищення якості їхнього життя. Таким чином, розвиток регіональної інноваційної системи вирішує двоєдину задачу: здійснення внеску в інноваційний прогрес країни і в соціально-економічний розвиток регіону [1].

Регіональна інноваційна система – це не тільки сприятливе для інновації інституціональне середовище. У межах регіональної інноваційної системи ефективно реалізується вся потужність державної фінансової підтримки фундаментальних наукових досліджень, а також можливість здійснення фінансування приватними фінансовими та нефінансовими організаціями. Тому регіональна інноваційна політика може розглядатися як стратегія або набір стратегій реалізації інноваційних пріоритетів у межах національних інноваційних систем.

Доцільність формування регіональних інноваційних систем обумовлюється такими чинниками [2]:

- врахування індивідуальних особливостей соціально-економічної структури регіонів і спрямування на збереження та зміцнення вже сформованої в регіоні системи;
- передбачені важелі стимулювання інноваційної активності об'єктивно змушують учасників інноваційного процесу перейти до комерціалізації науково-технічних знань;
- створення сприятливих умов для розвитку інноваційного бізнесу дозволить вирішити низку гострих соціально-економічних проблем шляхом створення нових робочих місць;
- формування регіональної інноваційної системи як сукупності підприємств і організацій, що працюють в інноваційній сфері регіону, дозволяє виявити можливі типи їх взаємодії з метою розробки регіональних інноваційних програм, формування регіональної інноваційної політики;
- функціонування регіональних інноваційних систем в Україні повинне бути спрямоване на максимально ефективне використання наявного інноваційного потенціалу регіонів і вирішення таким чином першочергових задач соціально-економічного розвитку;
- виділення регіональної інноваційної системи як самостійного об'єкта управління є однією з ключових умов постійної орієнтації науково-дослідних організацій на реалізацію програм регіонального розвитку.

Отже, регіональна інноваційна система – складова національної інноваційної системи, яка ставить перед регіональними органами влади задачі щодо створення сприятливих умов для виробничо–торгівельної, агропромислової, будівельно–промислової і науково–виробничої інтеграції усіх інституціональних форм господарювання. Інноваційна система кожного регіону України має свої особливості [3].

Однак єдиними залишаються базові засоби її реалізації: законодавча база, концепції, цільові програми та проекти.

Література:

1. Подколзин В.В. Методические аспекты инновационного развития региона // Сборник научных трудов кафедры экономической теории. – Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г.Р. Державина, 2008. –С. 17–23. 5
2. Трухин С.А. Принципы формирования инновационной структуры региона // Реформирование промышленности: проблемы и решения: Сб. науч. докладов Межрегиональной научнопрактической конференции. – Барнаул: Изд-во АлтГТУ, 2003. – С. 204–211. 8
3. Федулова Л.І. Організаційні механізми формування результативної регіональної інноваційної системи [електронний ресурс]/Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/sp/2009_4/22.pdf

СЕКЦІЯ 8.

РОЛЬ І МІСЦЕ ІНТЕРАКТИВНОГО МАРКЕТИНГУ У ВДОСКОНАЛЕННІ МЕХАНІЗМУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

УДК 336

Бора Н. Ю.,
ст. викладач кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Дубровка А., студентка,
Мукачівський державний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ МАРКЕТИНГУ У ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Важлива роль у ринкових умовах належить банківській системі. Вона істотно впливає на економічні процеси в суспільстві. Суб'єкти цієї системи – банки зберігають і розпоряджаються суспільним капіталом, і в їх надійності зацікавлені всі учасники: держава, підприємства, населення та самі банки.

Завдяки своїй специфіці банківський маркетинг є особливою галуззю маркетингу, яка представляє собою ідеологію, стратегію, тактику та політику діяльності банку, яка обумовлена конкретною суспільно-економічною ситуацією. В основі сучасного банківського маркетингу лежать стратегія максимального задоволення потреб клієнтів, яка, у свою чергу, повинна привести до істотного підвищення рентабельності діяльності банків та їх конкурентоспроможності на ринку банківських послуг.

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин основний принцип як маркетингу загалом, так і маркетингової діяльності банку зокрема зводиться до наступного гасла – вивчати потреби своїх клієнтів і задовольняти їх краще, ніж конкуренти.

Ефективним засобом, який дозволяє вчасно адаптуватись до змін у ринковій кон'юнктурі, досягнути беззаперечних конкурентних переваг – тобто всіх тих інструментів і механізмів, які вдосконалять маркетингову діяльність банківських установ на ринку банківських послуг, є систематичні маркетингові дослідження. Для досягнення поставлених цілей розвитку банк повинен за допомогою маркетингових методів досліджувати й аналізувати оточуюче його маркетингове середовище та досягати балансу між зовнішнім середовищем, внутрішніми умовами і стратегією розвитку банку.

Л.Ф. Романенко спромоглася консолідувати зазначені вище два головних підходи до визначення сутті банківського маркетингу: «Банківський маркетинг – це філософія, стратегія й тактика банку, що спрямовані на ефективне задоволення потреб, запитів і сподівань, вирішення проблем існуючих і потенційних банківських клієнтів шляхом успішної реалізації на ринку банківських продуктів, які враховують тенденції розвитку ринку та приносять користь суспільству завдяки управлінню активами і пасивами, прибутками і витратами, ліквідністю банку, рівнем ризику його операцій» [1].

Узагальнюючи все вищезазначене, ми можемо констатувати, що банківський маркетинг – це система управління банківською діяльністю в межах загальної ідеології маркетингу, специфічними рисами якого є: абстрактність продукту, договірний характер відношень, тривалість часу використання банківських послуг.

Мета банківського маркетингу полягає у створенні умов для пристосування до ринку, підвищення конкурентоспроможності й прибутковості, що в сукупності забезпечити фінансову стійкість комерційного банку як умови отримання стабільних доходів.

Серед елементів маркетингу доцільно відмітити головні з них:

- вивчення споживача;
- дослідження мотивів його поведінки на ринку;
- аналіз безпосереднього ринку;

- дослідження продукту (виробу чи послуги); аналіз систем і методів реалізації продукту;

- аналіз обсягу товарообігу підприємства;

- вивчення конкурентів, визначення форм і рівня конкуренції;

- дослідження рекламної діяльності;

- визначення ефективніших засобів просунення товару на ринку;

- вивчення «ніші» ринку [2, с. 221].

Наголосимо, що при формуванні визначення банківського маркетингу доцільно базуватися на наступних методологічних засадах:

- врахування сучасної концепції соціально-етичного маркетингу, як засобу досягнення рівноваги між основними цілями маркетингу: прибутком банку, запитами клієнтів та інтересами суспільства;

- чітке окреслення і повне охоплення основних інструментів маркетингової діяльності без їхньої надлишкової деталізації;

- розмежування інструментів маркетингу і менеджменту;

- необхідність вироблення єдиного універсального підходу до визначення сутності банківського маркетингу [4].

На нашу думку як узагальнююче визначення банківського маркетингу можна надати таке: «це філософія та практична діяльність, яка спрямована на ефективне задоволення потреб, запитів, сподівань існуючих і потенційних клієнтів банку шляхом успішної реалізації на ринку банківських продуктів, які враховують тенденції розвитку ринку та приносять користь суспільству» [3, с. 20, 21].

Таким чином, зазначимо, що маркетинг у банку – це стратегія і філософія банку, яка вимагає ретельної підготовки, глибокого і всебічного аналізу, активної роботи всіх підрозділів банку – від керівників до низових ланок – усіх, чия робота може вплинути на клієнта. Маркетинговий підхід в організації діяльності припускає переорієнтацію банку зі свого продукту на потреби клієнта. Тому необхідне ретельне вивчення ринку, аналіз смаків, що змінюються, і потреб споживачів банківських послуг.

Банківський маркетинг можна визначити як пошук і використання банком найбільш вигідних ринків банківських продуктів, реальних потреб клієнтури для забезпечення оптимальної прибутковості банку [5]. Це припускає чітку постановку цілей банку, формування шляхів і способів їхнього досягнення та розробку конкретних заходів для реалізації планів.

Українські банки перебувають на початковому етапі налагодження робіт з маркетингу. Тому організаційне забезпечення цих робіт, принципи розподілу функцій і напрями вдосконалення поки що не відпрацьовані.

Особливості маркетингу в банківській сфері обумовлені специфікою банківської продукції. Метою політики керівництва банку і діяльності всіх його служб є залучення клієнтури, зростання одержуваного прибутку. Кожен банківський працівник повинен знати основні принципи маркетингу для постійного застосування їх у своїй роботі. Щоб вижити, банки мають застосовувати найширший набір послуг. Для цього саме і потрібен маркетинг.

Метою банківського маркетингу є забезпечення фінансової стійкості комерційного банку як умови отримання стабільних доходів. Економічна природа банківського маркетингу полягає у виявленні потреб, запитів і переваг споживачів та у зв'язку з цим – у визначенні сегментів ринку, на якому може бути знайдена ніша для реалізації нових банківських послуг в умовах конкуренції з іншими банками. Банківський маркетинг включає облік і вивчення процесів, що відбуваються на ринку капіталу, як у цілому, так і в окремих його секторах: банківській сфері, кредитній системі, ринку цінних паперів. Отже, економічна природа банківського маркетингу полягає у створенні необхідних умов для пристосування банків до вимог ринку в умовах посилення конкуренції.

Література:

1. Воронько І.Л. Фінансове оздоровлення комерційних банків як фактор економічного зростання в Україні / І.Л. Воронько // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – 2010. – №3. – С. 70-71.

2. Герасимчук В.Г. Маркетинг: теорія і практика: Навч. посіб. / В.Г. Герасимчук. – К.: Вища шк., Голов. вид-во, 1994. – 327 с.
3. Жуков С.А. Маркетинг в банку. Опорний конспект. Навч. посібник / С.А. Жуков С.А. – К.: Кондор. – 2008. – 182 с.
4. Лютий І.О. Банківський маркетинг: підручн. [для студ. вищ. навч. закл.] / І.О. Лютий, О.О. Солодка. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 776 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://studentam.net.ua/content/view/4588/132/.
5. Обвинцев М. Перспективи розвитку глобальної та української банківської системи в умовах фінансової невизначеності / М. Обвинцев, В.І. Кончин // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – 2010. – №3. – С. 56-64.

УДК 339.1

Бора Н. Ю., аспірант
Мукачівський державний університет

РОЛЬ МАРКЕТИНГУ У ФОРМУВАННІ ТА ФУНКЦІОНУВАННІ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Нині в Україні відбуваються серйозні зміни і системі охорони здоров'я, які сподіваємося будуть докорінними та результативними. Адже, до сьогодні існуюча система не розглядала медичну галузь як місткий та повноцінний ринок з його кон'юнктурою. Наша, існуюча, система охорони здоров'я не здатна в повному обсязі забезпечити потреби населення в якісній та ефективній медичній послузі (з використанням високовартісних медикаментів та технологій), що зрештою, негативно впливає на стан медико-демографічної ситуації в країні. Реформи, які проводилися в галузі охорони здоров'я, носили непослідовний, переважно фрагментарний характер, і таким чином ще більше ускладнили діяльність пострадянської системи в умовах ринкової економіки [3].

Проте, ринок медичних послуг в Україні таки формується та розвивається дедалі інтенсивніше. На ринку з'являється велика кількість приватних медичних установ, що мають у своєму розпорядженні відмінну матеріально-технічну базу та надають якісну медичну послугу, враховуючи смаки та індивідуальні особливості споживача. Тому зросла потреба у так званому «маркетингу медичних послуг».

Маркетинг медичних послуг - один з найбільш складних видів маркетингу. Це зумовлено рядом причин. Перш за все, медичні послуги пов'язані зі збереженням найголовнішої цінності людини - її життя і здоров'я. По-друге, обмеженість джерел фінансування медичних закладів в Україні в бюджетних коштах, змушує шукати позабюджетні джерела фінансування. При цьому необхідно враховувати, що для населення України, медична допомога єбезкоштовною.

Таким чином, в Україні виникає серйозна проблема: з одного боку, Конституція України гарантує безкоштовну медицину, а з іншого - держава не може профінансувати медичну галузь в цілому, адже щороку бюджетний дефіцит зростає в рази, інфляційні процеси щороку пожвавлюються, гривня знецінюється, а платоспроможність основної частини населення знижується з року в рік. Тобто, нам необхідні докорінні зміни системи охорони здоров'я, які дозволять медицину України піднести на зовсім інший рівень. Проте, це вимагає не тільки докорінних змін в медичній галузі, а й змін в суспільно-політичному житті, так би мовити політичної волі у найвищому органі законодавчої влади.

В процесі проведення аналізу ринку медичних послуг та вивчення ролі маркетингу, ми дійшли висновку, що медичній послузі, як і матеріалізовуваному товарові, притаманні купівельні ризики. Однак, історично послуги, на відміну від виробництва речових продуктів, не супроводжувалися наданням будь-яких гарантій. Невідчутність медичних послуг, нерідко і після їх отримання створює проблему авансованого довіри споживача виробникові таких послуг [1].

Роль маркетингу на ринку медичних послуг взаємопов'язана в першу чергу ефективним застосуванням комплексу маркетингу, раціональним застосуванням цінової, товарної та

збутової маркетингової політики, а також використанням комунікаційних інструментів маркетингу (реклами, маркетингових досліджень, паблік рілейшн, директ-мейл та ін.).

Рекламаєневід'ємнимінструментоммаркетинговоїкомунікаційноїполітики. На ринку медичних послуг вона забезпечує інформацією про споживчі властивості медичних послуг з метою створення попиту на них [2]. Перед рекламою можуть поставити безліч конкретних задач в області комунікацій і збуту. Їх можна класифікувати в залежності від того, чи призначена реклама інформувати, сповіщати або нагадувати.

Реклама з метою створення престижу лікарських послуг в суспільстві перебуває у тісному зв'язку з внутрішньофірмовою рекламою і використовує такі засоби: контакти з представниками преси, оголошення в пресі, що рекламують досягнення в області нових технологій, участь керівників лікарських послуг у суспільному житті. Реклама, як інструмент маркетингу тісно пов'язана з вивченням і аналізом психології споживача, його мотивів при виборі послуг. Реклама створює можливість відрізняти одні конкуруючі послуги від інших. Цьому служить створення фірмової назви, яка повинна повністю відповідати даним послуг і їх споживачам.

Посилення конкуренції змушує медичні установи шукати принципово нові моделі розвитку. Тому підвищується актуальність застосування комплексу маркетингу як найефективнішого засобу зміцнення позицій медичних установ та надання медичних послуг.
А для того, щоб зайняти певну нішу на даному ринку, медичним установам необхідно також пильну увагу звернути ціновій та збутовій політиці, необхідно вибрати найефективнішу стратегію маркетингу та побудувати тісні взаємозв'язки з пацієнтами; вибрати найоптимальнішу цінову стратегію; використовувати найефективніші маркетингові інструменти, інтенсивні маркетингові комунікації, інноваційні технології та якісний сервіс.

Таким чином, слід зазначити наступне: ринок медичних послуг на сьогодні є розбалансованим, а показники медико-демографічної ситуації є несприятливими та безперспективними. А основною причиною цього є недоліки всієї системи охорони здоров'я: недосконаліть законодавчої та нормативно-правової бази; технологічне відставання від світових медичних стандартів та низька якість медичних послуг; недосконаліть механізмів фінансування системи охорони здоров'я та нераціональне використання наявних ресурсів. Існуюча система фінансування охорони здоров'я призвела до того, що 90 % усіх фінансових ресурсів спрямовується на оплату праці та комунальні платежі, і тільки 10 % – на надання медичної допомоги [5].

Таким чином, маркетинг ринку медичних послуг являє собою певний вид діяльності, яка управляє просуванням медичних послуг від її виробника (лікаря, медсестри і т.п.) до споживача (пацієнта). Це і соціальний процес, за допомогою якого прогнозується, розширюється і задовольняється попит на медичні послуги за допомогою їх розробки, просування і реалізації.

Література:

1. Баєва О.В. Концептуальні засади підготовки фахівців для галузі страхової медицини.-В кн..: Стратегія реалізації державних гарантій надання медичної допомоги населенню України на засадах медичного страхування.-Ірпінь.-2001.-С.11-16.
2. Баєва О.В. Специфіка конкурентних відносин в галузі охорони здоров'я // В кн.: «Концептуальні засади формування менеджменту в Україні»: Зб.матер.Всеукраїнської наук.-практ.конф. – К.: МАУП, 2006.-С.163-167.
3. Баєва О. В. Фінансування закладів охорони здоровя. [Электрон.ресурс]: Режим доступу: www.http://baeva.org.ua/?p=903].
4. Гаркавенко С.С. Маркетинг: Підруч. для вузів. - К.: Лібра, 2002. -712 с.
5. Зацна Л. Я. Маркетинг медичних послуг та особливості розвитку медичних установ. [Електронний ресурс].- Режим доступу: iris-nbuv.gov.ua/

УДК 339.924

Гаврилець О. В.
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО – ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ

З огляду на теорію конкурентних переваг однією з головних причин нерівномірності регіонального розвитку є відмінності у продуктивності і конкурентоспроможності економік регіонів. В умовах інформатизації та глобалізації, конкуренція змінює свої ознаки. Конкурентна спроможність суб`єктів господарювання все більше залежить не лише від підприємливості власників і продуктивності працівників, але також від ефективності функціонування територіальних суспільно-господарських систем і їх здатності до формування сучасних дієвих структур, які результативно використовують наявну в регіоні сукупність факторів виробництва.

Якщо виходити з того, що регіональна політика є інтегральною частиною суспільно-економічної політики, засобом свідомого впливу влади на розвиток регіонів, а влада є центральна та регіональна, то політика регіонального розвитку повинна передбачати два виміри - регіональну політику держави, що є фрагментом макроекономічної політики, та регіональну політику, яку проводять органи місцевого самоврядування. Повноцінна участь регіонів у транскордонному співробітництві має ґрунтуватися на правових та інституційних засадах, спроможних забезпечити регіональним та місцевим органам влади відповідний перелік компетенцій щодо налагодження безпосередніх відносин. Це в свою чергу, передбачає наявність формалізованих стратегій регіонального розвитку кожної із сторін, що базуються на принципах узгодження інтересів між державою та її регіонами, та встановлюють правові рамки, які дозволяють регіональним та місцевим органам влади ефективно вирішувати питання забезпечення стійкого розвитку регіонів, а значить, держави.

Окрім того, повинна існувати концепція спільного розвитку транскордонного регіону, котра ще повинна враховувати загальноєвропейські інтереси. В основі розвитку транскордонного співробітництва є теорія регіонального розвитку, яка є базою формування національних політик регіонального розвитку країн та загальної регіональної політики ЄС.

Принципово важливе значення має та обставина, що західна модель регіональної економічної політики пройшла через три економічні парадигми і реалізується четверта. Сутність першої з них - парадигми невідкладної допомоги кризовим регіонам, полягає у орієнтації на пріоритетну державну підтримку кризових (проблемних) регіонів. Друга - парадигма міжрегіонального перерозподілу економічного зростання - орієнтована на вирівнювання диспропорцій розвитку регіонів шляхом перерозподілу доходів. Третя - парадигма реструктуризації регіонів, яка передбачала перенесення акцентів з прямого державного регулювання регіонального розвитку на стимулювання розвитку в проблемних районах.

Для України, особливо для її регіонів, процеси міжнародної співпраці нові і необхідно певний час, щоб і на державному і на регіональному рівнях усвідомили їх важливість і забезпечили організаційно-правові, фінансові та кадрові можливості для активізації участі регіонів у міжрегіональному та транскордонному співробітництві з метою стимулювання економічної співпраці, більш ефективного використання природно-ресурсного потенціалу територій і підвищення доходів населення. Перші кроки у цьому напрямку зроблені. У прийнятій Концепції державної регіональної політики зазначено, що «стимулювання розвитку транскордонних і міжрегіональних економічних зв'язків на основі виробничої кооперації та інтеграції, створення відповідних промислово-фінансових груп, інших сучасних форм господарювання є одним з стратегічних напрямків регіональної політики держави і «передбачається розроблення пропозицій щодо законодавчого розширення можливостей місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування для розвитку

транскордонного та міжрегіонального економічного співробітництва та щодо впорядкування такого співробітництва» [1].

Основою регіональної політики у налагодженні транскордонного співробітництва в Україні є Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями (Україна приєдналась до неї ще у 1993 році) та Закон «Про транскордонне співробітництво» (прийнятий 24 червня 2004 р.). При цьому, основною передумовою розвитку транскордонного співробітництва може бути становлення єврорегіонів, яких на сьогодні нараховується вже вісім [2, с. 8-9]:

1) «Буг» - Україна (Волинська область), Польща(Люблінське воєводство), Білорусь (Брестська область);

2)«Карпатський єврорегіон» - Україна (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська та Чернівецька області), Польща (Підкарпатське воєводство), Словаччина (Кошіцький, Пряшувський край), Угорщина (області Боршод-Абауй-Земплен; Гайду-Бігар; Гевеш; Яс-Надькун-Солнок; Саболч-Сатмар-Берег; міста з обласним статусом: Мішкольц; Дебрецен; Егер; Ніредьгаза), Румунія (округи Сату Маре, Марамуреш, Бігор, Сучава, Ботошань, Зілаг., Харгіта);

3)«Нижній Дунай» - Україна (Одеська область (Україна), Молдова (райони Кагул та Кантемир), Румунія (повіти Бреїла, Галац, Тульчя (Румунія);

4) «Верхній Прут» - Україна (Чернівецька область, Івано-Франківська області), Молдова (Белцький, Єдинецький повіти, Фалештський, Єдинецький, Глоденський, Окницький, Ришканський та Бриченський райони), Румунія (Ботошанський, Сучавський повіти);

5) «Дніпро» - Україна (Чернігівська область), Росія (Брянська область), Білорусь (Гомельська область);

6) «Слобожанщина» - Україна (Харківська область), Росія (Белгородська область);

7) “Ярославна” - Україна (Сумська область), Росія (Курська область)

8) “Дністер” - Україна (Вінницька область), Республіка Моллдова (райони Окниця, Сорока, Флорешти, Шолданешти, Резіна та Дондушень).

Їх ефективне співробітництво повинне отримувати належний інформаційний супровід, тобто мати відповідно до потреби інформаційне забезпечення. В зв’язку з цим, особливої актуальності набуває дослідження різних аспектів інформаційного забезпечення міжрегіонального співробітництва.Результати досліджень останніх років показують, що інформаційна інфраструктура в Україні може бути описана колом невирішених проблем, які, головним чином, полягають унедосконалому законодавчому регулюванні трансграничних потоків інформації, у тому числі в електронній формі, відсутністю обмежень правового характеру на передачу відкритої інформації з України в будь-якій формі й на будь-якому носії, не відпрацьованістю механізмів митного оформлення, відсутністю правових засад стримування доступу в Україну інформації неналежної якості тощо [3].

У цілому, необхідність вирішення спільних проблем, що виникають у транскордонному регіоні (територіальне та просторове облаштування, розбудова транскордонної інфраструктури, спільне використання водних та інших ресурсів тощо), розширює сфери державної регіональної політики на міжнародний рівень і приводить до необхідності врахування стратегій соціально-економічного розвитку суміжних прикордонних територій сусідніх держав.

Література:

1.Про Концепцію державної регіональної політики. Указ Президента України № 341/2001 від 25.05.2001 р./ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/341/2001

2.«Посилення ролі єврорегіонів у здійсненні транскордонного співробітництва» [Електронний ресурс]: матеріали до комітетських слухань. – Режим доступу: https://www.comeuroint.rada.gov.ua

3. Заблодська І. В., Шумакова Н. В., Серебряк К. І. Інформаційне забезпечення міжрегіонального співробітництва / І. В. Заблодська, Н. В. Шумакова, К. І. Серебряк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://taxation.lg.ua/index.php?Itemid=69&catid=48%3Av-&id=179%3A2014-12-02-11-34-04&option=com_content&view=article

УДК 339

Гегедош К. В., магістр,
Мукачівський державний університет,
Чучка І. М.
к.е.н., доцент кафедриобліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

ВПЛИВ ІНТЕРАКТИВНОГО МАРКЕТИНГУ НА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕГІОНУ

Початок XXI століття характеризується стрімким розвитком інформаційних технологій. Україна теж є активним учасником у цій сфері і на сьогодні посідає перше місце в Європі за кількістю ІТ-фахівців. Як свідчать дані порталу ITOutsoursingNews на початку 2016 року [5], на сьогоднішній день понад 100 тисяч українських програмістів працюють в різних компаніях, а попит на ІТ-фахівців на світовому ринку продовжує рости. В наш час використання переваг інформаційних технологій – це є одним із вагомих і дієвих інструментів, яким можна підняти економічне становище різних сфер бізнес-середовища. І, як наслідок – створена чимала кількість ІТ-фірм, які надають різноманітний спектр послуг – як від виробництва окремих програмних продуктів, створення веб-сайтів, так і до кінцевого аутсортсингу (пошук, збирання, обробка та презентація зрозумілих для менеджменту підприємства даних для прийняття ефективних управлінських рішень в майбутньому).

Але, хоч дана сфера послуг активно і розвивається, як на вітчизняному, так і зарубіжному ринку, проте ціна на їх використання досить дорого коштує. Переважна більшість ІТ-фірм знаходиться в Києві, Дніпропетровську, Львові, Одесі, Харкові та Вінниці [4]. Тобто це міста, які мають або добре розвинуту виробничу інфраструктуру, або з налагодженою системою надання сфери послуг.

Деякі з них навіть мають кордони з країнами Євросоюзу. Наприклад Львівська область на відміну від Закарпатської (яка хоч і межує 4 країнами ЄС, а саме з Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією) має на багато краще розвинуту, як промислову, так і соціальну інфраструктуру. На даний час, одним із факторів такого зростання можна вважати і добре налагоджену та розвинену мережу ІТ Кластерів. Львівський ІТ Кластер – це спільнота провідних компаній у галузі інформаційних технологій, які спільно із університетами та міською владою покращують та розвивають ІТ у місті через системні зміни у бізнес-середовищі [1]. На Закарпатті та решти слабо розвинених ще з історичного погляду областей, цей аспект ІТ-відносин слабо поширений та знаходиться тільки у зародковому стані.

Тобто, якщо переключити свою увагу до системи транскордонного співробітництва, а саме до Карпатського Єврорегіону, то тут бачимо різний рівень розвитку не тільки між країнами членами-учасниць, але й в країні в регіональному розрізі зокрема. Суттєві розбіжності в усіх сферах, як від виробничої, так і соціальної інфраструктури. Тому бачимо, що будувати стратегію Карпатського Єврорегіону досить таки важко й проблематично, так, як області України суттєво різняться між собою. І це все тягне за собою й інші елементи економіки – від інвестиційної привабливості, туристичного потоку, і рівня зайнятості загалом (див. рисунок 1).

Тож, якщо ІТ-сфера у Львові зародилась завдяки значному науково-ехнічному потенціалі, розвинутій системі виробничого й обслуговуючого середовища, то нами пропонується створення інформаційного транскордонного бізнес-центру, який допоможе вдосконалити систему транскордонних відносин, що відобразиться, як наслідок – на підвищенні економіки регіону.

Рис.1. Прямі іноземні інвестиції на період 2015 року з країн-членів європейського контингенту Карпатського Єврорегіону в економіку області (млн.,дол.США) [2;3]

Плакати на біг-бордах, інформація в газеті, радіо та навіть телебаченні стають все менше популярними на відміну від реклам в Інтернеті, персональних веб-сайтів фірм з сучасним віртуальним офісом.

Сьогодні для кожної фірми, особливо тої, яка тільки має в планах розвиватися, актуально мати добре розвинену маркетингово-презентаційну політику. Це зумовлено тим, що необхідно постійно шукати нових постачальників, нові канали збуту для підтримки позитивного балансу в непередбачуваних ситуаціях, деяким підприємствам – інвесторів, для закупівлі відносно дорогих високорентабельних основних засобів з метою випуску конкурентоспроможної продукції на світовому ринку із застосуванням енерго- та ресурсозберігаючих технологій.

Але так, як сфера ІТ на Закарпатті тільки в стані зародження, то постає актуальним співпраця, насамперед, підприємств регіону з міжнародними агенціями регіонального розвитку щодо написання та практичної реалізації проекту (який фінансуватиметься за рахунок фондів ЄС у межах програм ТКС) – інформаційного транскордонного бізнес-центру, який займатиметься наданням різноманітних онлайн-послуг місцевим та районним підприємцям так і презентаційним розміщенням їх товарів та послуг з метою розширення ринку збуту.

Таким чином інформаційний транскордонний бізнес-центр був би представлений не тільки на Закарпатті, але й інших зацікавлених сторін КЄ, зокрема це на угорській та румунській (так, як їх рівень розвитку подібний до Закарпаття).

Отож, ми можемо спостерігати, що ІТ-сфера, а особливо її маркетингово-презентаційна складова, сьогодні відіграє важливу роль, як на слабо розвинених з економічної точки зору регіонів, так і тих, в яких вже добре налагоджена виробнича та соціальна інфраструктура. І тому використання інтерактивного маркетингу в прикордонних регіонах значно допоможе змінити, як саму систему відносин транскордонного співробітництва, так і соціально-економічний добробут регіону загалом.

Література:

1. Львівський ІТ Кластер. Спільнота ІТ-спеціалістів та компаній Львова[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://itcluster.lviv.ua/about-us/about-cluster/
2. Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу в економіці області за 2015 рік. Головне управління статистики у Закарпатській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uz.ukrstat.gov.ua/zakrp/zakrp.html
3. Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу в економіці області за 2015 рік. Головне управління статистики у Львівській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lv.ukrstat.gov.ua
4. Україна стала першою країною в Європі за кількістю ІТ-фахівців. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/

5. ITOutsoursingNews. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.computerworld.com/category/it-outsourcing/

УДК 339.138

Зарічна О.В.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ – МАРКЕТИНГУ У ФОРМУВАННІ ПАРТНЕРСЬКИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН

В сучасних умовах розвитку економічних і світогосподарських звязків, актуальним питанням є вивчення впливу інтернет технологій на формування ділових, партнерських взаємовідносин в середині країни або за її межами. Якщо розглядати історію розвитку інтернет, то можемо відмітити, що вже спочатку свого існування глобальна мережа допомогла створити ефективні взаємовідносини, які допомогли вирішити питання, що стосуються не тільки торговельної діяльності, але і створення міцних довготривалих взаємовідносин між підприємствами та організаціями, міжурядовими організаціями та орзанізаціями іноземних країн – електронну комерцію.

Електронна комерція – це значна кількість різноманітних систем, починаючи від простої передачі замовлення і закінчуючи проведенням комплексу торговельних операцій з використанням електронних засобів[2, с.10].

Однією з форм електронної комерції є інтернет маркетинг, який допомагає дослідити, вивчити та ознайомити аудиторію з основними елементами комплексу маркетингу (ціна, продукт, місце продажу і просування) через глобальну мережу інтернет.

Інтернет – маркетиг – це процес просування створення інтернет-відносин між субєктами ринку з приводу ознайомлення з існуючою інформацією щодо товару, ціни, комінікацій, а також можливості здійснення миттєвих торговельно-обмінних операцій не тільки в середині країни, але і за її межами (рис.1).

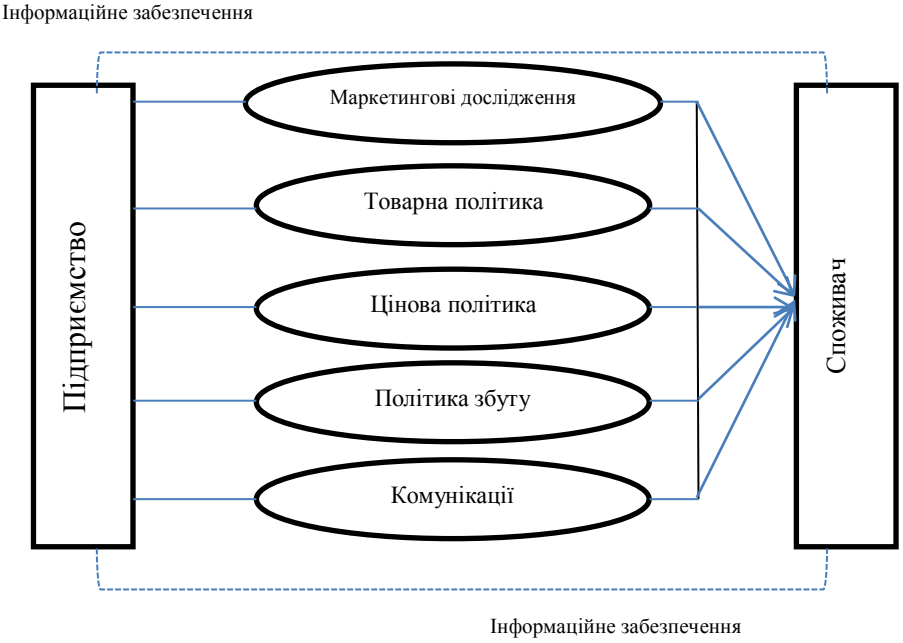

Рис.1. Процес взаємовідносин в інтернет - маркетингу

Основними інструментами інтернет – маркетингу є:

- Веб – сайт;

- Пошуковий маркетинг;
- Інтернет – реклама;
- E-mail – маркетинг;
- Маркетинг соціальних звязків;
- Електронна пошта;
- Форуми і чати;
- Віртуальні консультації тощо.

Кожен з перерахованих інструментів має свої особливості і специфіку використання.

Переваги вмкористання інтернет – маркетингу [1, с.15]:

1. Інтернет – маркетинг дає можливість свободу у пошуку і доступу до інформації щодо товарів і послуг, які пропонуються на ринку. Свобода доступу користувачів Інтернету до інформаційних ресурсів не обмежується державними кордонами і національними доменами, але мовні кордони зберігаються.
2. Інтернет пропонує для маркетингових досліджень будь-яких процесів так і можливості, які не може запропонувати жодне інше джерело інформації. Тобто інтернет – маркетинг дозволяє отримати будь – яку інформацію щодо діяльності фізичних і юридичних осіб, їх продукцію, обсяги реалізації швидко і миттєво.
3. Для користувачів, інтернет – маркетинг є зручним способом одержання необхідної інформації в будь – який час незалежно від місця перебування.
4. Інтернет – маркетинг дозволяє побудувати найбільш тісніші взаємозвязки між користувачами через проведення віртуальних конференцій, форумів або чатів.
5. Сучасні інтернет – технології дозволяють підприємствам за менших витрат проводити рекламну кампанію своїх товарів і послуг, рекламувати свій бренд не зважаючи на територіальні або часові межі.

Інтернет маркетинг не обмежуються вище розглянутим переліком переваг, звісно глобальна мережа розвивається, а отже і особливості її використання для всіх користувачів весь час вдосконалюється.

Література:

1. Литовченко І. Л. Інтернет-маркетинг. Навчальний посібник – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 332 с.
2. ШалєваО.І. Електронна комерція: Навч.посібник – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.

УДК 339

Ковач В., магістр,
Чучка І. М.
к.е.н., доцент кафедри
обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

ПЛАНУВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Інноваційна діяльність підприємства являє собою діяльність з розробки та реалізації результатів досліджень, які підвищують ефективність засобів та способів здійснення конкретних процесів, в тому числі освоєння виробництва нової продукції, а також і нових технологій.

Планування є однією з основних складових системи управління інноваційною діяльністю підприємства і полягає в дослідженні основних напрямів безпосередньо самої інноваційної діяльності.

Також, планування інноваційної діяльності на будь-якому підприємстві має свої особливості:

- По-перше, існує значний ризик при вкладенні інвестицій в розвиток діяльності підприємства;
- По-друге, відбувається постійна зміна предмету та об’єкту дослідження інноваційної діяльності;
- По-третє, спостерігається значна невизначеність планових ситуацій у зв’язку з новизною інновацій та довготривалим характером їх розробки і впровадження;

Основні напрямки інноваційної діяльності підприємства визначає його інноваційна політика, яка відіграє важливу роль для діяльності підприємства та формує свою діяльність завдяки таким основним принципам:

- орієнтується на потреби ринку – включає ретельне дослідження ринку та його наявні, а також приховані потреби;
- стратегічна спрямованість – збереження довготривалих конкурентних переваг підприємства;
- цілеспрямованість – визначення цілей інноваційної діяльності підприємства та їх реалізація;
- комплексність – включає створення відповідних ланок інноваційної діяльності, до яких надходить вся необхідна інформація щодо інноваційного процесу;
- планомірність – передбачає врахування цільових завдань різних інновацій;
- інформаційна забезпеченість - вільний доступ до джерел науково-технічної інформації.

В свою чергу, прогнозування інноваційної діяльності підприємства є необхідною умовою його функціонування, дозволяє не тільки побачити своє майбутнє й розробити мету діяльності, а й розробити програму дій для її досягнення.

Для прогнозування інноваційної діяльності підприємства використовуються різні типи прогнозів. Найбільш важливими ознаками прогнозу вважаються:

1) час попередження;
2) характер об’єкта прогнозування;
3) функції прогнозу на підприємстві;
4) масштаб прогнозування тощо.

Отже, розвиток інноваційної сфери та інноваційної діяльності підприємства, через яку просуваються у виробництво досягнення науково-технічного прогресу, є особливо актуальною областю, яка потребує серйозної уваги з боку галузевих органів управління та інших суб’єктів господарювання, які приймають участь у інноваційних процесах. А також, стійкість економічного положення більшості суб’єктів господарювання визначається темпами і масштабами здійснення інноваційної діяльності підприємства, що в свою чергу дозволяє своєчасно і швидко реагувати на умови конкурентної боротьби, що постійно змінюються безпосередньо шляхом використання різноманітних нововведень, забезпечуючи більш якісне й повне задоволення потреб самого ринку.

УДК: 330.322.(477)

Рега М.Г.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу
Мукачівський державний університет

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Однією з найбільш гострих проблем сучасної України залишається досягнення стабільного економічного росту. У числі факторів, щороблятьбезпосередній вплив на динаміку економічного розвитку, безсумнівно,належить інвестиційній сфері [1,с.36].

Інвестиції торкаються самих глибинних основ господарської діяльності,визначаючи процес економічного росту в цілому. У сучасній ситуаціїінвестиції виступають найважливішим

засобом забезпечення умов виходу Україні стану хронічної економічної кризи, здійснення структурних зрушень ународному господарстві, упровадження сучасних досягнень технічногопрогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності намікро- і макрорівнях. Отже, активізація інвестиційного процесу є одним з найбільшдіючих механізмів подальших соціально - економічних перетворень, оскільки без неї неможливо здійснити прогресивні зрушення в економіці, підвищити конкурентоспроможність та загалом забезпечити сталий соціально-економічний розвиток держави [2,с.125].

Дослідженню категорії інвестицій надавали значної уваги більшість фахівців економічної теорії. Так аналіз проблеми прийняття інвестиційних рішень започатковано у середині ХХ сторіччя в працях С.К. Майєрса, Й.Ф. Магі, Г.А. Сіка, В.Н. Беренса, П.М. Хавранека та інших авторів. Карл Маркс глибоко проаналізував соціально-економічні основи процесу накопичення капіталу у капіталістичній системі. Фундаментальний економіко-теоретичний аналіз інвестиційного процесу в умовах ринку здійснено також у працях Дж.Кейнса, Д. Йорґенсона, У. Шарпа та інших. Вагомий внесок у вивченні проблем, пов'язаних із інвестиційною діяльністю, зробили й вітчизняні вчені, зокрема: І.В. Багрова, І.А. Бланк, А.В. Верба, О.С. Галушко, В.М. Грідасов, М.Ю. Коденська, А.А. Пересада, В.П. Савчук, В.А. Ткаченко, В.Г.Федоренко, О.М. Царенко та інші [3, с. 84].

Однак, аналіз джерел дає підстави дійти висновку, що розмаїття трактувань сутності інвестиційної діяльності свідчить не лише про різні підходи до розкриття її змісту, а й про незавершеність дослідження з даної проблеми. Ще й досі залишаються недостатньо проробленими аспекти прийняття якісних управлінських рішень, з одного боку, щодо інвестування коштів, а з другого – щодо покращення фінансового становища підприємства та підвищення рівня його інвестиційної привабливості.

Отже, залучення інвестицій є важливим питанням впродовж усього періоду функціонування підприємств, яке вимагає від керівництва постійного удосконалення господарської діяльності та підвищення рівня інвестиційних переваг порівняно з іншими підприємствами. Особливо гостро питання ефективності управління інвестиційною діяльністю постає у період фінансової кризи за високого попиту та низької пропозиції інвестиційних ресурсів. До останнього часу не запропоновано жодного законодавчого акту, котрий би був достатньо відпрацьованим, універсальним.

Найістотнішою перешкодою для діяльності як вітчизняних, так і іноземних інвесторів в Україні є недосконаліть відповідного законодавства.

Ускладнює ситуацію і практика коригування нормативних актів під час їх руху від верхніх рівнів управління до нижніх.

До головних факторів, які стримують формування економічного середовища, сприятливого для залучення інвестицій, можна зарахувати також і невизначеність пріоритетів ринкового трансформування економіки та недоліки процесів приватизації. Проблеми соціально-психологічного характеру в залученні інвестицій пов'язані з відсутністю ринкового менталітету у вітчизняних бізнесменів, що проявляється у їх нездатності самостійно приймати відповідні рішення, швидко орієнтуватися у мінливому економічному середовищі[4, с. 35].

Залученню інвестицій перешкоджають також і нерозвиненість комунікаційних засобів, незабезпеченість повною, надійною нормативно-правовою та комерційною інформацією. Політика України щодо активізації процесу залучення іноземних інвестицій пов'язана із ринковим соціально-економічним трансформуванням суспільства.

Потрібно створювати загальнополітичні, правові та інституціональні умови, сприятливі для інвестування. А це одночасно буде як передумовою, так і результатом успішних реформ у нашій державі.

Підводячи підсумок, можна відзначити, що, загалом, інвестиційно-підприємницький клімат України є складним. Залучаючи до країни іноземний капітал, потрібно пам'ятати, що з нинішньої кризи Україну виведуть лише власні зусилля.

Література.
1. Блонська В. І. Економіка підприємства : навч. посібник / В. І. Блонська, С. С. Заярна, М. М. Качмарик, Л. Д. Масленнікова, О. Ю. Міценко, Н. Г. Маринич, І. А. Ящено – Львів: «Магнолія 2006». – 2008. – 688 с.
2. Бондар М. І. Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю: Монографія. – К.: КНЕУ, 2008. – 256 с.
3. Бутенко П. Чому гальмуються інноваційні процеси в Україні / П. Бутенко, В. Гусєв // Економіка України. – 2009 – № 6 – С.30 – 38.
4. Васильченко З. М. Оцінка ефективності інвестиційних проектів у банківській діяльності / З. М. Васильченко, І. П. Васильченко // Фінанси України. – 2009.-№ 12. – С.35 – 46.

УДК 339

Сухан М. В., магістр,
Чучка І. М.
к.е.н., доцент кафедри
обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРНЕТУ В МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Інтернет в останні півтора десятиріччя є одним із головних факторів, який прискорює розвиток і формування інформаційного суспільства. Інтернет – не лише глобальний засіб комунікацій без територіальних і національних кордонів, але й ефективний інструмент ведення бізнесу, впливу на аудиторію. З активною роллю споживачів пов’язана особливість середовища Інтернет, яка обумовлена контролем над пошуком інформації за рахунок різних механізмів пошуку та навігації. Інтерактивний характер середовища мережі дозволяє підвищити ефективність взаємодії учасників комунікації.

Підвищенням значущості інформації як з боку користувачів, так і продавців характеризується сучасний стан більшості міжнародних ринків. Інформатизація нашого суспільства щоразу зростає. І хоча споживачам надається щоразу все більше інформації, підприємство не може постійно збільшувати обсяги комунікацій. Тому необхідно приділяти увагу не тільки кількісним характеристикам комунікацій, але і якісній складовій — ефективності використання комунікаційних інструментів.

На сьогоднішній день використання Інтернету стосується всіх відомих аспектів маркетингової діяльності підприємств, а роль мережі в бізнес-практиці постійно зростає. Базою її використання є традиційні інструменти маркетингу, що завдяки використанню мережі стають більш ефективними.

Інтернет надає різні засоби для поліпшення або забезпечення зв'язку фірми з партнерами в мережі, включаючи електронні дошки оголошень, які упорядковані за групами новин мережі (usenet); електронну пошту (e-mail); поштові реєстри в електронній пошті (групи listserv); багатокористувальницький діалог (MUDS — multi-user dialog service); ретрансляцію бесіди (IRC - Internet Relay Chat); проведення відеоконференцій (Video conferencing); мовну пошту, яка діє в системі електронної пошти (Voice _mail) та інше.

З розвитком мережі поступово змінюються всі підходи до управління маркетингом на підприємстві, в тому числі до формування маркетингового комплексу. Весь комплекс маркетингу доцільно розглядати з позицій його застосування в середовищі Інтернету, а в структуру цього комплексу можуть входити елементи 4«Р», а також парадигма маркетингових відносин. Кожний елемент також має свої особливості прояву в середовищі Інтернет, що виступає не просто новим каналом збуту або ж маркетингових комунікацій, а зовсім новим типом ринку.

Щоб успішного використовувати Інтернет в маркетинговій діяльності спочатку підприємству необхідно оцінити спільну роботу з великою кількістю партнерів; наявності гнучкості в підході до ведення бізнесу; переходу до індивідуального обслуговування тощо. Також, застосування Інтернету допомагає фірмам створювати додаткову споживчу цінність, яка необхідна для їх потенційних клієнтів, яка в умовах інтернет-ринку нічим не відрізняється від цінності звичайних товарів і послуг на реальному фізичному ринку. Інтернет у маркетингу може впливати на споживчу цінність з точки зору зменшення вартості товарів для споживачів за рахунок зниження накладних витрат і виконання деяких функцій самими споживачами.

УДК 339

Чучка І. М.
к.е.н., доцент кафедри
обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет,
Димитрієв О., магістр,
Мукачівський державний університет

ЗАСТОСУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ЛАБОРАТОРІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

В сучасних європейських вищих навчальних закладах все більшого застосування набувають засоби інформаційно-комунікаційних технологій як засобів навчальної та дослідницької діяльності. Технічне вдосконалення цих засобів, удосконалення методики їх використання у навчально-виховному процесі ускладнюється новими структурами комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища. Останнім часом в освітньому просторі набуває поширення феномен «віртуальна лабораторія». Спостерігається тенденція поступового розширення поля використання «віртуальних лабораторій» на систему освіти.

Як одною із можливостей розширення навчального процесу в вищих навчальних закладах пропонується використання лабораторії маркетингових досліджень.

Основною метою діяльності лабораторії є - пошук і застосування нових знань щодо вирішення правових, організаційних, соціально-економічних, оперативно-тактичних, стратегічних управлінських, інформаційних проблем в сфері маркетингу, спрямованих на підвищення якості навчальною процесу та ефективності взаємодії університетської науки з практичними установами і організаціями, щі працюють на споживчому ринку.

Основні напрями науково-дослідних робіт які можуть використовуватись в навчальних програмах навчального закладу:

- маркетингова діяльність на споживчому ринку, аналітичні огляди, маркетингові дослідження ринку споживчих товарів і послуг, стратегія маркетингового забезпечення регіональної економічної політики, маркетинг бізнес - взаємодії фірми і клієнта.

За допомогою маркетингової лабораторії можуть проводитись наступні науково-дослідні та практичні роботи:

- забезпечення підготовки науково-педагогічних кадрів, що володіють сучасними науково-практичними компетенціями;
- розробка та впровадження моніторингових систем супроводження і вивчення процесу підготовки спеціалістів вищої та найвищої кваліфікації;
- розвиток актуальних і практично значущих наукових досліджень як основи для створення нових знань, розвитку кафедри, науково-дослідних центрів, наукових шкіл і провідних наукових організацій;
- науково-методичне забезпечення навчання студентів та аспірантів, удосконалення процесу закріплення знань і навичок, прискорення адаптації молодих спеціалістів до реальної роботи за обраним напрямом спеціальності;

- маркетингові дослідження освітніх послуг: методологія, теорія і практичне застосування;

- інформаційно-аналітична діяльність з проведення маркетингового дослідження споживчого ринку товарів і послуг, вироблення практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення діяльності та ефективність прийнятих рішень;

Основною метою вищих навчальних закладів є одержання та використання нових наукових знань з метою створення суспільно корисних наукових результатів, забезпечення якісної підготовки фахівців для відповідних галузей економіки.

Для досягнення цієї мети лабораторія може виконувати замовлення для сторонніх організацій:

- маркетингові дослідження;
- розробка та впровадження моніторингу різних аспектів маркетингової діяльності на замовлення;
- аналіз та перспективи розвитку споживчого ринку товарів і послуг;

Завдання та функції які може виконувати лабораторія в науково-методичній та освітній сфері:

- впровадження інноваційних методик навчання,
- організація та проведення лекційних та семінарських занять;
- реалізація програм обміну викладачами, студентами й аспірантами з метою стажування та участі у спільних міжнародних, освітніх та наукових проектах;
- розробка навчально-методичних посібників з рекомендаціями щодо викладення предмета або організації самостійної роботи.
- організація та проведення практикумів (розробка збірників задач, тестові завдання, інструкції до лабораторних і практичних робіт) ;
- організація та проведення круглих столів та тематичних семінарів;
- теоретичні та методичні підходи та результати досліджень можуть використовуватись у навчальному процесі при викладанні навчальних дисциплін «Маркетинг», «Маркетингові дослідження» та «Маркетингова товарна політика», «Маркетингова цінова політика», «Стратегічний маркетинг» шляхом включення до них додаткових розділів і підрозділів.

МОН України багато уваги приділяє розвитку міжнародної діяльності вищих навчальних закладів. Цей аспект також є можливим у діяльності лабораторії а саме:

- участь у міжнародних науково-практичних конференціях та семінарах, а також укладання угод про співпрацю, пов’язану з обміном студентів, їх стажуванням та навчанням в аспірантурі, співробітництво з Світовими університетами та навчальними закладами.

В науково-дослідній лабораторії успішно реалізовуються основні форми науково-дослідної та інформаційно-аналітичної діяльності, такі як укладення договорів на проведення НДР; створення тимчасових творчих колективів для розробки перспективної тематики за участю практичних працівників; створення творчих колективів для виконання науково-дослідних робіт, організація і проведення наукових , науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, підготовка та видання монографій, наукових, науково-практичних, науково-методичних матеріалів.

Як бачимо маркетингова лабораторія має широкий спектр застосування, тому є доцільне використання лабораторій даного типу в навчальному процесі вищих навчальних закладів.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

УДК 657:658
ББК 65.052.2
А43

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ»

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ - КОНФЕРЕНЦІЇ

24 листопада 2016 року

Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції, 24 листопада 2016 р., м. Мукачево. – 151 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Мукачівського державного університету(протокол № 5 від 12 грудня 2016р.)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Вченою радою Мукачівського державного університету (протокол № 8 від 09 грудня 2016 р.)